

Do konca tedna
se bo nadaljevalo
suho vreme,
z jutranjo meglo
po kotlinah,
nekoliko topleje bo.

Murska Sobota, 10. novembra 1988 • Leto XL • Št. 43 • Cena 1100 din

Pred strokovnim srečanjem

Jutri se bodo v Murski Soboti zbrali pediatri in zdravniki šolske medicine in na strokovnem srečanju, ki ga organizira območna pediatrična sekcija, obravnavali nekaj za našo regijo posebej zanimivih tem s področja otroškega zdravstva. Kot nam je povedal predsednik organizacijskega odbora, dr. Miroslav Tobias, bostrokovno srečanje temeljilo na prehrani.

»Ker živimo v Prekmurju — žitnici Slovenije — se nam je kar vsiljevala misel, da bi tekel pogovor o prehrani, proizvodnji hrane in vplivu tehnološke proizvodnje kmetijskih pridelkov na našo populacijo, s posebnim poudarkom na otrokovem predšolskem obdobju. Tako bomo predstavili problematiko dojenja, prehrane majhnega otroka ter škodljive vplive kmetijskih zaščitnih sredstev pri pridelavi hrane za naše otroke,« je dejal dr. Tobias in dodal: »Želimo pa predstaviti tudi možnosti prehrane pri otrocih s posebno obliko obolenja na prebavilih — tako imenovano glutensko enteropatijo. Nekatera žita na primer pšenica in rž, vsebujejo glutene, pri posameznih otrocih pa se pojavlja preobčutljivost na to snov.

Zato jo moramo izločiti iz prehrane. Naša prehrabena služba pri splošni bolnišnici Murska Sobota pod vodstvom inženirke Lainščakove že nekaj časa pripravlja takšne prehrabene izdelke brez glutena in iz izdelke bomo predstavili na srečanju.«

Simbol strokovnega srečanja pediaterov in zdravnikov šolske medicine je štorčja z novorojenčkom. Domnevali smo, da ne naključno, kar je potrdila tudi dr. Jana Norčičeva, znana pediatrija in predstojnica otroškega oddelka bolnišnice v Rakičanu. »Kot simbol Prekmurja smo izbrali štorčjo, novorojenčka pa kot simbol pediaterov in šolskih zdravnikov.

Ker vemo, da v zadnjih letih število rojstev upada tudi v Prekmurju, mislimo, da je nujno posvetiti čim več pozornosti otroku — dojenčku, in seveda s tem pomagati mlademu rodu k zdravi in dobri prehrani. Zato sta le-tej posvečeni še preostali dve temi petkovskega strokovnega srečanja zdravnikov v Murski Soboti: tako Zastupitve s pesticidi v zadnjih desetih letih kot Hrana kot možni povzročitelj bronhialne astme.

Brigita Bavčar

Ljubitelji dobre kapljice so te dni nestrpni: Ali bo sv. Martin opravil svoje delo. Kaže, da še v veliko sodih klokoče ali pa vsaj šumi. Nič ne de, če je že jutri Martinovo; še vsako leto je mošt prevrel v vino in tudi letošnji še bo. Tiste, ki imajo vinske kleti, in tiste, ki jih nimajo, zanima — po čem bo?!

OKVIRNO O NAFTINEM PROJEKTU V PETIŠOVCIH

Skladiščenje žlahtnih podzemeljskih mehurjev

Lendavska delovna organizacija Ina Nafta se je velikopotezno lotila projekta skladiščenja zemeljskega plina na petišovskem polju. Tačas izdelujejo študijo, ki naj bi dala odgovor, ali je v Petišovcih smotno zgraditi tovrstno skladišče ali ne. Inženir Stefan Vida pove le toliko, da je projekt v srednjeročnem načrtu občine Lendava in Inap, da opravljajo terenske in laboratorijske raziskave in da naj počakamo z informacijo do prvega četrtega prihodnjega leta, ko bo nared že omenjena študija. Na vprašanje, čemu so tako skrivnostni, predsednik KPO Jože Hajdinjak izjavi, da ni razlogov, da informacije ne bi obelodanili, vendar smo primorani poseči po »sekundarnih« virih — že objavljenih strokovnih člankih in

mnenjih na to temo, naj bo v strokovnih ali poljudnih medijih javnega sporočanja. V naši republiki namreč že več let potekajo raziskave, da bi našli geološke sestave, ustrezne za skladiščenje zemeljskega plina. Raziskave financirajo Petrolova delovna organizacija Zemeljski plin, Interesna skupnost za nafto in plin (IS-NAP) in Raziskovalna skupnost Slovenije, dela pa izvajata Geološki zavod Ljubljana in Ina Nafta Lendava, sektor za raziskave in pridobivanje nafte in plina. Zajemajo vso Slovenijo, tečejo pa v več delih: od geološke kartiranja do geofizikalnih meritev in raziskovalnega vrtnja. Prvi deli raziskav so površinski in zajemajo velika območja. Z njimi določajo posamezne predele, kjer nato ugotavljajo zgrad-

bo slojev z raziskovalnim vrtnjem.

V Petišovcih pri Lendavi so izčrpana ležišča zemeljskega plina in nafte, ki bi utegnili biti primerna za skladiščenje zemeljskega plina. Ta ležišča imajo glede na zahteve/merila za tovrstno skladiščenje več slabosti/pomanjklivosti: velika globina slojev in zato visoki pritiski, slaba prepustnost slojev in sorazmerno majhne prostornine za skladiščenje zemeljskega plina — do sto milijonov kubičnih metrov. Petrolova delovna organizacija Zemeljski plin skupaj z Ino Nafto Lendava in Ino Naftaplinom iz Zagreba pospešeno raziskuje te možnosti. Slednji bo do konca tega leta oz. do konca prvega četrtega prihodnjega leta izdelal študijo, ki bo odgovorila na vprašanje, če je v petišovskem polju smotno zgraditi skladišče zemeljskega plina ali ne.

Branko Žunec

S POTI PO MAKEDONIJI

stran
6

DODATEK ZA COŠ?

Kako je z dodatki celodnevni osnovnim šolam v Pomurju, smo se pred nedavnim že dotaknili v enem naših zapisov. Prva leta, ko so takšne šole ustanovljali (od 1976 do 1981), so vsem enako zagotavljali 25-odstotni dodatek, sčasoma pa so se začele pojavljati različice, ker so ponekod ta dodatek znižali, ponekod pa ga celo ukinili. Tako se je zgodilo tudi v Pomurju.

Do letošnjega šolskega leta so samo v ljubimski občini »vztrajali« pri prvem določenem dodatku, v lendavski in soboški občini je le-ta znašal okoli 15 odstotkov, v radgonski občini pa so ga ukinili že pred petimi leti. Povečan obseg dela so namreč »vračunali« v letno delovno obveznost vsakega učitelja, ki znaša 2.184 ur (pouk in drugo). Tako so ušahali očutke drugih (poldnevni) šol, kjer je večinsko mnenje, da je dodatek čistem neupravičen. Ali bi bil to lahko recept za druge čoš, bi morali presoditi strokovnjaki, vsekakor pa ni dobro, da so v Pomurju uredili to zadevo tako različno.

Z letošnjim šolskim letom je spet drugače. V lendavski in ljubimski občini so zmanjšali dodatek na 5 odstotkov, v soboški na

10, v radgonski občini pa, kjer dodatka niso imeli, so skušali poiskati druge notranje rezerve za zmanjšanje izdatkov občinske izobraževalne skupnosti. Tudi v občini Murska Sobota so nameravali z januarjem 1989 dodatek ukiniti, pa so se, kot kaže, premislili. Koga ne bi motile takšne razlike? Saj se vendar med sabo (najbrž) dobro poznamo — ali se torej ne bi mogli poenotiti?!

J. G.

KAJ SE POJAVLJA PRED NAŠO DUŠEVNOSTJO?

Naša in avstrijska Radgona bosta od petka do nedelje gostili mednarodno filozofsko smetano iz zahodnoevropskih držav, ZDA, Jugoslavije in Avstrije. Avstrijsko-jugoslovanska filozofska zveza namreč organizira drugi mednarodni filozofski simpozij, imenovan po radgonskem meščanskem mislecu dr. Francetu Vebru, s podnaslovom: Skupno v tradiciji hrvaške, slovenske in avstrijske filozofije 20. stoletja. Brez dvoma bo osrednja osebnost tega imenitnega strokovnega srečanja na vzhodnem delu severne meje Donald Davidson, profesor na znani ameriški zasebni univerzi v Berkeleyu, po mnenju nekaterih najpomembnejši premišljevalec na polju t. i. analitične filozofije. V izzvit času in razvoju postavlja tudi taka vprašanja: Ali obstaja načelna razlika med človeško inteligenco ter inteligenco pri stroju? Ali lahko izključimo možnost, da stroji, ki jih je zgradil človek, končno presežejo človeka v ustvarjalni inteligenci? Filozofska misel dobiva novo nadgradnjo in pogloblja obnebnja premišljevanja — tako bi najbrž smeli napovedati, kar se bo tri dni dogajalo v naši ožji domovini.

B. Ž.

Otresti se otroških boleznih delegatstva!

malo izbire. Morda ni slaba zamisel, da bi te delegacije imele svojo bazo v delavskem svetu. Na ta način bi bila večja tudi njihova odgovornost.

Nevzdržno je, da ponekod direktor delovne organizacije ne pozna lastne delegacije. Tako je delo delegacij v organizacijah združenega dela drugotnega pomena in odrinjeno na stranski tir. Zato ni nič čudnega, če se marsikatera delegatska vprašanja rešujejo po stranskih poteh.

Po drugi strani pa nismo uspeli dovolj izobraziti delegatov za prevzemanje odgovornih odločitev, saj so marsikje premalo seznanjeni z bistvom problematike.

In če gremo dalje, na višjo raven delegatskega odločanja, ko naj bi se v večji meri pokazala demokratičnost sprejetih stališč, smo pred novo dilemo. Mislimo seveda na skupščine občin, ki morajo postati mesto, kjer se postavlja v ospredje odgovornost za neizpolnjevanje nalog — tudi v združenem delu. Nemogoče je namreč pričakovati, da se bo z vsakimi podrobnostmi ukvarjal tudi izvršni svet, ki je izjemno angažiran pri reševanju drugih aktual-

CHILE LINDO — Tokrat s pomurskim misijonarjem na ognjeni zemlji. Pričevalec je 76-letni Martin Maroš s Kapela. Str. 14

KAKŠNA MATRICA ZA YUGONOVINARSTVO?

Že naslovi povedo vse. Do vsega s kritične razdalje. Tudi novinarstvo je v zadnjem času doživelo velike spremembe. Slab si, ko te politik hvali, pritiski od zgoraj, pa še od spodaj... Kaj sploh še moremo posredovati (pomurski) javnosti o 11. študijskih dnevih Mitje Gorjupa v Radencih na temo Trenutek slovenskega in jugoslovanskega novinarstva, česar že niso posredovali dnevni mediji javnega sporočanja (dnevnik, radio, tv)? Predvsem pa, kaj more o tej — za naš pokrajinski medijski prostor — megatemi preudarjati »lokalni žurnalizem«? Že res, da mu silno godi, če profesor novinarstva in množičnega komuniciranja z univerze v Lwi (ZDA) Hanno Hardt meni, »da je lokalno novinarstvo »srce medijev«. Hkrati pa je lokalni tisk tudi področje, kjer je možno nekaj storiti, spremeniti, doseči... Zato veliko število študentov želi delati v lokalnih medijih. Prav tako si marsikaj domišlja ob preudarku nekdanjega predsednika predsedstva Zveze novinarjev Jugoslavije Slavka Frasa: »Vsak naš časnik, vsaka radijska, vsaka televizijska postaja so ob vsej svoji vezanosti na nacionalno ali regionalno okolje hkrati jugoslovanski časnik, jugoslovanska radijska ali televizijska postaja. Jugoslovanski živec utripa v živih organizmih našega informacijskega sistema.«

SOMRAK IN SVIT NEKE OBRTI

Toda čim, čeprav le načelno, pritrdimo slednjemu, že ga začena glodati, kar je v Radencih — bolj iskrovo in »zašpičeno« kot v letos izšlem knjižnem delu Šta če biti s nama (Kaj bo z nami) — izpovedal »korpulentni Ninovec« Aleksandar Tijanić. Namreč, da »imamo konfederalni informativni sistem, ki je v osnovi dober, ker omogoča, da vsak v okviru svojih meja postavlja take medije, kot ustrezajo narodu in državi. Slabo pa je, ker ni skupnega veznega tkiva — spoštovanja skupnih pravil obnašanja.« Uglebni Jug Grizelj gre še dalje, ko v enem od javnih nastopov izjave z italijansko šalo o novinarski obrti. »Prvo uro vpraša učiteljica prvošolčka, kakšen je poklic očeta. Učenec pove: Violinist v bordel. Učiteljica nato vzame razredno knjigo in vidi, da v rubriki poklic očeta piše novinar. Jezno vpraša malega, čemu laže. Ta ves rdeč odgovori: Sram me je«. Slovita kolumnistka zagrebškega Danasa Tanja Torbarina, ki je v Radencih ni bilo, bi gotovo še radikalneje »prozvala« tovrstno samozpraševanje vesti, podpisane pa se kar naprej vsiljuje napoleonska prispevka, da trije časopisi zaležejo več kot sto tisoč bajonetov. In ker je že govor o časopisnem sporočanju, še dvoje cvetk iz tujih logov, italijanskih in francoskih, da bo pač megatema Trenutek slovenskega in jugoslovanskega novinarstva do konca »zašpičena«.

Ob ustanovitvi časnika La Republica so se njegovi očetje zavezali: »Služi naj ljudem, neodvisno od stranke, vere in lastnika, naj bo advokat resnice in tožnik slabega, buditelj zasebne iniciative, podjetnosti in ustvarjalnosti, ves posvečen javni blaginji; nasprotuje pa naj terorizmu in drugemu nasilju, zlorabi dela, pornografiji ter manipulacijam sploh — in ostaja naj svoboden; vse informacije naj bodo v skrbni obliki.« Podobno se najde v prvi številki pariškega Le Monda: »Dati čim točnejšo in popolnejšo informacijo, presoditi dogodek, zbrati mnenja drugih; s to svobodo različnih mišljenj bralec dobiva hkrati solidno informacijo in možnost izbire ob elementih, ki jih je dobil, da sam oblikuje mišljenje.«

Kako je torej s somrakom in/ali svitom naše obrti? Kakšna matrica za yugonovinarstvo? Na tretji strani priobčena Grizeljeva kolumna daje še nekaj odgovorov.

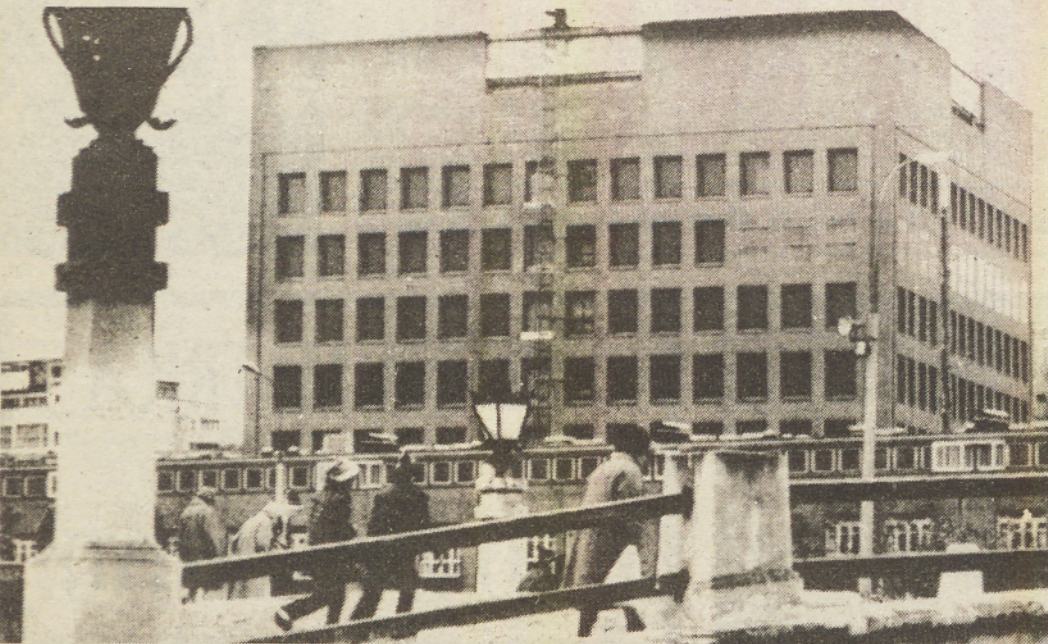
Branko Žunec

nih gospodarskih in družbenih vprašanj. Vsekakor pa mora zveza sindikatov iti v tista okolja, kjer se slabo udeležujejo zasedanj zborov skupščine občin.

Manjkajo pa tudi povratne informacije, kaj so s predlogi dosegle skupine delegatov v republiški skupščini.

Ob takšni praksi se nadzorna funkcija skupščine občine težko uveljavlja, če s kadrovske sestavo delegacij in tudi organov ne morejo biti povsem zadovoljni. Prav to pa je bistveno idejno-politično vprašanje, kajti v skupščinah bi se morala sklepati vsa pomembnejša vprašanja nadaljnje razvoja. Praksa je za zdaj še daleč od teorije, zato se ne smemo čuditi pomanjkljivostim na tem področju. Poleg tega premalo uporabljamo izsledke razvojnih institucij v vseh štirih pomurskih občinah, kadrovske politike pa nismo uspeli izboljšati. Brez tega pa si ne moremo zamišljati napredka v uveljavljanju delegatskih odnosov, ki še vedno preborevajo otroške bolezni. Teh pa se bo treba očito čimprej otresti. Mar ne?

Milan Jerše

Med zadnje odločitve, sedaj že »bivšega« predsednika Ronalda Reagana, sodi tudi tista o rušitvi komaj zgrajenega ameriškega veleposlaništva v Moskvi (na sliki). Za lepimi govorancijami, stiski rok in za diplomatskimi nasmeški deluje aparat nezaupanja, prisluškovanja, pač v vseh delih tega sveta, brez izjeme. Novo poslopje veleposlaništva bodo zgradili izključno z ameriškim materialom, kajti v betonu te zgradbe je baje preveč sovjetskih prisluškovalnih naprav.

Nenavadna, vendar razumljiva kazen

Z odtegljajem deset odstotkov od mesečnih osebnih dohodkov so delegati niške občinske skupščine kaznovali celoten občinski sekretariat za finance. Razlog za kazen: nestrokovna in nepopolna informacija o rebalansu občinskega proračuna. Delegati so svojo odločitev podkrepili s stališčem, da ne bodo več prenašali nestrokovnosti, neodgovornosti in improvizacij.

Drugačna ocena dogodkov

Ob letošnji obletnici znanih dogodkov na Madžarskem, jeseni 1956, je bilo slišati tudi v uradnih komentarjih nekatera mnenja, ki jih Madžari doslej niso bili vajeni. »Demokratskemu forumu« so dovolili komemoracije, vendar v zaprtih prostorih. Član partijskega politbiroja Janos Berecz je pred nedavnim izjavil, da bodo iz neke anonimne grobnice na obrobju Budimpešte odkopali posmrtno ostanke tedanjega predsednika vlade Imreja Nagya, ki je bil z mnogimi drugimi vodji vstaje oktobra 1956 dve leti za tem tajno obsojen in obesen. Berecz je v svojih izjavah posredno kritiziral prejšnje partijsko vodstvo in Janosa Kadarja, ker je zamolčalo resnični značaj dogodkov leta 1956.

Meso samo še na recept

V Slavoniji in v Baranji, računajo, da sta suša in posojilno denarna politika živinorejcem odzrli letos kakšnih tri tisoč milijard dinarjev, kar bi, zaradi pomanjkanja hrane, utegnili čutili vsi Jugoslovani, piše Miro Marić v zagrebškem Vjesniku.

Na živalskih sejnih v Babini Gredi in Trnjancih je ponudba zelo skromna: tistih nekaj svinj, ki jih od dneva do dneva ponujajo, po ceni odtehtajo suho zlato. Za 500-kilogramsko govejo žival

zahtevajo prodajalci pet milijonov dinarjev ali pa 2300 zahodnonemških mark. Italijani, ki prihajajo na te seje, živine nočejo kupiti:raje gredo na lov v Gajin Vir.

Poznavalci razmer v Slavoniji in Bački trdijo, da bo proti koncu leta ali pa v začetku leta 1989 kilogram žive svinjetine po 15.000 dinarjev. Po čeni neki bodo potem šele znamenite slavonske klobase, Sunke in kuleni.

Zakaj je tako? Direktor kmetijske zadruge v Kupini Antun Bartolović trdi, da je v ceni mesa sedemdeset odstotkov stroškov, ki izhajajo iz obresti. Nestabilnost cen je tudi v tem delu Jugoslavije vzrok, da ni dovolj živine. Nizozemci imajo na hektar 50, mi pa le pet svinj. Iz tega tudi izhaja, da smo po potrošnji mesa na dnu evropske lestvice.

Bomo v kratki prihodnosti jedli meso res samo še na zdravniški recept, se sprašujejo v Slavoniji in Baranji.

O ideji jugoslovanstva

Novinarji beograjske Borbe so v vrsto pogovorov o »jugoslovanstvu« ob 70-letnici Jugoslavije uvrstili tudi pogovor z 92-letnim akademikom prof. dr. Vasom Čubrilovićem iz Beograda, ki je v tem pogovoru med drugim dejal, da je potrebno tako v znanstvenih delih kot v časopisju ponavljati, da ta država, ki je bila ustanovljena s prostovoljno združitvijo njenih narodov leta 1918, ni nastala slučajno in ne z orožjem vsiljena s strani tega ali drugega naroda. Je rezultat — kot trdi Čubrilović — zgodovinskega razvoja narodov, ki so se takrat združili.

Akademik Čubrilović je v tem pogovoru med drugim tudi dejal, da brez Jugoslavije leta 1918 ne bi bilo Jugoslavije 1945 in tudi ne Jugoslavije 1988.

Američani o svojih Černobilih

Pred nekaj dnevi je ameriški sekretar za energijo John Harrington javno priznal, da se ameriška jedrska industrija, ki proizvaja za Pentagon, sooča z resnimi problemi, oziroma da so morali nekatere reaktorje ustaviti, ker so nevarni za okolico. Večina jih je bila zgrajena v 40 letih, oziroma v prvem obdobju ameriškega jedrskega programa.

O hudih težavah so začeli v ameriški javnosti govoriti po nedavnem zasedanju kongresnih odborov za varovanje okolja. Na tem zasedanju je eden izmed bivših varnostnih inženirjev jedrske centrale Savannah River v Južni Karolini razkril, da je bilo samo na reaktorjih te centrale po letu 1952 kar 30 resnih incidentov, ki bi se lahko končali zelo tragično. Reaktorji, ki delajo za potrebe Pentagona, namreč niso pod civilnim nadzorom, poleg tega pa zanje ne veljajo strogi varnostni predpisi, ki se jih morajo držati ameriške komercialne jedrske centrale. Ker so bili (skoraj) vsi podatki o varnostnih in drugih

problemih, s katerimi se soočajo v tako imenovanih zveznih jedrskih centralah, ki delajo za Pentagon, označeni za strogo zaupne, javnost doslej zanje praktično ni vedela.

Različna ameriška ekološka gibanja so v zadnjih tednih šele na temelju zakona o pravici svobodnega pristopa do informacij prišla do novih podatkov o delovanju in težavah teh reaktorjev. Nekateri izmed podatkov so prav šokantni.

Osebe jedrske centrale v Hanfordu je na primer pred leti spustilo v znak radioaktivne pline, zaradi katerih je bila okolica te jedrske elektrarne približno desetkrat bolj radioaktivna kot ob nesreči v Černobilu. Spustili so jih zavestno, da bi v praksi prekusili, ali je mogoče povečati učinkovitost reaktorja. Posledice eksperimenta še niso znane, vendar je področje blizu centrale, kjer se je v zadnjih letih bistveno povečalo število rakastih obolenj, še pred objavo teh podatkov dobilo ime »milja smrt«.

Krainer v Sloveniji

Na dvodnevem obisku v naši republiki se drugi dan mudi delegacija avstrijske zvezne dežele Štajerske, ki jo vodi deželni glavar dr. Josef Krainer. Kolikor vemo so bile priprave nanj dolgotrajne in skrbno pripravljane, zato je pričakovati tvorino in poglobljeno izmenjavo mnenj. Morda bodo celo kakšno realko o štajerskih Slovencih in smradu, ki se s prasičje farme v Podgradu širi čez mejo v avstrijsko Radgono in povzroča hudo kri pri naših sosedi. Na povabilo Dušana Sinigoića, predsednika slovenskega izvršnega sveta, bo delegacija obiskala Ljubljano, Koper in Maribor. B. Ž.

Gorje starejšim!

Pristojni republiški organi v SR Srbiji so republiškem izvršnemu svetu predlagali, naj se zaradi hudega pomanjkanja denarja v zdravstvu pošiljajo na morebitno zdravljenje v tujino samo osebe, ki še niso prekoračile 26 let starosti, piše Borba.

K takšni vrsti »zdravstvene zaštite« bi le težko kaj dodali. Mar se bomo vrnili v čase, ko so zdravlili s česnom, kamilicami in morda še s kakšnim odvajalnim sredstvom.

Doslej smo za zdravljenje v tujini porabili okoli dva odstotka vseh sredstev za zdravstveno zaščito.

Razbremenitev

Vrhunec napetosti je bil na 17. seji CK ZKJ razplet glasovanja zaupnice članom predsedstva CK ZKJ, ko je ob Krebičevih čustveni ostavki nek član predsedstva razburjeno obsodil stanje v katerem smo se znašli, z besedami: »Zmagala je neprincipielna koalicija!«

»Principielna koalicija« naj bi bila torej poražena in — v zraku je ostalo vprašanje: kdo vse sestavlja to »principielno koalicijo«?

Zanemarimo »koalicijo« tako kot je dejal Hafner istega trenutka ko je Slobodana Miloševića pozval k razumnemu ponašanju, kajti ta čas ni primeren za delitveno politiko, kakršno nam ponuja politična dediščina s svojimi razkrajalnimi zasnovami nadvladavanja, temveč zahteva sproščanje ustvarjalnosti nasploh, posebno pa za razvoj in napredek najbolj odgovornih.

To kar se dogaja, pravzaprav sploh ni nekaj nepredvidljivega, kajti poznavalec odnosov sil v naši družbi je že dolgo znana polarizacija v kateri o istih stvareh razmišljamo različno, tudi v skrajnostih, zato je ni slučajno, da je ob sprejemanju sedanje ustave, o kateri smo predolgo mislili in govorili kot o večno novi, afirmiran samoupravni pluralizem interesov, kot način spodbujanja vseh dejavnikov družbe k hitrejšemu in demokratičnejšemu premoščanju razlik, ki jih odmisli pač ni mogoče.

Zal so nekatere teme, takojimeno »tabu teme«, ostale predolgo nedotakljive, kot je na primer financiranje Armade in financiranje nerazvitih področij in so, med drugimi prav tako perečimi vprašanji (kakšna gospodarska reforma in doklej reforma, pozneje tudi političnega sistema in partijske presnove) predolgo zadrževale pravilo nedotakljivosti, ki je delovalo in še deluje toliko bolj zavirajoče, kolikor bolj dogmatskoga kje jemljejo in uporabljajo.

Takšno nespreminjajoče se stanje je produciralo vse tisto kar poznam pod zapiranjem v forumsko delovanje, zapiranje v lokalne okvire ustvarjanja in vodenja politike s predznakom osebne neodgovornosti za početja ki pomenijo tapkanje na mestu in nazadovanja, kakor zdaj že javno obravnavajo denimo nefunkcioniranje volilnega sistema, oziroma kadrovanja, ki je postalo že davno zastarelo — od tistih prvih časov samoupravljanja, ko se je Zveza komunistov ločila od oblasti, pa tega svojega sklepa do dandanes še vedno ni uresničila, kot je to nedavno lepo ugotovil karikaturist Milan Maver v Delu: Čeprav sva se razvezala, se bova še naprej ljubila (država in partija namreč).

Tako so pač ostale razmere, v katerih je bilo več skrbi za samoupravo (državotvornost) kot pa za samoupravljanje (osvobajanje dela). Šele zadnje čase, po znanih množičnih preprih in nemirih z najrazličnejšimi gesli, smo pričali potezom razbremenitve gospodarstva z različnimi zmanjševanji davkov in drugih obveznih dajatev (zajemanj iz dohodka), ki bodo mnogo pomenila v rezultatih gospodarjenja, če niso samo neke začasne spekulacije z razpoloženjem delavcev — nekakšne pomirjevalne politične poteze, ki so pozneje lahko zopet pozabljene.

Tudi s tem imamo namreč precej izkušnje, saj je bil moto prve gospodarske reforme sproščanje delitvenih odnosov v prid povečevanju mase osebnih dohodkov kot motorne sile za boljšanje rezultatov dela, zdaj pa se rešujemo iz gospodarskih zagat prav z nasprotnim: stagnacijo osebnih dohodkov do popolne nemotiviranosti delavcev za delo. Seveda se spominjamo tudi spremljajočih razpravljanj o tem in na to temo — ali je bolje če je lokomotiva pred ali za kompozicijo gospodarjenja, zaradi česar so se nam dogajale prepogoste gospodarske reforme, ki jih po vrsti nismo nikdar privedli do kraja.

V ozadju tega je bil vselej (neupravičen) strah pred kapitalizacijo družbe, če bodo lahko imeli ljudje sami preveč iniciative, ne da bi se dovolj zagnano ukvarjali z vprašanjem utemeljevanja odnosov, ki lahko zanesljivo premostijo preostale prepeke med nekdanjim in prihodnjim gospodarjenjem in dokažejo prednosti ustvarjalnosti dela pred izkoriščanjem utemeljenim z funkcioniranjem kapitala. Bil je sicer poskus snovanja združevanja dela na oblikah organizacije kapitala, ki zaradi nedoslednosti ni mogel dajati primernih, pričakovanih rezultatov, pa se zdaj zopet vračamo k organizacijam podjetja z čim močnejšimi pooblaščenji, (čeprav je definicija socializma zelo jasna: socializem je vladavina živega dela nad minulim delom), kar je plod nezaupanja v lastnike dela.

Viktor Širc

Sovjeti in tuja posojila

Ekonomist Boris Fjodorov z moskovskega Instituta za svetovno trgovino je v tedniku Moskovske novosti zapisal, da bo pri koriščenju teh posojil potreben nov pristop. Skupen zunanji dolg SZ ob koncu preteklega leta cenijo na 39 milijard dolarjev. Fjodorov pravi, da je med sovjetskimi strokovnjaki veliko takih, ki menijo, da ta dolg glede na

moč sovjetskega gospodarstva in število prebivalstva ne pomeni veliko. Fjodorov meni, da ti dolgi sicer niso alarmantni, niso pa tudi nepomembni. Zaskrbljen je glede koriščenja posojil, ki bi jih morala dobivati predvsem tista podjetja, ki bi iz njih potegnili najboljše gospodarske rezultate, kar po mnenju Fjodorova ni bil dovolj pogost pojav.

Vatikanške finančne težave

Vatikanške denarne zadeve so se precej izboljšale, vendar ima državna blagajna svete stolice še vedno 74 milijard lir primanjkljaja. To so sporočili po zasedanju kardinalskega sveta, ki spremlja finančne zadeve katoliške cerkve.

Prazne vatikanške blagajne so napolnili predvsem s Petrovim novčičem, prostovoljnimi prispevki, ki jih katoliki z vsega sveta vsak junij pošiljajo v Rim. Letošnja vsota znaša 58 milijard lir, ves znesek pa bodo namenili za kritje primanjkljaja v vatikanškem državnem proračunu.

Vatikan nameni največ izdatkov za osebe, ki ga sestavlja 2235 ljudi, in 880 upokojevcem. Radio Vatikan ima 20 milijard lir primanjkljaja, dnevnik Osservatore Romano pa šest milijard. Nad rdečo črto sta vatikanška tiskarna in knjižnica, ki so lani zaslužile 350 milijonov lir.

ZASKRBLJENOST ZARADI VARČEVANJA

Na vojvodinskih poljih so zadnje dni oktobra končali z letošnjo setvijo pšenice. Načrtovali so 300 tisoč hektarov in toliko tudi zasejali. Zaradi primerne vrste vremena se je posrečilo — kot že dolga leta ne — setev opraviti v najbolj primeren čas. Pač pa so na novosadskem Institutu za poljedelstvo zaskrbljeni, ker marsikje niso posegli po kakovostnem semenu, temveč so posejali lasten pridelek. Slabo je po mnenju predstavnikov omenjenega instituta tudi to, da so predvsem zasebni kmetovalci porabili premalo mineralnih gnojil, ki so pač dvakrat dražja od pšenice.

Kuže, da bodo predvidene površine zasejali s pšenico tudi v drugih žitornodnih predelih Jugoslavije.

globus

LONDON — Tu so se predstavili ZIS dogovorili o reprogramiranju okoli 120 milijonov dolarjev dolga, ki bi ga Jugoslavija morala odplačati od aprila letos do julija prihodnje leto.

SEUL — Več tisoč južnokorejskih študentov je hotelo vdreti v hišo bivšega predsednika Čon Du Hvana in ga linčati. Študentsko namero je preprečilo več kot 20 tisoč policistov.

RIM — V Benetkah so sprejeli predpis, po katerem bodo vsi, ki izdelujejo ali uporabljajo pralne praške z več kot enim odstotkom fosforja, obsojeni na tri mesece zapora. Fosfor namreč povzroča cvetenje alg in s to nadlogo so se letos srečali tudi v beneških lagunah.

MILANO — V desetih mesecih letos je zaradi mamil umrlo v Italiji 594 ljudi. Četrtnina od tega v Lombardiji in največ v Milanu. Vsak peti italijanski zapornik je uživalec mamil, kaznovan zaradi kriminalnih dejanj, ki jih je storil, da bi prišel do sredstev za nakup mamil.

HELSINKI — Še pred koncem prihodnjega desetletja utegne priti do ustanovitve skupnega trga, v katerem bi bile Evropska skupnost, Evropsko združenje za svobodno trgovino (EFTA) in svet za medsebojno gospodarsko pomoč (SEV). To je na obisku na Finskem izjavil sekretar v moskovskem institutu za Evropo Vadim Čerešnikov. Prvi korak v tej smeri je bil po njegovem storjen letos junija, ko je bila podpisana posebna deklaracija ES in SEV.

BUDIMPEŠTA — Namestnik predsednika Narodne uprave za cene Madžarske Ferenc Visi je v intervjuju za Nepszabadsag dejal, da bo inflacija na Madžarskem leta 1989 med 12 in 13 odstotki, različno pač od tega, ali bo vlada zmanjšala različne subvencije za 20, 30 ali 40 milijard forintov.

LONDON — Sedem največjih britanskih bank bo Sovjetski zvezi posodilo milijardo funtov (1,76 milijarde dolarjev). Denar bodo porabili za razširitev britanske-sovjetske trgovine.

BRASILIA — Piloti iz treh različnih brazilskih letal so izjavili, da so 3. decembra videli neznani letelci predmet, ki je imel obliko svetleč krogle, včasih večjega, včasih manjšega obsega. Letalski radarji teh predmetov niso zaznali.

BERLIN — V DR Nemčijo je prispela posebna ameriška inšpekcija, ki bo nadzorovala umik sovjetskih raket iz Nemčije.

globus

Gradiščanski Hrvati z novimi načrti

Najstarejše društvo Gradiščanskih Hrvatov v Avstriji — Hrvatsko kulturno društvo, ki bo čez leto dni slavilo 60-letnico obstoja, je pred kratkim na letni skupščini izbralo novo vodstvo. Dr. Ivan Müller je po 14-letih letih predsednikovanja, iz zdravstvenih razlogov, predal vodstvo mag. Zlatku Gieljer. Ob nedavnem obisku v Zagrebu je Gieljerjeva sodelavki Vjesnika orisala načrte društva. Tako bodo v bodoče posvetili več skrbi tamburaškim, gledališkim in drugim skupinam. Prihodnje leto bi morali Gradiščanski Hrvati končno doseči televizijski program v okviru ORF, kot meni Gieljerjeva. Tudi v novi garnituri prezidija županov, ki si je še do nedavnega prizadeval za asimilacijo Hrvatov, je po mnenju nove predsednice HKD zavel nov veter. Hrvatsko kulturno društvo bo tudi pod novim vodstvom ohranilo nadstrankarski značaj.

BRANKO MIKULIČ PO ZGLEDU MILKE PLANINC

VSAJ SENDVIČ, ČE ŽE NI BANKETA!

Srečanje predsednika zvezne vlade s svetom pomurskih gospodarstvenikov in politikov drugi dan 11. Gorjupovih dni v Radencih za zeleno mizo radenskega ljubljanskega doma spominja na potezo, ki jo je ob obisku Pomurja pred leti storila tedanja mandatarka Zisa Milka Planinc. Če že ni banketa, mi dajte vsaj sendvič, da ne umremo od gladi — pa je skušal z aforizmom enega južnih književnikov na odprti medijski sceni pred elitnim zborom Gorjupovih naslednikov slikovito ponazoriti zdajšnjo gospodarsko krizo prvi človek zvezne vlade. Kako sta se ujela v tandemu s podpredsednikom predsedstva države Stanetom Dolancem pod žarometi tv kamer ob problematiki Jugoslavija danes in jutri, je prav tako bolj ali manj javno že obelodanjeno. Ostanimo torej za zeleno mizo na sprejemu!

Po že ustaljenih manirah so gostitelji najprej vlnudnostno razgrnili osebno izkaznico murske dežele, pri čemer sta dobila prednost kmetijstvo in turizem; prvega posebejla sozd ABC Pomurka, drugega zlasti Radenska. V podobnem slogu, s komplimentom, se je tudi odzval Mikulič, rekoč, da je zelo vesel, ko sliši za rezultate v poljedelstvu. »Presečen sem, da imate tako velike presežke pri pridobivanju mleka. Brez dvoma za čestitati. Ni pa mi znano, čemu porabniška središča niso sklepala pogodb z vami, predvsem v časturistične sezone, da bi to mleko posredovali na naša tržišča in ga ne bi uvažali.« Polaskan z Mikuličevu pohvalo se je čelni mož sozda ABC Pomurke, Gusti Grof, precej odzval: »Odgovor je jase. Uvoz po dumpinskih cenah, prodaja po istih cenah kot pri nas — razliko v višini 40 odstotkov pa sta »pokasirala« trgovci in uvozniki. Zato bi moral biti uvoz nadzorovan.« Mikulič: »Torej je treba ugotoviti, kdaj, v katerih primerih je nujen interventni uvoz. Sicer pa smo v naši komisiji veliko razglabljali o zaščitnih cenah. To je v bistvu zaščita pred bankro-

tom, pač glede na opredelitev o svobodnem oblikovanju cen. Strinjam se z vami, da bi morala biti pri tem pomembnejša vloga državnih rezerv, o čemer smo prav tako razpravljali. Menili smo, da so zvezne materialne rezerve po svojem kadrovskem sestavu tačas nesposobne, da bi opravljale tržno funkcijo. So bolj državna organizacija, ki se ukvarja z odkupom in uvozom — toliko, kolikor nam je potreb-

no za najnujnejše razmere. To niso tržne rezerve. Pred dnevi smo imeli poseben razgovor in oblikovali strokovno delovno skupino, ki pripravlja predlog, kako bi razrešili posebne probleme v kmetijstvu. Mislimo tudi na posojila, vendar ne v klasičnem smislu, temveč zato, da bi uvideli možnosti, kako in kaj s trajnimi obratnimi sredstvi iz določenih virov, kako in kaj bo z viri sredstev za subvencije, kompenzacije in vse drugo, kar imajo v državah z več izkušnjami pri spodbujanju kmetijske pridelave in predelave; merim na Evropsko gospodarsko skupnost in predvsem ZDA. Omenjena skupina nam

mora predložiti rešitve, vsekakor pa bi morali zbrati predloge iz republik in pokrajin in tako priti do zbira ukrepov.« Nato je predsednik zvezne vlade izrekel naslednje: »Kmetijstvo je očitno eno od tistih vprašanj, ki ga moramo uvrstiti med usodnejša za izvedbo programa celovite reforme. Če bomo namreč vse reševali zgolj s cenami, utegnemo v tolikšni meri ogroziti življenjski standard, da se bo treba vprašati, če je to še sploh vzdržno s socialnega vidika. Torej so druge oblike finansiranja, dotiranja, kompenzacije, regresi in podobno v kmetijstvu očitno nujni.«

S programom in skupino strokovnjakov se bo Mikuličeva vlada lotila tudi turističnega gospodarstva, pri čemer celinski turizem ne bi smel biti v senci jadranskega. Na celini je namreč dokaj možnosti v kopališko-zdraviliškem, lovskem, zimskem in drugih vrstah turističnega go-

spodarstva, le spodbujati jih je treba — z raznovrstnimi spodbujevalnimi ukrepi.

Branko Žunec

SLOVENIJA IMA DOVOLJ GENERALOV

V okviru letošnjih Gorjupovih dnevov v Radencih je bila tudi razprava o stanju in razvoju SLO in DS. V pogovoru so sodelovali ugledni gostje: Lojze Briški, član predsedstva SRS, generalmajor Marko Negovanović, načelnik politične uprave JLA, ki je prišel

namesto zveznega sekretarja za ljudsko obrambo generalpolkovnika Veljka Kadijevića, generalpolkovnik Svetozar Višnjić in generalmajor Ivo Tomić z ljubljanskega armadnega območja, Ivan Dolničar, član predsedstva CK ZKS, Janko Kušar, republiški se-

cretar za ljudsko obrambo, ter Ivan Hočevar, poveljnik teritorialne obrambe Slovenije, ki so odgovarjali na številna vprašanja novinarjev. Ta so se predvsem nanašala na delovanje in razvoj JLA ter na aktualnost, ki je v zadnjem obdobju v širši javnosti vedno bolj v ospredju. V uvodni razpravi je bilo poudarjeno, da smo pri podružbljanju SLO in DS dosegli napredek, vendar pa je tudi to področje sestavni del stanja v naši samoupravni družbi in razvovitosti samoupravljanja nasproh. Zato je nadaljnje podružbljanje SLO in DS tesno povezano z uresničevanjem treh reform, ki naj bi nas pripeljale iz sedanje krize. Na vprašanje, ali je v JLA protibevševalna služba, je bilo rečeno, da tako imenovani KOS ne obstaja, temveč da deluje služba varnosti, ki štiti oboževane sile pred tujim sovražnikom in sovražno dejavnostjo znotraj armade. Veliko razprave je bilo tudi o ljubljanskem vojaškem sodnem procesu in spornem skrivnostnem vojaškem dokumentu, ki ga predsedstvo SRS kljub zahtevam še nima, o 133. členu kazenskega zakonika ter o slovenskem starejšinskem kadru v JLA. Ugotovljeno je bilo, da ima Slovenija dovolj generalov, da pa od leta 1981 upada odstotek slovenskega starejšinskega kadra v JLA, ki ga je komaj 2,6 odstotka, medtem ko bi ga po številu prebivalstva moralo biti okrog 9 odstotkov. Zadnje leto se je sicer stanje nekoliko izboljšalo pri kadrovanju v vojaške šole. Govor je bilo tudi o akciji Mladost, o obrambnih načrtih, služenju vojaškega roka, o primeru Bogutaj ter o številnih drugih vprašanjih, ki jih predvsem zadevajo JLA. V razpravi pa je bilo tudi večkrat poudarjeno, da bi se tudi armada morala dovzetneje lotiti sprememb v naši družbi in sprejemati kritike, ki niso naperjene zoper njo, temveč jih narekuje sedanji demokratični način razvoja naše družbe.

F. M.

Slovenci se zavzemamo za radikalne spremembe ustave

»Javno mnenje v socialističnih državah je najbolj čuvana nevojaška skrivnost!« To je ugotovila Alenka Puhar, moderatorica prve teme na 11. Gorjupovih dnevih, ko je skupaj z Nikom Tošem in Zdenkom Rotarjem (sodelavcema pri raziskavi Slovensko javno mnenje) ter Jožetom Smoletom, ki je predstavil svoje poglede na raziskave, skušala podati nekatere izsledke dvajsetletnih raziskovanj in najnovejšo ugotovitve o slovenskem javnem mnenju.

Ker gre za obsežno raziskavo, so sogovorniki skušali poudariti le nekatere dele: kaj Slovenci mislijo o ustavi, politiki in politika ter Slovenci in JLA.

Slovenci se zavzemamo za radikalne spremembe ustave, vendar ne v smeri kapitalizem po meri človeka, ampak še vedno socializem, ki pa mora biti osvobojen države, ki mora biti sodoben, tržen in odprt. Ustava mora zagotoviti Slovincem suverenost in neodvisnost v sklopu ostalih narodov in narodnosti.

Zanimiva je ugotovitev, da imajo politiki pri nas podporo, politika pa ne. To trditev je sicer nekoliko omilil Jože Smole,

ko je dejal, da to v celoti ne bi smelo držati, kajti politiki delajo na podlagi političnih programov, za katere se zavzemajo, in torej ne bi smeli ločevati obojih. Zanimiv je bil citat, ki je bil navržen med razpravo: »Vsaka javnost se da kupiti za določeno ceno, še posebej, ko gre za neartikulirano javnost.« O tem, katera javnost je bila kupljena in za kakšno ceno, ne gre razpravljati, saj se ve.

Slovenci in JLA — občutljiva tema, o kateri je bilo več povedanega dan pozneje, o slovenskem javnem mnenju pa samo nekaj ugotovitev: Slovenci

točno vedo, kaj je dolžnost vojske in kakšne pravice ima JLA. Ko so vprašali o razlogih, za katere bi Slovenci žrtvovali svoje življenje, so bili najčestje odgovori tile: na prvem mestu bi dali svoje življenje za svoje bližnje, na drugem za domovino, na tretjem zase in svojo prepričanje in na četrtem mestu za mir na svetu.

Znan je podatek, da bi v sestavi oficirskega kadra moralo biti 8,5 odstotka Slovencev, tačas pa jih je le 2,2 odstotka.

Slovensko javno mnenje je eden pomembnih dejavnikov (ne pa edini), ki ga slovenska frontna organizacija zelo upošteva pri svojem delu, je med drugim povedal Jože Smole. Sicer pa smo na prvem dnevu in prvi temi novinarji izvedeli veliko novega in koristnega.

Dušan Loparnik

Za človeško dostojanstvo gre!

Slovenski novinarji, zbrani na običnem zboru v Radencih, z zaskrbljenostjo ugotavljamo, da so se pozitivni procesi v jugoslovanskem novinarstvu razcepili tudi v smeri, ki se oddaljuje od temeljnih načel našega kodeksa in moralnih principov vseh civiliziranih družb. V času, ko si je precejšen del jugoslovanske javnosti začel prizadevati za zaščito temeljnih človekovih pravic, ko je pri velikem delu ljudi v naši družbi zrasla zavest o potrebnosti varovanja človekove moralne integritete, je prav v naših vrstah začel dobivati krila tip novinarstva, ki pristaja na manipulacije v imenu »višjih ciljev«, ki služi dnevnim potrebam in se mu na tej poti zdijo krivice, storjene nedolžnim žrtvam, upravičen in nepomemben odklon na poti za dosego cilja.

V teh okvirjih se nam zdi pomemben dosežek sprejem od dnevnice politike neodvisnega kodeksa etike jugoslovanskega novinarstva, ki bi mu moral po našem prepričanju slediti tudi kodeks etike javne besede.

Pri tem se zavzemamo za novinarstvo, temelječe na stvarnih dejstvih in resnici, ki je ne idealiziramo, vendar bomo vključili vse svoje moralne in politične potencialne, da preprečimo neenačeno raztegljivost resnice z izkrivljanjem in namernim zamolčevanjem podatkov.

Ko so bojujemo za pravico slehernega človeka do objektivne obveščenosti, ko se zavzemamo za zaščito človeka pred manipulacijami, katerih žrtev je lahko on sam ali njegov sosed, se zavzemamo tudi za moralnost in poštenost novinarja, ki edini lahko zagotavlja in ohranja ugled tega poklica v družbi.

Novinarji smo zajahali bojnega konja

Jugoslovansko novinarstvo ima, posebno v zadnjem letu, za seboj eno najbolj klavnih obdobj. Papir je resda prenesel vse, tudi najbolj podile in nizkotne zlorabe novinarskega poslanstva — za najbolj prosule propagandne namene. To je bil čas, ko je v naši še zmeraj krhki demokraciji akcija povzročila včasih naravnost neverjetno reakcijo, ko nismo — ali pa še zmeraj ne izbiramo sredstev za politični boj. Žal so se novinarji prenekaterikrat pustili ujeti v političantske mreže, očitno je postal razkorak med kritično novinarsko distanco in apologetskim odnosom ter spregoz z dnevnopolitičnimi interesi in strukturami. Novinarji, ki smo se še pred časom pritoževali, da smo po krivem strelorodi nabojev, namenjenih politiki, smo kar naenkrat ali spet zajahali bojnega konja. Prečesto smo šli v boj kot namestniki ali pa izvidniki politike, spuščali smo se v nepotrebne politične in poklicne polemike, ki so zgolj škodovala ugledu in verodostojnosti novinarstva. Zelo razširjena teza, da smo se v Jugoslaviji razdelili na osem ali še več informativnih okoliš, da ni svobodnega pretoka informacij, da vsakdo piše, kot ustreza vladajoči politični strukturi.

S tem povzetkom trenutnega stanja v novinarstvu v Jugoslaviji in Sloveniji se je začel občni zbor stanovske organizacije slovenskih novinarjev. Ob teh ugotovitvah pa je predsednik Boris Berganti ugotovil, da smo vendarle dosegli nekatere pomembne korake v osvoboditvi novinarjev in novinarske organizacije. Še posebej s sprejemom kodeksa novinarske etike, pri katerem ima slovensko društvo precej zaslug za sodobnost, etičnost in moralno poglobljenost, kratkost, jasnost ter jednatost.

Čeprav so pri volitvah novega vodstva nastali nekateri zapleti (sic!) — tudi novinarji se jim ne moremo izogniti), pa je vendarle zmagal razum in volitve so minile v pomirjenem duhu. Tudi v spoznanju, da smo novinarji in to, kar počnemo, delamo predvsem zato, ker smo prepričani, da je to najbolj in najlepši poklic, kar jih je, ker je to za večino od nas več kot gola služba, je način življenja in poslanstvo. Z običnega zbora smo poslali tudi sporočilo za javnost, ki nosi naslov: ZA ČLOVEKOVO DOSTOJANSTVO GRE.

Dušan Loparnik

od tedna do tedna

MEDIJSKE TOPLICE — Aktualni problemi razvoja socializma, povezani z gospodarskimi vprašanji in približevanjem razvitemu svetu ter spremembe v metodah dela ZK v današnjem času — to so bile osrednje teme tridnevnega seminarja za vodstva ZKS, ki ga je v Medijskih Toplicah organizirala politična šola CK ZKS. V okviru te šole se idejno in teoretično usposablja sekretarji, izvršni sekretarji in predstavniki OK ZKS iz vse Slovenije. V prvi skupini sta bila tudi dva predstavnika iz Pomurja: predstojnik medobčinskega središča pri politični šoli CK ZKS za Pomurje, Ergen Emri, in sekretar predsedstva OK ZKS Murska Sobota, Boris Stefanec.

MURSKA SOBOTA — OK SZDL poleg razprav v krajevnih skupnostih soboške občine, ki so zelo odnevne, nadaljuje tudi z drugim oblikami neposrednega delovanja med ljudmi. Na ta način se dobro seznanjajo s problemi na terenu, ki jih skušajo skupno s predstavniki skupščine občine čimprej odpraviti. Angažirani so seveda tudi drugi odgovorni dejavniki. Na seji OK SZDL, ki bo 18. novembra, bodo posebno pozornost namenili problematiki urejanja prostora v občinah ter uresničevanju stališč in usmeritev o ekologiji, energiji in varčevanju, kot tudi o preskrbi z vodo. V decembru pa načrtujejo širšo razpravo o socialni problematiki.

MURSKA SOBOTA — Na seji sveta za ohranjanje revolucionarnih tradicij NOB in spomeniško varstvo pri predsedstvu OK SZDL so ugodno ocenili nedavno srečanje mentorjev zgodovinskih krožkov in učencev, članov teh krožkov, na osnovnih in srednjih šolah na Vaneči. Več pozornosti pa so tokrat namenili prenosu spominske plošče padlega borca Stefana Kuharja-Bojana s stare v novo osnovno šolo v Puconcih. Ker je staro šolsko poslopje v zelo slabem stanju člani sveta predlagajo, da se poruši, spominska plošča pa premesti na hodnik nove šolske stavbe, kjer bo imel svoj kotiček zgodovinski krožek. Morda se bo našel kdo, ki bo hotel obnoviti staro šolo?

MURSKA SOBOTA — Poročilo o aktivnostih za razbremenjevanje gospodarstva v občini Murska Sobota je bila namenjena osrednji pozornosti na seji občinskega izvršnega sveta sredi minulega tedna. O teh dejavnostih so v izvršnem svetu govorili tokrat že tretjič. Poziv za razbremenjevanje gospodarstva pa so se odzvali v vseh okoliših. V prvem polletju so v soboški občini že zabeležili dvig akumulacijske sposobnosti in povečanje njenega deleža v delitvi dohodka, skupna in splošna poraba pa sta zlasti zaradi rasti dohodka v gospodarstvu. Kljub vsemu pa so člani izvršnega sveta menili, da je treba gospodarstvo še bolj razbremeniti. Pomembno vlogo pri tem bi morala odigrati drugačna obrestna politika, pa tudi o znižanju carinskih in drugih dajatev bi kazalo razmisliti.

MAČKA IN KANARČEK PRED FORUMOM

V zadnjem času potekajo v javnosti ognjevitve polemike glede ocen vzrokov nizke ravni morale profesionalne etike dela novinarjev v sedanjem političnem trenutku. Polemiko so odprli sami novinarji v najboljši tradiciji svoje potrebe za samouničenjem — a so jo potem, na veliko presenečenje novinarjev, zaskrbljenih za svojo moralo, prevzeli politiki po preskušeni metodi držite lopova in dali (tudi v uradnih sporočilih z visokih forumov) »pravilno usmeritev« razpravi na temo krize v novinarskem poklicu.

S pozivom novinarjem, da začno raziskovati in povsem razsvetljuje vzroke lastnega spodrsrljaja (mislim, da je izraz spodrsrljaj najden ob uvrščanju sedme sile v naravno okolje najstarejšega poklica na svetu, v katerem delujejo dekle, ki so dobra, dokler jim ne »spodrsne«) so politiki še enkrat uspeli slij reflektorjev s prvakov drame preusmeriti na statiste. Pravzaprav me poziv novinarjem, da analizirajo vzroke lastnega spodrsrljaja, nenavadno spominja na obnašanje tiste mačke iz (upam, da vsem znane sodobne satirice) basni, ki — potem ko za zajtrk požre kanarčka, odhiti na letno tematsko skupščino združbe

nja živalskega sveta, na kateri razpravljajo o nujnosti humanizacije medživalskih odnosov. Ko ta isti maček dobi besedo, najprej ostro napade vse tiste nemoralne mačke, ki za zajtrk žro kanarčke, potem pa predlaga sklep o tem, da morajo kanarčki proučiti svoj sistem splošnokanarčevske obrambe s posebnim poudarkom na kriminalno neopreznosti kanarčkov, ki se vedno nekako najdejo v bližini lačnih mačkov — pa so v tem smislu tudi glavni krivci. Med tem pa, ko je maček tako strastno branil pravico kanarčkov do moralnega in brezskrbnega življenja, mu zleti

iz ust kanarček, ki ga je malo prej pojedel za zajtrk. Mačka to niti malo ne zmede, ampak ostro vpraša: »Odkod kanarček v mojih ustih, kakšna je to provokacija in insinuacija s strani tovarišev kanarčkov?«

Primerjava analogije med basnjo o mačku in kanarčku in zahtevno visokega foruma, da novinarji sami raziščejo vzroke svojega moralnega padca je neizbežna. Potem ko je bil vse dopolne na »koordinaciji« ali podobnem telefonu in odstavljaj neustrezne ter postavljaj ustrezne in poslušne urednike in ko je zapovedal, kakšni naj bodo jutrišnji časopisi in večerni dnevnik, vse velike in male resnice iz ogla njegove vsemoči, politik sede v družbeni avto in hiti na sestanek, na katerem se razpravlja o vzrokih nemoralne novinarjev. Čim vstopi, prosi za besedo in zahteva, da se končno ugotovi, kdo so tisti novinarji, nemoralni posamezniki in skupine, ki zaustavljajo informacije in si nezakonito prilaščajo resnico.

Edino kar manjka pri tej analogiji, je trenutek, ko prileti mački iz ust kanarček. A politik svojega urednika ne drži v ustih — ampak v žepu.

Jug Grizelj

Kaj hočemo: GUSLE ALI ZNANJE?

Na pravkar sklenjenih 11. Gorjupovih dnevih v Radencih mi urednik Revije za razvoj Jože Vilfan pove: »Samo letos je iz naše republike odšlo na tuje kakih 500 strokovnjakov. Podatek je pred kratkim javno posredoval nekdanji slovenski šolski minister Franci Pivec.« Pogledam v zadnjo številko 14-dnevnik Naši razgledi in v prilogi Po domovini najdem, da je samo v tem letu iz države odšlo 40.000 ljudi, pretežno intelektualcev. Avtor razprave Gusle ali znanje, (ponatis iz zagrebškega tednika Danas) Velimir Srica zgovorno primerja: »Rečemo lahko, da sta danes v Jugoslaviji navzoči vsaj dve vrsti eksodusa. Prva je tragično izseljevanje Srbov in Črnogorcev pod pritiskom s Kosova. Druga je dramatični beg pamei (v prvi vrsti tehnične in naravoslovnostne inteligence v Kanado, Avstralijo, ZDA in Zahodno Evropo). Po ocenah smo v minulem desetletju na ta način izgubili od 20.000 do 60.000 strokovnjakov. In medtem ko se zaradi prvega problema organizirajo odbori, mitingi in politične diferenciacije, gre drugi mimo skoraj neopazno.« Bolj kot je zadel, ne bi mogel, sicer pa tudi o nas govori zgodba — o pokrajini ob Muri, ki je desetletja in desetletja lastno zdomstvo, sezonsvo in izseljenstvo; pa ne zgolj »ročnih«, marveč »umskih« delavcev in delavk.

IZ SVETA RAZISKAV — KAJ JE LOKALNO IN KAJ GLOBALNO?

Zadnjič smo objavili (nepopoln!) seznam doktorjev znanih iz soboške občine, nameravamo pa zbrati podatke o akademskih izobražencih iz ostalih pomurskih lokalnih skupnosti. Tokrat bi radi — zgolj zavoljo spremljanja opozorili na nekatere kapitalnejše raziskovalne naloge, ki jih sofinansira občinska raziskovalna skupnost v Murski

Mučna pot do priznanja in nagrade

V Pomurju se je doslej redko kje zgodilo, da bi bila na spisku tistih, ki jim podeljujejo priznanja in nagrade za kakšen izum (inovacijo), tehnično izboljšavo ali koristen predlog, tudi ženska. Zato zbudijo toliko večjo pozornost nekatere posameznice, ki jim to vendarle uspe. In to se je zgodilo tudi Sonji Šavel, samostojni referentki uvoza v delovni organizaciji Gorenje Elrad Gornja Radgona. Na tem delovnem mestu je deseto leto.

»Ko smo tudi v naši delovni organizaciji začeli bolj spodbujati zaposlene, naj razmišljamo o predlogih, ki bi pocenili proizvodni proces, sem pomislila, kaj bi lahko predlagala tudi jaz, ki ne delam v neposredni proizvodnji, temveč se ukvarjam z uvozom potrebnega materiala za naše izdelke. Poglobila sem se v nabavne materiale, zbirala informacije o izdelovalcih, primerjala cene in tako sem ugotovila, da bi se nam zelo splačalo uvažati druge konektore, ki so potrebni v profesionalni tehniki za RTV hiše. Tako sem februarja 1985 leta izpolnila prijavo, v kateri sem predlagala kot koristen predlog uporabo BNC konektorjev izdelovalca Greenpar namesto BNC konektorjev proizvajalca Huber & Huber. Avgusta istega leta pa sem predlagala tudi zamenjavo konektorjev SMB. To je bilo kasneje tudi sprejeto. Da bi mojo prijavo upoštevali kot koristen predlog in to tudi vsaj delno nagradili, pa vse do letos ni bilo nič.«

Splah je kazalo, da Sonja za svoj trud in lastno pobudo pri iskanju drugih, cenejših izdelovalcev konektorjev ter za vzorce, ki jih je priskrbel brez stroškov za delovno organizacijo ne bo niti malo poplačana; da bodo to pač prezrli. Lanskega junija pa je celo dobila negativen odgovor, in sicer od komisije za gospodarjenje in planiranje tozda PEE. Odgovorili so ji namreč, da je bila nabava konektorjev od drugega izdelo-

inovacije

Soboti, predstavili pa tudi zgodbe in nezgode novatorke Sonje Šavel iz radgonskega Gorenja Elrad.

Pred kratkim so iz soboške raziskovalne skupnosti nakazali denar za študijo sozda ABC Pomurka Model pospeševanja drobnega gospodarstva v visini 14 milijonov dinarjev, pogodbeno pa bo šlo v ta namen še šest milijonov dinarjev. Tačas pa so v izpeljavi še druge vidnejše raziskave. Omenimo le nekatere. Dr. Aleksander Šiflar iz Sobotinega tozda Vrtnarstvo se ukvarja z razmnoževanjem slivove podlage St. Julien v sterilnih pogojih, nastaja Predinvesticijska študija za ustanovitev obrata za izdelavo gumbov in modnih dodatkov na osnovi poliestra v občini Murska Sobotica (izdelovalec Zavod za ekonomiko in urbanizem), inženir Pen z Živonorejsko-veterinarskega zavoda že uveljavlja rezultate študije Raziskovalna infrastruktura kemijskega laboratorija na ŽVZ, omenbe vredna pa je tudi raziskovalna naloga EKOloška optimalizacija in energetska racionalizacija družinske kmetije, usmerjene v molžo mleka, ki jo pripravlja skupina strokovnjakov z ŽVZ in drugih ustanov in podjetij. Denar je kajpak pičlo odmerjen, čeprav kar naprej razglušamo: vlagati v znanje, pamet, kadre. »Hrup, ki se danes tako obilno dviga v Jugoslaviji, spominja — kot je duhovito dejal Ivo Družić — na poganjanje avtomobilskega motorja v zaprti garaži. Izpušni plini nas zastrupljajo, na mite viže se razmetava z energijo, mi pa še kar naprej stojimo na mestu. Pred garazo pa je povsem očitno razpolje med 19. in 21. stoletjem. Kretnica med stoletjem preteklega in stoletjem prihodnjega je hkrati tudi razpon med krki »hočemo gusle« in zahtevami »hočemo znanje«, »si dovolimo še enkrat navesti Velimirja Srica. V razmislek in ravnanje.

valca že v osnovi njena naloga. Začele so se pritožbe in ugovori in sele letos je bilo odločeno, da Sonji vendarle priznajo njen predlog kot koristen, inovativen. Med drugim so izračunali, da so imeli samo v letu 1986 v delovni organizaciji okrog 20 milijonov dinarjev prihranka, ker so se odločili tako, kot je predlagala Sonja. In ko je v kolektivnu naposled (junija) prešla skromno denarno nagrado (okrog 120.000 dinarjev), ko so ji dodelili nagrado tudi v občinski raziskovalni skupnosti (145.000, dinarjev), so se pojavili glasovi, zakaj. V tovarniškem glasilu Informacije, ki so ga izdali 18. oktobra, je urednik Andrej Coklin zato zapisal tole: »Ker pa gre očitno za podlitkanje v zvezi z nagrado, ki jo je prejela Sonja Šavel, naj zapišemo, zakaj jo je dobila. Dva njena koristna predloga sta DO prinesla gospodarsko korist nad dve stari milijardi dinarjev. Po pravilniku ORS je zato prejela nagrado v višini 145.000 dinarjev. Glede na naš pravilnik je ob upoštevanju dejstva, da predlogi spadajo v njeno delovno področje, dobila precej manjšo nagrado, kot bi ji pripadala sicer. Upamo, da smo dovolj podrobno zabeležili podatke, ki mučijo nekatere sodelavce. Sicer pa predlagamo vsem sodelavcem, naj malo razmišljajo in tudi sami predlagajo kaj koristnega. Če bo vsak deseti predlog prinesel firmi finančno korist, pa čeprav bo predlagatelj dobil zato desetinno, nam bo še vedno ostalo devetdeset odstotkov privarčevane vsote, ki si jo bomo potem razdelili vsi.«

Vse te »peripetije« so Sonja Šavel precej prizadele. Očitno še marsikdo ni prebolel zavisti, če njegov sodelavec prejme kakšno nagrado, ker je dal nekaj več od sebe. Pa se bo treba tudi s tem sprijetiti.

Branko Žunec
Jože Graj

Ustavna dopolnila so odsev razmer

Odkar je nastala jugoslovanska država, leta 1918, smo imeli več ustav. V prejšnji Jugoslaviji smo imeli dve ustavi: ustavo Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev iz leta 1921 (vidovdanska ustava) in ustavo Kraljevine Jugoslavije iz leta 1931 (oktroirana ustava). V novi Jugoslaviji smo dobili prvo ustavo leta 1946, to je bila ustava Federativne ljudske republike Jugoslavije.

Leta 1953 je bila ta ustava spremenjena in dopolnjena s posebnim ustavnim zakonom. Leta 1963 smo dobili novo ustavo SFRJ, ki je bila nato v letih 1967, 1968 in 1971 trikrat spremenjena, leta 1974 pa smo sprejeli spet novo besedilo zvezne ustave.

Od takrat so se zgodili marsikateri veliki premiki v političnem in gospodarskem življenju, ki so narekovali spremembe v zvezni ustavi. Tako smo prišli do dopolnil k zvezni ustavi, o katerih je zadnje čase potoval dolgoletni proces usklajevanja med socialističnimi republikami in

avtonomnimi pokrajinami, sprejeli pa naj bi jih ob letošnjem dnevu republike — 29. novembra. Z besedilom, ki ga bo sprejel zvezni zbor skupščine SFRJ, pa se seveda morajo strinjati skupščine vseh jugoslovanskih republik in avtonomnih pokrajin. O njih bo 22. novembra predvidoma odločala tudi skupščina SR Slovenije.

V čem je bistvo 38 dopolnil k zvezni ustavi? Le-ta so razdeljena v več poglavij, in sicer od devetega, v katerem je zapisano, da ostaja himna Jugoslavije še naprej Hej Slovani, s čimer se nadomesti 8. člen zvezne ustave, do 48., v katerem lahko preberemo napoved ustavnega zakona. Sicer pa so najbolj zanimiva ustavna dopolnila, s katerimi se predvidevajo novosti pri uveljavljanju tržnih zakonitosti, nadalje poglavja o delovni organizaciji kot ekonomski in poslovnih celoti, o banki kot samostojni finančni organizaciji in o večjih možnostih za vlaganje tujih oseb.

Nič manjšega pomena pa niso

Milan Jerše

INTERVJU

OK SZDL Murska Sobotica to jesensko obdobje nadaljuje z zelo odmevnimi pogovori v posameznih krajevnih skupnostih soboške občine. Doslej so že opravili pogovore v večini krajevnih skupnosti, pri čemer je šlo za dogovore s posameznimi vodstvi krajevnih konferenc Socialistične zveze. Ostalo jih je le še nekaj, kar naj bi opravili še v tem koledarskem letu. O tem smo se pogovarjali s sekretarjem OK SZDL Jožetom Stvarnikom.

— Kaj se načrtujete do konca letošnjega leta?

JOŽE STVARNIK: »Ostajajo nam še pogovori v naslednjih krajevnih skupnostih: Černelavci, Krog, Gancani, Dokležovje, Ižakovi in Melinci. Mislim, da nam bo te obiske uspelo opraviti še v tem koledarskem letu.«

— Kako pa ste zadovoljni z uresničevanjem stališč, sprejetih na teh pogovorih? Pa tudi, kakšen je njihov osnovni namen?

JOŽE STVARNIK: »Reči moram, da se večina stališč, ki so na teh pogovorih sprejeta, uresničuje. Osnovni namen teh pogovorov pa je v tem, da se najbolj odgovorni predstavniki družbenopolitične skupnosti skupaj z družbenopolitičnimi organizacijami seznanijo z določenimi problemi, ki so v konkretni krajevni skupnosti. To pomeni, da evidentiramo probleme in se dogovorimo za način reševanja.

SZDL čim več med ljudmi

nja določenih težav. Pri tem v nekaterih krajevnih skupnostih občani pričakujejo, da bomo vse probleme rešili v teh pogovorih. To bi bilo vsekakor nesprejemljivo. Dogovorimo pa se, da vse probleme, ki ostanejo, prek samoupravnih in delegatskih poti tudi resnično re-

JOŽE STVARNIK — Sekretar OK SZDL Murska Sobotica zelo ugodno ocenjuje pogovore v krajevnih skupnostih soboške občine.

šujemo. Čeprav je res, da določeni problemi tudi prek delegatskih poti ne rešujemo. Vzemimo zbor krajevnih skupnosti, kjer delegati premalo omenjajo problematiko s svojega območja, medtem ko se v pogovorih v krajevnih skupnostih ti problemi širše osvet-

ustavna dopolnila, kjer je opredeljen vpliv združenega dela pri odločanju v zvezni skupščini ter besedilo o zadrugi kot samostojni organizaciji zadržnikov.

Spremembe v zvezni ustavi prinašajo tudi določila o več kandidatih za posamezne funkcije, zagotovitev neodvisnosti sodstva, družbeni plan kot instrument razvojne politike, denar za JLA v okviru proračuna ter varovanje ustavnosti in zakonitosti.

Izhodišče, da naj bi z ustavnimi spremembami utrdili vezi in povečali medsebojno zaupanje v naši federativni skupnosti, je gotovo bistvenega pomena. Spoštovanje izvirnih avnojskih načel pa omogoča narodom in narodnostim v njihovih republikah in pokrajinah še večjo pristojnost in suverenost. Navsezadnje pa bodo sprejete ustavne spremembe omogočile tudi hitrejšo uveljavljanje gospodarske reforme, za katero se že nekaj časa močno zavzemamo na vseh ravneh.

lijo. Seveda pride po teh pogovorih do več posameznih pogovorov s predstavniki krajevnih skupnosti in z določenimi nosilci, ki so odgovorni za reševanje določene problematike. Zlasti veliko je aktualnih vprašanj o telefonih in cestah.«

— Ob tem predvidevate tudi drugi krog obiskov v krajevnih skupnostih, kjer naj bi preverili, kaj je bilo resnično opravljeno?

JOŽE STVARNIK: »Ja, sedaj, ko bomo opravili pogovore v vseh krajevnih skupnostih, bomo šli v drugi krog obiskov. Pri tem se bomo za pogovore dogovorili z našimi predstavniki krajevnih konferenc Socialistične zveze, ki jih skupno načrtujemo. Seveda bomo to opravili v ožjem sestavu, predvsem z vodstvi krajevnih skupnosti. Posebno zato, ker je na teh širših pogovorih ponekod tudi čez sto ljudi. Bilo pa je že tudi 150 ljudi. V teh ožjih krogih se bomo tudi dogovorili o tem, kaj smo uspeli uresničiti in analizirati, kje so vrzoki, da se določene zadeve ne premaknejo. Na ta način pa tudi uresničujemo stališča 17. seje CK ZKJ, da smo čim več med ljudmi. To prakso smo imeli že doslej, kar se je navezavalo pokazalo tudi v večji učinkovitosti Socialistične zveze v soboški občini.«

Milan Jerše

VOLILNA KONFERENCA SOBOŠKE OBČINSKE MLADINSKE ORGANIZACIJE

Potrebno je upoštevati tudi glas mladih

Konec prejšnjega tedna je v Murski Soboti potekala občinska volilna konferenca ZSMS. Za predsednika je bil ponovno izvoljen dosedanj prvi mož občinske organizacije mladih Branko Pajžlar, za podpredsednico pa Jožica Gyergyek. Ker nobeden od kandidatov za sekretarja, Franc Knaus oziroma Draga Vučko, ni dobil potrebne večine glasov, bodo ta del volitev ponovili ta teden. V drugem krogu pa bodo delegati lahko glasovali le za Franca Knausa, ki je edini dobil tretjino glasov vseh delegatov volilne konference. Podobno podporo bodo morali dobiti še trije člani predsedstva.

Za marsikoga nekoliko bolj zapleteni volilni postopki, ki so posledica demokratizacije naše družbe, zahtevajo nekoliko več dela in pripravi, vendar pa pomenijo korak naprej v želji, da izvolimo tiste ljudi, ki bodo sposobni izpolnjevati svoje naloge. Pot do tja bo najbrž še dolga, toda že

podatek, da se je med evidentiranjem za vodstvene in druge funkcije v organih OK ZSMS pojavilo preko 130 imen, daje upanje, da je mladina na pravi poti.

Tega duha sicer med razpravo, ki je stekla po poročilu o delu v preteklem mandatnem obdobju, ni bilo preveč čutili. Samokritične besede, da mladi v občini pravzaprav ničesar niso naredili (ki jih je izrekla ena od mladink), je bilo vzeti kot izziv vsem razpravljalcem. Res je, da mladinci v občini niso naredili vsega, kar bi lahko, toda nekatere rezultate se da pokazati. Želja vseh je, da bi se glas mladih bolj čutil v neposrednih okoljih, tako v delovnih organizacijah, krajevnih skupnostih in šolah. To pa je zdaj le še bolj izjema kot pravilo.

Tako o uspehih kot neuspehih mladih je bilo na konferenci premalo šisati, saj mladi pravzaprav tudi niso prišli do besede. Ali niso želeli spregovoriti ali pa so jih »prestrašile« starejši, pred-

vsem predstavniki drugih DPO-jev? Na to je težko odgovoriti, saj nam govorjenje v silu: tako je bilo, ko smo mi delali v mladinski organizaciji, danes ne ho pokazalo, kako naprej, časi so se namreč spremenili. Tudi mladinska organizacija ni več zadovoljna le z organiziranjem zabavnih in športnih prireditve, ampak želi doseči to, da bo postala enakopraven partner pri odločanju o vseh pomembnih družbenih vprašanjih.

O tem je govoril tudi sekretar RK ZSMS, Andrej Verlič, ki je opozoril, da je mladinska organizacija tudi politična organizacija. Živimo v takšnih časih, ko bo potrebno upoštevati mlade in njihovo znanje, saj lahko le tako zlezemo na zeleno vejo.

S. Fory

Ali je na Centru kaj novega?

V mislih imamo Srednješolski center tehniško-pedagoške usmeritve Murska Sobotica, ki je v zadnjih letih dokaj pogosto na tapeti — tudi v sredstvih javnega obveščanja. In najbrž bi lahko v glavnem pritrili vršilec dolžnosti ravnatelja te največje srednješolske ustanove v Pomurju Vlado Sagadinu, da v zvezi z njimi govorimo in pišemo predvsem o problemih. V zadnjem času pa se je pri njih zgodilo tudi marsikaj dobrega, uspešnega. Tako so prav v lanskem, najbolj »kritičnem« šolskem letu njihovi učenci dosegli na raznih tekmovanjih odlične rezultate. Pred dnevi so na šoli izvedli tudi učiteljske konference, ki so bile dokaj »burne«, vendar so nakazale veliko pozitivnih iztočnic za nadaljnje reševanje problemov. In kaj je na Centru še novega? Med drugim so uspeli oktobrsko osebne dohodke valorizirati za 50 odstotkov, tako da se je nezadovoljstvo zaradi zaostajanja pri nagrajevanju najbrž za nekaj časa (vsaj delno) poleglo.

Teh nekaj dejstev (če to so) smo si zapisali na skupni seji predsedstva občinskega sindikalnega sveta Murska Sobotica in izvršnega odbora osnovne organizacije Zveze sindikatov na Centru, ki so jo pripravili minuli petek. Gositelj je bila šolska sindikalna organizacija, na skupno sejo pa so povabili tudi predstavnike občinske skupščine, izvršnega sveta, družbenopolitičnih organizacij in republiškega odbora sindikatov delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti. Obravnavali pa so aktivnosti za urejanje razmer na Centru. Najprej so se seznanili s predloženim pisnim gradivom, ki sta ga pripravila izvršni svet občinske skupščine in odbor za vzgojo in izobraževanje pri občinskem sindikalnem svetu. Gre za ugotovitve in predloge, kako naj bi na Centru uredili materialni položaj, vprašanje novega vodstva in medsebojne odnose delavcev, ki so, kot je navedeno, še vedno skaljeni in ovira za hitrejšo reševanje negativnih pojavov na šoli. Bistvenih pripomb na obe gradivi razpravljalci niso imeli. V razpravi je prevladovalo mnenje, da glede novega vodstva, to je ravnatelja, ne bi smeli iskati rešitve v prisilni upravi, temveč je to potrebno urediti po samoupravnih poti. Rok za razpis pa je že tu. Precej besed so namenili tudi temu, kako lahko pridejo drugod v Sloveniji srednje šole s pomočjo združenega dela do dodatnih sredstev, v Pomurju pa je to zelo težko.

Dogovorili so se, da bo izvršni odbor osnovne sindikalne organizacije pripravil lasten program aktivnosti, da skupni odbor, ki so ga ustanovili na Centru za reševanje spora, poda poročilo in lahko preneha z delom in da bodo poskušali uresničiti stališča in usmeritve, o katerih so uvodoma razpravljali, o njih pa bodo 17. novembra spregovorili tudi zbori občinske skupščine.

Jože Graj

KOMUNALA p.o. — Delovna organizacija za komunalno dejavnost
GORNJA RADGONA, Trsta 7, telefon: (069) 74-049
vlogom: KOMUNALA RADGONA

Komunalna delovna organizacija za komunalno dejavnost p. o. Gornja Radgona. Trate 7
objavlja po sklepu delavskega sveta z dne 27. 10. 1988

JAVNO DRAŽBO

za prodajo naslednjega osnovnega sredstva
— traktor IMT, tip 558, letnik 1979, neregistriran vozen, izključna cena 7.000.000 — din.
Morebitni prometni davek na izključno ceno plača kupec.
Na dražbi enakopravno sodelujejo fizične in pravne osebe, ki pred začetkom vplačajo varščino v višini 10 % od izključne cene.
Prodaja osnovnega sredstva — traktorja — bo v soboto, 19. 11. 1988, ob 10. uri na dvoršču DO Komunalna - Gornja Radgona, Trate 7, kjer bo od 9 ure tudi na ogled.
Osnovno sredstvo bomo prodajali po načelu videno-kupljeno. Vse potrebne informacije dobijo zainteresenti po telefonu (069) 74-049.

Če ste (učitelji) prezrti:

Testi nepravilni in nepravilni

Znano je, da tudi v pomurskih osnovnih šolah učenci pogosto izpolnjujejo teste pri različnih predmetih. Tako je pač najlažje priti do ocen. Mnenja pedagoških strokovnjakov pa takšno ocenjevanje skoraj odsvetujejo. Tako lahko v zadnji številki Prosvetnega delavca (št. 15) o tem med drugim preberemo:

»Tako ocenjevanje otrok je nepravilno in nepravilno, še bolj zato, ker so testi po navadi zelo slabo sestavljeni. Pogosto silijo učence v neložniško sklepanje, onemogočajo jim, da bi se naučili smiselno izražati in govoriti (tudi to spada v funkcionalno opismenjevanje!), nadarjenim preprečujejo divergentno mišljenje in jih silijo v konformno, saj učenci skušajo odgovorjati tako, da zadostijo učiteljskim pričakovanjem, drugače dobijo slabo oceno. V šolski praksi uporabljamo odlično preveč takšnih testov, žal so postali marsikaj celo represivno sredstvo kaznovanja...«

Če je temu tako, bi kazalo, da postanejo tudi pedagoški svetovalci bolj pozorni na to, kaj se v naših šolah dogaja s testi.

J. G.

»Če vprašáš interni oddelek v Rakičanu . . .«

Hitri tempo življenja, nenehno dokazovanje in druge značilnosti sodobne družbe povzročajo, da je človek našega časa vse bolj izpostavljen številnim stresom. Zato je marsikomu lažje, če včasih pogleda v kozarec ali pa se s pomočjo kakšnega drugega sredstva znebi trenutnih težav. Ko pa postane vse to že navada, govorimo o zasvojenosti. In ta zasvojenost marsikomu, ne le prizadetemu, spremeni življenje v pekel.

V pokrajini ob Muri je veliko vinske trte, pa tudi veliko takih, ki pogosto segajo po steklenici z alkoholno pijačo. O vzrokih in posledicah tega pojava smo se pogovarjali s članom Koordinacijskega odbora za boj proti alkoholizmu in drugimi oblikami zasvojenosti pri RK SZDL Filipom Matkom in z nevropsihiatrom dr. Jožetom Magdičem.

VESTNIK: Alkoholizem je večinoma bolezen odraslih ljudi, vendar pa se marsikdaj začne že pri mladih, ki šele vstopajo v življenje. V kolikšni meri so zdravstvene organizacije in družba sploh seznanjeni s problemom alkoholizma med mladimi?

MATKO: Kar se tiče pojava uživanja alkoholnih pijač med osnovnošolsko in srednješolsko mladino lahko za Pomurje rečemo, da ne vemo točno, koliko mladih uživa alkoholne pijače. Vendar pa vemo, da prihaja do večjih pojavov uživanja alkoholnih pijač, kadar so v šolah in okrog njih organizirane različne prireditve. Takrat nekateri mladi napeljujejo tudi druge sošolce, da prinašajo alkoholne pijače, predvsem žgane pijače. Pri mladoletnikih, ki pijačo niso vajeni lahko pride do zastrupitve, ki se konča na intervencijskem oddelku v bolnišnici s t. im. »izpiranjem želodca«; pride pa lahko tudi do smrti. Zaradi vsega tega je zelo pomembno, da prosvetni delavci temu problemu posvetijo več pozornosti in tudi na področju preventive napravijo kaj več.

MAGDIČ: Iz psihološko-psihiatričnega vidika moram povedati, da je alkoholizem v svoji osnovi bolezen pubertete. Kot vemo je to obdobje, ko mlad človek konča osebnostno, družinsko fazo in ko naj bi se vklopil v družbo. Če kot psihater povem, da je alkoholizem bolezen nevrotičkov, osebnosti, ki niso dovolj formirane in pri katerih obstaja neskladnost med osebno in duhovno starostjo, potem je jasno, da je pomembno paziti na problematiko mladostniškega alkoholizma. Tisti, ki jih je potrebno zaradi zastrupitve z alkoholom peljati v bolnišnico, so za mene že alkoholiki in pri njih lahko govorimo o psihični odvisnosti od alkohola. Torej individuum ni kos določeni situaciji in uporablja alkohol. Pa naj bo to maturantsko srečanje, ki zahteva določeno psihično napetost: obujanje spominov, dokazovanje, kdo je bolj pameten, nastopništvo. Alkohol je idealen, da ublaži višje psihične funkcije, mladostnik pa se pokaže v svoji agresivni komponenti. Čim bolj si namreč agresiven toliko več veljaš na takšnem srečanju mladih. Zato mislim, da bi morali takšna srečanja organizirati tako, da ne bi prišlo do vinjenostnih stanj. Mladostnik, ki zaide na pota vinjenosti je za mene potencialni kronični alkoholik.

VESTNIK: Na kakšen način pa bi lahko preprečili oziroma vsaj omejili pojave alkoholizma med mladimi? Kdo je poglavitni dejavnik pri tem?

MATKO: V boju proti alkoholizmu naj bi se vključila družina oziroma starši. V kolikor mladi ne pridejo do alkohola v družini se ga pozneje v času šolanja tej razvadi predali. Anke-

MATKO: Na področju preventive želimo doseči nekaj, kar nam zdaj še ni uspelo, da bi na srednjih šolah poskušali ustanoviti neke vrste klubov nealkoholikov in klubov nekadilcev. To bi lahko bila ena možnost alternativnega združevanja mladih, saj bi nekako bolj spoznali nevarnosti različnih oblik zasvojenosti, ali je to pijača, cigarete, droge oziroma kot v zadnjem času tudi tablete.

Filip Matko

te, ki so bile narejene med zdravljenimi alkoholiki namreč kažejo, da je večina njih prišla v stik z alkoholom najprej doma. Vemo, da imamo pri nas vinsko trto pogosto kar na dvorišču. Pijača se pridelava doma in pogosto tudi spiše doma.

Drugi del je takrat, ko pride v šolo. Če prosvetni delavci nimajo pravičnega odnosa do uživanja alkoholnih pijač, najdejo mladi svoje zgled. Ko torej vidijo, da pije prosvetni delavec to navadno komentirajo z besedami: če lahko oni, zakaj ne bi tudi mi. Tu se potem začne ta krog, v katerem se nenehoma vrtimo. Potem so tu še drugi vzorniki: pevc, igralci, športniki, ki tudi uživajo alkoholne pijače in negativno vplivajo na mlade.

MAGDIČ: Popolnoma se strinjam s tovaršem Matkom. Moramo začeti pri družini, ki je pač tista osnovna celica, kjer nastaja dobro in zlo za mladega človeka. Predvsem bi rad opozoril na uporabo alkohola pri razreševanju konfliktnih situacij v družini. Alkoholizem je kot vemo bolezen moškega spola. Sin vidi v očetu, da oče uspe kadar je pijan v svoji agresivnosti. Boji se ga mati, boji se ga otroci, skratka boji se ga vsa družina. Pozneje ko sam sin formira družino mu je najlažje uveljaviti tovrstni vedenjski vzorec. Problematika pa je tudi pri hčerki alkoholika. Iz psihologije vemo, da je oče prvi partner hčerki. Ta se potem navaja na psihozo in osebnostne lastnosti očeta, ki je alkoholik. Groba statistika nam pove, da ta hčerka izbira partnerja, ki je alkoholik. Ta izbira pa poteka ponavadi podzvestno.

VESTNIK: V našem pogovoru smo že večkrat omenili družino. Če zdaj preidemo k tako imenovani »odraslemu«; alkoholizmu. Ali naša družba posveča dovolj pozornosti temu problemu in kakšno je sploh stanje v Pomurju, če ga primerjamo z ostalimi deli Slovenije?

MATKO: V Sloveniji beležimo od 80.000 do 100.000 alkoholikov. Poleg tega ima skoraj vsak družino, tako da ob tem trpijo še dva, trije ali pa še več družinskih članov. Pomurje pa v tej problematiki še prednjači, saj sem že povedal, da je pri nas vinska trta že na domačem pragu. Večina alkoholikov je v najbolj produktivni življenjski dobi, med 25 in 45 letom starosti. Takrat ko bi alko-

holik lahko na delovnem mestu največ prispeval k produktivnosti, se on vdaja pijači. Tako delovne organizacije še vedno premalo pozornosti posvečajo preventivi. Vemo, da na tem področju obstaja zakonodaja, toda samoupravna delavska kontrola nam marsikje ne deluje tako kot je treba. Poleg tega pa se disciplinske komisije ukvarjajo z vsemi drugimi problemi, ne pa s prizadevnostjo, ki bi jo lahko dal posameznik na delovnem mestu.

V prostorih delovnih organizacij naj bo kjer koli, na najnižjem delovnem mestu ali na vodilnem delovnem mestu, alkohola ne bi smelo biti. Torej bi moralo isto veljati za tako imenovano reprezentanco kot za pivo, ki ga točijo v delavskih menzah. Seveda pa je za vse to potrebno spremeniti razmišljanja ljudi in iz preventivnih razlogov spreminjati stik posameznika z alkoholom.

MAGDIČ: O pogostosti alkoholizma je izredno težko govoriti. Kot psihater si upam trditi, da na vsakega odkritega alkoholika lahko dodamo še enega, ki je prav tako alkoholik, z vsemi znaki kroničnega alkoholizma. Vendar se ga pusti na miru in se ga ne odkriva. Predvsem je tukaj problematika kmečke populacije. Naša podjetja so v določenem plusu, saj mora tisti, ki pride v skupino ljudi, na delovno mesto, kazati svoj obraz, svojo psihično situacijo in svoje telesno stanje. In zato se ga toliko lažje odkriva. Nekateri delovne organizacije so uvedle tudi alkokest, ki ga srčno pozdravljam, saj mislim, da je uspešen v borbi proti alkoholni odvisnosti. Po drugi strani pa poznam marsikatero pomursko vas, kjer so skoraj vsi moški alkoholiki, pa vendar še nobeden od njih ni bil na zdravljenju. Če vprašamo interni oddelek v Rakičanu, koliko ljudi se zdravi zaradi jeter, predvsem alkoholno pogojenih okvar jeter, nam bo postalo marsikaj jasno. Pogledajte, zveni čudno, ampak morali bi iti vprašat interni oddelek, ne pa psihiatrjo. In na to marsikdaj sploh ne pomislimo.

Če se za trenutek ustavim še ob storilnosti na delovnem mestu. V mojo ordinacijo prihajajo moški v najlepših letih, ki so videti kot starci. Marsikdaj se potem, ko seštevam njegova leta, čudim, če je to sploh mogoče. Kot psihiatru mi alkoholizem vzame petino delovnega časa, kar ni malo, če primerjamo z ostalimi psihiatričnimi diagnozami.

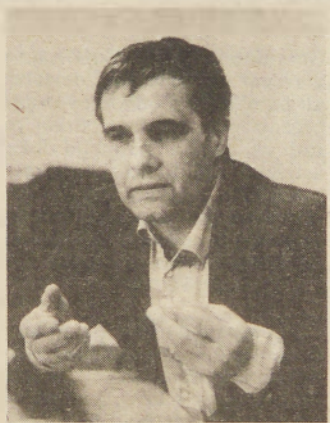
VESTNIK: Edina rešitev za alkoholika je, da se napoti na zdravljenje. Kako sploh pride do te odločitve oziroma koliko je to zdravljenje lahko sploh uspešno?

MATKO: Le redkokateri alkoholik se sam odloči za zdravljenje. Tu morajo nastopiti kritični momenti, tako v zakonu kot na delovnem mestu. Če je torej postavljen pred dejstvo: zakon ali zdravljenje oziroma delovno me-

sto ali zdravljenje, se marsikateri alkoholik odloči za zdravljenje. Nekateri potem to tudi izrabijo za izgovor, kajti odidejo na zdravljenje, potem pa pijejo naprej. Zato je pomembno, če se za zdravljenje odloči tudi sam alkoholik v svoji notranjosti, ker je drugače bolnišnično zdravljenje največkrat neuspešno.

Pri zdravljenju pa je potrebno, da sodeluje cela družina. Po prihodu iz bolnišnice je potrebno človeka sprejeti v zdravo okolje tako v družini kot v delovni organizaciji. Tega pa velikokrat ni in tudi zato takšen zdravljeni alkoholik ponovno začne piti. Navadno je tako, da naj bi se takšen človek po bolnišničnem zdravljenju vrnil v terapevtsko skupino zdravljenih alkoholikov, vendar

MAGDIČ: Opažam, da je zdaj, ko je položaj v gospodarstvu in drugod resnično težek, da alkoholiki v redkejšem številu prihajajo v psihiatrično ordinacijo. Alkoholizem se vse bolj skriva, saj se vsak, ki dela bori za svoje delovno mesto. Glede na razvoj ekonomije torej vidim črno prognozo v borbi proti alkoholizmu, saj pravim, da želi vsak, ki je alkoholno odvisen to prikriti. Priča sem vsakdanjim takšnim pojavom. Pada tudi število tistih, ki so pripravljeni na bolnišnično zdravljenje alkoholikov. Zopet iz istega razloga.

dr. Jože Magdič

pa se zelo majhen odstotek tistih, ki se vračajo z zdravljenja odloči za to obliko.

MAGDIČ: Jaz govorim o tako imenovanih kleščah, ki primejo alkoholika. En del teh klešč je delovna organizacija, drugi del pa družina, partner oziroma partnerka. Sam bi dal prioriteto delovni organizaciji. Če ga stisne ona je več možnosti, da se bo odločil za zdravljenje, kot če to stori žena. Zakaj? Mi smo še vedno storilnostno naravnani. Naš človek je delaven, ni mu vseeno, če bo izgubil službo. Po drugi strani pa igra žena v takšnih okoliščinah vedno manjšo vlogo, njen skrajni mehanizem je, da pove, da se bo ločila.

Sodobna tendenca slovenske psihiatrije je, da naj bi, vsaj kar se tiče zdravstva, borbo proti alkoholizmu prevzela medicina dela in pa splošna medicina, skrat-

ka domači zdravnik. Sedaj namreč prihajajo ljudje k meni, k psihiatru, jaz pa sem indirektni zdravnik. Ne poznam položaja na alkoholikovem delovnem mestu. Torej smo psihiatri lahko le dobri svetovalci, nismo pa tisto najmočnejše orodje v borbi proti alkoholizmu. Tudi iz same delovne organizacije naj bi se v zdravljenje vključili tisti, ki neposredno sodelujejo v delovnem procesu odvisnika. Potrebna bo torej zdrava, tudi cenejša reorganizacija, kar pomeni, da so tisti, ki so sosedje v psihičnem in interesnem smislu alkoholika, tudi njegovi najbližji omeniti.

VESTNIK: Omenili smo že terapevtske skupine. Zakaj se tako malo zdravljenih alkoholikov odloča za to obliko, ki je pravzaprav tudi del zdravljenja?

MATKO: Res je tako, da se premalo ljudi, ki se vrnejo z zdravljenja odloči za to obliko. V Murski Soboti delujejo tako 4 skupine pri zdravstvenem domu. V njih je vključenih 60 zdravljenih alkoholikov, ki so prišli z Ormoža ali s Pohorskega dvora. Obstaja še ena manjša skupina v delovni organizaciji Mura, nekaj pa jih je tudi v drugih občinah. Praviloma bi moral vsak obiskovati terapevtsko skupino še vsaj pet let po bolnišničnem zdravljenju, pa jih veliko preneha že veliko prej oziroma se v skupino sploh ne vključijo. Zakaj je to tako? Vsak, ki je bil nekoč odvisen, pa zdaj trenutno abstiniira, hoče to skriti pred svojo okolico. To pa zato, ker v naši družbi še vedno nimamo pravičen odnos do nekoga, ki se je zdravil. Marsikdo ga gleda postrani, nekateri pa mislijo, da je še vedno alkoholik. Zato mnogi ne želijo navzven pokazati pripadnost k terapevtski skupini.

MAGDIČ: Kot terapevt v dveh skupinah moram povedati, da je to zanimivo in hvaležno delo. Ni mi žal, da sem se zanj odločil. Marsikaj sem se tudi naučil. Gre za longitudinalno spremljanje določenih ljudi, osebkov, ki so zaradi alkoholizma utrpeli težje možganske poškodbe, pa jih je zanimivo opazovati kako se popravljajo njihove psihične funkcije. Problem je tudi ta, da nam manjka terapevtov. Na Hrvaškem delujejo že terapevtske skupine brez medicinskega terapevta, pa tudi na Gorenjskem se izvaja tovrsten poskus. Kolikor vem, so rezultati ugodni. Terapevtska dela namreč opravljajo bivši zdravljenji, ki so končali klubsko obliko zdravljenja. Tudi v mojih skupinah imam zdravljenke, ki so si osebnostno in intelektualno izredno opomogli, tako da bodo prišli v ožji izbor za terapevte.

VESTNIK: Govorili smo že o različnih vidikih alkoholizma in njegovih posledicah. Največkrat je bil kot alkoholik omenjen moški. Ali obstaja tudi ženski alkoholizem in v čem se razlikuje od moškega?

MAGDIČ: Seveda, obstaja tudi ženski alkoholizem. Ta je lahko tudi zelo težek. Moški namreč zapije svojo lupino, ženska pa tudi svoje bistvo. To namreč spoznavam ob opazovanju alkoholno bolnih žena v bolnišnici, pa tudi v klubu. Zdravljenje žensk je namreč bistveno težje.

Problem ni le v ženskem alkoholizmu, ampak tudi v problematiki razumevanja moža, ki ima alkoholno bolno ženo. Skratka, žena alkoholika bolj razume možovo odvisnost, kot pa mož ženin.

VESTNIK: Obstajajo pa tudi druge vrste odvisnosti. Veliko vemo o škodljivosti kajenja, tudi o narkomaniji, kako pa je s tako imenovano tabletomanijo?

MAGDIČ: Kot psihiatra me izredno skrbi odvisnost od tablet, torej pomirjeval. So dnevi, ko ugotavljam, da je polovica pacientov oziroma pacientk že bilo v daljšem kontaktu s pomirjevali. Uporaba oziroma bolj rečeno zloraba pomirjeval je velika. Borba proti zlorabi pomirjeval pa je v rokah tistih, ki so tudi povzročitelji tega, to pa so zdravniki. Le-ti se prevečkrat odločijo in jih predpišejo človeku. Na ta način se ga tudi hitro rešijo.

Pomirjevala imajo podobne lastnosti kot alkohol. Njuna skupna lastnost je tudi to, da je potrebno dvigovati dozo, če hočeš doseči vedno enak, ugoden učinek, saj se organizem navaja na tableto. Redno jemanje pomirjeval je katastrofa, zato naj

jih tisti, ki jih res morajo vzeti, jemljejo le ob najhujših krizah. Tudi pri tistih, ki se navadijo na tablete pride do abstinence krize in sicer takrat ko telesu primanjkuje koncentracije pomirjevala. In ta abstinence stanja pri pomirjevalih niso ravno nedolžna stvar, kajti ob zlorabi pomirjeval znajo abstinence krize trajati cel mesec (pri alkoholu en teden). Poznamo tudi kemikalijo, ki spada v skupino pomirjeval in ki se jo pogosto zlorablja, katere abstinence kriza je praviloma smrtna.

Tabletomanija je v glavnem odvisnost ženskega spola. Pri tem ima veliko vlogo različna vloga ženske in moškega v družbi. Za moškega je samo po sebi

Je družba seznanjena s problematiko mamil?

Zasvojenost z drogami, se pravi narkomanija je pereč pojav v svetu. V ZDA tako ugotavljajo, da se drogira vsak deseti Američan. Čeprav pri nas stanje ni tako drastično, pa si ne bi smeli zatiskati oči tudi pred tem zlom moderne družbe. Skratka potrebno bi bilo več preventivnega delovanja, predvsem med mladimi, ki velikokrat zaradi radovednosti oziroma mladostniške razposajenosti sežejo po mamili, potem pa ... Ko je človek enkrat že zasvojen, je namreč težko nehati.

Ker živimo v krizi in je denarja vse manj se morajo narkomani znajti na različne načine. V Pomurju se srečujemo predvsem s problematiko maka in konoplje, ki ju pridelamo doma. Za našo regijo je značilno gojenje maka, saj ga drugod v Sloveniji ne gojijo v takšnih količinah. Ob tem je potrebno povedati, da je gojenje maka zakonsko urejeno. V Zakonu o proizvodnji in prometu mamil namreč piše, da mora vsakdo, ki goji mak za prodajo, imeti dovoljenje ustreznih občinskih organov za zdravstvo in socialno varstvo. Tudi takrat ko se mak goji za lastne potrebe, kar je pri nas tudi največkrat primer, bo moral vsak lastnik gojenja maka priglasiti istemu občinskemu organu. V primeru, da se to ne stori so določene tudi kazni, denarne 25.000 do 200.000 dinarjev ali pa zapor do 60 dni.

Iz surovega maka narkomani z zarezovanjem pridobivajo surovi opij, iz konoplje pa marihuano ali pa hašiš. Povedati je treba, da samo uživanje mamil ni kaznivno, kaznivno pa je pridelovanje, prodaja in omogočanje uživanja mamil. Tako so na področju UNZ Murska Sobotna lani obravnavali 6 kaznivih dejanj in 2 prekrška, letos pa že 9 kaznivih dejanj in 5 prekrškov s področja mamil. Številke niso zelo velike, toda dajo misliti.

razumljivo, da gre v gostilno in si tam najde družbo. Družbeni predsodki pa so takšni, da bi se taka ženska slabo počutila in bi prišla na slab glas, če bi svojo psihofizično situacijo tolažila v gostilni. Ženska gre zato v svojo zaprtost, v sobo. Vleže se na posteljo, zatemno sobo, da nekaj na glavo, zapre oči in je tiho. Seveda polna tablet.

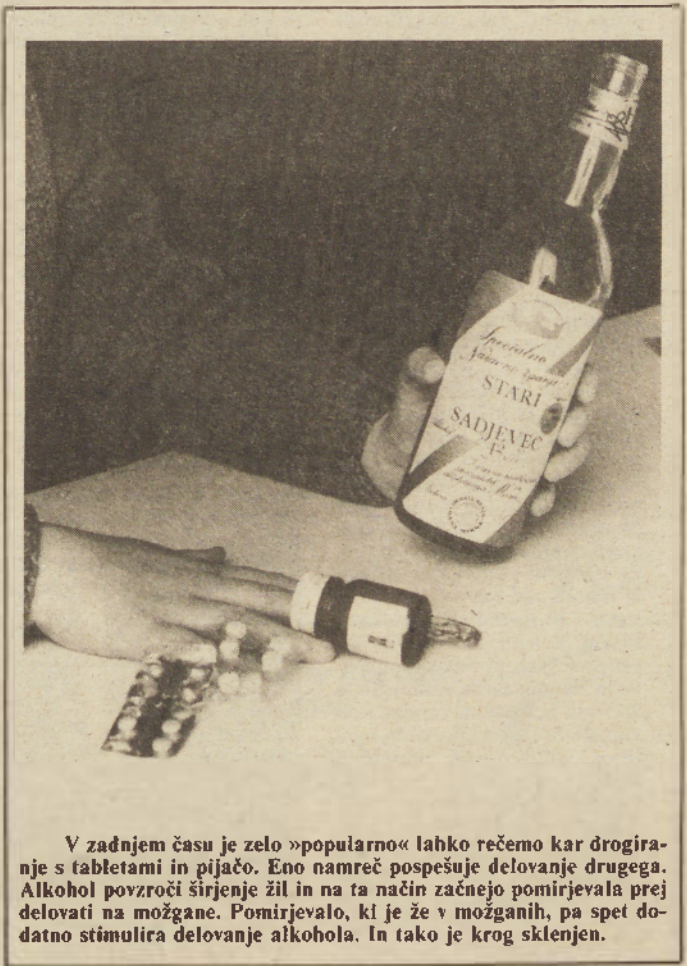
Problematika borbe proti tabletomaniji je tudi drugovrstna. Družba je zainteresirana, da se borimo proti alkoholizmu, že zaradi same pridobitniške naravnosti. Veljaš namreč toliko, kolikor zmores na delovnem področju. Pri tabletomankah pa delovni proces ne trpi tako zelo kot alkoholiku, zato jih pustimo pri miru. Te osebe pa pridejo na dan predvsem pri zdravniku, zaradi raznoraznih psihičnih težav. Tako psihater večkrat spozna, da napadno zdravimo depresije, da ne dajemo antidepressivnih zdravil pri takšnih osebah, ampak se poslužujemo pomirjeval, ne da bi pomislili na njihove biokemične lastnosti.

Silva Eöry
Foto: Nataša Juhnov

November — mesec boja proti alkoholizmu

Zaradi tega ker je november mesec boja proti alkoholizmu, so tudi aktivnosti pomurskih Koordinacijskih svetov za boj proti alkoholizmu in drugim oblikam zasvojenosti pri OK SZDL naravnane v akcije, ki se ukvarjajo s problematiko alkoholizma. Zaradi slabega sodelovanja terapevtov bodo organizirali srečanje na pomurski ravni. Veliko aktivnosti bo potekalo tudi na šolah, pri tem pa bodo sodelovali šolski dispanzerji. V okviru zdravstvene vzgoje, naravoslovnih dnevo ali kako drugače bodo na osnovnih in srednjih šolah višje medicinske sestre predstavile problematiko alkoholizma. Med učenci osnovnih in srednjih šol se bodo lahko odzvali tudi na literarni in likovni natečaj, ki sta že tradicija.

Letos pa tudi ena novost in sicer kviz takmovanje: kaj veš o alkoholizmu? Vanj naj bi se vključili predvsem mladi iz vseh sredin. Tudi vsem delovnim organizacijam bodo poslali dopis in jih tudi preko DPO-jev pozvali k primerne- mu odnosu do alkohola.

V zadnjem času je zelo »popularno«; lahko rečemo kar drogiranje s tabletami in pijačo. Eno namreč pospešuje delovanje drugega. Alkohol povzroči širjenje žil in na ta način začnejo pomirjevala prej delovati na možgane. Pomirjevalo, ki je že v možganih, pa spet dodatno stimulira delovanje alkohola. In tako je krog sklenjen.

Kaj bo z lendaporom

V sedanjih hitih, ko po vsej sili hočemo ukiniti nedonosne izdelke, čisto pozabljamo, da smo morda premalo storili za rentabilno proizvodnjo. Ta pripomba prav gotovo drži za izdelavo izolacijskega materiala lendapor v lendavski Ina Nafti. V tovarniškem glasilu smo namreč zasledili notico, naj bi se sčasoma izdelavo lendapora opustili, ker prinaša izgubo, hkrati pa smo prebrali dokaj trezno razmišljanje inženirja Jurija Komloša, da se ne kaže zaleteti. Konkretno: lendapor je učinkovit termooizolacijski material, saj ima v primerjavi z drugimi izolacijskimi materiali, na primer s perlitom, prednost: je negorljiv, odporen je proti mrčesu in zajedalcem, primeren je zlasti za izolacijo tal, ker je trd oziroma nestisljiv. Seveda pa je lahko izdelava tega izolacijskega materiala donosna le, če ga naredijo v določenem času kar največ. Sedanja proizvodnja — okrog 6 tisoč kubičnih metrov — res ni velika; če pa bi jo povečali vsaj na 10000 kubičnih metrov, potem bi se — po zagotavljanju strokovnjaka — račun izšel. Za uspešno prodajo pa je ob kakovostnem izdelku potrebna tudi ustrezna reklama, vsakega pa na začetku in dotlej, dokler tržišče ni povsem seznanjeno z izdelkom. Zagovorniki ohranitve izdelave lendapora v lendavski Ina Nafti pravijo, da lendaporja ustrezne službe niso dovolj popularizirale. Prepričani smo, da izdelava tega izolacijskega materiala ne bo do kar tako ukinili, kajti zanj imajo surovine na tovarniškem dvorišču, pa še nekaj je: kje zaposliti 30 delavcev, ki delajo v tem programu. Preostoj proizvodnje da, ampak šele potem, ko temeljito pretehtata, ali si storil vse, da bi bila do sedanja vrsta izdelkov donosna. In če se tehnika nagne proti ukinitvi, potem je treba kakoj po nov program, ne pa, kot to marsikje počno, da o njem šele začno razmišljati.

S. Sobočan

Ina Nafta ima 142 štipendistov

Za šolsko leto 1988/89 je Ina Nafta Lendava razpisala 50 štipendij. Podelili so jih za več stopenj izobraževanja. V Nafti ugotavljajo, da letos za rudarske poklice ni bilo nobene prošnje za štipendijo od 5. stopnje naprej. Razveselijo pa je podatek, da se je iz lendavske občine za kemijske procesničarje odločilo precej mladih. Komisija je podelila 45 štipendij. Tako imajo danes v DO Ina Nafta Lendava skupaj z novimi kar 142 štipendistov, kar je v primerjavi z drugimi ozidi v občini Lendava precej. V Gorenji Varstroj in Gorenji Imo, kjer je zaposlenih čez 1200 delavcev, imajo 61 štipendistov, letos pa so razpisali 21 štipendij. V Primatu, kjer združuje delo 400 zaposlenih, imajo 33 štipendistov, letos so razpisali 14 štipendij. Elektrokontakt, tozdr Elektro-material Lendava s 500 zaposlenimi ima 9 štipendistov, letos pa so razpisali 3 štipendije. Turniška Planika z 824 zaposlenimi ima 40 štipendistov, za to šolsko leto pa so razpisali in podelili 16 štipendij.

J. Žerdin

ZABELEŽENO

Če sta sosedu sprta...

V lendavski občinski skupščini so sprejeli odlok, ki se ga bodo razveselili vsi tisti graditelji, ki imajo nerazumevajočega sosedu. Namreč: čeprav se je nekako uveljavil običaj, da gradiš najmanj meter od meje, so »dobri« sosedje, ki če že ne »prepuščajo« gradnje, pa jo onemogočajo z nemogočimi zahtevami: razdalja od meje več kot meter! Ker imajo ponavadi vsi graditelji ozke parcele, takim zahtevam ni možno ugoditi. In dokler sosed ne podpiše, da se strinja z oddaljenostjo od meje, dotlej občinski upravni organ pač ne izda lokacijskega dovoljenja. Po določilih spremenjenega odloka o urbanističnem redu v občini Lendava utegne zdaj iti lažje: »Odmiki objekta se določijo ob lokacijskem ogledu glede na sanitarne, higienske, zdravstvene in požarnovarstvene razmere«, je zapisano. Seveda bo sosedu še naprej dana možnost sodelovanja v lokacijskem postopku, vendar pa bo kljubovanje onemogočeno, če strokovni delavci ob lokacijskem ogledu ugotovijo, da z (normalnim) odmikom od meje niso prizadeli njihove pravice. V Lendavi poudarjajo, da bo novo določilo v omenjenem odloku bistveno vplivalo na hitrejšo izdajo lokacijskih in gradbenih dovoljenj. Seveda pa bi bilo boljše, če odnosov s sosedu ne bi bilo treba urejati z odlokom.

S. S.

Neprekosljivi pomurski gostinci

Da je raven kakovosti streebe in priprave jedi v pomurskih restavracijah in gostiščih na dokaj visoki ravni (če jo primerjamo z drugimi turističnimi kraji Slovenije), dokazujejo tudi rezultati vsakoletnih tekmovanj na gostinsko-turističnih zborih. Žal pa pomurskim turističnim krajem manjka poleg dobre hrane še marsikaj drugega, predvsem kar je povezano z zabavo in možnostjo nakupa.

V 14 disciplinah 36. gostinsko-turističnega zbora v Postojni (lani je bil v Radencih) je sodelovalo 16 gostincev, ki so zaposleni v gostinsko-turističnih obratih Radenske. Vsi niso sodelovali na strokovnih razstavah in tekmovanjih. Tako so gostinci iz tozda Moravske Toplice dosegli lepe uspehe na športnih tekmovanjih. Moški so ekipno dosegli tretje mesto, Vida Trplan je bila druga v namiznem tenisu, Silva Kučan pa prva v streljanju z zračno puško.

Hotel Grozd se lahko pohvali, da ima že osem let najhitrejšega natakarija v Sloveniji — Jože Ščavničar je namreč v hitri spretosti hoji pokazal, kakšni so pomurski natakariji.

Tudi letos so dobili zlato kuharji iz tozda Jeruzalem. Tokrat sta bila Boris Blagović in Miran Klaneček iz Vinskega hrama najboljše v pripravi slovenske narodne jedi. Branko Časar in Zoran Vukan iz tozda Diana sta prejela za pripravo slovenske narodne jedi srebrno medaljo. Kar nekaj medalj je pobral Prekmurški hram, novo gostišče, ki spada v tozdr Zvezda. Alojz Ružič je prejel srebrno medaljo za pripravo slovenske narodne jedi, Šariša Savel bronasto za golaž iz divjačine in Irena Martinuzzi bronasto za pripravo slaščic.

Popolno ekipo so imeli le gostinci Naravnega zdravilišča Radenci. Ta del tekmovanja je prav

gotovo najtežji, zato so lahko toliko ponosnejši na doseženo srebrno medaljo. Werner Sommer kot barman je moral izveči in pripraviti enega od 16 predpisanih koktejlsov ter še svojega. Natakari (Bojana Jakše) je moral pripraviti pogrnjek ter mešati predjed pred gostom. Kuhar (Gregor Grein) je moral pripraviti tri mesne plošče, slaščičar (Pavel Štraki) pa torto in drobno pečivo.

Zlato medaljo za receptorsko delo je dobila Marika Premuš, učenci Srednje šole za gostinstvo in turizem pa za streebo.

Na Gostinsko-turističnem zboru v Postojni so tudi izvedli prve rezultate tekmovanja za najlepše urejen turistični kraj.

Tudi letos so to Radenci, sledi jim Postojna, šele na tretjem mestu pa je Bled.

Bernarda Peček

PRESEŽEK DELAVCEV NI VELIK

Anketa, ki jo je med uporabniki družbenih sredstev v soboški občini izvedel komite za družbeno planiranje, je pokazala na dokaj slab odziv v združenem delu. Od 87 organizacij združenega dela so namreč odgovorili le v 59, kar je 68 odstotkov, zato je informacija o tehnoloških in ekonomskih presežkih zaposlenih nepopolna. Posebej zato, ker v Sloveniji ugotavljajo, da je več kot 5 odstotkov takih presežkov delavcev, podatki iz omenjene ankete pa navajajo le 1,1 odstotka presežkov delavcev v soboški občini. Poleg tega je ugotovitev o presežkih delavcev v občinskem gospodarstvu lahko le delna, saj nekatere večje organizacije združenega dela niso posredovale zahtevanih odgovorov. Ker je večina anketiranih organizacij vrnila prazne obrazce, lahko menimo, da pri njih zaenkrat nimajo presežka delovne sile.

Podrobnejši pogled v tabelo pove, da predvideva največ tehnoloških in ekonomskih presežkov zaposlenih gradbeni industrija, in sicer 91 (SGP Pomurje 89 in Sobota TOZD Obrtništvo 2), sledi industrija s 63 presežki (50 v Beltinci in 13 v tozdu Tapečništvo Sobota) in obrt s 33 delavci. V industriji se pojavljajo le občasni presežki zaposlenih, saj ta problem organizacije združenega dela uspešno rešujejo z notranjimi razporeditvami. Manj tehnoloških presežkov delavcev pa ugotavljajo tam, kjer jih delovne organizacije ne morejo produktivno zaposliti znotraj svojih proizvodnih prostorov zaradi zmanjševanja proizvodnega programa, manjšega povpraševanja ali uvajanja zahtevnejših tehnologij. V tem primeru štejejo med tehnološke presežke ne kvalificirane in polkvalificirane delavce.

Padec povpraševanja po veterinarskih storitvah, zmanjševanje proizvodnih programov in uvajanje boljše organizacije dela pa povzročajo precej tehnoloških presežkov v kmetijstvu. Tako v Veterinarski postaji Murska Sobota, kjer so našli 15 presežkov zaposlenih, opozarjajo na problem preizposlitve tehnoloških presežkov zaposlenih, ki se bodo pojavili tudi zaradi sprememb predpisov. Ob tem pa je zanimivo, da organizacije združenega dela s področij prometa in zvez, komunalne, trgovine in turizma ne predvidevajo nobenih tehnoloških ali ekonomskih presežkov zaposlenih. Zaostrene razmere v gradbeništvu silijo k večji racionalizaciji, posodabljanju in prilagajanju proizvodnega programa trgu. Zaradi krčenja proizvodnega programa in uvajanja avtomatske obdelave podatkov se tudi v obrti srečujejo z ekonomskimi in tehnološkimi presežki delavcev. Večino teh presežkov predstavljajo ne kvalificirani in polkvalificirani kadri ter delavci s srednješolsko izobrazbo. Vseh očitno ne bo možno zaposliti, zato jih bodo nekaj prerazporedili na produktivna delovna mesta, druge pa ustrezno prekvalificirali ali jim bodo našli ustrezno delovno mesto v drugih organizacijah. Predvsem zato, ker so možnosti zaposlovanja v soboški ob-

čini minimalne in se pojavljajo v glavnem ob upokojitvi delavcev ali pa njihovem odhodu v drugo organizacijo. Po drugi strani pa ozdi ugotavljajo, da imajo dokaj ustrezno kvalifikacijsko sestavo zaposlenih, kajti potrebe so le po zaposlovanju visokoizobraženega kadra s področja ekonomije, tehniškega kadra in drugih strokovnih kadrov.

V negospodarstvu pa predvidevajo le 0,3 odstotka presežkov zaposlenih delavcev ali skupaj 11. od tega 4 v PZC, 3 v Srednji zdravstveni šoli, po 2 pa v Sred-

nji družboslovni in ekonomski šoli in OŠ Tišina. Zaradi krčenja izobraževalnih programov srednješolske izobraževalne organizacije ne predvidevajo večjih presežkov zaposlenih, v osnovnem šolstvu pa sploh ne. Edinole v kulturi se srečujejo s problemom pomanjkanja strokovnih kadrov. Ravno pomanjkanje sredstev in zaostrene razmere pa so celotno negospodarstvo v soboški občini prisilile k večji racionalizaciji in iskanju notranjih rezerv.

Milan Jerše

IZKUŠNJE MAKEDONSKIH KMETIJCEV I.

Z NAMAKANJEM PROTI SUŠI

Spoznati makedonsko kmetijstvo med nekajdnevni obiskom v tej naši najbolj južni republiki, je tako rekoč nemogoče, je pa teh nekaj dni dovolj, da dobi človek vsaj približno predstavbo o kmetijstvu, ki se srečuje z mnogimi podobnimi težavami kot pri nas v Sloveniji. Ima pa tudi svoje posebnosti in proizvodnjo, ki je pri nas ne poznamo. Prijazni gostitelji so se potrudili in nam predstavili predvsem slednje, pa tudi marsikakšno njihovo izkušnjo, ki bi jo lahko s pridom uporabili tudi pri nas. Uspehe, težave in izkušnje makedonskih kmetijcev bomo skušali predstaviti v nekaj nadaljevanjih, in ker se v Jugoslaviji med seboj še vedno premalo poznamo, naj bodo ti zapisi vsaj delni prispevek k boljšemu medsebojnemu poznavanju.

Socialistična republika Makedonija se v primerjavi z drugimi območji v državi srečuje z ekstremnimi razmerami predvsem v poljedelstvu. Te so posledica slabše kakovosti zemljišč na eni strani ter neugodnih razmer ob vegetaciji na drugi strani, zato makedonski kmetijci strukturo proizvodnje prilagajajo vsemu temu. Makedonija razpolaga z okrog 530 tisoč hektarji obdelovalnih površin, od katerih okrog 400 tisoč hektarjev namenjajo za setev. Z ozirom na kulturni zaspejo vsako leto 180 tisoč hektarjev njiv, 220 tisoč hektarjev pa jih ostaja za spomladansko setev. Strukturi poljedelskih kultur so prilagojene tudi živilskopredelovalna industrija in druge industrijske veje, ki se navezujejo na kmetijstvo.

Poseben problem v makedonskem kmetijstvu predstavlja pomanjkanje vlage, zato so se v tej republiki že v preteklosti opredelili za gradnjo hidromelioracijskih sistemov, ki naj bi zagotovili normalnejše razmere za kmetijsko proizvodnjo. Že zgrajeni namakalni sistemi bi morali zadostovati za namakanje 136 tisoč hektarjev kmetijskih površin, kar predstavlja četrtno vseh obdelovalnih površin, vendar tačas namakajo le 84 tisoč hektarjev. Vendar pravijo, da bi teoretično, če bi imeli na voljo dovolj potrebnih sredstev za naložbe v hidromeliorativne sisteme, lahko uredili namakanje na 200 tisoč hektarjih obdelovalnih površin. Ob sedanjih pogojih naložbene politike ostaja ta cilj le daljni sen, vendar o njem še vedno razmišljajo. Po letošnji suši še

toliko bolj, saj so rezultati pokazali, da so na površinah, ki so jih namakali, posevki utrpeli znatno manjšo škodo. Letošnja suša je makedonskemu kmetijstvu povzročila več kot 375 milijard dinarjev škode, suša pa je pri njih prišla še bolj do izraza kot v preostalih republikah tudi zato, ker so se s problemom pomanjkanja padavin srečevali že leto poprej. Suša je lani pestila makedonsko kmetijstvo dobre štiri mesece, saj 126 dni ni padla niti kaplja dežja, in tako so se že v lanskem letu dobora izpraznile vse akumulacije. Mila zima brez padavin in letošnja suša pa sta samo še pristavili svoje k letošnji katastrofi, ko so sušo razglasili za elementarno nesrečo. Dokaj dobro je sušo prestala pšenica, kjer je bil pridelek nižji le za slabih 10 odstotkov, medtem ko je pridelek koruze polovičen, podobno tudi pridelek sončnic, sladkorne pese so

pridelali za dobrih 60 odstotkov manj, riža za 23 odstotkov, tobaka za 61 odstotkov, zelenjave za 30 odstotkov, sadja za 25 odstotkov, oljne repice pa kar za 91 odstotkov manj, kot so načrtovali. Temu primerno manjša bo tudi izkoristnost predelovalnih zmogljivosti in zaskrbljenostjo pričakujejo konec leta, saj se bojijo, da se bo dobrušen del makedonskega kmetijstva ubadal z izgubami.

Suša, ki je trajala tako rekoč celo leto, najbolj pa je prizadela vzhodni del Makedonije, se je poznala tudi pri jesenski setvi. 120 tisoč hektarjev polj so to jesen namenili pšenici, od tega dobro tretjino na družbenih posestvih, čeprav so pravčasno seme in z vsotrebni reprodukcijski material, pa zaradi pomanjkanja vlage setve niso mogli pravočasno opraviti. Kljub takšnim površinam, ki jih namenjajo pšenici, pa z lastnimi tržnimi presežki v Makedoniji zadovoljijo le 60 odstotkov potreb in so vezani v glavnem na dokup v Vojvodini. S tamkajšnjimi pridelovalci imajo sklenjene dolgoročne pogodbe in letos so že kupili v Vojvodini okrog 40 tisoč ton pšenice, na katero je vezan tudi nakup moke, saj na vsak kilogram pšenice morajo od vojvodinskih mli-

narjev kupiti tudi kilogram moke.

Vsa prizadevanja makedonskih kmetijcev so seveda usmerjena v povečanje domače pridelave, ta pa je, kot smo že zapisali, najbolj odvisna od ureditve namakalnih sistemov. Zaradi pomanjkanja vode je potrebno čim racionalneje izkoristiti iz obstoječih sistemov, za kar namenjajo tudi dobrušen del sredstev, ki jih v republiki zbirajo za pospeševanje proizvodnje hrane. Z novo tehnologijo namakanja, kot je orosevanje in dovajanje vode po kapljicah, bodo lahko precej povečali namakane površine, zlasti na hribovitih območjih pa se lotevajo gradnje manjših akumulacij za namakanje od 200 do 500 hektarjev, ob tem pa ne pozabljajo tudi na izkoriščanje rečnih voda in podtalnice.

Ob pospeševanju poljedelstva pa ne pozabljajo tudi na razvoj živinoreje. V letih 1987/88 je povečanje osnovne črede v govedoreji in ovčarstvu, medtem ko pri prašičih po dokaj dobrih gibanjih v začetku leta zdaj spet opazajo zmanjšanje, podobno pa tudi pri perutnini. Ker bo zaradi suše primanjkovalo živinske krme, je zdaj osnovna naloga ohraniti obstoječo čredo, razvoju živinoreje pa posvetiti v prihodnje še več pozornosti. Brez razvite živinoreje tudi ni dobrega poljedelstva, pravijo makedonski kmetijci. Od vseh kmetijskih površin sta le dva odstotka zemlje v prvem kakovostnem razredu, do četrtega kakovostnega razreda je 55 odstotkov vseh površin (največ jih je v tretjem in četrtem kakovostnem razredu), kar 45 odstotkov zemljišč pa je v petem in šestem kakovostnem razredu. Če ne želijo zemlje še bolj osiromašiti, ji morajo z organskimi gnojili vrniti tisto, kar ji vzamejo, in prav iz teh razlogov med drugim razvijajo tudi živinorejo.

(prihodnjič dalje)
Ludvik Kovač

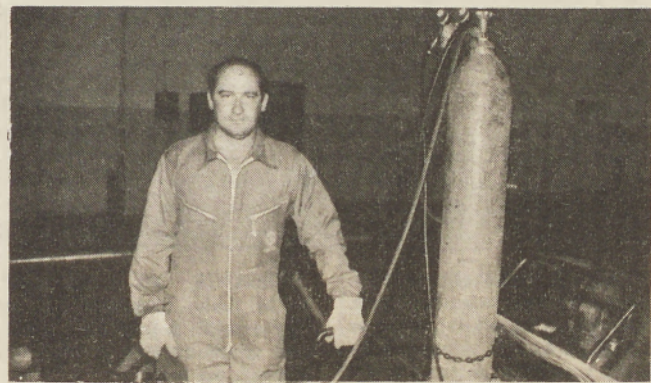

Bi Makedonija lahko postala vrh Jugoslavije? Nekatere naravne danosti ima, le izkoristiti jih je treba. Foto: L. Kovač

NAJBOLJŠI VARILEC

Na zveznem tekmovanju kovinarjev Jugoslavije, ki je bilo pred kratkim v Mariboru, je Zlatko Rob iz Ine Nafta Lendava v tekmovalni disciplini varilec reo zasedel prvo mesto.

nja, kot jih je moral narediti na tekmovanju, opravlja tako rekoč vsak dan. Je pa tudi res, da je bilo varjenje na tekmovanju zahtevnejše, nagajala pa mu je še zaščitna maska. Zlatko se je

Zlatko Rob iz Ine Nafta Lendava je na zveznem tekmovanju varilec reo zasedel prvo mesto. Foto: Š. Prša.

Srečanja se je sicer udeležilo 190 kovinarjev, ki so se pomerili v 12 vrstah tekmovanja. Viska uvrstitev je Zlatko prijetno presenetila (ravno tako sodelavce v kolektivu), kajti na tekmovanje, ki je bilo dokaj zahtevno, se je pripravil le nekaj ur. Morda pa je imel tudi nekaj sreče, saj podobna varje-

za tekmovanje odločil kljub temu, da za to ni imel materialnega interesa, kajti podjetje se je oddolžilo le z dnevnicno. Bolj širokogrudna je bila osnovna organizacija sindikata, ki mu je za osvojen prvo mesto dodelila 150.000 dinarjev nagrade.

Š. S.

Opekarna in Gradbenik samostojna

V dveh tozdrh lendavske občine — lendavskem Gradbeniku in dolgovalski Opekarni — so glasovali o izključitvi iz Splošnega gradbenega podjetja Konstruktor Maribor in oblikovanju enovitih delovnih organizacij. Glasovanje je v obeh uspelo, saj se je v Opekarni izreklo za drugačno statusno organiziranost 88 odstotkov glasovalcev, v Gradbeniku pa 75 odstotkov. V obeh tozdrh so tako se z referendumom izpričali to, na kar so sicer opozarjali v stikih z matičnim podjetjem: dovolj jim je plačevanja skupnih strokovnih služb, od katerih pa ni neposredne koristi. Te za Gradbenik niso sklenile kakih pomembnejših pogodb za zidavo objektov, pomagale pa tudi niso Opekarni pri njenih streljenjih, da bi uredila obrat keramike. Z novim letom bodo v 400-članskem Gradbeniku in v Opekarni, ki zaposluje 87 delavcev, krenili na samostojno pot. Zavedajo se, da ne bo lahka, vendar pa bo vse odvisno od njih samih. Ni pa izključena tudi možnost, da bi se Gradbenik in Opekarna čez čas združila.

Višje cene sladkorne pese

V Tovarni sladkorja Ormož, ki ima zmogljivosti, da v letu dni predela 320 tisoč ton sladkorne pese, bodo letos predelali 262 tisoč ton pese. Do začetka novembra so je predelali 90 tisoč ton. Vsak dan je predelano okoli 4 tisoč ton. S predelavo bodo končali v drugi polovici decembra. Pridelovalcem, ki jim tačas za peso plačujejo akontacijsko ceno 90 dinarjev oziroma skupaj s premijami in pariteto do pšenice 104 dinarjev oziroma skupaj s premijo na 130 dinarjev. Tovarna sladkorja želi izplačati razliko vsem pridelovalcem še v tem letu, kar jo bo stalo od 6 do 7 milijard. Slednje bo za tovarno velika obremenitev, saj v zadnjih mesecih leta prodajo le malo sladkorja in samo zaloge bremenijo proizvodnjo s 40 milijardami posojil za obratna sredstva.

Dodatni poravnki za peso pa bodo odvisni od časa in cene, po kateri bo sladkor prodan.

Boris Hegedus

LJUTOMER

Kakovostna pozna trgateg

Ljutomerčanov tozid Vinogradništvo in klet ima v lasti 282 hektarjev rodni vinogradov, 80 hektarjev pa je pripravljenih za obnovo. Glavna trgateg je minila pred dobrimi tremi tedni in z njo so zelo zadovoljni. Kot je ugotovil Franc Zličar, direktor tozda, je bila glavna trgateg proti pričakovanju dobra, saj je most med najboljšimi v zadnjih desetih letih. Če pri tem upoštevamo spomladansko pozebo in poletno sušo, je rezultat trgateg dober. Res pa je, da bo letos vina nekoliko manj, saj so natrgali okoli 35 odstotkov manj grozdja.

Za primerjavo bomo našli nekaj sladkornih stopenj, ki jih je imelo grozdje različnih sort: laški rizling do 20,5 odstotka sladkorja, rulanec 26,5 odstotka (pri pozni trgatvi), beli pinot 25 odstotkov, sovinjon 24,5 odstotka in traminac 22 odstotkov. Vse te stopnje pa pomenijo odlično kakovost.

Tudi pri zasebnikih je bila trgateg količinskih nekoliko manjša in to se precej pozna tudi pri Ljutomerčanu. Vinogradniki so (v primerjavi z prejšnjimi leti) pripeljali polovico manj grozdja. Zelo dobro pa je bilo sodelovanje z Lendavo, saj so od tam dobili več grozdja, kot pa so pričakovali.

Konec prejšnjega tedna pa so končali tudi s pozno trgatvijo. Za pozno trgateg so pustili 3,5 hektarja belega pinota 2 hektarja renskega rizlinga, 2,5 hektarja laškega rizlinga in 1,5 hektarja šipona.

Kakovost letošnje pozne trgateg bo po pričakovanjih spoštovanja vredna, sicer v manjših količinah, hodo pa cene tudi temu primerne. V Ljutomerčanu se sploh ne bojijo za prodajo teh kakovostnih vin.

Res je sicer, da lastnega izvoza nimajo veliko, saj v glavnem iz-

važajo prek Slovina, je pa tudi domače tržišče toliko zahtevno, da bodo prodali ves letošnji pridelek.

Razlog je preprost: takšne kakovosti, kot jo imajo v Ljutomerško-Ormoških gorah, ni nikjer drugje, zato nikoli nimajo toliko vina, kot bi ga lahko prodali, saj je to zemljiščno območje omejeno.

Letošnji Martin bo torej izjemno dober in slaček. To pa je že tudi nekaj.

Dušan Loparnik

CENEJŠA MOŽNOST ZA KALCIFIKACIJO ZEMLJE

V Tovarni sladkorja Ormož so predstavniki tovarne v sodelovanju z večjimi izdelovalci kmetijske mehanizacije iz Slovenije, pridelovalci sladkorne pese iz severovzhodne Slovenije in severozahodne Hrvaške predstavili možnost transporta in trošenja (raztrosa) saturacijskega mulja na njive, namenjene setvi sladkorne pese. Saturacijski mulj, ki ga kot vzporedni proizvod v tovarni sladkorja letno pridobijo

25.000 ton, vsebuje tretjino hranljivih snovi kompleksnih mineralnih gnojil. O njegovi praktični uporabi so študijo v ormoški tovarni izdelali že leta 1984. V preteklih letih so kmetijski moker in s primesmi kamena »obogaten mulj« v manjšem obsegu praktično tudi že uporabljali.

Z letošnjo namestitvijo 5 milijard vrednih naprav, ki so pretežno uvožene iz ZR Nemčije, pa je postal saturacijski mulj dostopen širšemu krogu uporabnikov.

Z naložbo so v tovarni zmanjšali porabo energije in težave ekološke narave, ki so jih doslej imeli z mokrim muljem.

Pri izdelavi sladkorja potrebujejo v tehnološkem postopku apneno mleko, ki ga dobijo z žganjem apnenca in koksa v apneni peči. Pri žganju dobljeni plin CO₂ se porabi za izločanje presežka apnenega mleka iz sladkornega soka.

Oborina se odfiltrira in se imenuje saturacijski mulj. Na pridelovalnem območju za pridelo sladkorne pese, ki jo predelujejo v Ormožu, v severovzhodni in severozahodni Hrvaški je večina njiv kislih s podpoprečno vsebnostjo razpoložljivega kalcija v tleh. Tla je za to treba kalcificirati, za kar je saturacijski mulj, ki ga je letos ponudila tovarna sladkorja, odlično sredstvo in hkrati kakovostno mineralno gnojilo.

Tona mulja namreč vsebuje okoli 280 kg CaO (kalcijevega oksida), 7 kg P₂O₅, 15 kg MgO, 3 kg N, 2 kg K₂O in mikroelemente.

Z gnojilnimi poskusi so že potrdili, da je dal saturacijski mulj v primerjavi z drugimi sredstvi za kalcifikacijo tal najboljše dosežke pri povečanju pridelka in kakovosti korenov sladkorne pese.

Vsem pridelovalcem pese je dostavljen na dom za le 40 dinarjev za kilogram. Kmetom ga bodo vozili v vasi tovarnjaki tovarne sladkorja. Večjim odjemalcem, ki ga bodo vzeli do 10 ton, pa tudi na dom. Treba je omeniti, da kupec ob prevzemu plača le pol cene, 20 dinarjev pa šele 1. VI. 1989.

B. Hegedus

Vinogradniški običaji — MARTINOVANJE

Po trgatvi vsak vinogradnik nestrno pričakuje, kakšno vino bo pridelal. In ko sladki most povre in iz njega nastane mlado vino, je to trenutek, vreden marsikateri težke in napore ure dela v vinogradu med letom. Čas preobrazbe mosta v vino je odvisen od posameznega letnika, posebnosti posamezne kleti in ukrepov vinogradnika-kletarja v zvezi s tem.

Po vinogradniški tradiciji naj bi ta dokončna preobrazba mosta v vino nastala na dan sv. Martina, to je 11. novembra, in ta dan praznujemo vinogradniki kot svoj praznik. V zidanicah, kletih in gostinskih lokalih je takrat veselo, potekajo tako imenovane ceremonije »krščenja mosta«. Ta stari običaj je posebej razvit v severozahodni Hrvaški (Medžimurje) in Sloveniji. Mnogi gostinski lokali napravijo na tako imenovano Martinovo soboto turistično prireditev, vendar se mnogokrat zgodi, da iz te tradicije zaradi pehanja za čim večjim zaslužkom nastane navadna veselica. Simbol martinovanja je poleg mladega vina tudi gos (Martinova gos). Na račun »krščenja mosta«, sv. Martina in njegove pečene gosi se je med ljudstvom skozi stoletja spletlo mnogo legend, s katerimi se potem skuša pojasniti smisel takšnih ceremonij. Legende so eno, vendar dostopni zgodovinski viri navajajo, da ima »krščenje mosta« svoj začetek že pred začetkom krščanstva, v tako imenovanih poganskih praznovanju trgateg. Sv. Martin kot zaščitnik mladega vina se je rodil leta 316 v enem od rimskih garnizonov v Panoniji, kar je v neposredni bližini Blatnega jezera na današnjem ozemlju Madžarske, od koder že od nekdaj izvirajo odlična vina. S petnajstim leti je postal vojak in kasneje je končal šolo sv. Hilarija in postal pridigar in utemeljitelj benediktinske škofije v Toursu, v današnji vinorodni Franciji. Če povežemo dejstva, da je pečena goska (gos je »panonska ptica«) zelo iskana in cenjena jed v francoski kuhinji in je uspešneje širil spoznanja o vinski tri, kot pa biblijsko besedo, se ne smemo preveč čuditi, da je benediktinski škof in svetnik Martin iz Panonije postal zaščitnik mladega vina in pečene goske. In če so Martinovi benediktinci del »ceremonijala« »krščenja mosta« prinesli v naše kraje, je gotovo prav tak del tega običaja nastal pri nas in ga je Martin kot mlad rimski vojak spoznal v mladostnem obdobju. Sv. Martin je umrl star 81 let, leta 397.

Ceremonijal »krščenja mosta« se ponavadi končuje s kako veselo pesmijo napitnico, kot je na primer tale pesem iz Medžimurja: »Pijmo bratje vince, voda naj stoji, naj jo pije žaba, katera v njej živi.«

Društvo vinogradnikov Goričko poskuša poleg strokovnega izobraževanja svojih članov s področja vinogradništva in kletarstva obuditi stare vinogradniške običaje iz naših gor in v ta namen pripravljamo v sodelovanju s hotelom Diana martinovanje na prekmurski način. Prireditev bo v soboto, 12. 11., ob 19. uri v kavarni hotela Diana.

E. Navak

Žganje iz vinskih tropin

Tropinovo žganje ali tropinovko dobimo z destilacijo prevrelih tropin grozdja, dobljenih po stiskanju drozge belega grozdja — odvajanju belega mosta za vino ali po stiskanju delno prevrele drozge rdečega grozdja — odvajanju rdečega vina. V svežih tropinah belega grozdja torej ostane nekaj sladkega mosta, v tropinah iz rdečega grozdja pa še nekaj delno prevrelega rdečega vina.

Vse je odvisno od stiskalnice in načina stiskanja. V svetu je znanih več načinov pridobivanja kakovostnega žganja iz tropin, pri nas pa se v glavnem odločamo za star, slabši način pridobivanja, in sicer iz stisnjenih prevrelih tropin. Tako žganje vsebuje mnogo spremljajočih snovi, dobljenih iz trdnih delcev grozdnih jagode. Zato je to žganje uvrščeno v isto skupino kot sadno žganje iz gostih sadnih droz in sadnih tropin. Če namesto klasične destilacije poprej iz prevrelih tropin z vodno paro v posebnih aparatih izločimo — ekstrahiramo — predvsem etilni alkohol in podobne hlapne snovi, dobimo že boljše žganje. To po kakovosti uvrščamo bliže lozovaci kot klasični tropinovki. Če pa se odločimo še za izpiranje sladkih tropin (s toplo vodo) takoj po stiskanju in dobljeni izpirek takoj prevre (z dodatkom dobrih kvasovk), nato to alkoholno tekočino destiliramo, dobimo žganje, ki je enakovredno lozovaci ali dobremu vinskemu destilatu. Pri nas se tropine marsikdaj pokvarijo (splesnijo ali pa skisajo), zato ne moremo dobiti dobrega

žganja. Sveže tropine moramo čimprej spraviti v ustrezno posodo: kad, sod ipd., in odbrdo stlačiti, da iztisnemo zrak. Če imamo tropine rdečega in belega grozdja, jih lahko pomešamo, kar celo ugodno vpliva na začetek vrenja.

Tropinam iz samega belega grozdja je priporočljivo dodati malo kvasa (2 l na 100 kg tropin) in dodatek sladkorja, raztopljenega v vodi, če so tropine iz grozdja z malo sladkorja in če je hladno vreme. Posodo dobro zapremo (prekrijemo s plastično folijo, prek nje potresemo plast zemlje ipd.) in pustimo, da tropine prevro (2 do 4 tedne). Po končanem vrenju čimprej destiliramo, da so izgube čim manjše. Pri žganju kuhinjskih brez mešal in z neposrednim gretjem je nevarno, da se spodnji sloj tropin prispmodi, zato je potrebna previdnost. Iz 100 kg grozdja dobimo — odvisno od sorte in drugih značilnosti — približno 15 kg tropin in 4 do 7 litrov tropinovkega žganja. Lahko dobimo tudi več, kar je odvisno od količine sladkorja v grozdju in načina predelave.

LEDAVA

Plane uskladiti z zakonodajo

V razpravah o dopolnitvi družbenega plana lendavske občine do leta 1990 je zajeto tudi kmetijsko. Analize in ocene doseženih globalnih materialnih okvirov v prvih dveh letih tekočega srednjeročnega plana kažejo, da je tržna kmetijska proizvodnja v povprečju porasla le za 0,6 odstotka, predvidena pa je bila 4-odstotna. V naslednjih treh letih naj bi nadoknadili zamujeno z nekatereimi dopolnitvami ukrepi. Plan kmetijske zemljiške skupnosti doslej še ni usklajen z zakonodajo, zato je izvajanje planskih usmeritev in nalog onemogočeno. Ker v občini ni planskih izhodišč, so težave pri varovanju kmetijskih zemljišč in vodenju uspešne kmetijske politike. Dopolniti in spremeniti po potrebo kategorizacijo kmetijskih zemljišč in na tej osnovi dopolniti in spremeniti območja razvrstitve, uskladiti spremembe območij kmetijskih zemljišč, ter preveriti obseg in zasnovo območij za kmetijske operacije. V lendavski občini ugotavljajo, da še ni razprave o problematiki odmiranja gozdov zaradi onesnaženosti zraka. Gozdno in lesno gospodarstvo pa se srečuje s problemom odmiranja jelševih in jesenovih gozdov kot verjetno posledico čezmernega izsuševanja tal z agromelioracijami. Potrebno bo zastaviti aktivnosti in sprejeti ustrezne ukrepe za ohranitev podtalnice in sestavo gozdov prilagoditi nastali razmeram. Uskladiti bo potrebno tudi interese v prostoru, rasti med gozdarji in kmetijci. Čim prej naj bi izdelali zemljiško karto, ki bo osnova za vse posege v prostoru.

Jani D.

IZKUŠNJE KMETOVALCEV

Če v nedeljo ne bi bila odločilna nogometna tekma med kluboma Kobilje in Odranci, tedaj bi sinova Irene in Stefana Bukovca iz Kobilja prav gotovo našel doma. Starša sta povedala, da tako 21-letni Emil kakor 20-letni Janez, sicer študent agronomije oziroma strojništva, ne gresta ravno rada zdoma. Ko ob koncu tedna prideta s fakultete, tedaj se poglobita v delo na domači kmetiji. Kaže, da to nedeljo nista bila razočarana, kajti domači klub je zmagal z 2 : 1 in tako postal jesenski prvak v prvi občinski nogometni ligi Lendava.

Na kmetiji Bukovčevih je pomoč sinov potrebna ob večjih jesenskih delih, na primer ob siliranju koruze, in seveda ob jesenski setvi. Kmetija ima 6 hektarjev svoje zemlje, prav toliko pa je zemlje še v najem. Letos je pšenico pridelovala na 5 hektarjih. Sorti pitoma in dukat sta dali obilen pridelek.

»Zlasti pitoma je bila donosna, kajti na hektarju je bilo kar 7 ton, medtem ko je bil povprečni pridelek na hektar okrog 6 ton. Od skupnega pridelka pšenice smo prodali 20 ton. Ob odhaji je bila cena pšenice še sprejemljiva, medtem ko je zdaj cena — zaradi nenehne podražitve vsega drugega — že manj spodbudna. Tako se nam zdaj ne splača več, da bi prodali še preostale količine, ampak jih bomo pokrtili živini, nekaj pšenice pa bomo porabili v gospodinjstvu, kajti kruh pečemo doma.«

Stefan in Irena Bukovčeva sta stara po 45 let. Sta torej v najlep-

ših letih svojega življenja, zato gre delo lepo od rok. V hlevu je tačas 16 glav živine, od teh 5 molznic in 11 pitancev. Te dni Bukovčevi oddajajo dnevno po 40 litrov mleka, katerega cena je še sprejemljiva. Seveda pa so dohodki tudi od prodaje govejih pi-

Stefan Bukovec iz Kobilja si želi nov univerzalni kombajn.

Foto: Š. S.

tancev, ki jih letno prodajo od 5 do 6. Ta kmetija od vsega začetka prideluje tudi sladkorno peso, letos na 44 arih, kar je navrglo milijon 900 tisoč dinarjev.

»Naša kmetija ni specializirana samo za eno vrsto pridelka, kajti to bi bilo preveliko tveganje. Ker se torej ukvarjamo z živinorejo, rastlinsko pridelavo, nekaj dohodka pa je tudi iz vinogradarstva, pa od strojnih storitev... še nekako gre,« je povedal Stefan Bukovec.

»Radi bi kupili kombajn, ki bi bil uporaben za žetev pšenice in siliranje, vendar se bojimo, da iz

mo v dveh silosih nekaj čez 100 kubičnih metrov silaže.«

Stefan Bukovec je odgovoril tudi na vprašanje, ali se morda bolj kot pokladanje koruze živalim ne splača prodaja koruze. So namreč kmetovalci, ki dokazujejo, da se to bolj splača.

»Jaz pa nisem takega mnenja. Čeprav na našem območju pridelamo rekordne količine koruze na hektar in četudi je njena cena dokaj visoka, pravega dohodka od prodaje zrnja ni. Treba je namreč upoštevati stroške prevoza na odkupno mesto, kalo, odbitek

zaradi vlage... Nazadnje: ali smo kmetje zato gradili hleve, da bi se v njih prepletala pajčevina?«

Kmet iz Kobilja pravilno razmišlja. Treba je pač vztrajati v dejavnosti, za katero si se opredelil, ne glede na to, da prav vsako leto ni donosna. Bukovčeva kmetija ima velik hlev; del, kjer so pitanci, je na izplakovanje, tam, kjer so privezane molznice, pa je na nastiljanje. Pa ne le zaradi priprave hlevskega gnoja, ampak so klasična tla primernejša za »dojnice«. Pa tudi za tiste, ki molže.

Po tem, kar sta mi pripovedovala Irena in Stefan, pa na podlagi tega, kar sem videl, sklepam, da sta z delom in z dohodki svoje kmetije še kar zadovoljna. Nočeta pa se primerjati s tistimi, ki imajo velike dohodeke iz drugih virov in jih vlagajo v razvoj kmetije, na primer od dohodkov z dela v tujini. Stefan dobro pozna delo in plače zunaj naših meja, saj je 4 leta delal v Avstriji in 6 let v Nemčiji. Leta 1975, ko je tovarna Audi NSU v Ingolstadt ponudila povratnikom visoko odpravnino, ni dosti pomišljal in se je vrnil domov. Tisti, ki se je — v prispodobni povedano — narodil na zemlji, se nanjo tudi prej ali slej vrne, četudi ima od dela v drugih dejavnostih (začasno) višji osebni dohodek.

Pa Bukovčeva sinova? Tisti, ki študira na biotehniški fakulteti, se gotovo ne bo izneveril družinski tradiciji. Dvomim, da bi tudi oni, ki spoznava strojništvo, za vedno zapustili zemljo, saj kmetija potrebuje tudi dobrega strojničarja.

Š. Sobočan

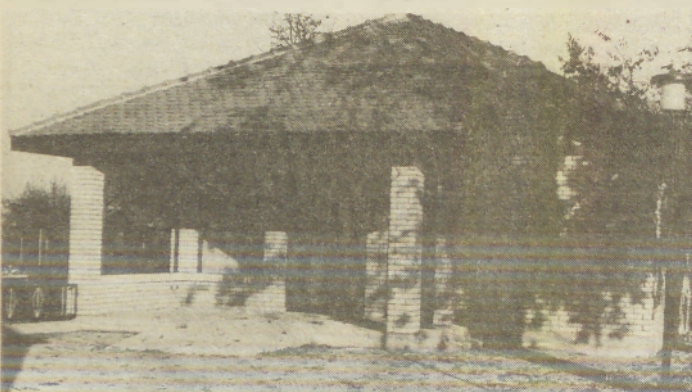
FRANCEKOV
PREMIŠLJANJE

V času, ko se v naši družbi srečujemo z velikimi težavami, je zlasti razveseljivo, če so ljudje zadovoljni s tem, kar ustvarjajo. To tembolj, če so poleg velikih obremenitev s samopriskom in drugimi dajatvami še pripravljeni prispevati prostovoljne prispevke za razvoj svojega kraja. Tako zadovoljstvo sem lahko razbral iz pogovora s predsednikom sveta in skupščine krajevnih skupnosti v Dokležovju Borisom Kovačem in Francem Gregorjem, ki sta gonilni sili v kraju. Svoje zadovoljstvo sta gotovo izražala s imenu vseh krajanov nad tem, kar so v kraju letos naredili in tudi nad mojim obiskom, ki naj bi prispeval k temu, da bi bila z njihovimi prizadevanji in pridobitvami seznanjena širša javnost.

In kaj vse so letos naredili v Dokležovju, da so lahko zadovoljni? Med pomembnejše pridobitve vsekakor sodi nov športni objekt ob nogometnem igrišču, ki je zgrajen v glavnem s prostovoljnimi delom in je lahko v ponos športnikom. Končujejo tudi gradnjo mrliške veže, katere predračunsko vrednost je 28 milijonov dinarjev. Objekt, ki bo dokončno urejen spomladi

prihodnjega leta, je z ograjo ločen od pokopališča in ima lepo urejeno okolico. Sredstva so zagotovili iz samopriskov in prostovoljnih prispevkov krajanov in delavcev, ki so na začetnem delu v tujini. Zbrali so prostovoljnih prispevkov nekaj nad 6 milijonov dinarjev. Potem so v Dokležovju uredili avtobusno postajališče v središču kraja in okolico, tako da je

Nova mrliška veža v Dokležovju, ki bo lahko že prihodnje leto rabila namenu.

13. NOVEMBRA REFERENDUM V KS RADENCI

Telovadnica in mrliška veža

V nedeljo (13. novembra) se bodo občani krajevnih skupnosti Radenci odločali o uvedbi 5. krajevnega samopriskovka. Četrty referendumski program, ki je bil prvič uveden za območje celotne krajevnih skupnosti, so uresničili skoraj 100-odstotno. Nekaj manjših del (vendar ne po krivdi

so tudi njihove potrebe. Tukaj je tudi sedež enega največjih polnilcev mineralne vode v Jugoslaviji in enega najlepših zdravilišč — Radenske. Ta se zadnja leta čedalje bolj zaveda, da je razvoj turizma odvisen od razvoja celotnega kraja Radenci, pa tudi krajevnih skupnosti. Zato bo tudi de-

programa vsi večji komunalni načrti. Med te pa prav gotovo spadajo: osnovni telefonski kabel od Radence skozi Rihtarovec, Turjanec do Hrastra-Mote (do 1991. leta), mrliška veža, kanalizacija in cesta na ulicah Kneza Kocija, Nazorjevi in Finžgarjevi oziroma Gubčevi.

Največja naložba bo prav gotovo telovadnica, za katero bo KS Radenci prispevala 50 odstotkov, drugo pa Radenska, občinska izobraževalna skupnost. Srednja šola za gostinstvo in turizem, kar je bil glavni vzrok, da so tudi v krajevni skupnosti uvrstili to naložbo na prvo mesto — telovadnica je bila načrtovana že z občinskim referendumskim programom.

Janez Pučko (odbor za pripravo novega referendumskega programa) je dejal, da so program podprli na vseh zborskih občinah, kajti zavedajo se, da so s prejšnjimi samopriskovki financirali dela v zunanji vseh, vsa pa so bila v glavnem komunalne narave. Dejal je še: »Do sedaj v nobenem referendumskem programu ni bilo telefonskega omrežja, če sedaj ne bomo pomagali financirati, bodo te vasi ostale brez telefona še do leta 2000.« Tone Žnidarič pa je o gradnji telovadnice pojasnil: »Telovadnica je načrtovana že vrsto let, najprej takrat, ko smo razširjali osnovno šolo, vendar zaradi premajhnega števila učencev takrat nismo dobili dovoljenja. Takrat je bilo manj kot 200 učencev, danes jih je čez 400. Tudi prebivalcev je več. Nikjer v Radencih ni večje dvorane za rokomet in karko. Pomanjkanje večje večnanske dvorane čutijo tako v obh šolah, kot tudi v Radenski in samem kraju. Vsa infrastruktura in načrti so že končani s sredstvi občinskega samopriskovka.«

Peti krajevni samopriskovek bi bil uveden za obdobje od 1. 12. 1988 do 30. 11. 1993, odstotki obremenitve pa bi bili enaki kot v sedanjem samopriskovku: 1,5 odstotka od osebnih dohodkov delavcev, 1,5 odstotka od pokojnin, 10 odstotkov od katastrskega dohodka kmetov ter 1,5 odstotka od povprečnega OD v tekočem letu v občini za delavce na začasnem delu v tujini.

Polovico vseh zbranih sredstev (predvidevajo, da bi zbrali milijardo 200 milijonov dinarjev) bi namenili gradnji telovadnice, 20 odstotkov za telefonski kabel, prav toliko za gradnjo mrliške veže, 3 odstotkov za komunalne potrebe in 2 odstotka za redno dejavnost krajevnih skupnosti.

2700 volivcev v krajevni skupnosti Radenci se zelo zaveda, da je marsikaj odvisno od njihovega prispevka, ki v primerjavi z drugimi krajevnimi skupnostmi (ponekod imajo tudi 3-odstotni samopriskovki) še ni tako visok. Bernarda Peček

V Dokležovju ponosni na letošnje pridobitve

čni kabel za razsvetljavo na nogometnem igrišču in tako omogočili vadbo tudi v večernih urah. Radi bi uredili stari ročaj reke Mure — Nakel, kar bi prispevalo k še lepšemu videzu kraja. Načrtujejo razširitev telefonskega omrežja, saj naj bi od sedanjih 39 števil naročnikov povečali za 80. Čaka jih soudeležba pri gradnji nove osnovne šole v Rakovcih, ki naj bi se začela prihodnje leto. Razmišljajo tudi o zidavi novih stanovanjskih hiš. Le-teh je bilo 50 že zgrajenih v novem naselju, 10 jih je že pripravljenih za gradnjo, po sprejetem urbanističnem načrtu pa je predvidenih skupno 64 gradbenih parcel. Zanje je veliko za-

nimanja, in če bodo primerna stanovanjska posojila, se ni hati, da jih ne bi prodali. Dosedanja gradnja novih stanovanjskih hiš v Dokležovju tudi kaže, da se število prebivalstva povečuje, le-to se je od 916 povečalo na 971. V krajevni skupnosti Dokležovje, kjer živi 22 Romov, si tudi prizadevajo, da bi jih zaposlili, pri čemer pa so težave. Sami pa so v krajevni skupnosti zaposlili Rominjo kot čistilko. Kljub težavam, zlasti pomanjkanju denarja, upajo, da bodo tudi v prihodnje ob vsestranski pomoči krajanov uresničili sprejete programe dela.

Feri Maučec

SRBSKA JESEN — 1988

SMOLE, TO JE SOLIDARNOST Z BREZPRAVNIMI, NE PA Z JANŠO! СМОЛЕ, ОВО JE СОЛИДАРНОСТ СА ОБЕСПРАВЛЕНИМА, А НЕ СА ЈАНШОМ!

Je srbski trenutek resnice trenutek divjaških mitingov, nerazsodnosti, množične histerije in zahtev po rezanju glav? Le komu med trideseterico slovenskih novinarjev ni rojilo po glavi tovrstno vprašanje ves čas druženja s srbskimi cestami, železnici, s srbskim narodom?! In danes? Vsaj zase priznavam, da dokončnega odgovora ni. Zato, ker sta (po stari dobri novinarski praksi) vsaj dve plati medalje.

Prva

Slatina. Slikovita krajevna skupnost v okolici Čacka. Mirno in na videz idilično okolje. Literarno: daleč od ponorelega sveta. A samo do sprejema v častiljivi zgradbi združnega doma, ki je na las podoben pomursko vaško-gasilskemu domu. Cel pokale, ki jih je osvojilo domače nogometno moštvo, hranijo v zadržni dvorani. Ljubinko Ajdačić, predsednik krajevnih skupnosti, v uvodu pove vse potrebno, ko je na protokolarnem obisku delegacija. Tudi, če gre tokrat za slo-

lepše kot v Ljubljani ne more biti nikjer, saj na ulici ne moreš najti niti cigaretnega ogorka. Vse je tako čisto in to so velike razlike. Osebnost gojim bratstvo in enotnost za vse dele Jugoslavije, ne ločujem ne Kosova ne Slovenije ne koga drugega. Zdaj pa odnosi niso najboljši. Ampak jaz nisem politik. Obstajajo bolj pismeni, ki naj govorijo o tem.

Vas je dvoje pričevanj prepuščalo o srbski stvarnosti? Odgovoriti pritrilno bi bilo vsaj naivno. Zato obračam medaljo ljudskega razpoloženja, ki bi ga rad opisal v današnjem zapisu. Tu je še ena plat.

Druga

Predmestje glavnega mesta pokrajine, kjer ni miru: Kosovo Polje. Čas: 20. oktober —

cev pa besede na Kosovu polju niti niso tako zelo različne od tistih, ki so nam jih izrekli pred dnevi v beograjski tovarni motorjev 21. maj. Toda prisotnost in pečat dogodka sta gotovo izrazitejša na čustveno razburkanem mitingu kot ob malone akademski razpravi v neki sejni dvorani.

Sklep, kje si ti?

Drugi del pisanja o srbski jeseni sem želel izrabiti kot prikaz razmišljanj ljudi. Navadnih ljudi, kot jim radi pravimo. Kakšno je to razmišljanje? Verjetno je zdaj marsikomu jasnejše, zakaj uvodna dilema ostaja: kaj je pravzaprav res? Ali sploh je absolutna resnica o Srbiji, o Kosovu (kot nekateri, tudi iz novinarskih vrst, mislijo).

СЛОВЕНЦИ, НЕ ДУГУЈЕТЕ НИШТА СРБИМА, ЛАЖЕ ВАС СМОЛЕ!

ДРУЖЕ ШУВАР, КАДА КУВАШ, ПОГЛЕДАЈ ШТА КАЖЕ НАРОДНИ КУВАР!

ДАЛИ СМО ВАМ ФОТЕЛЈЕ И ПЛАТЕ, АЛ НЕ ДАМО ЗЕМЉУ ДА ПРОДАТЕ!

SLOVENCI, SRBOM NIČESAR NE DOLGUJETE, SMOLE VAM LAŽE! TOVARIŠ ŠUVAR, KO KUHAŠ, POGLEJ, KAJ PRAVI NA-RODNI KUHAŠ! ДАЛИ СМО ВАМ ФОТЕЛЈЕ И ПЛАЧЕ, А НЕ ПУСТИМО, ДА ПРОДАТЕ ДЕЖЕЛО!

Sporočila parol, ki jih je v septembrski številki objavil tovarniški časopis Tovarne rezalne orodja iz Čacka. Parole so le eden vidikov druge strani medalje: glasnost, nestrpnost, zakon ulice, zamenjava političnih vodstev za vsako ceno, grožnje, moralni nauki, podtikanja, boj za obstoj, fizično nasilje...

torej neposredno po zgodovinski 17. seji CK ZKJ, s katero Srbi in Črnogorci s Kosova očitno niso zadovoljni. Zdaj grozijo celo že z zamenjavo celotnega srbskega vodstva. Na mitingu je veliko nezaželenih — ljudje ne izbirajo sredstev: zmerjajo in napadajo. Med najpogostejše izbrani tarčami je nekaj kolegov — slovenskih novinarjev. Vlada klasično mitingovsko vzdrukuje: govori lahko le tisti, ki ga množica »prebavlja« in mu pusti, skandiranje zamenjujejo pesmi obžudovanja Slobodanu — slobodi. Nekaj mnenj: »Samo Sloba lahko resi to stvar. Prepričan sem, da bodo ljudje zvečer krenili proti Beogradu...« »Ogorčeni smo nad vodstvom, lepo vas prosim! 17. seja bi morala rešiti naše probleme, oni pa govorijo o ekonomskih razmerah. Kaj me to briga, če ne morem v miru živeti...« »Izgubili smo voljo do življenja, do dela, do vsega. Vsak dan pričakujem, da se bomo morali vsi izseliti. Do takrat ni daleč...« »Nič ne delam, le živim z danes na jutri, tako kot proletarec.«

Ta mešanica popolne življenjske nemoči, obupa, vzlikov, glasnega obsojanja, mora seči do srca. Ne le zato, ker se kot Slovenec na mitingu lahko počutiti ogroženo. Konec kon-

da jo poznajo)? Katera plat medalje je prava? Prva? Pa ne, saj Srbi vendar niso mirne ovčke, ki bi jih v nedogled strigel, komur se zahoče — saj so nam tako pravili že rakoviški delavci! Druga? Daj no, daj, pa saj ti Srbi niso kakšni necivilizirani nasilneži brez trohice politične kulture...

Prišel sem do točke, ko je posplošenje nujno: in to posplošenje se imenuje Jugoslavija. Jugoslavija v novembru 1988, ko je čedalje več krulčih železcev in nemirne sna, pa vse manj idilične harmonije med posamezniki nasploh, kaj šele, ko je dodana komponenta nacionalnega. Pri tem ni več pomembno, kdo s kom manipulira, kdo je pošten in kdo razvratnež. Zato na tej točki tudi ni najbolj važno, če Smoleta prek transparentov učijo njegovih političnih in poklicnih nalog. Zdaj je osrednje in daleč težje vprašanje, ki, kot kažejo zadnje izkušnje, že presega meje nacionalnega in državnega: kdaj in kako iz paralize? Ko bo dejansko rešena ta dilema (to pa je poenostavljeno mir na Kosovu in blaginja slehernega delavca), se bosta obe plati medalje (namenoma prikazani kot popolno nasprotje) o občutnju srbskega človeka prelili v ubrano sozvočje...

Bojan Peček

WANTED

"MARTINOVANJE"

MARTINOVA GOS
ODOJEK
STEAK

OD 11. DO 13. NOVEMBRA
STEAK-HOUSE
"GRILL JULIE"

Z dobrimi obeti

Zadnja — 9. seja predsedstva občinske Zveze kulturnih organizacij v Murski Soboti je bila prva po daljšem času sklepna, kadrovsko okrepljena z novim tajnikom in predsedniki odborov za posamezne dejavnosti, kar je kakovostna sprememba pri njenem delu. Vodila jo je predsednica Erna Brumen, ki je po potrditvi dnevnega reda in pregledu zapisnika prejšnje seje opozorila na rezultate razpisa za dela in naloge tajnika ter dogovor o letni konferenci. Ta bo tudi programsko-volilna, saj je 8. seja predsedstva ljubiteljske zveze izvenela po seriji odstopov. Med njimi tudi napovedanega predsedničnega ter dveh članov, ki sta podala pisni izjavi, vsi pa so se po treznem dogovoru odločili za kompromis in vztrajanje do naslednjega leta. V letošnjem letne konference ne bo, bo pa najkasneje do prihodnjega aprila, do takrat pa je potrebno tudi izvesti postopke kadrovanja prek kulturnih društev in skupin ter ustaljenih pravilnih za novo sestavo predsedstva. Slišati je bilo tudi nekaj mnenj, da bi bilo umestno predčasno kadrovanje in bi se bilo potrebno podvzati ter ne čakati do pomladi.

Novi tajnik Zveze kulturnih organizacij Murska Sobotna Geza Kišfalvi je povedal, da je polletno poročilo o ljubiteljski dejavnosti v soboški občini nastalo po prebiranju zapisnikov prejšnje tajnice in konzultaciji s predsednico. Ker se je prvič lotil podobnega dela, je nekaj stvari izpadlo, ker pa so bili prisotni predsedniki odborov za gledališko, lutkovno, glasbeno, literarno in druge dejavnosti, ga ni bilo težko dopolniti in se dogovoriti o nadaljnjem delu. Obeti so dobri, zvrščanje po dejavnostih umestno, živahna razprava pa je tudi potrdila težnjo po kakovostni spremembi dela, skrbi za stik z društvi in izvajanjem posameznih akcij. Kot smo slišali, hosta odslej pod okriljem ljubiteljske zveze naši svoj prostor tudi Glasbena in Književna mladina Murska Sobotna, za kateri doslej ni bilo posluha, kot tudi za vse druge alternativne skupine mladih v kulturi ne.

Posebej je bila v razpravi omenjena prostorska stiska kot posledica dejstva, da posamezniki, ki vodijo nekatere ustanove, le-te pojmujejo kot zasebno, ne pa družbeno last. Tako je nerazumljivo, kako Plešni studio ne more najti strehe nad glavo, čeprav je zanimanje zanj med mladimi veliko, strokovnjaki so pripravljeni začeti z delom, v domu učencev Štefan Kovač Marko, katerega varovanci bi za nadomestilo plesali zastoni, pa jim ne nudijo gostoljubja, čeprav ni povsem zaseden in že izdaja nekaj svojih prostorov. Vendar ne kulturnikom, ker ti pač nimajo denarja za visoke najemnine!

Najem kinodvorane kot osrednje prireditvene dvorane v Murski Soboti, ker je pač grajska dvorana zaprta, predstavlja visok znesek za ljubitelje kulture, pa tudi ostale, pa kaj ko se mora obnašati gospodarno in kot povsem samostojna enota Kulturnega centra Miško Kranjec reševati, kakor ve in zna, ob visokih materialnih in drugih stroških. Podobno tudi galerija, čeprav je na primer neokusno, ko je njen vodja zagrozil z obrabnino stolov, kadar sedijo na njih redki poslušalci koncertov in drugih kulturnih prireditev, ki niso v galerijskih prostorih. Krog je pač čudno sklenjen, namesto v iskanju sredstev zunaj prazne malhe v obubožani kulturi jih skušajo pridobiti na nepravem mestu, posebej kadar gre za ljubiteljske prireditve, na katerih nastopajo ljudje zastoni.

Veliko besed pa je bilo izrečenih tudi o tem, kako se predstavlja mo na tujem. Za iztočnico, da nam ne bi smelo biti vseeno, kdo nas predstavlja, je bil slab zgled bakovske godbe na pihala v Köröndu. Na dnevih Orsega nam res ni moglo biti v ponos, pa čeprav se je odzvala na osebno vabilo gostitelja, kadar pa so prisotna družbena sredstva, toliko bolj.

Sklep predsedstva Zveze kulturnih organizacij, da bodo poleg imenovanih komisij in predvsem posameznikov v njih odslej odločali pristojni strokovni odbori za posamezne dejavnosti, je obet, da bo v prihodnjem tudi na tem področju boljše. Pa tudi, da bo občinska lahko z republiško sodelovala, koga na primer poslati v Porabje, kjer postaja nepoznavanje slovenskega jezika ovira za gostujoče skupine, ki jim je prekmursko narečje tuje. Domače, ki pripravljajo predstave v njem, pa niso izbrane, oziroma se samoiniciativno odločajo za pot čez mejo na Madžarsko, ker so med rojaki dobro sprejete.

Brigita Bavčar

Vsestransko »zaparkirana« Murska Sobotna

(Nekaj k misli Boruta Brumna: Veš urbanist svoj dolg?)

Ni nujno, da bi se strinjal ali ne strinjal z Borutom Brumnom glede njegovih pogledov na reklamno turistično zloženko, ki jo je izdalo prizadevno soboško turistično društvo, saj po Brumnovem pisanju v prejšnji številki Vestnika vendarle ne gre samo za nekakšno turistično »reklamo«: iz njegovega pisanja se da razbrati veliko več, verjetno celo toliko, kar presega pisanje oziroma repliciranje na kulturni strani Vestnika. Brumen se v sestavku Veš urbanist svoj dolg? obrača neposredno na stroko, ki bi morala ali pritrditi ali pa z argumenti oporekati vsemu tistemu, kar ni prevedč potencirana »falusozofija«.

Brumnov zapis je poln trditve, ki so vzmernirale soboško javnost že pred desetletji in jo morda še danes, vendar, zaradi novosocialistične meščanske miselnosti, z nekoliko opešanimi poudarki.

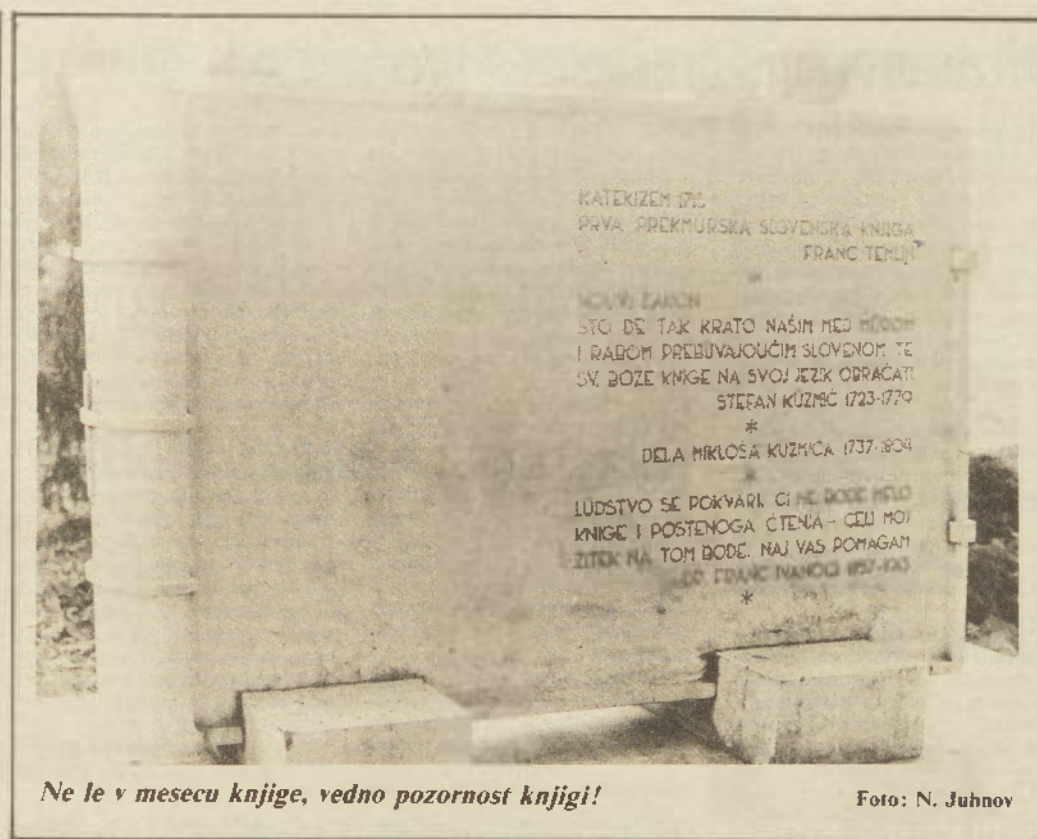
Brumen se Sobote »spominja« iz druge polovice prejšnjega stoletja, ko se je začela »iz vasi spreminjati v mesto«, pa potem, »ko je zloketnili in konkurence boječi (se)« soboški monopolisti »iznakazil center mesta, kar mu dajem prav pa se ne »spominja« velikih ambicij v povojnih letih, ki so videle NOVO Soboto na pučonski terasi, levo in desno ob cesti proti Vaneči. Verjetno je prav, da do tega ni prišlo (iz finančnih in pokroviteljskih razlogov), ker bi sicer lahko govorili danes tudi o tegobah Velenja II. In tako se je »propadla« ideja o NOVI SOBOTI po biološkem načelu bastarda udejanjala v starem naselju, v Murski Soboti, kar je hkrati tudi dokaz, da romunski imperator Ceausescu ni prvi, ki bi silil kmečko populacijo v nekakšne bloke. S takšno potezo bi z enim zamahom opravili s konzervativizmom brez primere, seveda iz strahu in nemoči, ki sta navzoča še danes (ne samo v Soboti, temveč tudi na podeželju), da bi dali pokrajini podoben razumne in logične kontinuitete in da bi bili tisto, kar trdim, da smo.

Ko je bilo M. Sobote pred tridesetimi leti samo še za dobro peščico sedanje, se je iz nekakšne megalomanije rado poudarjalo, da je po nekaterih komunalnih objektih (ceste itd.) enak Celju, ki je imelo takrat trikrat več prebivalcev. In se je mesto razvijalo še naprej. Toda kako! Južno in vzhodno od črte ulice Štefana Kovača, Trg zmage, Lendavska (in to sta dve tretjini mesta) ni prostora oziroma že urejenega zelenega pasu, na katerem bi bil ali bi rasel parkovni nasad, ki bi »gledal nad strehe mestnih hiš«, kot to z drugimi besedami omenja Brumen: vse je že »zaparkirano«. Ker je M. Sobota nekoliko »pogreznjena«, ima tudi svojevrstno veduto. Od zahoda se zdi kot podaljšek Pušče, stisnjena za kanal Ledava — Mura, le z južne strani kaže svoje horizontalno lice, ki pa se v mestu skrega z vertikalami: Tičova, Lendavska, Staneta Rozmana (in morda še katera ulica), to so fasade brez komunalnega in bivanjskega zaletja, kajti tam zadaj je bilo pozidano že prej, ampak še ne tako dolgo.

Vse to bi moralo biti v razmislek soboškim urbanistom že takrat, ko so se morali posloviti od ideje o novi Soboti. Kaže, da so se od vsega tega premalo naučili ali pa se niso hoteli. Ne gre samo za nostalgiačno pozo o porušeni judovski sinagogi na Lendavski cesti gre še za kaj več.

Računajoč na to, da bi morali prepustiti kaj več prostora urbanistom, sem se omejil le na nekatera — po mojem sodeč — okvirna vprašanja, ne da bi se zaenkrat spuščal v podrobnosti, ki jih lahko in mora povedati tudi laik.

Juž Makovec

ODNOS DO KNJIGE IN BRALCA

V mesecu knjige smo se pogovarjali z Vero Gorički, knjižničarko in predsednico sveta bralcev pri Pomurski založbi, ter Štefanom Vitezom, poslovodjo Dobre knjige v Murski Soboti. Tema pogovora je bila seveda knjiga.

Kakšen je vaš osebni odnos do knjige. Vera Gorički, če izhaja iz poklica knjižničarke, za katerega se gotovo niste naključno opredelili, in funkcije predsednice sveta bralcev, kar pomeni, da se s to tako imenovano kulturno dobrino srečujete na več načinov.

»Mož odnos do knjige je odvisen od tega, kakšno knjigo imam pred sabo. Če je to knjiga, ki ima arhivsko vrednost, potem menim, da jo je treba skriti. Ne dobesedno, ampak tako. Za vse ostale knjige pa menim, da jih je treba čim prej raztrgati, kar pogojuje to, da morajo kot potrošna dobrina svojo vlogo odigrati čim prej. To pomeni, da naj dajo čimveč znanja, ne glede na to, kakšne so te knjige: leposlovne, poljudnoznanstvene ali znanstvene.«

Pri tem knjigo raztrgati ne pomeni tako kot zakuriti jo, kar s knjigo v zgodovini že tudi počeli, pa se jim ni obrestovalo!

»Nisem mislila na kurjenje knjig, ampak na raztrgano knjigo kot na dobrino, ki naj ne konča kot cela knjiga v papirnici. Naj ima drugačno smrt.«

Da gre skozi čim več rok! »Prav gotovo! Skozi več rok naj gre in da uporabniku tisto, kar išče. V prvi vrsti je to gotovo znanje.«

Kako se počutite v vlogi posredovalke knjige v razmerju učence: knjižničarka: knjiga?

»Pri tem je potrebno imeti pred očmi dve stvari: prvič, če ima knjižnica ustrezni fond in bralca (v mojem primeru učenca) zadovolji, je užitek delati v knjižnici, še večji pa delati z mladimi ljudmi, kot so srednješolci. Druga stvar pa je, kadar uporabnik knjižničarju pravi: »Dajte mi nekaj po vašem okusu.« Tu nosim s sabo nekaj slabega, česar se ne morem otresti. Namreč vsiljivo ponudbo: Preberite to! Namesto, da mu ponudim knjigo tako: Poskusite prebrati to! Namreč: vsiljive ponudbe pri vseh uporabnikih knjižnic, kar se tiče leposlovja, so lahko zelo slaba reklama za knjigo in knjižničarja, kajti okusi so silovito različni, človek pa tudi različno razpoložen ob branju določenih knjig. Vemo pa, da vsaka knjiga (ali leposlovna ali poljudnoznanstvena) zahteva čisto konkretno razpoloženje bralca.«

Kakšna pa je vaša izkušnja iz splošnoizobraževalnega oddelka soboške knjižnice v gradu, kjer ste prej delali. Tam nasvet gotovo ni bil odveč, kadar je šlo za prosto branje.

»Nasvet gotovo ni nikoli odveč v kakršnikoli knjižnici. Nasprotno. Prav potreben je. Nekateri bralci, ki jim pravimo navni, ker berejo vse, kar jim pride pod roko, ali bralci, ki berejo lažjo literaturo, nasvet nujno potrebujejo. Seveda pa je tu osebnost in etični odnos knjižničarja v pred-

nosti in od njega je odvisno, kako bo nadgrajeval vse skupaj. Branje lažjih knjig do zahtevnejših, najpomembneje pri tem pa je, da poskuša knjižničar na bralca tako vplivati, da bo nekako prestopil prag svojega znanja.«

Na osnovi vseh izkušenj torej ni naključje, da prav vi vodite svet bralcev. Njegov namen gotovo ni le posredovanje knjig Pomurske založbe, čeprav delujete pod njenim okriljem, ampak nekaj več. Vsaj naj bi bil! S čim se ukvarjate zdaj?

»No, koliko je naključje, da so me izbrali za predsednico tega sveta, ne vem, tudi ne po kakšnem ključu so se odločali. Sprejela sem in delo je zanimivo.«

Kaj pa akcije?

»Akcij je zamišljenih kar precej. Zdaj, v mesecu knjige, ne mislimo nič dodajati k programu, ker nisem pristaš tega, da bi le v enem mesecu noreli s knjigo ali okrog nje, potem pa imeli do nje tak odnos, kot je značilen za desetletja nazaj. In ne samo do knjige, ampak odnos do katerekoli kulturne vede! Da ta vzgoja ni bila najboljša, najlepša in podprta z ustreznimi tramovi, to dobro vemo. Pri tem nimam v mislih le delavcev v kulturi, ampak tiste, ki so jim tako kot pedagoškim delavcem tako narekovali in predpisovali ali celo zapovedovali.«

Akcije, ki jih načrtujemo za to bralno sezono pri svetu, so predvsem usmerjene v krajevne skupnosti. Tu imamo v načrtu predstavitev nekaj literarnih ustvarjalcev, predvsem pa načrtujemo izobraževanje kmečkih delavcev — torej razna predavanja z njihovega področja. Na primer zaščita rastlin, vinogradov in podobno.«

Če sem prav obveščena, ste imeli pred kratkim uspešno predavanje o gobarjenju?

»To smo imeli prejšnji mesec na kmetijski srednji šoli v Rakičanu, kjer smo uspeli, saj so se učenci odzvali in prinesli gobe s celotnega območja, gobarski strokovnjak je ob razstavi posredoval najrazličnejše informacije o gobah in zadeva je bila gotovo zelo koristna.«

Štefan Vitez, vi pa se ukvarjate s prodajo knjig. Zdaj verjetno vse težjim početjem, ker je denarja

vse manj; papirja sicer veliko, pa kaj, ko je tako malo vreden in knjige tako drage.

»Strinjam se: denar. Ta je povsod tisti, ki veliko pomeni, vendar pa je vsaka kakovostna knjiga vredna svojega denarja.«

Ali je med akcijami v mesecu knjige tudi kakšna pocenitvena, ki bo knjigo lahko še bolj približala bralcu? Tako, da jo bo kupil.

»Tudi letos smo, tako kot vsa leta poprej, v Dobri knjigi organizirali prodajo in posredovali informacije o vseh novih knjigah, ki so izšle tudi pri drugih slovenskih, ne le Pomurski založbi, čeprav smo njena knjigarna. Poskušamo z akcijami v delovnih organizacijah, kjer predstavljamo knjižne novitete, ki se v slovenskem prostoru najbolje prodajajo. Ugodnosti pa so le obroki — obročno odplačevanje, ker so obratna sredstva v delovni organizaciji preskromna, da bi lahko šli v kaj drugega.«

Omenili ste domačo založbo. Katere njene zbirke najbolj prodajate in kakšno je vaše sodelovanje s Pomursko založbo?

»Sodelovanje z matično firmo moram oceniti kot ugodno, saj naša organizacija poskuša z različnimi prijemi založiti tako ozko pomursko kot širše slovensko območje, posegamo pa tudi v ostali jugoslovanski prostor z nekaterimi kakovostnimi izdajami, tako domačih kot tujih avtorjev. Verjetno je vsem znana zbirka Mostovi, zelo dobro prodajamo leksikon od A do Ž, nekaj povsem novega za mlade bralce v Sloveniji je Čudoviti svet not, predvsem med bralkami pa so iskana dela Victorie Holt.«

Kdo pa so vaši kupci: učenci, ki potrebujejo učbenike, ali oni, ki imajo denar in kupujejo knjige na metre (za okras) polic, ali pa so še pravi bralci med njimi?

»V času šolske sezone so kupci učenci in njihovi starši, ki morajo globoko seči v žep. Lahko pa se tudi pohvalim z našimi strankami — ljubitelji knjig, ki izbirajo in potem tudi kupujejo knjige, ki so po vrednosti zelo kakovostne. Zato sem prepričan, da je na našem območju dovolj dobrih kupcev, pa tudi knjig, ki jih prodajamo.«

To je pa spodbudno.

Brigita Bavčar

kulturni koledar

ČETRTEK, 10. NOVEMBRA

MURSKA SOBOTA — V Galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec bo ob 19.30 nastopil Lado Jakša. Naslov diaporojekeje z glasbo se imenuje Slika in zvok.

PETEK, 11. NOVEMBRA

MURSKA SOBOTA — V Klubu mladih bo ob 17.30 predstavitev ustvarjalnosti glasbene dejavnosti. Glasbena delavnica 88 poteka od 8. do 11. novembra.

SREDA, 16. NOVEMBRA

MURSKA SOBOTA — Z najboljšim jugoslovanskim filmom Pulja 88 Zlavljenje s stricem se ob 19.00 v dvorani kina Park začne letošnji Dnevi domačega filma.

GORNJA RADGONA — Orvontveni film letošnjega tedna domačega filma, ki poteka v pomurskih kinematografih, bo Odpadnik. LJUTOMER — V ljutomerskem kinematografu bodo predvajali Glem-bajeve z Mustafom Nadarevičem (zlata arena za moško vlogo na letošnjem Pulju).

LENDAVA — Hiša ob progi je naslov domačega filma, ki bo otvoril filmske dneve v lendavski občini. V njej bo drugi kinematograf v Črenševih zavrtel film Polbrata. V Radenci pa bo na sporedu otvoritveni film Kavka.

razstave

MURSKA SOBOTA — V študijskem oddelku Pokrajinske knjižnice je do 12. novembra na ogled razstava Jožef Košič — prvi vidnejši prekmurski posvetni pisec (ob 200. obletnici pisateljevega rojstva). Do 13. novembra pa je v Pokrajinskem muzeju na ogled razstava fotografij Mirka Anželja — Prekmurje.

Knjige

USPEŠNICE TEGA TEDNA v knji-garni DOBRA KNJIGA v Murski Soboti so: Peter Zalokar — SLOVENIJA, TE POZNAM MOJA DEŽELA (Orbital), Džuna — MOČ MOJH ROK (Založba obzorja) in ČUDOVITI SVET NOT IN GLASBIL (knjigi Pomurska založba).

»Knjiga na bogat, pravilno ilustrativni, neprisiljen vendar didaktično in metodno zelo ugaljen način uvaja otroke v svet tonskih zankov. Predstavi mu tonsko oziroma glasbeno abecedo, ki jo veže v trajanje po času in fizikalnem prostoru. Tako predstavlja notno črtovje, vrednost not po časovnem trajanju ter uvede druge notne ter druge znake kot drobna pomagala do tistih, ki pomagajo tvoriti obliko. Rafinirano predstavlja tudi matematična razmerja med notnimi vrednostmi, njih spajanje in delitve ter vse to poveže z vertikalo — to je s tonsko vrsto z ustrezno izrazno interpretacijo, katere rezultat je, da otrok spontano osvoji tonsko in ritmično abecedo.« ocenjuje Čudoviti svet not profesor Ladislav Vörös.

Ravnatelj soboške Glasbene šole pa je pregledal in napisal recenzijo tudi za drugo knjigo: Čudoviti svet glasbil iste založbe. Pristop k osvojitvi le-teh je podoben kot v prejšnji knjigi. Pravilno in bogato se vrste instrumenti od okarine (polomkjene) do bambusovih piščali (v obliki ograje), nadalje pa sistematično pihala: oboa, flavta, angleški rog, klarinet, bas klarinet in fagot ter saksofoni: sopranski, altovski, tenorski in basovski, trobila: tobenta, pozavna rog, basovska tuba, godala: violina, violončelo, kontrabas in tipkali: harfa, kitare, inštrumenti s trpkami: klavir (pianino), tolkala: ksilofoni, bobni, celine in druga zvočila ter instrumenti z meho: harmonike (več vrst), orgle pa vse do zvočno nasilnih sodobnih breknal. Vse to je lepo povezano v posamezne zvočne izrazne sododne instrumentalne skupine in nazadnje v orkester. Obe ilustraciji sta dragocena obogatitev včasih zelo mučnega uvajanja mladega človeka v svet lažjega osvajanja zvočnega sveta.«

NAJ PESEM POVE

Tak je naslov antologije udeležencev in republiškega srečanja pesnikov in pisateljev drugih narodov in narodnosti, ki je bilo letos jubilejno. Desetletje so se namreč zbrali literarni ustvarjalci in na Jese-nicah prisluhnili gostom literarnega večera ter predavateljem, med katerimi je bil tudi publicist, kolega iz madžarske redakcije v Lendavi, Sandor Szunyogh. Govoril je o sodobni madžarski poeziji, obenem pa je tudi sam avtor, ki ne piše v slovenskem jeziku, sooblikoval poslanico srečanja o sožitju in ugodnih možnostih za vse pišočce, neodvisno od tega, v kakšnem jeziku se izražajo. bb

Več skrbi zavarovanju družbenega premoženja

Zakon o notrajnih zadevah med drugim nalaga organom za notranje zadeve tudi naloge varovanja družbenega in zasebnega premoženja, preprečevanje in odkrivanje kaznivih dejanj, njihovih storilcev, varovanje določenih objektov ter nudenje pomoči pri varovanju družbenega premoženja in vseh drugih oblik preventivnega delovanja. Pri izvajanju teh nalog se organi za notranje zadeve opirajo na pomoč delovnih ljudi in občanov, organizacij združenega dela, krajevnih skupnosti, samoupravnih interesnih skupnosti, družbeno-političnih organizacij, društev in drugih državnih organov. Pri opravljanju svojih nalog organi za notranje zadeve uporabljajo predvsem preventivne dejavnosti, zlasti pri varovanju družbenega premoženja in požarne varnosti. Tako so lani v Pomurju izvedli štiri preventivne akcije, opravljenih pa je bilo tudi več kontrol čuvajsko-vratarske službe, ki so stalna naloga. Na osnovi ugotovljenih napak in pomanjkljivosti so lani poslali 105 poročil samoupravnim delavskim kontrolam v ozdih. Največ kršitev je bilo ugotovljenih pri varovanju družbenega premoženja, saj delavci v vratarstvo-čuvajskih službah na delovnih mestih večkrat spijo, so pod vplivom alkohola, neupravičeno zapuščajo delovno mesto in tako puščajo družbeno premoženje

brez nadzora. Takih kršiteljev je bilo ugotovljenih 66, za storitve kaznivih dejanj 16, za nevestno in nepravilno varovanje družbenega premoženja 9 itn.

Na področju tehničnega varovanja družbenega premoženja pa so bili ugotovljeni pozitivni premiki, žal pa se pogosto dogaja, da zaposleni pri svojem delu s temi napravami ravna neopazljivo in malomarno ter sprožajo lažne alarme, kar po nepotrebnem obremenjuje organe za notranje zadeve. Takih primerov je bilo 72, od teh pa nekaj tehnične narave. Zato ne bi bilo napak opozorilo ozdom, ki imajo take naprave, da opozorijo svoje delavce na odgovornejši odnos, da ne bi bilo potrebno represivno ukrepati.

V prvih devetih mesecih letošnjega leta so organi za notranje zadeve poslali opozorila samoupravnim delavskim kontrolam 59 ozdom. Ugotovljenih je bilo 17 primerov, da so čuvaji oz. vratarji na delovnem mestu spali zaradi preutrujenosti ali vinjenosti, v 3 primerih so opravljali službo v vinjenem stanju, v 5 so zapustili delovno mesto, v 10 primerih pa družbeno premoženje večje vrednosti ni bilo primerno zavarovano itn. Na vse te ugotovljene kršitve varovanja družbenega premoženja so organi za notranje zadeve letos dobili le tri obvestila o uvedbi ukrepov zoper kršitelje v ozdih. Te nepravilnosti in

kršitve pri zavarovanju družbenega premoženja so organi za notranje zadeve ugotovili v glavnem ob rednem opravljanju svojih nalog. Če pa bi bile kontrole vsak dan, bi bilo takih ugotovitev neprimerno veliko več. Vse to tudi kaže, da nikakor ne moremo biti zadovoljni z delovanjem družbene samozaščite. Sedanje težke gospodarske razmere, padec življenjskega standarda in kupne moči občanov, problem likvidnosti, nizki osebni dohodki in drugo zahtevajo večjo budnost in zavzetost pri varovanju družbenega premoženja. Skrb za varovanje družbenega premoženja ne bi smela biti naložena le organom za notranje zadeve, temveč in predvsem delavcem v ozdih, samoupravnim delavskim kontrolam ter širši družbeni skupnosti.

V zadnjem času se je struktura zaposlenih pri varovanju družbenega premoženja bistveno izboljšala. Kljub temu pa bo potrebno

še veliko prizadevanj, da bo stanje zadovoljivo. Organi za notranje zadeve so lani obravnavali v Pomurju 1844 kaznivih dejanj, od tega 581 v škodo družbenega premoženja, povzročena materialna škoda pa skupaj znaša 309 milijonov dinarjev. V prvih devetih mesecih letošnjega leta pa je bilo obravnavanih 1320 kaznivih dejanj, od tega 344 v škodo družbenega premoženja materialna, škoda pa znaša 718 milijonov dinarjev.

Podatki ugotovljenih kaznivih dejanj v Pomurju v lanskem letu in prvih devetih mesecih letošnjega leta zgovorno kažejo, da s stanjem pri varovanju družbenega premoženja nikakor ne moremo biti zadovoljni. To naj bo tudi poziv vsem, ki so dolžni več storiti na tem področju. Zavedati bi se namreč morali, da je to naše bogatstvo, ki bi ga morali bolj varovati, če želimo, da nam bo jutri boljše.

Franc ŠERUGA

—DEJANJE SOLIDARNOSTI—

Velenjski gasilci podarili vozilo

Znani sta gasilski vrlini humanost in solidarnost, včasih pa skoraj presežeta pričakovanja. Tako je bilo tudi, ko so se člani gasilskega društva iz Titovega Velenja odločili, da podarijo gasilec s Hrašenškega Vrha pri Radencih gasilsko vozilo TAM 2001. To se je tudi zgodilo pred kratkim, ko so Velenjčani pripeljali s cvetjem okrašen avtomobil, orodno vozilo, namenjen tudi za prevoz oseb, v novi dom, na Hrašenski Vrh.

Domačini so jih pričakali kot stare prijatelje, čeprav se člani obeh društev do tega srečanja še niso poznali. Prisrčen, družaben sprejem ter pozdravni protokol je stekel strumno, kot so to vaje ni dobro vzgojeni člani gasilske organizacije. Slavko Stefanec, predsednik GD Hrašenski Vrh, se je zahvalil za dragoceno »darilo«, ki predstavlja Hrašensko-vrhovcem pravo naložbo in pomembno pridobitev, ki bi jo zaradi skromnih sredstev, s katerimi razpolagajo, še dolgo ne uresničili. Povedal je tudi, da bo vozilo rabilo za izjemno pomembno gasilsko dejavnost in da ga bodo vestno vzdrževali. Na kratko je predstavil tudi društvo in njegovo delovanje, njemu pa so se pridružili tudi predstavniki gasilske zveze ter sisa za varstvo pred požari občine Gornja Radgona.

Predsednik velenjskih gasilcev Karli Majdak je povedal, da so s sredstvi od gasilskih akcij in prostovoljnega dela kupili novo orodno vozilo, starjši TAM 2001 pa so namenili podariti nekemu, ki bi takšno pridobitev znal ceniti in bi ga zares potreboval. Za majhno, a prizadevno društvo na Hrašenskem Vrh so izvedli naključno, od rojaka iz tega kraja, ki živi in sodeluje z velenjskimi gasilci v Titovem Velenju, Albina Mariniča. Po najkrajših nagovorih so predali ključke novemu lastniku, družabno srečanje, ki je sledilo, pa je bilo v znamenju zahvale in gostoljubnosti Prlekov. Dodati je pomembno tudi dejstvo, da so se gasilci dogovorili o nadaljnjem sodelovanju spontano in brez ceremonij ali tradicionalnih obljub, čas bo že pokazal svoje. Besedilo in posnetek Jože MIKLAVC

OK ZRVS Murska Sobota

Nove oblike usposabljanja RVS

V soboški občini začenjajo z usposabljanjem rezervnih vojaških starešin na vojaškostrokovnem področju. Uvod v jesenski del usposabljanja je bila preteklo nedeljo v Sebeborcih vzorčna vaja, ki je bila predvsem namenjena starešinam predavateljskega aktivnosti, ki bodo izvajali usposabljanje po krajevnih organizacijah. To vajo pa so si ogledali tudi predstavniki drugih struktur, ki se pri svojem delu srečujejo z nalogami obrambe in zaščite. S tem naj bi tudi dosegli, da bi bile starešine v krajevnih organizacijah čim bolj zadovoljne z izvedbeno tematiko.

Komisija za idejno-politično izobraževanje in vojaškostrokovno usposabljanje pri OK ZRVS Murska Sobota, ki jo vodi Ladislav Lipič, je pripravila temo iz praktičnih oblik usposabljanja, in sicer reševanje taktične naloge v obliki skupinske vaje PREBOJ ČETE TERITORIALNE OBRAMBE IN OBKOLITVE NA ZAKASNO ZASEDENEM OZEMLJU. Posebnost letošnjega usposabljanja je tudi ta, da so za starešine iz mesta Murska Sobota pripravili drugo nalogo, in sicer na temo OBRAMBA MESTA. Ob tej temi se bodo tudi seznanili z neoboroženimi oblikami odpora, kar naj bi prispevalo k razjasnitvi nekaterih dilem. Gre namreč zato, da spoznamo, da so oborožene oblike odpora, katerih nosilci so JLA in teritorialna obramba, veliko uspešnejše ob sodelovanju vseh organiziranih družbenih struktur in drugih subjektov oziroma vseh prebivalcev, ki bodo pripravljeni in sposobni za opravljanje določenih aktivnosti, s katerimi bi prispevali k zlonem morebitnega agresorja. Do konca letošnjega leta bodo v soboški občini tudi izvedli specialistično usposabljanje za rezervne starešine sanitetne službe. To novost so sicer uvedli že lani in so bile rezervne starešine s takšno obliko zelo zadovoljne. Izkušnje tudi kažejo, to pa so tudi zahteve rezervnih vojaških starešin, da bo potrebno izvajati usposabljanje po rodovih. V soboški občini tako prilagajajo usposabljanje rezervnim vojaškim starešinam, zato tudi upajo, da bo obisk dober, s čimer je tudi mogoče upravičiti porabljenega sredstva.

F. Maučec

Z UPRAVE ZA NOTRANJE ZADEVE V MURSKI SOBOTO

Po krajšem zatišju spet veliko nesreč

Veselilo nas je že, da se število prometnih nesreč manjša, žal pa je to trajalo le malo časa. Minuli teden se je spet začela prava poplava prometnih nesreč, ena pa je žal zahtevala človeško življenje.

Izsilil prednost

31. oktobra se je zgodila prometna nezgoda v Stogovcih. Voznik osebnega avtomobila Janez Stržar iz Zgornjega Konjšca se je peljal skozi Stogovce. Iz stranske ceste mu je pred osebni avtomobil pripeljal voznik kolesa z motorjem Edvard Puhar iz Grabne da bi se prepričal, ali je cesta prosta. Pri trčenju je Puhar padel in se poškodoval, saj ni imel varnostne čelade, vozil pa je tudi brez voznškega dovoljenja.

Čelno trčenje pri V. Polani

2. novembra se je zgodila huda prometna nesreča pri V. Polani. Voznik osebnega avtomobila Milan Mesarič iz Lipovca se je peljal po lokalni cesti iz V. Polane proti Gomilici. Na ravnem delu ceste zunaj V. Polane je vozil nekoliko po levem voznem pasu, verjetno zaradi domnevnih vinjenosti. Iz nasprotnne smeri, pravilno po desni strani, se je pripeljala voznica osebnega avtomobila Marija Koša iz V. Polane. Mesarič je zaradi nepravilne

vožnje čelno trčil v avtomobil Koševe, ki ga je odbilo v jarek. Voznica se je hudo poškodovala in še isti dan v bolnici umrla.

Povzročil nesrečo in pobegnil

3. novembra se je kolesar Janez Kolar z Vaneče peljal iz M. Sobote proti domu. Tik pred naseljem se je za njim pripeljal neznan voznik motornega kolesa ter ga zaradi tesnega prebivanja zbil po cestišču. Kolesar se je poškodoval. Padla sta tudi voznik motornega kolesa in njegov sopotnik, vendar sta se hitro porabila in pobegnili s kraja nesreče.

Ni se prepričal, če je cesta prazna

5. novembra se je zgodila prometna nezgoda pri Lipovcih. Voznik osebnega avtomobila Srečko Vrtar iz Rakičana se je peljal iz Ljutomerja proti Lipovcem. Zavil je proti M. Soboti. Ko se je pripeljal do avtobusnega postajališča pri gostišču Rajbar, sta na obeh straneh stala avtobusa. Na desni je stal avtobus, ki

prevažala šolske otroke, iz katerega je izstopil Jože Kramar iz Trnjanja, ter stekel čez cesto, da bi vstopil v drugi avtobus. Voznik Vrtar ni upošteval novega pravila, da mora ustaviti, pešec pa se ni prepričal, če je cesta prazna. Osebni avtomobil je zadel pešca in ga hudo poškodoval.

Grobo izsilil prednost

5. novembra se je zgodila prometna nesreča v M. Soboti. Voznik motornega kolesa Boris Banfi iz M. Sobote se je peljal iz centra proti Tišini. Iz nasprotnne smeri je po Tišinski cesti pripeljal voznik osebnega avtomobila Milan Lekežič iz Žitenc. V križišču s Kuzmičevu ulico je grobo izsilil prednost pred voznikom motornega kolesa. Pri trčenju je motorista vrglo po cesti. Nekaj časa je drsel na drugo stran ceste, kjer je s čelado trčil v stojče osebni avtomobil. Od tam ga je vrglo na širšo cesto, kjer je obležal s hudimi poškodbami.

J. D.

Varstvo pri delu še vedno ni dobro

Kaznivih dejanj zoper varnost pri delu v lanskem letu sicer ni bilo veliko, toda tu gre samo za tiste primere oziroma nesreče, ki niso nastale po izključni krivdi oskudovancev. Največ nesreč je posledica kršitve predpisov iz varstva pri delu na delovnih mestih. Nesreče pri delu pa je seveda veliko več, še zlasti tistih, za katere so krivi oskudovanci. Lani je bilo takšnih nesreč okoli 50, letos pa kaže, da jih bo veliko več. Te nesreče se dogajajo največkrat pri delu s kmetijskimi stroji. Lučkanje koruze je le eno tako opravilo, kjer zaradi nepazljivosti hitro pride do nesreče, ki ima lahko trajne posledice. Zato je potrebno biti v teh jesenskih dneh še posebno previden. Tudi podiranje dreves v gozdu je lahko zelo nevarno, še posebej, če se tega loti posameznik brez pomoči drugih ljudi. Največkrat se nesreče zgodijo zaradi tega, ker lastniki kmetijskih strojev niso poučeni o vseh nevarnostih, ki jih lahko čakajo. Prek delavskih univerz bi bilo potrebno zasnovati širšo akcijo, da bi se ljudje seznanili z nevarnostmi. Sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu so s predavanji za traktoriste veliko pripomogli, da je nesreč s traktorji vedno manj in da v zadnjih letih ni več najhujših nesreč s temi vozili.

Jani D.

AGROSERVIS, p. o.
Murska Sobota

Pripravite svoje vozilo za hladnejše dni. Potrebovali boste hladilno tekočino. In pravočasno si zaščitite vozilo pred rjo. Priporočamo vam zaščito dinitrol.

zaščita **Dinitrol** zaščita **anti-cxplo**

SERVIS motornih vozil in kmetijskih strojev

PRODAJA vozil zastava in rezervnih delov

Integral, DO Golfurist
TOZD NARAVNO ZDRAVILIŠČE
Lendava
Partizanska 14

razpisuje

na podlagi določil 10. čl. Pravilnika o delovnih razmerjih in sklepa delavskega sveta

dela in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi.

- a) vodja splošno kadrovske službe** (za 4-letno mandatno dobo)
Poleg splošnih pogojev mora kandidat izpolnjevati še naslednje:
- visoka ali višja izobrazba pravne smeri
 - 3 leta delovnih izkušenj pri podobnih opravilih in nalogah
- b) vodja poslovne enote Park z obrati** (za 4-letno mandatno dobo)
Poleg splošnih pogojev mora kandidat izpolnjevati še naslednje:
- višja ali srednja izobrazba gostinsko-turistične smeri
 - 3 oz. 5 let delovnih izkušenj pri podobnih opravilih in nalogah

in na podlagi sklepa komisije za delovna razmerja

oglašaja

dela in naloge

c) vodja strežbe v hotelu LIPA (B kat.)

- Poleg splošnih pogojev mora kandidat izpolnjevati še naslednje:
- srednja izobrazba (V. stop.) gostinske smeri, tehnik strežbe
 - 3 leta delovnih izkušenj pri podobnih opravilih in nalogah
 - pogovorno znanje dveh tujih jezikov, od katerih je obvezno znanje nemškega jezika
 - 2-mesečno poskusno delo

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite na zgornji naslov v 15 dneh od objave. O izidu oglasa bomo kandidate obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

gorenjevarstroj

Tovarna varilne opreme p. o. Lendava
Industrijska cesta 4 a

Delavski svet DO Gorenje Varstroj ponovno
razpisuje

v skladu s samoupravnimi splošnimi akti dela in naloge

DIREKTORJA PROIZVODNO-OPERATIVNEGA SEKTORJA

Pogoji:

- visoka izobrazba strojne, elektrotehniške, organizacijske smeri ali z delom pridobljene delovne zmožnosti
- nad 4 leta delovnih izkušenj s področja organiziranja in vodenja proizvodnje

Izbrani kandidat bo imenovan za mandatno dobo 4 let.

Kandidate za opravljanje razpisanih del oz. nalog prosimo, da v 8 dneh po objavi javnega razpisa pošljejo vloge z dokazili o izpolnjevanju vseh zahtevanih pogojev na naslov: DO Gorenje Varstroj, Kadrovska služba, 69220 Lendava.

Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po poteku prijavnega roka.

ljubljska banka
Pomurska banka Murska Sobota

Komisija za delovna razmerja

OBJAVLJA

za potrebe PE M. Sobota
prosta dela in naloge

VODENJE EKSPOZITURE BELTINCI
Poleg splošnih pogojev pričakujemo od kandidatov:

- višjo šolo ekonomske ali druge ustrezne smeri,
- 2 leti delovnih izkušenj.

Delovno razmerje se sklene za nedoločen čas.
Poskusno delo traja 3 mesece.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v roku 8 dni po objavi na naslov:

LB Pomurska banka Murska Sobota, oddelk kadrovskih in splošnih poslov, Trg zmage 7, 69000 MURSKA SOBOTA.

Prijavljene kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po objavi.

VGP MARIBOR, tozod Vodno gospodarstvo Mura Murska Sobota objavlja

javno dražbo

za prodajo naslednjih osnovnih sredstev:

1. tovornjak TAM 5500, leto izdelave 1976,
2. kombi TAM 60 A5, leto izdelave 1977,
3. kombi Z 435 K, leto izdelave 1980,
4. knjižni stroj IME.

Dražba bo v ponedeljek, 14. 11. 1988, ob 15. uri na dvorišču tozda v Murski Soboti, Ciril-Metodova 34.

PREDSTAVLJAMO VAM

Petnajstletni Boštjan Kampuš republiški prvak

Končano je bilo letošnje republiško prvenstvo v motokrosu. Naslov republiškega prvaka v razredu do 125 cm je osvojil 15-letni učenec prvega letnika Strojno-tehniške šole v Mariboru Boštjan Kampuš iz Spodnje Ščavnice, ki tekmuje za AMD Unior Lenart. Čeprav je prvi tekmoval v tej konkurenci, je zmagal s 179 točkami pred klubskim kolegom Hamlerjem, ki je zbral 12 točk manj. Pa se to? Lani je bil Boštjan republiški in državni prvak v razredu do 80 cm.

— Kako si osvojil naslov republiškega prvaka, kdo ti je bil največji tekmelec in na kateri tekmi je bilo najtežje?

»Letos nisem pričakoval vidnejše uvrstitve, ker sem prvič tekmoval v razredu do 125 cm. Na prvi tekmi v tej konkurenci sem bil v Črnomlju, kjer sem v prvem teku padel in nisem dokončal vožnje. V drugem teku pa sem zasedel drugo mesto. Kljub hujšemu padcu nisem izgubil volje do tega sporta, kar se je pokazalo že na naslednjih dirkah, ko sem zbral šest zmag, tri druga mesta, osvojil pa sem tudi četrta in peta mesta. Najhujša tekmelec na poti do republiškega naslova sta mi bila Rus in Hamler, ki že oba vozita državno prvenstvo. Najtežja tekma pa je bila na Jančevem Vrhu, ker je pred domačim občinstvom najtežje zmagati, saj to vsi pričakujejo od tebe, prijatelji, sovalci in navijači.

— Lani si tekmoval v razredu do 80 cm, letos pa do 125 cm. Kakšna je razlika?

»Razlika je v tem, da je motor močnejši in v tem tudi hitrejši. Zato potrebuješ tudi več moči za obvladovanje motorja in večja je tudi konkurenca, saj v razredu do 125 cm povprečno nastopa 45 tekmovalcev.

— Tokrat si tekmoval le za republiško prvenstvo. Zakaj ne tudi za državno?

Predpisi namreč ne dovoljujejo, da bi lahko vozil na državnem prvenstvu v razredu do 125 cm, če nisi star 16 let. Zato lahko tekmuješ le na republiškem prvenstvu s 14 leti. To je bil glavni vzrok, da nisem nastopal na državnem prvenstvu. Enkrat pa sem vseno nastopil na državnem v Lenartu in zasedel peto mesto.

— Ali si pred tekmo nervozen?

»Pred dirko sem nervozen, saj to je le fizični napor in je potrebna velika koncentracija. Če pa ti gre na startu v redu, potem pozabiš na tremo že v prvih dveh krogih.

— Zelo mlad si se že uveljavil v motokrosu. Kakšni pa so tvoji nadaljnji načrti?

»Želim si tekmovali na evropskem prvenstvu do 21 let, vendar mi je prvo državno prvenstvo, in tudi mednarodna tekmovanja si želim. Če bo vseh vse v redu, saj je sola pač prva.

Feri Maučec

NOGOMET

Nafta zmagala v Veržaju

V enajstem kolu tekmovanja v slovenski nogometni ligi je Izola z visokim rezultatom 4:0 premagala sobosko Muro. Sobočani so tokrat igrali precej slabše od svojih zmoglosti. Mura je z 12 točkami na šestem mestu, v predzadnjem kolu pa igra doma z Medvodami.

V tekmovanju druge republiške lige vzhod, odigrano je bilo predzadnje kolo, je lendavska Nafta v pomurskem derbiju premagala Veržej z 2:1. Gole so dosegli: Šarkezi iz enajstmetrovke in Šijanec za Nafto, za Veržej pa je bil uspešen Oršos. Nogometaši Veržeja so zamudili lepo priložnost, da osvojijo točko, ko je minuto pred koncem sodnik Žohar dosodil enajstmetrovko, ki pa je Sreš ni izkoristil. V zadnjem kolu igra Nafta doma z Dravinjo, Veržej pa v gosteh s Pekrami.

ROKOMET

DRUGA ZMAGA BAKOVEC

V osmem kolu tekmovanja v prvi republiški moški rokometni ligi so Bakovci v Murski Soboti premagali Termopol iz Škofje Loke s 27:22. Strelci za Bakovce: Zalodec 7, Kozelj 6, Žugelj 4, Horvat 3, Sinodiš 2 in Lovenjak 1. Bakovci so s 7 točkami na sedmem mestu, v naslednjem kolu pa igrajo v Ajdovščini.

Rokometašice Polane pa so gostovale na Ravnah in izgubile tekmo prve republiške lige s Fužinarjem z 28:30. Strelke za Polano: S. Hožjan 15, Bavčičeva 5, Vugrinčeva 4, M. Hožjanova 2, in Senekova 2. V naslednjem kolu igra Polana z Alplesom v Murski Soboti.

V tekmovanju druge republiške moške rokometne lige je Aero Celje premagalo Krog s 23:22. Najboljša strelca pri Krogu: Meotič 14 in Lukač 4. Rokometaši Ormoža pa so zmagali v Radgoni s 37:20. Najboljši strelci pri Radgoni: Srt 7, Mercnik 6 in Grah 3.

NOVI STRELSKI SODNIKI

Streliška zveza Slovenije je v Ormožu pripravila testiranje za nove strelske sodnike, ki se ga je udeležilo tudi 11 kandidatov iz lendavske in 9 iz soboške občine. Novi zvezni strelski sodniki so postali: Karel Turner, Franc Rojnik, Tone Ružič in Stefan Flisar iz Murske Sobotice ter Franc Kosi iz Lendave. Naziv republiškega sodnika pa so dobili: Jože Škedelj, Franc Zrim, Alojz Flegar in Franc Stefanec iz soboške ter Stanko Žver, Stefan Gomzi, Dezider Cimerman, Jože Maučec in Stanko Koroša iz lendavske občine. Ostali kandidati pa so opravili izpite za občinske sodnike.

PNL

REZULTATI — 11. KOLO

Bakovci:Cankova	2:0
Dokležovje:Lipa	1:3
Beltinka:Črenšovci	1:1
Polana:Mladost	2:1
Turnišče:Dobrovnik	0:1
Renkovci:Tišina	2:0
Jesenski del	
Beltinka	11 7 2 2 22:9 16
Črenšovci	11 5 5 1 19:14 15
Tišina	11 5 3 3 15:13 13
Dobrovnik	11 5 3 3 16:17 13
Turnišče	11 5 2 4 25:14 12
Renkovci	11 6 0 5 20:19 12
Lipa	11 4 4 3 22:24 12
Polana	11 4 1 6 25:24 9
Bakovci	11 2 5 4 14:18 9
Dokležovje	11 4 1 6 14:22 9
Mladost	11 4 6 21:30 6
Cankova	11 1 4 6 20:29 6

I. MNL MS

REZULTATI — 11. KOLO

Tešanovci:Šalovci	3:4
Ljutomer:Rakičan	2:2
Pucanci:Tromejnik	2:4
Gančani:Bratonce	0:1
Čarda:Rogašovci	3:3 prek.
Radgona:Ižakovci	0:8
Ižakovci	11 9 1 1 41:9 19
Ljutomer	11 8 2 1 29:10 18
Rogašovci	10 6 3 1 32:17 15
Tromejnik	11 6 2 3 31:21 14
Bratonce	11 6 2 3 16:15 14
Rakičan	11 3 4 4 27:22 10
Pucanci	11 4 2 5 22:28 10
Gančani	11 4 1 6 17:24 9
Čarda	10 2 4 4 16:17 8
Šalovci	11 2 2 7 19:33 6
Radgona	11 1 2 8 14:34 4
Tešanovci	11 0 3 8 13:47 3

I. ONL Lendava

ZAOSTALI TEKMI

Kobilje:Odranci 2:1
Mostje:Nedelica 0:3

Jesenski del

Kobilje	9 4 5 0 17:10 13
Lakoš	9 6 1 2 12:11 13
Hotiza	9 4 4 1 18:8 12
Bistrica	9 4 3 2 18:12 11
Odranci	9 5 0 4 21:14 10
Nedelica	9 4 1 4 21:19 9
Mostje	9 3 1 5 19:22 7
Nafta B	9 3 1 5 12:15 7
Petiškovci	9 2 1 6 10:21 5
Panonija	9 0 3 6 7:23 3

II. ONL Lendava

REZULTATI — ZADNJE KOLO

Graničar:Kapca	7:0
Zvezda:Žitkovci	0:3
Jesenski del	
Graničar	8 5 3 0 21:7 13
Žitkovci	8 5 2 1 34:9 12
Olimpija	8 2 3 3 18:18 7
Kapca	8 2 1 5 18:31 5
Zvezda	8 1 1 6 9:35 3

KASAŠKI ŠPORT

Rekord Marka Slaviča z Duvanom

Na znanem dunajskem hipodromu Krieau so bile mednarodne kasaške dirke za nagrado Wiesen z nagradnim skladom 42.000 šilingov. Sodelovali so priznani kasači iz Avstrije in Jugoslavije. Med njimi so bili tudi kasači iz hleva Marka Slaviča iz Ključarovec ter se odlično odrezali. Najuspešnejši je bil Duvan MS z Markom Slavičem mlajšim, ki je na 1800 m dolgi progi zasedel drugo mesto z istim kilometriskim časom kot zmagovalec Quartine (Konlechner) 1:17,3. To pa je tudi jugoslovanski rekord za triletnike in najboljši kilometriski čas, ki ga je kak triletnik dosegel na Dunaju. Duena MS (G. Walter) je s kilometriskim časom 1:18,4 zasedla četrto. Adonis MS (J. Scherber) pa s kilometriskim časom 1:19,3 peto mesto. Torej izredno lep dosežek kasačev iz hleva Marka Slaviča, temu primerno pa so tudi nagrade.

F. M.

NORŠINCI IN JOVO JURKOVIČ ŠE BREZ PORAZA

Strelci v pomurski in občinskih ligah Murska Soba so nadaljevali s tekmovanjem. Na sporedu je bilo četrto kolo. V pomurski strelski ligi vodijo Noršinci pred Jovom Jurkovičem iz Vidma z 8 točkami pred Tišino po Noršince, 66, in tretjo ekipo Noršince, 60 točk. Pri posameznikih je na prvem mestu Rebrica (Gančani) s 1461 krogi pred Balemkom (Nor.), 1445, in Giderjem (Tiš.), 1444 krogov.

V občinski pionirski strelski ligi Murska Soba vodi po četrtem kolu ABC Pomurka M1 z 41 točkami pred Krko Šalovci, 36, in Noršinci, 34 točk. Pri posameznikih pa vodi Škedelj s 689 krogi pred Makarijem (oba Nor.), 676, in Žiškom (Krkak), 656 krogov.

HOKEJ NA TRAVI

Prvo mesto Mladosti

Na pionirskem turnirju v hokeju na travi, kjer so sodelovale tri ekipe, je zmagala ekipa SSD Mladost iz Murske Sobotice. V predtekmovanju je Mladost premagala Mejniki iz Gornje Radgone z 1:0. Mejniki pa je premagal Pionirja iz Bakovec prav tako z 1:0. V boju za prvo mesto je Mladost premagala Mejniki z 2:1.

V prijateljski tekmi pa je Mejniki iz Gornje Radgone premagal PIC Maribor z 2:1.

I. Z.

ŠAH

Derbi remi

V drugem kolu tekmovanja v drugi republiški šahovski ligi sta se pomurski ekipi Radgona in Lendava razšli z neodločenim izidom 3:3. Zmage so dosegli: Lukič, Stelcer in Dinčeva za Radgono ter Gerencar, Vuk in Gruslovnjak za Lendavo.

J. G.

SPIDVEJ

V Lendavi zadovoljni z drugim mestom

Lendavski spidvejisti sicer niso ubranili dosežkov iz prejšnjega leta, ko so osvojili vse možne naslove v republiškem in državnem merilu. Kljub temu pa so besedah predsednika AMD Lendava Marjana Žerdina, zadovoljni, saj je treba upoštevati možnosti, ki jih

skem merilu pa je bil Horvat tretji, Matjašec pa četrti. Andrej Matjašec pa je zelo uspešno tekmoval tudi na odprtem prvenstvu Hrvaške, kjer je vodil pred samim koncem tekmovanja, ki pa je bilo zaradi pomanjkanja denarja predčasno prekinjeno, tako da ni prišlo do razglasitve rezultatov. Najbolj nesrečen v tej sezoni je bil vsekakor Lazar Čaba, ki je bil odlično pripravljen za letošnjo sezono, kar se je pokazalo na prvih dirkah, in od njega so si Lendavčani tudi največ obetali. Žal pa se je težje poškodoval in skoraj celo tekmovalno sezono ni mogel na dirkališče.

Čaba Lazar — odslej tudi trener

imajo lendavski spidvejisti za vadbo in tekmovanja, zlasti pa materialne razmere. Vseeno pa so druga najboljša ekipa tako v republiki kot državi, kar tudi ni tako enostavno doseči. V posamični konkurenci je Artur Horvat zasedel drugo, Andrej Matjašec deveto in Lazar Čaba deseto mesto v državi, v republi-

letu začeli naprej urejati stadion v Petišovcih, ki pred desetim leti ni bil povsem dograjen in ki bi z dokončno ureditvijo lahko rabil tudi za druge dejavnosti. Poleg tega pa bi lahko prostore, ki jih je precej, tudi dajali v najem. Prav tako pri AMD Lendava načrtujejo, da bi se intenzivneje začeli ukvarjati z osnovnošolski in jih privabili v svoje vrste ter jim omogočili vožnjo na lažjih motorjih. Zavedajo se namreč, da je množičnost pogoj za doseganje vrhunskih rezultatov v prihodnje.

Pri AMD Lendava pa so se odločili še za eno dobro potezo. Sklenili so dogovore o trajnem sodelovanju z AMD iz Miškolca na Madžarskem, od katerega si veliko obetajo. Spidvejisti tega društva so namreč prav v svetovnem vrhu. Lendavčanom pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojavili na dirkah v Lendavi, kar bo vsekakor popestrilo priredbe, hkrati pa naj bi tudi strokovno pomagali ter zagotavljali tehnična sredstva za vzdrževanje motorjev. V kratkem bodo podpisali sporazum o sodelovanju. Tako tudi že v prihodnjem letu pričakujejo, da se bodo madžarski spidvejisti pojav

Rešena egiptovska uganka

1822. Napoleonov bojni pohod v Egipt (1798) je bila ena od redkih vonj, ki je vsaj nekoliko služila tudi napredku in kulturi. Napoleon je po bitki pri piramidah poslal 175 znanstvenikov, raziskovalcev in poznavalcev po Nilu navzgor, v notranjost dežele, da bi skicirali, izmerili in če je le mogoče odnesli starodavne spomenike egiptovske kulture. Avgusta 1799 je ta znanstvena odprava nasla v severnem delu mesteca Rasid, ki so ga Francozi imenovali Rosette, v tla zakopano črno bazaltno ploščo, na kateri so bile izpisane različne pisave. Jezikoslovci iz odprave so ugotovili, da je bilo na kamnu napisanih 34 vrst v grški pisavi, 32 v staroegiptovski in 14 vrst je bilo hieroglifov. Prepis plošče so prinesli v Evropo in ga dali na voljo najboljšim znanstvenikom, da bi razvozlati hieroglif. Bili so prepričani, da bo uganka rešena v nekaj tednih, a niti najhujši pesimisti niso mislili, da bo treba na rešitev čakati kar dve desetletji. Človek, ki se mu je to posrečilo, je bil Jean-François Champollion, ki se je pri sedemnajstih letih zaljubil v Egipt in napisal knjigo Egipt pod faraoni. Že takrat se je baje tudi odločil, da bo razrešil hieroglifsko pisavo. Po njegovem mnenju pri teh znakih ni šlo za piktograme, kot pri kitajski, pač pa za fonetično pisavo. Vsak znak je moral predstavljati glas ali fonem. Dne 14. septembra 1822 je Champollion dobil prepis bazaltne plošče iz Rosette in 18. septembra je potrdil, da je njegova teorija prava. Univerzi v Parizu je postal sporočilo: »Spoštovani gospodje, hieroglifi so razvozlati«. Spoznal je, da mora biti beseda v okviru kraljeve ime in je razvrstil osem hieroglifov pod osem črk grške besede za Ptolomeja. Ujemalo se je. S temi osmimi črkami (egiptovska abeceda ima 25 znakov, samih soglasnikov) je mukoma razbral celotno egiptovsko besedilo na plošči. Leta 1822 je izšla tudi njegova knjiga Pismo gospodu Dacieru v zvezi z abecedo fonetičnih hieroglifov, velikansko delo, ki je povedalo, da egiptovsko abecedo sestavljajo črke, besede in ideogrami, lahko se bere od desne proti levi, od leve proti desni ali od zgoraj navzdol, pač glede na obdobja.

Bazaltina plošča iz Rosette je sicer končala v Londonu, Francozom pa je ostala tolažba, da so jo prvi razvozlati.

Prozorni zvočniki

Strokovnjaki tokijske fakultete za kmetijstvo in tehnologijo so izdelali nove zvočnike in si obetajo, da bodo z njimi zavzeli trg, ko bodo opravili preskuse. Zvočniki so narejeni iz popolnoma prozorne, 50 mikronov debele snovi, ki jo vstavijo v zakrivljeno ploščo. Ko se zvok iz ojačevalca prenese na zvočnik, se začne prozorna snov tresi in proizvaja zvok. Kupcem bo prav gotovo všeč, da bodo takšen ličen zvočnik lahko postavili kamorkoli, celo pred okno ali televizor, ne da bi jim zastiral pogled.

Nov način konzerviranja

Leta 1981 je novo kalifornijsko podjetje Aquanautic's poskušalo izdelati umetne škrge, s katerimi bi iz morske vode izločili kisik, ga uskladiščili in uporabljali v podzemskih objektih. Med raziskavami pa so odkrili nekaj drugega, uporabnega za konzerviranje hrane.

Navadno se hrana pokvari zaradi kisika. Ta spremeni hrano, ker reagira z nezasičenimi maščobami. Oksidirane maščobe spremenijo barvo hrane, njen okus, vonj in na koncu postane neužitna. Proizvod znanstvenikov Aquanautic'sa pa je organska sestavina, ki »lovijo« kisik med skladiščenjem trdih ali tekočih prehranskih izdelkov. Sestavino so imenovali longlife (dolgo življenje).

Sedaj skladiščijo živila z vakuumskim pakiranjem tako, da iz zavijalnice ali konzerve izsejajo ves kisik. Ta postopek je zelo drag, povrh lahko tudi spremeni okus in vonj živila, učinek pa niti ne traja vedno dovolj dolgo. Novo sredstvo za konzerviranje je cenejše, ker ga lahko v obliki prahu dodamo uskladiščeni hrani. Brez škode ga lahko zamenjamo, kadar je to potrebno. Lahko ga dodamo tudi naravnim limonadom ali oranžadom, ki jim s konzervansi spremenimo okus, z »dolгим življenjem« pa ne; s slednjim jih lahko dlje hranimo.

Tega sredstva še nekaj časa ne bo na tržišču, ker ga še preizkušajo, a se zanj že zanimajo podjetja, ki se ukvarjajo s skladiščenjem živil.

ALI SO BILI KDAJ MARSOVCI?

Skrivnostni rdeči planet Mars ta čas ponovno začne zanimati široko svetovno javnost, odkar so sovjeti nedolgo tega uspešno izstrelili raziskovalni postaji proti Marsu in se vse bolj resno govori tudi o skupnem poletu sovjetskih in ameriških vesoljcev na Mars. Vendar današnje zanimanje za ta daljni svet ni nobena novost: Mars že dolgo buri človeško domišljijo.

Precej časa je bil to tisti zunajzemski svet, na katerem naj bi živel nam najbližja zunajzemljaka bitja, Marsovci, to je bil tudi planet, na katerem so zvezdogleddi videli gigantske kanale, delo neznane in skrivnostne civilizacije. Domišljija je z upanjem zrla vanj, nič manj zaverovano pa tudi znanost, le da slednja s povsem konkretnimi načrti. Po osvojitvi Lune in odkritju, da je Zemljina dvojčica Venera pravi pekel, je Mars še najbolj privlačen cilj v osvajanju vesolja. In videti je, kot da bo osvajanje Marsa zares združilo svet v skupni znanstveni projekt.

Da je na Marsu življenje, so bili prepričani ali so se vsaj poigravali s to mislijo mnogi astronomi. Britanski astronom William Herschel je leta 1784 opazoval skozi teleskop svetleči se planet nad obzorjem in opazil temnejša in svetlejša področja na njem. Menil je, da gre za oblake in pare, po čemer je sklepal, da ima Mars atmosfero in da »njegovi prebivalci najverjetneje živijo v razmerah, ki so v mnogih pogledih podobne našim.«

Nemški matematik Karl Gauss — šolarji ga poznajo predvsem po njegovi sloviti krivulji — je domneval, da so marsovci inteligentna bitja. Leta 1820 je predlagal, naj bi posadili v sibirskih sirjavah ogromna žitna polja v obliki pravokotnika in jih obkrožili z nasadom borovcev. Tako bi marsovci s svojega planeta lahko videli to velikansko znamenje in po njem sklepali, da tudi na Zemlji žive misleča bitja, ki poznajo matematiko.

Italijanski astronom Giovanni Schiaparelli je leta 1877 poročal, da je med opazovanji Rdečega planeta opazil več desetih kanalov, ki povezujejo temnejša področja na planetu. Ti kanali naj bi, kot je astronom zapisal, »predstavljali čudovito jasnost in simetričnost, ki ne more biti delo naključja«.

Italijanovo odkritje je razburilo takratni znanstveni svet in tudi široko javnost. Ameriški matematik, diplomat in astronom Percival Lowell je pustil vse svoje posle in postavil astronomsko opazovalnico v Arizoni ter se povsem posvetil opazovanju Mar-

sa. Do leta 1908 je mož zabeležil, naštel in imenoval nekaj sto kanalov, za katere je menil, da so del gigantske namakalne mreže, ki oskrbuje sušne predele Marsa z vodo z obeh zaledenih polarnih območij.

Celo potem, ko je gigantski optični teleskop na Palomarju pokazal astronomom, da na Marsu ni kanalov niti ne omrežja ravnih črt, so še izhajala književna dela, ki so govorila o marsovski civilizaciji.

Močno je iluzije o civilizaciji in o življenju na Marsu razbila uspešna odprava vesoljske sonde Mariner 4, ki je leta 1965 poslala na Zemljo prvih 22 posnetkov Marsovega površja. Nikakršnih kanalov, nobenih sledi o civilizaciji. Posnetki Marsove površine vsega nekaj tisoč kilometrov višine so pokazali, da je Mars pust, s kraterji in puščavo preprečen planet.

Vendar je upanje, da Mars ni brez življenja, še ostajalo. Takrat še neznan, a zdaj slavni astronom in pisec Carl Sagan je trdil, da tudi s posnetkov vremenskih satelitov ne bi nihče razbral, da je na Zemlji kakršnakoli civilizacija.

Toda vse upe na marsovce je razblinil Mariner 9, ki je prispel do Marsa leta 1971 in po nekaj tedenski slepoti zaradi hudih peščenih viharjev na tem planetu poslal prve zares bližinske posnetke Marsovega površja. Puščava, kraterji, globoki kanjoni in visoki gorski grebeni, vendar nobenih znamenj, da bi na Marsu lahko prebivala kakšna civilizacija.

Edino suha korita pradavnih rek, ki so ostala po površju kot dokazi, da je planet nekdaj imel tekoče vode, so še navajala znanstvenike k razmišljanju, da je nekoč na Marsu morda le obstajalo življenje, če drugače ne, vsaj v najbolj preprosti obliki.

Dokončno naj bi na ta vprašanja odgovorila Viking 1 in Viking 2, ki so ju Američani poslali proti Marsu v časovnem razmiku 45 dni. Leta 1976 sta vesoljski napravi prispeli do cilja in poslali na Zemljo množino presenetljivih posnetkov. Z obeh naprav sta se mehko spustili na površje postaji, ki sta zmerili temperaturo na površju planeta, sestavo plinov, posneli okolico in analizirali vzorce površinskih snovi.

Analize vzorcev so bile pripravljene tako, da naj bi pokazale med drugim tudi možnosti prisotnosti mikroorganizmov v njih.

Žal ni bilo nobenih pravih dokazov. Obilje kisika, ki se je med preskusom sprostil v raziskovalni postaji, je bil po vsej verjetnosti le posledica snovi v marsovski prsti, ki jih na Zemlji ne poznamo.

A Mars je vseeno še vedno zelo zanimiv. Tako sovjetski kot ameriški znanstveniki menijo, da bi morda v globljih plasteh našli fosilne dokaze o nekdanjem življenju na tem planetu. Že samo to zadosten razlog za nove odprave proti skrivnostnemu Rdečemu planetu.

Avtomobili z debelo kožo

IZ DELAVNICE PRI BEJRUTU PRIHAJAJO NA TRŽIŠČE NAJBOLJŠI OKLEPNI LUKSUZNI AVTOMOBILI

V skriti podzemni garaži na pol poti med Bejrutom in pristaniščem Junieh ima delavnice podjetje Shoosh International, kjer izdelujejo najzanesljivejše oklepne avtomobile na svetu. 35-letni lastnik pravi, da so med kupci njegovih avtomobilov ministri, ambasadorji, bankirji, policijski šefi in celo papež. Da si je muslimanski poslovnež pridobil to tržišče, je brez dvoma pripomoglo spretno napisano re-

klamno gesto Darujemo vam življenje. Toda levi delez je k uspešni prodaji zanesljivo pri- maknila kakovost opravljenega dela. O njej se lahko kupci prepričajo na čisto preprost način, da pred prevzemom avtomobila pred očmi lastnika delavnice iz neposredne bližine ustrelijo v steklo in ploščevino. Avtomobil-ska okna strele seveda vzdržijo, in to po zaslugi posebnih stekel z vmesnimi plastmi zraka. Ko se krogla dotakne takega stekla prebije prvo plast in se znajde v praznem prostoru, kjer se ji celo za 90 stopinj spremeni smer gibanja; na ta način lahko ostane voznik v avtomobilu nepoškodovan.

Pomembna je tudi debelina stekla, in sicer je omenjeni bejrutski izdelovalec v tem pogledu precej pred Evropejci ali Američani. Medtem ko ti običajno ne vgrajujejo v oklepne avtomobile stekel, debelejših od 5 centimetrov, prihajajo iz podzemne garaže pri Bejrutu avtomobili, katerih bodoči vozniki so zavarovani celo s 25 centimetrom debelo plastjo stekla.

Takšno izdelavo seveda narekuje potreba po varnosti uglebnikov. Zanimivo je, da je Minkara — tako je ime lastniku delavnice — s sodelavci ponudil tržišču taka varovalna stekla leta 1982, ko so se okupacijske izraelske čete lotile oklepnih vozil z izstrelki večje probojnosti. V začetku so ostrostrelci tako zastekljenim avtomobilom sicer še prišli do živga, ker so krogle brez težav pošiljali v notranjost avtomobila na stičišču okna in strehe vozila, a so izdelovalci opravili tudi to pomanjkljivost.

Še bolj odporna so seveda druga mesta oklepnega avtomobila. Minkara uporablja za zavarovanje notranjosti vozila jeklene plošče, debele od 10 do 55 milimetrov. Čeprav je zaradi navedene opreme avtomobil tudi dvakrat težji kot sicer, je zaradi posebne izdelave varen celo pred manjšo eksplozijo. To so kupci že skušili, saj dajejo v »popravilo« vse, od mercedesov do rolls royceov. Kako vsa ta luksuzna vozila zavarujejo, natančno ve malokdo, saj je vstop v delavnico možen le v spremstvu lastnika. To seveda vedo delavci, ki jih lastnik obrata tudi dobro plačuje. Mesečno zaslužijo 200 dolarjev, medtem ko znaša učiteljska plača 50 dolarjev.

USTEKLJENIČENO ZDRAVILNO VODO BODO PRODAJALI NA TUJIH TRGIH

Turistično-gostinska organizacija Planika iz Kuršumlije in njen kanadski partner bosta v znanem zdravilišču Prolomska Banja s skupnimi naložbami postavila tovarno za ustekleničenje zdravilne vode, namenjene za tuji trg.

Tudi analize v kanadskih zdravstvenih ustanovah so potrdile izjemno kakovost in zdravilnost prolomske vode. Po predračunu bo treba v tovarno za ustekleničenje zdravilne vode v litrske, trilitrske in desetilitrske steklenice oziroma posode vložiti več kot šest milijard dinarjev. Voda iz tega zdravilišča blagodejno deluje pri zdravljenju bolezni notranjih organov in ožilja ter luskavice. Kot je napovedal kanadski partner, jo bodo prodajali v zahodnoevropskih državah, Kanadi in ZDA.

MISS 50

V dobrih starih časih so bili izbori najlepših med lepimi videti malce drugače kot danes. Tale fotografija je z izbora miss Italije leta 1950 in bi gleda na današnjo, pa čeprav spremenjajoča se lepota merila, bolj sodila v rubriko Hujšajte z nami! Prav mimogrede, tista na sredi, ki je vsaj za silo vitka, je Sofija Loren. Pa ni bila prva, sploh ne ...

VARNI NA KAPITOLU

Predstavnikom v kongresni zgradbi na Kapitolu v Washingtonu se ne bo treba več bati nevarnosti od zunaj. Vsa okna tega ljudskega predstavništva, pa tudi kongresne knjižnice, bodo prevlečli s posebno, štirimilimetrov debelo zaščitno plastjo (»mylar«), izdelano znane ameriške kemične družbe Du Pont. Te tenke plasti ne more predrtni noben tuj predmet, pravijo, povrh pa varuje pred sončnimi žarki, vetrom in škodo, ki bi jo lahko povzročile vremenske ne- vsečnosti.

Dolgočasno je te večere, če si sam

NAJVEČ NOBELOVCEV ZA LITERATURO JE FRANCOZOV

Od leta 1901, odkar podeljujejo Nobelove nagrade za književnost (izvzemši vojna leta), so dobili največ teh nagrad Francozi — kar dvanajst. Takoj za njimi jih je odšlo največ v ZDA (devet). Velika Britanija jih je doslej dobila osem, nemško govorno območje (ZRN in NDR) sedem, Švedska šest, Italija in Španija štiri. Pro tri Nobelovce ima rusko govorno področje (carska Rusija in ZSSR). Danska, Norveška in Poljska, po dve Švica, Irska, Čile in Grčija.

Največ je tistih držav, ki imajo enega samega Nobelovca na področju literature. To so poleg Jugoslavije, Belgija, Japonska, Avstralija, Finska, Indija, Češkoslovaška, Islandija, Izrael, Gvatemala, Nigerija, Kolumbija in letos se jim je pridružil še Egipt.

Seznamu je treba dodati še pisatelja »brez domovine« Ivana Bunina, rojenega v Rusiji, ki pa je živel v Franciji in je dobil Nobelovo nagrado leta 1933. Nobelova komisija uvršča med nagrajence tudi Borisa Pasternaka, čeprav je bil ta prisiljen odkloniti nagrado (1958), kakor tudi Jeana-Paula Sartra, ki jo je zavrnil (1964).

Jes san nigdar nej būv zadosta künsten, zatoa mi je moj pajdaš Bēla tiidi zday okouli mofoqa česneka vze nimake zguico: "Tij samar noui" mi je pravo. "Tij ja, ča je v gor priso, ka se o čvistiži česneka iducou falejji, ka se pa mantrata Tij pa tvoja zdayanjska s poranjon. Okoja souida skoro sakši don jrpela prefej to kıl česneka, pa ga tu zdanouk drakše odā. Tak njoj v ednoj rundi "quadve" pēt miljounf. Či bi tou na jvanā v 25 delouni duetaj, bi na mejpec zasližila 125 miljounkof. Telko nanē njeni zdayanjski ne zasližeti ka je nejgerij paler. Čijsti kniž brez moči ke v dvej vōraj za rekreacijo." Česnekoj pozdrav, Deauči. (Pa tiidi mi künmplaj se splača!)

Nevarni džin tonik

Znano je, da alkohol škoduje zdravju, toda opozorila se najpogosteje nanašajo na pretirano pitje alkoholnih pijač. Manj pa je znano, da lahko en sam džin tonik v določenih razmerah povzroči hude motnje. Enako velja tudi za nekatere brezalkoholne pijače s kininom, ki povzroča redko, toda včasih zelo resno motnjo, krvavitev, imenovano purpura džin tonik.

Po vsem svetu uporabljajo kinin pri zdravljenju in preprečevanju malarije, v Združenih državah Amerike pa ga pogosto predpisujejo tudi proti nočnim krčem v nogah. Kinin je tudi v priljubljeni pijači toniku (do 80 miligramov v četrtlitrski steklenici). V drugih brezalkoholnih pijačah, na primer tisti z okusom grenke limone (bitter lemon), ga je manj. Te količine pa so premajhne, da bi povzročile zastrupitev.

Alergija se lahko pojavi tudi pri ljudeh, ki so kinin jemali po zdravniškem naročilu — kot zdravilo. Po nekaj mesecih ali celo letih jih lahko ob najmanjši količini kinina, recimo ob džin toniku, prizadene krvavitev v obliki izpuščaja. Prvi znak je po navadi purpura (izraz prihaja iz latinske besede za škrlatno barvo). Majhne rdeče pike in črne modrice lahko prekrijejo vse telo. Purpura na koži je odraz notranje krvavitve. Če je ne zaustravijo, lahko poškoduje možgane in prebavila. Pogosto so tudi krvavitve iz nosu in dlesni. Opisana motnja se pojavi nenadno in grozljivo, če pa bolnik preneha uživati kinin, krvavitve poneha v nekaj dneh. Tako reakcijo lahko poleg kinina povzročijo še nekatera pogosto predpisovana zdravila, med njimi nekateri sulfati. Alergijske reakcije na kinin so pogost pojav, ki pa se redko pojavlja v hudi, smrtno nevarni obliki.

ZA VAŠO KUHINJO

POSODA IZ PLEMENITEGA JEKLA

Posoda iz tega materiala je najboljša in ustreza vsem zahtevam moderne tehnologije pri pripravljanju hrane. Kovina je mešanica jekla, kroma in niklja. Ne rjavi, je odporna na pritisk, udarce, vročino, zrak, vlago, luge in kisline. V njej živila ohranijo vse organske lastnosti, vitamine in druge sestavine. Ta posoda je sicer zelo draga, toda trajno lepa in neuničljiva. Znana je pod imeni kromargan, nirosta in še drugimi. Iz istega materiala so tudi pomivalna korita.

Povešina sten in dna je zelo gladka, zato se jih jed ne pripije in jih hitro čistimo. Zelo so primerne za dušenje, cvrenje in pečenje. Skoraj vse so narejene tako, da jih lahko uporabljamo tudi kot servirno posodo. Nekateri imajo take pokrovice, da jih lahko samostojno uporabljamo kot nizke skledice. Jodi se v njih počasneje segrevajo, ker so sorazmerno debelih sten in dna. Zato jih je moderna industrija izpopolnila za hitro kuho, kot npr. za pečenje zrezkov in jaje s tem, da je dno na

zunanj strani prevlekla s plastjo bakra. Baker pa je znan, da se zelo hitro in močno segreje. V novi posodi zavremo in ohladimo vodo. Pomivamo z dodatkom detergentov ali sredstev za pomivanje posode. Od mehaničnih sredstev je dovoljena mehka krtača, prepovedani pa so vsi praški, če hočemo posodo dolgo ohraniti lepo in bleščečo.

Po vodnih kapljah, ki ostanejo na posodi po umivanju, ostanejo madeži, zato vsakokrat posodo dobro zbršimo.

KAJ JE STEROID?

Steroidi so vrsta hormonskih zdravil. Lahko so tudi naravni derivati nadledvične žleze, jajčnikov in mod, ali pa sintetični izdelek. Niso pa vsi steroidi enaki. Kortikosteroidi na primer pomirjajo bolečine in vnetje pri bolnikih z artritisom, uporabljajo pa jih tudi pri zdravljenju hude astme. Steroidi, ki jih jemljejo športniki, so derivati moškega spolnega hormona testosterona in jih imenujejo anabolni, ker spodbujajo nastajanje tkiva, tudi mišičnega. S skrbno nadzorovanimi odmerki teh steroidov včasih zdravijo bolnike z motnjami v krvi, s hudimi opeklinami in osteoporozo.

Steroidni hormoni napadajo vedenje pri ljudeh in živalih, žal pa so postali vse bolj sestavni deli športnih dejavnosti po vsem svetu.

ZGAGA ZARADI ČOKOLADE

Zgaga, ki jo mnogi ljudje dobro poznajo kot pečenje v prsih, nastane, če želodčna kislina prodre do požiralnika. Po navadi mišica zapiralke med želodcem in požiralnikom to preprečuje, toda mnoge vrste hrane jo lahko odprejo in dovolijo, da kislina iz želodca opeče nežno sluznico požiralnika. Slaba novica za ljubitelje čokolade: tudi čokolada zmanjšuje pritisk mišice zapiralke, in to kar celih 60 minut po jedi. Če vas torej muči zgaga, prste stran od čokolade.

Nov jugoslovanski znak

TURIZEM

Znak, ki pomeni zaupanje, to naj bi bilo tisto, kar v širni svetovni ponudbi primami turistovo oko. Jugoslovanski turizem se bo odslej po svetu predstavljajal z enotnim znakom z golo dolgolaso mladenko in večbarvnim napisom Jugoslavija — pod svobodnim suncem! Izdelali so ga v ljubljanskem studiu marketing Delo in ga uradno predstavili na minulem 2. mednarodnem srečanju turističnega oglaševanja v Portorožu. Seveda samo znak ne more zagotoviti večjega obiska turistov. Da ga bo turist tudi vzljubil in mu zaupal, pa je pred jugoslovanskimi turističnimi in gostinskimi delavci še hudo dolga pot.

KDAJ SO ZARES MRTVE?

Ko smo uši odpravljali tako, kot nam je naročil zdravnik, smo velikokrat v dvomu: so res vse gnide poginile? Tudi brez mikroskopa se lahko prepričamo, ali so vse gnide mrtve in onesposobljene za razmnoževanje. Po ginule gnide spremenijo obliko, se skrtijo in sploščijo. Bele in belorumenke gnide postanejo rdeče ali črne. Poleg tega vse gnide, ki so več kot dva centimetra od kože na glavi prilepljene za lase, same poginejo, ker ne morejo živeti brez visoke telesne temperature. Isto velja za gnide na iztrganih lasih.

Slana torta iz šampinjonov

Za pripravo te jedi potrebujemo: 1 zavitek listnatega testa, 250 g šampinjonov, 2 glavici čebule, 250 g špinata, žličko masla, 150 g kravjega sira, malo olja, sol, poper.

Priprava: Na olju prepražimo na drobno narezano čebulo, dodamo na liste narezane šampinjone in dušimo, dokler se ne zmehčajo. Špinato obarimo narezano in na kratko popečemo na maslu. Listnato testo razdelimo na dva dela in stanjšamo. Z enim delom obložimo posodo za peko, prekrijemo s slojem špinata, posujemo s sirom in šampinjoni. Pokrijemo z drugim delom testa. Postavimo v pečnico in dobro zapečemo.

RADIO MURSKA SOBOTA

Glasbena lestvica Radia Murska Sobota — ob petkih v oddaji 21 232

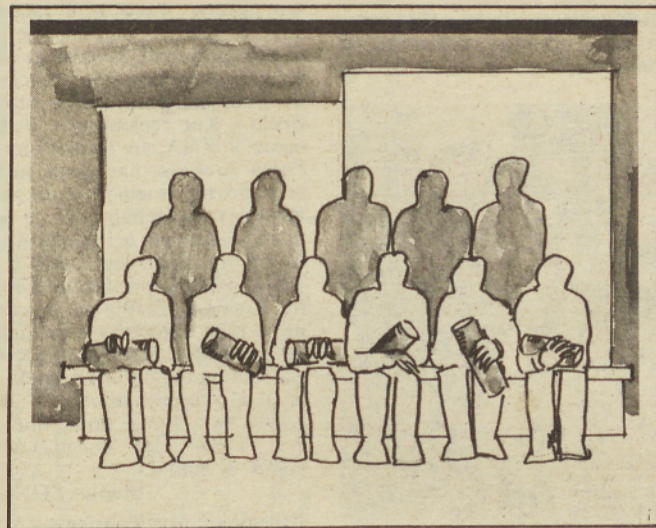
1. Vrni se domov Helena — Magnet
2. Wiener Blut (Dunajski kri) — Falco
3. Šoping in Graz — Rendez vous
4. Superstitious — Europe
5. Felka — Prerod

Lestvica nastaja s sodelovanjem s hi-fi videostudijem na Kidričevi 21, 69000 Murska Sobota.

Glasovnice — dopisnice — pošljite na naslov: Radio Murska Sobota, Titova 29/1, 69000 Murska Sobota, s pripisom za 5 naj.

Oddaja 21 232 je na sporedu ob petkih na Radiu Murska Sobota: UKV 87,6 MHz ali SV 648 kHz

NAŠA RISBA — VAŠ PRIPIS

Duhovite pripise k novi risbi pošljite do četrtega, 17. novembra na naslov: VESTNIK, Titova 29/1, 69000 MURSKA SOBOTA. Objavljene pripise honoriramo.

- Ko smo vinograd kopali, ste vi ob strani stali. (Marija Duh)
- Moj Bog, kaj, sedaj delijo že tudi socialno vino. (Ludvik K.)
- Vsi iz Neuma bi zdaj radi stanovali v sodu. Prepozno (Milića R.)
- Če bo šlo tako naprej, bo sveti Martin prišel k praznemu sodu. (JAZ)

IMATE ZDRAVO SRCE?

Zgodnje odkrivanje zoženih srčnih arterij je lahko življenjskega pomena, ker trideset odstotkov smrti zaradi srca nastopi brez vsakega opozorila.

Ljudje z večjim tveganjem zdravnik vam lahko priporoči test, če menite, da imate možnost srčnega napada ali že imate znake obolelih arterij. Med dejavniki tveganja te boleznijo so primeri v družini pred 60. letom starosti, sladkorna bolezen, visok krvni tlak, kajenje in preveč holesterola v krvi. Poznamo nekaj testov za ugotavljanje stanja srca. Mnogi ljudje se bojijo, da bi med testiranjem dobili srčni napad. Ta nevarnost je zelo majhna: ena proti deset tisoč. Strokovnjaki, ki testirajo, nenehno nadzorujejo znake in krvni tlak in prekinjejo testiranje, takoj ko se pojavijo težave. Medicinske sestre in tehniki so usposobljeni za izvajanje testa, v bližini pa mora biti tudi zdravnik, se posebej če se bolnik sicer malo giblje in veliko sedi, če je starejši od 35 let in če je že imel težave s srcem. Pred testiranjem se najprej z bolnikom pogovori in ugotovijo, ali ga kdaj mučijo

kratka sapa, utrujenost, bolečine v prsih in neenakomeren srčni utrip. Poleg standardnega testa z obremenitvijo na tekočem traku čedalje več uporabljajo nuklearno testiranje, ki je zelo natančno pri odkrivanju obolenj koronarnih arterij. Postopek je zelo preprost, izpostavljenost sevanju zelo majhna in bivanje v bolnišnici ni potrebno.

DOBRO JE VEDETI

LIKALNIK

Prvi primerki so bili kosi železa, ki jih je bilo treba zagreti na ognjišču, nato pa je bilo železo votlo, da ga je bilo mogoče napolniti s tlečim ogljem. Likalnik je doživel tolikšne spremembe, da je likanje dandanes že veliko lažje opravilo, če se navadimo pri njem sedeti.

S parnim likalnikom lahko likamo tudi perilo, ki ni primerno vlažno. Likamo s pomočjo pare, ki sili skozi luknje na likalni ploskvi. Uporabljati moramo destilirano vodo. Likalna ploskev se mora svetiti, da gladko drsi po tkaninah. Če izberemo lažji likalnik, bo likanje manj utrudljivo za roko. Temperaturo pare uravnava termostatski element, lahko pa likamo tudi brez pare. Toda parnega likalnika raje ne uporabljamo za suho likanje, če likamo poškodljive kose, ker bi se zamašile odprtine na likalni ploskvi. Še zanimivost: izdelali so likalnik, ki nima priključne vrvice; na elektriko je priključeno stojalo za likalnik, ki ga postavljamo nanj navpično in puščamo na stojalu tako dolgo, dokler ne da znamenja, da je dosežena zaželeno temperatura. Kako skrbimo za likalnik? Najpomembnejše je, da sproti preverjamo, ali je vrstica čista in vtikač neoporečen. Likalno ploskev po vsakem likanju obrišemo z mehko vlažno krpo, nato pa zloščimo, da dobi lesk. Ne smemo uporabljati ostrih čistil, da ne bi nastale brazde. Včasih se kljub previdnosti zgodi, da se zamaši prostor za vodo. V likalnik nalijemo raztopino kisa in soli in pustimo to tekočino čez noč, da učinkuje. Nato likalnik izpraznimo in rezervoarček večkrat splaknemo s čisto vodo. Preden se znova lotimo likanja, preskusimo na kakšni krpi, ali piha iz likalnika čista para. Likalnik polnimo samo pri izključeni vrstici. Po likanju ga hladimo in likalnik shranimo v navpičnem položaju.

SESTAVIL MARKO NASTAP	SLOVENSKA KNJIŽEVNICA (JOSIPINA)	VRSTA TEMATIČNE KRIVULJE	GLAVNO MESTO AFGANISTANA	MAJHEN TRAM	REKA NA TIROLSKEM	KRATKE PALICE Z DEBELIM KONCEM	POVRŠINSKA MERA V ANGLI IN ZDA
NAUK O NACINIH BOJEVANJA							
JUNAK DELA							
ČIŠČENJE PODA S KRTAČO							
NAKEDONSKI PROSVETITELJ					IRIDU		
MIZARSKO ORODJE					DROBNA ŽIVAL		
						NIHAJOČE KOLESCE V URI	MADŽARSKI FILOZOF PAULER
GALU			KRAJ NA KOROŠKEM				
RADIO-TELEVIZUA			KREPOST, ČEDNOST		STOLETJE		
PRITOK RENA V SVICI					PORTUGALSKI DRŽAVNIK		
AVTOMOBILSKA OZNAKA JAPONSKO		LAT. IME ZA KAMEN					
VRSTA POLZA		POLITIČNI					IZVRŠNI SVET
SODOBNI NAKEDONSKI PESNIK (BLAŽ)							
SOVJETSKI DRŽAVNIK MIKOJAN							

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE — Vodoravno: tekunica, obradek, noetika, Enke, in, Si, Rant, etnik, L, varan, ij, lopa, šok, bar, Karpati, anortit, rast, Na.

RAZMIŠLJANJE O ČLOVEŠKEM ŽIVLJENJU

Človek — navađen smrtnik! Naše zlate ure življenja tečejo mnogo prehitro, da bi uspeli uresničiti vse cilje, izpolniti vse želje... Še posebej hitro mine obdobje, od katerega največ pričakujemo, katero nam nudi največ lepih trenutkov — mladost.

Otroštvo — naivno, ljubko, radostno, brezskrbno življenje. Čas, ko otrok še ne opazi vseh krivic tega sveta. Ta otrok raste, raste... dokler ne prične razmišljati in razumevati sveta okoli sebe. Spozna, da vsi ljudje niso prijazni, da njegov očka ne ve vsega, da svet ni le domači kraj, sosednje mesto... Spozna tudi, da ga privlači nasprotni spol in zaljubljuje se. Spozna prvi čar ljubezni. Da, to je mladost, čas tisočerih težav. Kljub vsemu je mila-

dost najlepša. vsaj meni, ki jo zdaj uživam v polni meri. Kaj vse bi lahko napisala o mladosti! V tem času mlad človek MORA imeti nekoga rad. MORA biti ljubljene. O svetu odraslih še ne morem pisati, vem pa, da je to čas službe, družine, otrok... Ko pa človek ostari, ko umre in izgine nekje pod zemljo, je — konec. Človeka enostavno ni več! Smrt, ta usoden in zadnji pojem v človeku, iztisne iz njega še zadnjo kapljico krvi, zadnji dokaz, da je sploh živel. Črna, žalost, jok, pogreb in gmota razpadajočega mesa, brez duše in življenja, to ostane. Ali pa ostane posoda s pepelom, ostanek človeka, ki izgleda, kot da ne bi nikoli živel. Ljubil, čutil...

Manja Klemenčič, 8. r.
OŠ Kapela

Osamljen dinarček

Na mizi hranilnik stoji,
v njem en sam dinarček leži.
V temi žaluje za prijatelje močno,
mu srček razbija, da razneslo ga bo.
Čaka na dan, ko prijatelje dobi,
da mu polepšajo osamljene dni.

Melita Moravec, 6. a
OŠ Veržej

PEKLI SMO KOSTANJE

Jaz sem bila kuharica, Simona. Nataša in Mateja pa so hodile v »gostilno«. Ko so prišle noter so me vprašale, kaj imamo. Povedala sem jim, da imamo sok, kostanje in vodo, ki je bila tudi namesto kave. Vsaka je naročila tri kostanje. Potem je prišla teta in rekla, da naj več ne pečemo, ker se preveč kadi. Nato smo se skrivale. Domov sem prišla ob pol petih.

Zver Sonja, 3. r.
dopisni krožek Odranci

ČIV — ČIV

Čiv-čiv, čiv-čiv,
ni več tako živ.
Selivke so v jate se zbrale
in na dolgo pot se podale.

Iz gozda me več ne odneva,
na drevesu gnezdo nameva.
Oh, kako vse je prazno,
nikjer ni več tako prijazno!

Spomladi pa spet se bodo vrnile
in gnezda rodna napolnile.
Drevesne krošnje bodo oživele
in v njih veselo bodo žvrgolele.

Helena Horvat 6. a
OŠ Štefan Kovač, Turnišče

Ta čudoviti barvni svet

Poletje se je počasi poslavljalo in zahod sonca je bil vsak večer lepši. Ko sem prišla iz gozda na rob travnika, sem v daljavi zagledala ribnik in čudovite barve, ki so se prelivalo ob sončnem zahodu. To je bil lep pogled, ki me je vznemiril in prevzel.

Nisem se mogla upreti želji, da si ribnik ogledam od blizu. Stekla sem čez travnik, v katerem so se oglašali znani glasovi murnov in kobilic. Malo sem postala, prisluhnila petju in poskušala najti črčika. Pobrskala sem po travi in zagledala črno živalco, ki je prav neutrudljivo pela. Nekaj časa sem jo opazovala, potem pa sem nadaljevala pot. Naposled sem prišla k ribniku. Bilo je čudovito. Sonce se je utapljalo v vodi, razlivalo barve in voda se je lesketala. Pod gladino so plavale ribice — majhne, komaj za centimeter dva velike. Ribice so me tako zamotile, da sem se ustrašila žabe, ki je glasno zaregljala in skočila v vodo. Ker sem stala čisto pri vodi, bi skoraj izgubila ravnotežje in se prekucnila. Malo sem pogledala okrog sebe in videla sem čudovite rože in trave, ki so rasle ob ribniku. Nad ribnikom sem zagledala krošnje vrb, ki so s svojimi srebrnimi listi tiho šepetale. Naenkrat pa je nekaj prifrčalo iz ločja. Bile so tri rjave in mlade divje račke. Pognale so se v vodo, da bi si očistile perje v topli vodi. Okrog njih so nastali krogi, ki so se manjšali in večali. Čudovito! V slogu so zaplaval na sredo ribnika, nato pa nazaj, med visoke rogoze, kjer so imele gnezdo.

Moj mali izlet se je tako hitro končal, da sploh nisem opazila oblakov, teme in začutila mraza. Še enkrat sem se ozrla po ribniku, nato pa stekla čez travnik domov.

SIMONA VINKOVIČ, 7. c
OŠ Tišina

Topoli spet rastejo

Štori topolov, ki so jih pred nekaj meseci požgali in na katerih smo posedali ter si zamišljali, kako lepo se bo učiti v novi šoli,

spet poganjajo zelene vejice. Ker primanjkujejo finančna sredstva, še niso začeli niti kopati za temelje. Učenci pa se vsak dan oziro-

V akvariju

Prejšnji teden smo se v deževnem vremenu odpravili na Pohorje.

Ustavili smo se ob muniborskem parku. Po skupinah smo se razdelili in odšli vsak na svojo stran.

Naša skupina je odšla v mestni akvarij. V njem smo videli različne želve. Predvsem smo bili navdušeni nad prelepimi vrstami rib in ribic. V akvariju so biguljale različne vrste morskih kapljic in zvezd. Najbolj smo bili navdušeni nad

mladini kačami in krokodilci. Za akvarij sta najpomembnejša čista voda in zrak.

Nekateri učenci smo si kupili morske alge. Tudi majhne ribice so bile naprodaj. Ker so bili učenci navdušeni nad njimi, so si jih kupili.

Bilo je zanimivo in koristno.

Katja Repa, 4. b
OŠ Ivan Cankar
Ljutomer

Ali je Simona Škrlec, učenka 4. razreda Osnovne šole na Sufarskem narisala sama sebe, tega ne vem. Če pa že tudi ona čisti buče, potem je res v redu punca, mar ne? Moja mapa z vašimi risbami pa je skoraj prazna. Pošljite kaj še vi!

ma na pust travnik, ki željno pričakuje novo šolo in telovadnico.

Jaz se ne bom več učila v novi šoli. Učenci, ki pridejo za nami, pa bodo svobodno tekali po telovadnici in se učili v novih, modernih učilnicah, s sodobno opremo, kar pa ne bo zmanjšalo njihovih učnih obveznosti.

Zelim jim lepo osenetko, kot sem jo imela jaz in moji sošolci. Upam le, da bo šola prej zgrajena, kot pa bodo zrasli iz majhnih, zelenih vejic še enkrat veliki topoli.

Nataša Smodiš, 7. b
OŠ Bakovci

Nekega jesenskega dne

Jesen: bogata in lepa. Prekrasne jesenske barve se prelivajo v vseh odtenkih. Obrodila so polja, vinogradi, sadovnjaki. Z njihovimi plodovi in sadovi polnimo shrambe. V kletih diši po zrelem sadju in moštu.

Lepega jesenskega dne smo se oče, sestra in jaz odpravili v gozd nabirati gobe. Tekmovali smo, kateri bo več nabral. Oče in sestra sta jih imela že polovico vrečke, jaz pa še nobenega nisem našla. Mene je vse drugo bolj zanimalo. Opazovala sem jesenski veter, ki se je zaganjal v krošnje dreves. List za listom je zaplesal v lahнем vrtincu in padel na zemljo. Prisluhnila sem šelestenju vetra pod nogami. Le tu in tam je poskakovala ptička, ki je z otožnim glasom naznanjala, da se ji bližju hudi časi. Opazila sem zajčka. Tekel je na bližnjo njivo. Skril se je med velike liste repe. V gozdu je bilo mirno. Na tleh so leno ležle žuželke. Vrbove dreves so se zibali. Hodila sem po mehki listnati preprogi. Nenadoma sem se ustavila. Pred sabo sem zagledala gobe. Nisem mogla verjeti. Poklicala sem očeta in ga vprašala, če so užitne. Oče je pritril. Povedal je tudi, kako se imenujejo.

Vesela sem bila, da moja vrečka ni ostala prazna. Še bolj pa sem bila zadovoljna nad prijetnim doživetjem, ki mi ga je ponudila čudovita jesenska narava gozda.

Andreja Raduha, 6. a
OŠ Štefan Kovač, Turnišče

PRIČEVANJE NAŠIH MISIJONARJEV — MARTIN MAROŠA

Čile je dolg balkon, ki se naslanja na visoke Ande in svoje noge namaka v Tihem oceanu.

(Čilski pisatelj)

Odprem novo izdajo »sove« (Leksikon Cankarjeve založbe) in na strani 734 berem: »Ognjena zemlja, Tierra del Fuego, otočje na skrajnem jugu Južne Amerike, od kopnega ga loči Magellanov preliv; okrog 72 tisoč kvadratnih kilometrov. Jugozahod je gorat (Monte Sarmiento, 2404 metre), vzhod je ravninski in travnat. Vzhodni del je argentinski, zahod pa čilski. Precej Jugoslovancev, predvsem z dalmatinskih otokov.« In dalje: »Ognjenozemci, Fuegini, skupno ime za lovska in nabiralska plemena Ona, Jagan (Jamana) in Alakaluf na skrajnem jugu Južne Amerike. Danes že izumrli.«

CHILE LINDO, HOSE FAGNANO IN ZMOTA CHARLESA DARWINA

Smo pri starosti pomurskih misijonarjev v domovini, 76-letnem Martinu Maroši na Kapeli. Do Punta Arenasa, najjužnejšega mesta na svetu, je kakih 17 do 18 tisoč kilometrov. Že skoraj poldrugo desetletje mineva, odkar se je »naš pop« vrnil z misijonarskega poslanstva v Čilu, a zdi se, kot da bi kar 45 let misijonarjenja sklenil pred nekaj dnevi. »Včasih me v tolikšni meri prevzamejo spomini, da bi kar pobegnul, se vrnil tja, kjer sem nekoč mnogokaj postoril. Tako mi veleva srce, razum pa, da je boljše, če ostanem,« izpoveduje o(b)klicih daljnjih svetov. Ostajajo plošče in kasete, pisma, dopisnice, kartice, skratka, bogata korespondenca, fotografije in tudi živi stiki z ljudmi, ki jim je bil, so mi bili še posebej blizu. Ne morem skriti ganjenosti, ko nam s ka-

sete posreduje izvirni posnetek domoljubne skladbice Chile lindo — Moj lepi Čile. Nekdanji profesor Španščine povzema in prevaja njeno vsebino: slaviti lepoto in ljubezen do domovine, za katero je sleherni tamkajšnji prebivalec pripravljen darovati tudi svoje življenje. Kdaj sploh so prišli tja prvi misijonarji? »Pisal se je 21. julij in leto 1887. Vodil jih je salezijanski škof Hose (Jožef) Fagnano. Nič kaj prijazno niso bili sprejeti. Na guvernerjev odklonilen odziv je guvernerjev odzval, bivši garibaldinec, zagrmel: Sem sta me poslala Vatikan in papež in tukaj ostanem. Preprič je slišala guvernerjeva žena, pristopila in jo pomirila rekoč: Pa kakšno je sploh vaše poslanstvo? Prišli smo, da ustanovljamo šole in vzgajamo vaše otroke, se je glasil odgovor. Guvernerjeva žena na to. Ravno to potrebujemo. Imava tri otroke in iščeva primerne učitelje. Naj

bodo torej prvi vpisani v vašo šolo. Sledilo je pobotanje in začel se je proces, ki ni bil ne lahak ne preprost.« Zanimava nas prvotno prebivalstvo tega ozemlja in stiki misijonarjev z njimi. Vprašanje se zdi tem vznemirljivejše, ker naj bi menda tod slovit Charles Darwin iskal ključni člen med človekom in opico. »To je res,« pravi Maroša. »Darwin je prišel tja kot raziskovalec, učenjak, veliko spraševal in iskal. Našli so se vsakovrstni koristolovci, ki indijancev sploh niso poznali, marveč jih zaničevali in iztrebljali.

Računali so na pridobivanje bogastva iz rudnikov in rek, polnih zlata, zato so jim bili prvotni prebivalci v napoto. Pravzaprav bi mogli tu govoriti o trojnem zlatu: rumenem v rudnikih in rekah, črnem (premog in nafta) in belem, torej ovcah z volno. Slednje je verjetno največ vredno, saj šteje zdajšnja čreda med šest in sedem milijonov ovac. Vsekakor pa je Darwinova zmota glede indijancev očitna.«

USODA PLEMEN ONAS, JAGAN IN ALAKALUF

Misijonarji so ves čas stremeli za tem, da bi ob t. i. civiliziranih domačinih (belcih) prav posebej pomagali indijancem. Pleme Onas je živel na Ognjeni zemlji, Jagan in Alakaluf pa v dolini po kanalih. Videč preganjanje in iztrebljanje prvotnega prebivalstva, je monsignor Fagnano zaprosil čilsko državo za dovoljenje, da bi na otoku Dawson ustanovil zanje neke vrste rezervat oz. misijon. Ugodili so mu in poskrbljeno je bilo za njihovo nastanitev. »Še zdaj stojijo tam lepa kapelica, vsa iz lesa, kjer sem tudi sam maševal, in hišice indijancev. V kraju Rio Grande na Ognjeni zemlji so ustanovili drugi misijon, posebej za pleme Onas, in ko je preteklo 20 let — za toliko časa je namreč vlada dala salezijancem na razpolago otok Dawson — so semkaj prenesli oz. prepeljali zadnje ostanke Alakalufov in Jaganov. Ko so

bili tamkaj prvi misijonarji, je bilo prvotnih prebivalcev nekaj nad 13 tisoč, ki so živeli v skrajno mizernih razmerah. Belci so jih odrinili od morja, ki je bilo zanje vir življenja — zavoljo rib, školjk, na tisoče in tisoče divjih gosti, ki so gnezdiše na obali, kar vse jim je služilo za prehrano. Prehranjevali so se še z neke vrste veliko srno, ki ima dlako skoraj kot ovca in je bil njen kožuh primeren za obleko (obrambo pred mrazom) in posteljo, ter nandujem, živaljo, malo manjšo od afriškega noja. Pravo pojedino pa je zanje pomenil pogin kita, ki se je ponavadi zaril v pesčeno obalo; meso se je zaradi mrzlega podnebja ohranilo in tako ni bilo posebnih težav.« Maroša pomni brezštevne primere krutega ravnanja belcev-koristolovcev z indijanci, potisnjenimi v notranjost dežele. Njihov življenjski prostor so zapolnile ovce in te so slednji, lačni in premraženi, kradi, da bi prehranili sebe in svoje družine. »Zgodilo se je, da sta na misijonsko postajo Dawson prišla dva belca. Ko sta ob misijonarju ugledala indijanca, je eden od njiju potegnil revolver in ga vpricho misijonarja ubil. Zakaj? Rekel je: ukradel mi je ovco. Torej je bilo zanj več vredno življenje ovce kot indijanca. Razumeli hoste, če so ime-

Portret melinskega misijonarja Martina Maroše

li naši predhodniki velike težave, saj so jih take vrste belci sovražili in le malo jih je bilo med njimi, ki so misijonarjem pomagali. »Zadnje družine indijancev je naš misijonar obiskal leta 1941, kasneje pa še večkrat prišel v stik z njimi; predvsem je šlo za območje t. i. »prvotne trdnjave«, ki so jo ustanovili leta 1841 in jo kasneje prenesli v zdajšnji Punta Arenas. « Misijonar Federico Torra, ki je zahajal med prvotne prebivalce vse do leta 1948, nam je često pripeljal indijanke, ki smo jih sprejemali v naše zavode

— v deželi jih je kakih 30 — jih oskrbovali, poučevali (salezijanci smo predvsem vzgojitelji) in jih nato vračali družinam v rezervate, kjer jih dandanes oskrbuje država. Le malo indijancev je še v prvotnem okolju, večina je izumrla, se civilizirala. Postali so ovčarji ali se kako drugače preživljajo. Eden mojih bivših gojenčev, ki je bil sedem let v zavodu, je v Santiagu končal študij in je danes inženir, poročen in na uglednem položaju.«

KAR PREKMURCI V BETLEHEMU, TO DALMATINCI V PUNTA ARENASU

Melinski rojak s Kapele si je živo vtisnil v spomin prihod na misijon v Punta Arenas 9. marca leta 1933. Pripluli so z ladjo in bil je tak vihar, da mu je odnulo klobuk. V zavod je prišel s polnimi usti prahu in drobnih kamenčkov. »V pristanišču se mi je približal eden od domačinov in me nagovoril napol v španščini napol dalmatinsko. Pa mu rečem: Saj vi ste vendar naš! On na to: Kako? Vi ste tudi naš? Seveda, mu odvrnem. Pa sva bila oba naša in sva se lepo sporazumela. Pomagal mi je pri prtljaji in mi pokazal pot na misijonarsko postajo. Takoj sem začutil, da sem med svojimi, kasneje pa se tudi prepričal, kolikšnega pomena so priseljeni Dalmatinci na to območje, predvsem z otoka Brača.« Kar Prekmurci v Betlehemu v ZDA, to Dalmatinci v Punta Arenasu, nas obide in že se ponovno vrnemo v čase znamenitega Magellana, ki je po njem imenovano ožino odkril 11. novembra 1520. leta. »Ko je s svojo posadko priplul do današnje Ognjene zemlje in ugledal, da je tako rekoč vsa v ognju — indijanci so namreč proti večeru zakurili ognje, da bi se ogreli — je dejal svojemu tajniku: — Pigafeta, to območje bomo imenovali Tierra del Fuego, torej Ognjena zemlja.«

Branko ŽUNEC

Prihodnjic: Misijonarjenje v Santiagu in vrnitev v domovino.

Spomin na prvotno prebivalstvo — pripadniki (družina) plemena Onas

Skupinski posnetek z Dalmatinci

URADNE OBJAVE

URADNE OBJAVE
OBČINSKIH SKUP-
ŠČIN: GORNJA RAD-
GONA, LENDAVA IN
MURSKA SOBOTA

Leto XXIV

Murska Sobota, dne 10. novembra 1988

Št. 28

Odgovorni urednik:
Martin Vinčec

206. Odlok o sprejetju ureditvenega načrta za melioracijsko območje Mala Krka—Domanjševci

207. Odlok u uvedbi melioracijskega postopka v k. o. Križevci in k. o. Domanjševci

208. o prostorskih ureditvenih pogojih za območje izven ureditvenih območij naselij v občini Lendava, ki ga ne urejamo s prostorskimi izvedbenimi načrti

209. Odlok o prostorskih ureditvenih pogojih za prostorsko celotno — mesto Lendava

206

Na podlagi 39. člena Zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (Ur. list SRS, št. 18/84, 37/85 in 29/86) ter 167. člena Statuta občine M. Sobota (Ur. objave, št. 12/80, 36/81, 11/84 in 4/86), je Skupščina občine M. Sobota na seji Zbora združenega dela in Zbora krajevnih skupnosti, dne 27. 10. 1988, sprejela

ODLOK

o sprejetju ureditvenega načrta za melioracijsko območje Mala Krka—Domanjševci

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

S tem odlokom se sprejme ureditveni načrt za melioracijsko območje Mala Krka—Domanjševci, ki ga je pod številko 13/87-UN/MS, junija 1988 izdelal Zavod za ekonomiko in urbanizem v Murski Soboti.

2. člen

Ureditveni načrt iz prejšnjega člena odloka vsebuje:

a) Tekstualni del:

1. izjave:

- o opravljeni notranji kontroli,
- o upoštevanju predpisov iz varstva pred požarom,
- 2. pogoje organov in organizacij za pripravo ureditvenega načrta,
- 3. usmeritve iz dolgoročnega in srednjeročnega družbenega plana občine M. Sobota za obdobje 1986—2000 oziroma 1986—1990,
- 4. opis območja,
- 5. ustvarjene razmere,
- 6. predvideni prostorski posegi,
- 7. prostorski pogoji za izvedbo posega,
- 8. seznam obhodnih—mejnih parcel in seznam izvzetih parcel iz melioracijskih posegov,
- 9. soglasje pristojnih organov in organizacij;

b) Grafični del:

1. izrez iz prostorskih sestavin dolgoročnega Družbenega plana občine M. Sobota za obdobje 1986—2000 (namen prostora) v M 1:25000,

2. izrez iz prostorskih sestavin srednjeročnega Družbenega plana občine M. Sobota za obdobje 1986—1990 v M 1:5000,

- 3. inventarizacija prostora v M 1:5000,
- 4. ureditvena situacija v M 1:5000,
- 5. načrt obodne parcelacije v M 1:5000,
- 6. infrastruktura in promet v M 1:5000,
- 7. detajl zasaditve vegetacijskega pasu ob jarku v M 1:100,
- 8. ureditev Male Krke ob Čahukovem mlinu v M 1:1250,
- 9. prečni profili ureditve strug na majhnih in srednjih vodotokih v M 1:50.

II. OBMOČJA OBDELAVE S POTEKOM MEJE

3. člen

Območje obdelave, za katerega se sprejema ureditveni načrt, obsega zemljišča v k. o. Križevci in v k. o. Domanjševci, oziroma obsega vsa zemljišča znotraj meje, ki je razvidna iz grafične podloge, navedene v 2. členu odloka in poteka:

— za hidromelioracije (zahodna in južna meja):

— v k. o. Križevci: parc. št. 3039 (cesta), 4514, 4517, 4496, 4495, 4494 (cesta), 4485, 4487, 4486, 4456, 4425, 4425, 4441 (cesta), 4424, 4428, 4410, 4411, 4395, 8037 (cesta), 4300/2 (cesta), 4299, 4297, 4295, 4292, 4290, 4278, 4276, 4272, 4271, 4269, 3594 (cesta), 4151, 4149, ce-

sta, 3594, 3648 (pot), 3785, 3035, 4648 (pot), 3649, 3646, 3645, 3644, 3643, 3736, 3735, 3734, 3731, 3730, 3713, 3711, 3706, 3704, 3702, 3699, 3687, 3686, 3680, 3678 in 3677;

— v k. o. Domanjševci: parc. št. 3290, 3288, 3287, 3284, 3283, 3280, 3279, 3302, 3303, 3304, 3306, 3307, 3349, 3350, 3351, 3348, 3344, 3343, 3342, 3341, 3340, 3339, 3338, 3332, 3337, 3342, 3345, 3346, 3319, 3317, 3267, 3268, 3270, 3263, 3246, 3244, 3243, 3241, 3185, potok, 3233, 3231, 3230, 3225, 3420, 3421, 3419, 3416, 3415, 3388, 3412, 3408, 3409, 3410, 3438, 3439, 3440, 3451, 3462, 3463, 3465, 3164, 3471, 3472, 3473, 3477, 3478, 3479, 3484, 3483 (pot), 7236 (pot), 3491, 4132, 4134, 4135, 4136, 4130, 4129, 4144, 4141, 4142, 2859, 2852, 2846, 2842, 2841, 2840, del parc. 2835, 2833, 2828, 2826, 2827, 2825, 2823, 4156, 4158, 4159, 4160, 4163, 4164, 4165, 4166, 4167, 4168, 4173, 4174, 4181, 4183, 4186, 4187, 4190, 4193, 4196, 4197, 4188, 4189, 4200, 4201, 4202, 7234, cesta 4210/1, 6150, 6156—del, 6157, 6154, 6153, 6132, 6130, 6129, 6128, 6127, pot 7233, potok 7204, 6097, 6100, 6102, 6103, 6104, 6063, 6062, 6055, 6054, 6053, 6019, 6018, 6017, 6016, 6015, potok 7204, 6012, 6005, 5000, 5974, 5959, 5958, 5922, 5923, 5911, 5912, 5913, 5914, 5915, 5899, 5918, 5774, 5775, 5776, 5895, 5894, 5893, 5890, 5891, 5889, 5882, 5850, 5844, 5836, 5830, 5827, 5826, 5822, 5821, 5815, 5810, 5815, 5814 do LR Madžarske—državne meje, na severni strani do ceste Križevci—Domanjševci;

— za agromelioracije (zahodna in severna meja):

— v k. o. Križevci: parc. št. 3042 (cesta), 3039 (cesta), 3364, 3368, 3357, 3355, 3236, delno 3231, 3230, 3234, 3237, 3238, 3239, 3243, 3244, 3245, 3246, 3342, 3249, 3201, 3255, 3338, 3334, 3333, 3328, 3327, 3325, 3324, 3323, 3321, 3317, 3316, 3315, 3314, 3311, 3307, 3306, 1302, 1324, 1323, 1316, 1310, 1315, 1335, 1334, 1331, 1413, 1412, 1411, 1410, 1409, 1408, 1407, 1417 (cesta), 1421, 1453, 1460, 1462, 1468/1, 1467, 1468, 1469, 1502, 1471, 1472, 1306, 1510, 1514, 1515, 1516, 1518, 1519, 1521, 1524, 1537, 1536, 1541, 1540, 1562, 1541/2, 1541/1, 1576, 1629, 1643, 1640, 1639, 1638, 1636, 2412, 2413, 1419, 2406 (pot), 2347, 2346, 2345, 2344, 2343, 2342, 2341, 2340, 2360, 2369, 2358, 2357, 2356, 2355, 2354, 2353, 2352, 2351, 2350, 2349, 2348, 2347, 2346, 2345, 2364, 2343, 2342, 2341, 2340, 2306, 2305, 2313, 2312, 2311, 2301, 2300, 2299, 2298, 2297, 2296, 2277, 2248, 1902, 1011, 1910, pot, 1867, 1868, 2051/1, 2050, 2049, 2048, 2046, 2065, 2066/2, 20067, 2068, 2102, 2104, 2112, 2113, 2142/1, 2140 delno, 2124/3, pot, 2155 in 2156;

— v k. o. Domanjševci: parc. št. 2268, 2265, 2273, 2272, 2271, 2274, 2285, 2287, 2284, 2281, 2280, 2249, 2308, 2343, 2235, 2221, 2222, 2223, 2237, 2233, 2232, 2231, 2230, 2229, 2227, 2228, 2191, 2185, 2195, 2154, 2161, 2157, 2145, 2143, 2146, 2134, 2133, 1850, 1851, 1853, 1855, 2125, 2123, 2129, 2128, 2127, 1839, 1894, 1895, 1896, 1882, 1883, 1884, 1885, 1886, 1874, 1873, 1912, 1915, 1917, 1928, 1927, 1936, 1635, pot 1637, pot 7218, 1632, 1631, 1630, 1629, 1628, 1627, pot 1589, 1484, 1482, 1496, pot 7219, 1453, 1451, 1448, 1447, 1443, 1442, 1441, 1371, 1370, 1369, 1374, 1380, 1382, 1358, 1342, 1341, 1340, 1339, 1388, pot 7219, 377, 374, 369, 359, 368, 367, 366, 400, 401, 402, 404, 405, 406, 410, 412, 413, 414, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 447, 448, 449, 450, 451, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 483, 485, 487, 490, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 501, 502, 503, 504, 506, 604, 605, 606, 607, 608, 603, 611, pot 7223 do ceste parc. št. 2595, 743, 744, 745, 739, 736, 735, 734, 732, 731, 730/2, 955, 957, 958, 959, 952, 951, 949, 942, 941, 940, 939, 936, 4794, 4795, 4796, 4797, 4798, 4799, 4800, 4803, 4788, 4787, 4786, 4785, 4783, 4778, 4777, 4775, 4774, 4757, 4751, 4750, 4749, 4748, 4747, 4698, 4695, 4694, 4693, 7231 (pot) do poti 7232, 4923, 4924, 4922, 4918, 4858, 4857, 4854, 4853, 4860, 4873, 4862, 4831, 4827, 4826, 4866 — meja, na južni strani do ceste Križevci—Domanjševci — meja.

Ne glede na določbo prejšnjega odstavka so iz območja tega ureditvenega načrta izvzete naslednje parcele, in sicer:

— v k. o. Križevci:

— gozd: parc. št. 4427, 4428, 4365, 4366/1, 4366/2, 4366/3, 4364/1, 4364/2, 4374, 4375, 4376/1, 4377, 4378, 4379, 4380, 4412, 4394, delno 4384, 4334, 4335, 4336, 4337, 4338, 4339, 4340, 4341, 4342, 4343, 4344, 4345, 4245/2, 4242/2, 4244/2, 4243, 4242/1, 4231, 4239, 4240, 4241, 4243/1, 4199, 4162, 4163, 4164, 4165, 4166, 4168, delno 4169, 4110, 4109, 4108, 4107, 4106, 4105, 4104, 4103/2 delno, 4103/1 delno, 4099 delno, deli parcel: 3211, 3214, 3215, 3219, 3239, 3243, 3244, 3245, 3246, 3247 in 3248: 3118, 3117, 3119, 3120, 3121, 3122 del, 3167, deli parcel: 3116, 3115 in 3114: 2982/2, 2982/3, 2982, 2967, 2966, 2963, 2962, 2960, 2959, 2958, 2956, 2953, deli parcel: 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423/1, 2423/2, 2424, 2425, 2426/1, 2426/2, 2546/1, 2427, 2428, 2561, 2560, 2559, 2551, 2550, 2534, 2545, 2539, 2542, 2543, 2545, 2623, 2631/1, 2631/2, 2630, 2627, 2626, 2622, 2620, 2619, 1618, 2615, 2611, 2610, 2607/1, 2604, 2603, 2600, 2599, 2596, 2579, 2576, 2575, 2571, 2570, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167 in 2168: 1927, 1930, 1931, 1934, 1935, 1938, 1939, 1942, 1943, 1946, 1947, 1950, 1951, 1954, 1955, 1961, 1962, 1967, 1968, 1971, 1973, 1975, 1976, 1979, 1981, 1980 deli parcel: 1936, 1937, 1940, 1941, 1944, 1945, 1948, 1949, 1952, 1953, 1956, 1960, 1963, 1966 in 1969: 1978, 1974, 1972 in 1970:

— stavbna zemljišča po srednjeročnem družbenem planu občine M. Sobota za obdobje 1986—1990: parc. št. delno: 3409, 3410, 3412, 3419, 3420, 3421, 3422, 3423, 3424, 3146 in 3150: 3145, 3151, 3152, 3153, 3154, 3155, 3156 del, 3157, 3158, 3129, 3128, 3130 del, 3127, 3126, 3125, 3068 del, 3067, 3066, 3065, 3064, 3063, 3062, 3060, 3061, 3059, 3058, 3057, 3056, 3055, 3054, 3053, 3052, 3001, 3000, 2999, 2998, 2997, 2996, 2995, 2994, 2993, 2920, 2919, 2918, 2917, 2916, 2915, 2914, 2913, 2912, 2911, 2992, 2991, 2988, 2989, 2990, 2986, 2987, 2983, 2984, 2985, 2982, 2981, 2980, 2979, 2978, 2977, 2976, 2961, 2963, 2962, 2950, 2959, 2958, 2957, 2956, 2964, 2965, 2966, 2967, 2968, 2969, 2970, 2971, 2972, 2973, 2974, 2918, 2919 del, 2975, 2917, 2916, 2915, 2923, 2924 del, 2928 del, 2929 del, 2938/1 del, 2934, 2933, 2935, 2936, 2937, 2938/1 del, 2455, 2457, 2458, 2465 del, 2469 del, 2470, 2417, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477 del, 2489 del, 2490, 2491 del, 2518 del, 2519, 2517, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526 del, 2547 del, 2548, 2559 del, 2561, 2563, 2562, 2564, 2565 del, 2572, 2571, 2570, 2573, 2574, 2575, 2579, 2580, 2584 del, 2585/1, 2585/2, 2592, 2585 del, 2593, 2594, 2596 del, 2595, 2607, 2611, 2612, 2610, 2756, 2757, 2755, 2754, 2758, 2759, 2760, 2767 del, 2768, 2769, 2766, 2770, 2771, 2773, 2774, 2782 del, 2783 del, 2783/2, 2792, 2793, 2795/1 del, 2795/2, 2803 del, 2804, 2805/1, 2805/2, 2808/2, 2808/1, 2807/1, 2806/1, 2807/2, 2821, 2820, 2819, 4259, 4258, 4287, 4295, 4297, 4303, 4307 del, 4308 del, 4312 del, 4313 del, 4314, 4315, 4316, 4317, 4323 del, 4324, 4325 del, 4327, 4328, 4329, 5335, 5336, 5389, 5387, 5383, 5384, 5399, 5402, 5403, 5401, 5405, 5406, 5410, 5411, 5409, 5350, 5349, 5348, 5347, 5346, 5345, 5344, 5343, 5342, 5341, 5340, 5339, 5338, 5337, 5328, 5327, 5326, 5323, 5300 del, 5299, 5298, 5297, 5296, 5295, 5294, 5293, 5292, 5291, 5290, 5289, 5288/2, 5265/1, 5287, 5286, 5285, 5284, 5283, 5282, 5281, 5280, 5279, 5278, 5277, 5276, 5275, 5274, 5273, 5221, 5222, 5223, 5224, 5225, 5220, 5219, 5218, 5217, 5216, 5215, 5214, 5213, 5212, 5211, 5210, 5209, 5199, 5198 del, 5187/1, 5188, 5187/2, 5183 del, 5184, 5185, 5186, 5179, 5180, 5181, 5176 del, 5177, 5175, 5174, 5170, 5169, 5168, 5167 del, 5166, 5165, 5068 del, 5067/1, 5066, 5065, 5064, 5063, 5062, 5061, 5060, 5059 del, 5058, 4899 del, 4901 del, 4902 in 4894 del:

— ribnik: parc. št. 4361, 4364/1, 4363, 4362, 4360, 4359, 4358, 4357, 4356, 4355, 4348, 4349, 4350, 4351, 4352, 4353 in 4354:

— kulturna dediščina: parc. št. 3442 — pri stari cerkvi;

— v k. o. Domanjševci:

— gozd: parc. št. 3147, 3114, 3115, 3103, 3102, 3101, 3092, 3089, 3090, 2304, 2314, 2342, deli parcel: 2949, 2950, 2947 in 2951: 1982, 1983, 1984, 2020, 2019, 2018, 2017, 2016, 2015, 2013, 2012, 2011, 2009, 2623, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2651, 2650, 2649, 2648, 2122, 2108, 2109, 2105, 2104, 2078, 2077, 2076, 2075, 2074, 2073, 2084, 2083, 2082, 2081, 2080, 1951, 1952, 1953: deli parcel: 380, 389, 387, 381, 382 in 383: 384, 1322, 1320, 1319, 1318, 1317, 1316, 1308, 1285, 1331, 1330, 1327, 1326, 1323, 386, 647, 659, 1069, 1068, 1074, 1070: deli parcel: 698, 701, 702, 706, 705, 711, 712, 695, 696, 697, 694, 689, 686, 666, 667, 668, 1060, 1059, 1058, 1057, 1056, 1035, 1036, 1037, 1054, 1055, 1066, 1067, 1068, 1075, 1052, 1053, 1054, 1051, 1050, 1048, 1049, 1304, 1305, 1306, 1303, 1302, 1301, 1300, 1299, 1298, 1297, 1296, 1295, 1294, 1293, 4492, 4493, 4494: 4720, 4721, 4722, 4723, 4724, 4725, 4688, 4648, 4642, 4672, 4673, 4674, 4675, 4677, 4678, 4679, 4681, 4682 del, 5122 del, 5123, 5124, 5118, 5117, 5116, 5115, 5114, 5113, 5111 del, 5107, 5106, 5103, 5102, 5083, 5038 — pokopališče, 5029, 4904 1 del:

— stavbna zemljišča po srednjeročnem družbenem planu: parc. št. 3156, 3157, 3158, 3278 del, 3205, 3206, 3207, 3208, 3209, 3210, 3214, 3215 del, 3216, 3217, 3218, 2914, 2913, 2912, 2911, 2910, 2909, 2908, 2907, 2906: deli parcel: 2905, 2899, 2897, 2896, 2895, 2894, 2893, 2892, 2891, 2890, 2886, 2885, 2884/1, 2884/2, 2883/2, 2883/1, 2882, 2881, 2873, 2872, 2874, 2871, 2869, 2870, 2864, 2862, 2860, 2861 in 2859: 2858, 2857, 2851, 2850, 2849, 2846, 2845, 2844, 2843, 2840, 2839, 2838, 2837, 2836, 2829, 2826, 2830, 2828, 2824, 2827, 2825, 2823, 2822, 4285, 4286, 4283/1, 4283/2, 4282/1, 4282/2, 4281, 4278, 4260, 4279, 4277, 4276, 4271, 4275, 4274, 4272, 4270, 4266, 4265, 4269, 4263, 4260, 4259, 4264, 4258, 4257, 4256, 4255, 4254, 5252, 4251, 4250, 4249, 4248, 4247, 4246, 4245, 4242, 4243, 4241, 4240, 4239, 4238, 4237, 5412, 5414, 5415, 5416, 5417, 5419, 5426, 5427, 5428, 5429, 5430, 5431, 5432, 5433, 5434, 5436, 5435, 5437, 5438, 5439, 5444, 5445, 5448, 5449, 5450, 5451, 5452, 5453, 5454, 5455, 5456, 5457, 5459, 5461, 5462, 5464, 5465, 5463, 5466, 5467, 5473, 5474, 5470, 5471, 5472, 5475, 5476, 5477, 5478,

5479, 5480, 5481, 5482, 5483, 5484, 5485, 5486, 5487, 5490, 5491, 5492, 5493, 5494, 5496, 5497, 5498, 5499, 5500, 5501, 5502, 5503, 5504, 5505, 5506, 5507, 5508, 5509, 5510, 5511, 5513, 5514, 5515, 5519, 5520, 5521, 5522, 5523, 5524, 5529, 5530, 5531, 5532, 5533, 5534, 5535, 5536, 5537, 5538, 5539, 5540, 5541, 5543, 5544, 5545, 5546, 5547, 5548, 5549, 5550, 5551, 5552, 5553, 5554, 5555, 5556, 5557, 5558, 5561, 5562, 5560, 5564, 5565, 5568, 5569 in 5571.

III. FUNKCIONALNE IN OBLIKOVALSKE REŠITVE TER POGOJI ZA URBANISTIČNO OBLIKOVANJE OBMOČJA

4. člen

Posegi v zemljišča, navedena v 3. členu tega odloka, ki zajemajo:

- regulacijska dela na vodotoku Mala Krka in pritokih,
- izvedbo hidromelioracijskih del ter
- izvedba agromelioracijskih del,

se morajo izvesti tako, da se:

1. ohrani vsaj 30 % starih strug vodotokov — Male Krke in pritokov ter, da se na odsekih novih strug predvidi vgradnja nizkih pragov s tolmuhi ali hrapavih grč, zasaditev obrežne vegetacije in razširitve strug s poglobitvami;

2. trase novih strug v čimvečji možni meri prilagodijo obstoječim strugam s tem, da se mora zagotoviti odvzem vode za vse tri obstoječe mline;

3. zagotovi odvzem požarne vode iz zadrževalnika na Mali Krki;

4. melioracijski jarki speljejo po najnižjih točkah terena;

5. zadosti pogojem soglasij pristojnih organov in organizacij, ki so sestavni del ureditvenega načrta in se morajo v celoti upoštevati.

5. člen

Zaradi ohranjanja naravnega ravnovesja v prostoru morajo na območju ureditvenega načrta ostati vse obstoječe gozdne površine in vegetacijski pasovi, kot je to razvidno iz grafične podloge, navedene v 2. členu odloka.

IV. PRIPRAVA ZEMLJIŠČ, ZAČASNA IN TRAJNA NAMEMB- NOST TER OBVEZNOSTI INVESTITORJEV IN IZVAJALCEV POSEGOV

6. člen

Regulacijska dela ter izkopi melioracijskih jarkov se morajo izvesti tako, da se najprej odstrani vrhnji sloj — humus, katerega si depozira in se ga uporabi kot vrhnji sloj pri planiranju zemljišč.

7. člen

Do pričetka melioriranja zemljišč, oziroma izvedbe kakršnihkoli del, ki so predmet ureditvenega načrta, se zemljišča uporabljajo v dosedanje namene.

Izrecno so prepovedani posegi, ki bi motilno vplivali na načrtovano izrabo.

8. člen

Investitorja regulacijskih, melioracijskih in agromelioracijskih del se zavezuje, da izvaja dela v skladu s pogoji ureditvenega načrta, soglasij pristojnih organov in organizacij ter v skladu s pogoji tega odloka.

9. člen

Vsa krivanja s komunalnimi ter drugimi infrastrukturnimi objekti in napravami se morajo izvesti v skladu s tovrstnimi normativi in standardi, pri čemer mora investitor zagotoviti stalen ali začasen nadzor upravljalcev posameznih objektov in naprav, izvajalci del in investitor pa so pri svojem delu dolžni upoštevati njihove pogoje in zahteve ter se ravnati po njihovih navodilih.

10. člen

Investitor gradnje melioracijskega sistema oz. kasnejši upravljalac mora zagotoviti kontrolo odvajanih vod in z rezultati opravljenih analiz seznanjati Upravo inšpekcijskih služb, Enoto in Murski Soboti.

V primeru neugodnih rezultatov analiz so dolžne inšpekcijske službe primerno ukrepati, investitor oz. upravljalac pa izpolniti njihove zahteve, pogoje in navodila.

V. ETAPNOST IZVAJANJA UREDITVENEGA NAČRTA TER MOŽNA ODSTOPANJA

11. člen

Vse predvidene posege je možno izvesti istočasno, oz. z manjšimi časovnimi zamiki, pri čemer se najprej izvedejo regulacijska dela, t. j. osnovna odvodnja, nato pa vsi ostali posegi.

12. člen

Pri izvedbi regulacijskih del ter izvedbi agromelioracijskih in hidromelioracijskih del so možna odstopanja, če to zahtevajo razmere na terenu in če se s tem ne posega v zakonite interese drugih oseb, organov in organizacij.

VI. KONČNE DOLOČBE

13. člen

Ureditveni načrt je stalno na vpogled občanom in organizacijam pri Komiteju za urbanizem, gradbeništvo in komunalne zadeve občine Murska Sobota.

14. člen

Nadzorstvo nad izvajanjem tega odloka vrši Uprava za inšpekcijske službe občin Pomurja — Enota v Murski Soboti.

15. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah Pomurskih občin.

Številka: 324-4/87-4

M. Sobota, dne 27. 10. 1988

Predsednik
Skupščine občine M. Sobota
Andrej GERENČER, l. r.

207

Na podlagi 105. člena Zakona o kmetijskih zemljiščih (prečiščeno besedilo Ur. list SRS, št. 17/86) ter 167. člena Statuta občine Murska Sobota (Ur. objave pomurskih občin, št. 12/80, 36/81, 11/84 in 4/86) je Skupščina občine Murska Sobota na seji Zbora združenega dela in Zbora krajevnih skupnosti dne 27. 10. 1988 sprejela

ODLOK

o uvedbi melioracijskega postopka

1. člen

Uvede se melioracijski postopek v delih katastrske občine v k. o. KRIŽEVCI in k. o. DOMANJŠEVCI po ureditvenem načrtu št. 13/87-UN/S, ki ga je izdelal Zavod za ekonomiko in urbanizem v Murski Soboti v melioracijskem območju z mejo v posamezni katastrski občini, kakor sledi:

k. o. KRIŽEVCI

Na zahodu je meja cesta Petrovci—Križevci p. št. 8039, nato pa severna meja p. št. 3365, zahodna meja p. št. 3363, 3357, 3233, 3230, 3235 in proti severu ob robu gozda in ob parcelni meji med parcelo 3342 in 3343, 3333 in 3334 ponovno do ceste Petrovci—Križevci in ob tej cesti do poti 8046 vse do gozda p. št. 1301, naprej se meja nadaljuje ob robu gozda p. št. 1303, 1309, 1350, 1314, 1332, 1406 do poti 1417 in ob poti proti jugu do p. št. 1421. Po severni meji p. št. 1421 proti vzhodu po meji med parcelo 1452 in 1453, 1468 in 1469, 1505 in 1504, 1507 in 1503, 1515 in 1514, ter naprej ob robu gozda do poti p. št. 8040, od tod zavije proti severu do gozda p. št. 1535 in južnih meja p. št. 1542, 1543, 1560, 1555, 1554, 1555, 1577, 1527, 1664, 1642, 1637 do poti 8040 in zavije na pot p. št. 2406. Po tej poti proti jugu do parcele 2367, izloči parcelo 2310 v celoti ter se nadaljuje po severni meji p. št. 2296, 2277, 2902 in 2915 do poti 1992. Po tej poti proti severu do poti 1986 ob tej poti do gozda, nato pa ob robu gozda, kjer nato zavije proti jugu, izloči gozd p. št. 2142/3 in se naveže na pot p. št. 1986, ob tej poti do severne meje p. št. 2155 in 2157 do katastrske meje z k. o. Domanjševci. Vzhodna meja območja je meja z k. o. Domanjševci. Od vzhoda proti zahodu pa poteka meja po južnih mejah p. št. 3678, 3679, 3680, 3687, 3702, 3709, 3713, 3730, 3731, 3735, ter ob robu gozda do poti p. št. 3648. Ob tej poti do ceste p. št. 8037 in po tej cesti do p. št. 4391 in poti 4494, ob tej poti do roba gozda ter ob robu gozda parc. št. 4396, 4408, 4446, 4455, 4400, kjer ponovno zavije na pot in se nadaljuje po južni meji p. št. 4517 in 4514 do ceste p. št. 8038, kjer se meja območja zaključuje.

Iz melioracijskega območja k. o. Križevci so izločeni gozdovi, hiše, ohišnice, ribnik ter kulturna dediščina.

k. o. DOMANJŠEVCI

Na severni strani poteka meja ob robu gozda p. št. 2275, 2286, 2254, 2248, 2244, 1801, 2225, 2234, 2224, 2201, 2192, 2196, seka cesto Šalovci—Domanjševci in se nadaljuje po južnih mejah gozdov parc. št. 2153, 2140, 1848, 1849, 1852, 1855, 1854, 1898, 1880, 1879, 1878, 1876, 1875, 1872, 1913, 1914, 1916, 1929, 1930, 1934, 1935, 1635, 1634, 1633, 1624, 1485, 1486, 1483 do poti 7219 ob tej poti do parcele 1452 in zahodni meji parcele 1452 ter južni strani parc. št. 1446 in 1444 do parcele 1436. Ob parceli 1436 proti jugu do parcele 1373, katero izloči, nato pa poteka po meji med parcelo 1347 in 1376, 1374 in 1375 do gozda p. št. 1391 in ob robu gozda proti jugu do parc. št. 1387. Nato poteka meja proti severu ob zahodni meji p. št. 1388 in poti 7219 do parc. št. 360/2, od tod proti vzhodu vse ob robu gozda do poti 7224 in ob tej poti do parc. št. 612, kjer zavije proti jugu do poti 7223. Ob tej poti proti vzhodu do poti 7212 seka pot in se nadaljuje po severni meji parc. št. 746, kjer zavije ob parceli 755 proti jugu do parc. št. 951. Od tod poteka meja melioracijskega območja ob robu gozda do meje med parc. št. 936 in 935, vse do meje med parc. št. 4776 in 4775, po južni meji p. št. 4775, 4774, 4777, 4757, 4745 in 4747 do poti p. št. 7231. Po tej poti proti jugu do poti 7230, nato pa proti severu ob zahodni meji p. št. 4923, 4924, 4919, 4857 do roba gozda parc. št. 4853. Ob robu gozda do parc. št. 4862 ter nato po severni meji p. št. 4862, 4863, 4864, 4865 in 4866 do državne meje z LR Madžarsko.

Vzhodna meja je meja z LR Madžarsko, od vzhoda proti zahodu pa poteka meja od p. št. 5817 proti zahodu vse ob robu gozda p. št. 5829, 5839, 5843, 5851, 5572, 5898, 5910, 5957, 5954, 5953, 5956, 6001, 6004, 6013, 6014, 6020, 6050, 6056, 6061, 6064, 6101, 6099, 6098, 6095,

6089, 6086 do poti p. št. 7233, po tej poti do parc. št. 6131 in po meji med p. št. 6131 in 6130, 6131 in 6132, 6131 in 6133, 6158 in 6154, 6157 in 6158, 6157 in 6156, 6156 in 6150, nato pa se nadaljuje po parceli 4210/1 in po poti parcele 7234 do parc. št. 4177. Po parceli 4177, nato pa po meji med parcelo 4177 in 4176, 4169 in 4170, 4160 in 4161, 4158 in 4157, izloča parcelo 2835, seka potok in se nadaljuje po severni meji p. št. 4128, 4130 do poti 7235. Od tod dalje pa poteka meja melioracijskega območja po južni meji parc. št. 3489, 3485, 3479 do gozda parc. št. 3557 in severni meji parc. št. 3557 do poti 7236. Po tej poti do zahodne meje p. št. 3408, 3412, 3388, 3415, 3416, 3420, 3225 in 3233 do potoka ter se nadaljuje ob potoku do parc. št. 3240. Od tod naprej poteka meja proti zahodu po južni parc. št. 3241, 3243, 3246, 3263 in nato po meji med parcelami 3269 in 3268, 3267 in 3266, 3320 in 3317, 3320 in 3346, 3324 in 3337, 3337 in 3336, 3333 in 3332 do poti parc. št. 7237. Po tej poti do parc. št. 3355, nato pa ob robu gozda parc. št. 3352, 3697, 3698, 3305, 3301, 3281, 3282, 3285, 3289 do meje med parc. št. 3289 in 3290, kjer se meja melioracijskega območja naveže na mejo z k. o. Križevci.

Iz melioracijskega območja k. o. Domanjševci so izvzete hiše z ohišnicami, gozdovi.

2. člen

Melioracije zajemajo hidromelioracije in agromelioracije.

a) Hidromelioracije:

- predдела — ruvanje štorov
- osnovna odvodnja — odprti jarki
- zasip depresij
- detajlna odvodnja — polaganje drenaže
- poljske poti in propusti na melioracijskih jarkih
- podrahljavanje

b) Agromelioracije:

- založno gnojenje
- apnenje
- globoko oranje travnikov
- podrahljavanje njivskih površin.

3. člen

Lastniki oziroma uporabniki kmetijskih zemljišč na melioracijskem območju so dolžni pred pričetkom izvajanja melioracijskih del posekati in odstraniti drevje in grmičevje na površinah, kakor je to s projekti predvideno.

Investitor je dolžan po sprejemu tega odloka pisмено obvestiti in opozoriti vse lastnike oz. uporabnike zemljišč kje posek drevja in zarasti ni dovoljen.

Lastniki oz. uporabniki kmetijskih zemljišč na melioracijskem območju, ki posekajo drevje in zarast na površinah, katere niso predvidene v ureditvenem načrtu in melioracijskem projektu, dobijo v komasacijskem postopku te iste površine melioracijsko neurejene nazaj, kot novooddeljena zemljišča iz komasacijskega sklada.

4. člen

Lastniki oz. uporabniki kmetijskih zemljišč so na melioracijskem območju dolžni redno vzdrževati skupne melioracijske objekte in naprave.

Med vzdrževalna dela spadajo:

- čiščenje, vzdrževanje in košnja trave na jarkih;
- čiščenje in vzdrževanje propustov na jarkih;
- vzdrževanje poljskih poti na melioracijskem območju;
- podrahljanje kmetijskih zemljišč najmanj na vsakih pet let;
- apnenje kmetijskih zemljišč najmanj na vsake štiri leta.

Vzdrževanje objektov in naprav ter pravilna agrotehnika na kmetijskih zemljiščih mora zagotavljati trajno delovanje celotnega melioracijskega sistema.

5. člen

Meliorirana kmetijska zemljišča so dolžni udeleženci oziroma uporabniki koristiti v smislu srednjeročnih in kratkoročnih planov Kmetijske zadruge PANONKA.

6. člen

Lastniki oziroma uporabniki kmetijskih zemljišč na melioracijskem območju so dolžni plačevati prispevek za vzdrževanje melioracijskega sistema po določilih Odloka o zagotavljanju sredstev za vzdrževalna dela na skupnih objektih in napravah na melioracijskem območju občine Murska Sobota (Ur. objave pomurskih občin, št. 33/86).

7. člen

Udeleženci so dolžni dovoliti delavcem organizacij, ki so pooblaščen za izvajanje melioracij kmetijskih zemljišč, vzdrževanje melioracijskih objektov in naprav, ter osebam, ki imajo pravico vršiti nadzor, snemati, projektirati in zaznamovati zemljišča in vode, da stopajo na njihova zemljišča.

8. člen

Na melioriranem območju mora način rabe zemljišč ustrezati zahtevam v ta zemljišča. Kmetijska proizvodnja na tem področju mora biti intenzivna.

9. člen

Melioracijska dela bodo končana po predloženi dokumentaciji oziroma izjavi investitorja do 15. maja 1989.

10. člen

Investitor del iz 2. člena tega odloka je ABC POMURKA KZ PANONKA Murska Sobota, Temeljna zadrúžna organizacija Petrovci, v okviru katere je ustanovljena melioracijska skupnost za območje melioracije Križevci in Domanjševci, v katero bodo vključeni vsi lastniki oz. uporabniki kmetijskih zemljišč melioracijskega območja v k. o. Križevci in k. o. Domanjševci.

90 % nepovratnih sredstev od predračunske vrednosti zagotavlja Zveza vodnih skupnosti Slovenije, 10 % pa lastniki oz. uporabniki melioracijskih kmetijskih zemljišč.

11. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah.

Številka: 324-16/88-11

V Murski Soboti, dne 27. 10. 1988

Predsednik

Skupščine občine M. Sobota
Andrej GERENČER, l. r.

208

Na podlagi 39. člena Zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (Ur. list SRS, št. 18/84) ter na podlagi 265. člena statuta občine Lendava (Ur. objave št. 37/81, 8/86) je skupščina občine Lendava na seji zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti dne 28. 10. 1988 sprejela

ODLOK

PROSTORSKI UREDITVENI POGOJI ZA OBMOČJE IZVEN UREDITVENIH OBMOČIJ NASELJ V OBČINI LENDA VA, KI GA NE UREJAMO S PROSTORSKIMI IZVEDBENIMI NAČRTI

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

S tem odlokom se sprejmejo prostorski ureditveni pogoji (dalje PUP) v občini Lendava za:

- a) — dele naselij znotraj meje ureditvenih območij, za katere urbanistični red (Uradne objave, št. 22/74) ne velja.
- b) — ureditvena območja naselij na območju goric
- c) — območja izven meje ureditvenih območij naselij, za katera niso izdelani oz. predvideni zazidalni, ureditveni ali lokacijski načrti (dalje PIN).

2. člen

Prostorski ureditveni pogoji določajo:

- mejo območja urejanja
- funkcijo območja
- splošne pogoje
- merila in pogoje za graditev objektov
- merila in pogoje za komunalno urejanje
- merila in pogoje za vključevanje v infrastrukturna omrežja in priključevanja na infrastrukturne objekte in naprave
- merila in pogoje za ohranjanje ter varovanje naravne in kulturne dediščine in dohrin splošnega pomena
- merila in pogoje za delovanje SLO in DS

3. člen

Sestavni del odloka prostorskih ureditvenih pogojev je grafična priloga na preglednem katastrskem načrtu v merilu 1:5000. Iz nje so razvidna stavbna zemljišča, dobrine splošnega pomena (trajno varovana kmetijska zemljišča, vodni viri), pomembnejši obstoječi infrastrukturni koridorji, območja varovanja naravne in kulturne dediščine ter območja, na katerih velja poseben režim izrabe tal (odlagališče odpadkov, gramoznice, glinokopi, naftno-plinsko polje, raziskovalna območja nafte, plina in premoga, vodni zadrževalniki).

II. FUNKCIJA OBMOČJA

4. člen

Primarne funkcije obravnavanega območja so kmetijstvo, gozdarstvo in ohranjanje naravne in kulturne dediščine. Njihov pomen ni le družbeno gospodarski temveč tudi ekološki. Zato so vsi ukrepi in posegi v prostor podrejeni osnovni dejavnosti, vendar tako, da njun ekološki pomen ne bo zmanjšan.

Poselitev je podrejena drugim funkcijam prostora, razen na območju goric. Te imajo izrazito rekreativno kmetijski pomen in pomen ohranjanja značilne kulturne pokrajine, ki se s poselitvijo tudi vzdržuje in obnavlja.

Funkcionalnost podeželskega prostora obsega še območja za posebne namene območja sanacij (območja pridobivanja mineralnih surovin in rudnih bogastev (vodnogospodarske objekte in sisteme ter infrastrukturne koridorje in objekte, za katere pa je potrebna izdelava PIN).

III. SPLOŠNI POGOJI ZA POSEGE V PROSTOR

5. člen

Stavbna zemljišča v občini ločimo na:

- stavbna zemljišča na ravninskem delu občine za katera urbanistični red ne velja

- stavbna zemljišča na območju goric

1. Na območju stavbnih zemljišč ravninskega dela občine so dopustne novogradnje, dozidave, adaptacije, nadzidave, vzdrževalna dela ter komunalne ureditve na obstoječih objektih in napravah v skladu s pogoji tega odloka.

2. Na območju stavbnih zemljišč v gorinah je gradnja objektov razdeljena na posamezne cone, ki so označene na grafičnem delu:

- območje vinskih kleti,
- mešano območje,
- stanovanjsko območje

6. člen

Na I. območju kmetijskih zemljišč je izjemoma dopustna gradnja v primerih, ki jih določa 4. odstavek 11. člena Zakona o kmetijskih zemljiščih (Ur. list SRS, št. 17/86).

Za graditev objektov, ki neposredno služijo primarni kmetijski proizvodnji in za širitev pokopališč je obvezno predhodno soglasje Kmetijske zemljiške skupnosti.

7. člen

Na II. območju kmetijskih zemljišč na ravninskem delu občine je gradnja za nekmetijske namene izjemoma možna v pasu 50 m od mej ureditvenih območij naselij.

Okoli mesta Lendava je gradnja izjemoma možna v pasu 200 m od meje ureditvenega območja s predhodnim soglasjem Kmetijske zemljiške skupnosti in Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine.

Na II. območju kmetijskih zemljišč na ravninskem delu občine so dopustne tudi adaptacije in komunalne ureditve, vzdrževalna dela na obstoječih objektih in napravah ter dozidave in nadzidave s pogojem, da ohranjajo značilne gabarite obstoječih objektov.

Na II. območju kmetijskih zemljišč v gorinah so dopustne novogradnje, vzdrževalna dela in adaptacije na obstoječih objektih, rekonstrukcije in dozidave le v primerih, ko gre za prilaganje tipskemu projektu vinske kleti.

Na II. območju kmetijskih zemljišč v gorinah je gradnja vinskih kleti izjemoma možna s predhodnimi pogoji in soglasjem Kmetijske zemljiške skupnosti občine in Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine Maribor.

Za posege v prostor na območju goric, ki trajno spreminjajo namensko izrabo je obvezno pridobiti geološko poročilo.

8. člen

Na območju gozdov je možna gradnja po 17. in 51. členu Zakona o gozdovih (Ur. list SRS, št. 18/85).

Za te posege je obvezno predhodno soglasje SIS za gozdarstvo Pomurja in predhodno mnenje upravnega organa občine, zadolžene za gradbene in komunalne zadeve.

Ta organ izda tudi obvezno predhodno mnenje ali je območje zaradi infrastrukturne opremljenosti smiselno pozidati.

9. člen

Na območju manjših površin ob naseljih, ki so v zaraščanju je možna gradnja na način in pod pogoji, ki jih določa upravni organ občine, zadolžen za gradbene in komunalne zadeve.

Ta organ izda tudi obvezno predhodno mnenje ali je območje zaradi infrastrukturne opremljenosti smiselno pozidati.

10. člen

Posegi v prostor, ki ne spreminjajo namenske rabe površin, so pa funkcionalno povezani s prevladajočo dejavnostjo na obravnavanem območju (npr. vodnogospodarske ureditve, manjše agrooperacije in podobno), morajo upoštevati določila planskih odločitev.

Za vse posege v prostor velja, da morajo biti načrtovani in izvedeni v merilu krajine. Razmerja, materiali in ožja lokacija mora prevzemati likovne elemente avtohtone arhitekture in upoštevati krajinske značilnosti prostora.

Strmeti je, da nove gradbene strukture prostor arhitektonsko bogatijo in upoštevajo percepcijske značilnosti pokrajine.

Za vse posege tudi velja, da morajo upoštevati sprejemljivost prostora tako, da posledice novih dejavnosti ne bodo rušile ekološkega ravnotežja in pokrajinskih značilnosti.

11. člen

Lokacijsko dovoljenje za gradnjo objektov po tem odloku izda občinski upravni organ na podlagi lokacijske dokumentacije. Isti organ izda tudi gradbeno dovoljenje na osnovi projekta z ustreznimi soglasji.

IV. POGOJI ZA GRADITEV OBJEKTOV

1.0. Zemljišče

12. člen

Funkcionalno zemljišče se določa na osnovi namembnosti in velikosti objekta ter naravnih danosti in sicer:

funkcionalni del zemljišča za stanovanjske objekte, do tlorisne velikosti 100 m² se odmeri 500 m² zemljišča, nad 100 m² tlorisne površine pa se odmeri 600 m² zemljišča.

Za kmetijske objekte se funkcionalni del zemljišča določi tako.

da se upošteva tlorisna površina objekta s širino in dolžino potrebne poti.

Za vinske kleti je funkcionalno zemljišče praviloma 150 m² oz. najmanj 3-kratna velikost tlorisne površine objekta.

2.0. Lega objektov

13. člen

Novi objekti v naseljih (stanovanjski in drugi) morajo biti odmaknjeni od parcelne meje tako, da ni motena sosednja posest, da je možno vzdrževanje objekta in da so upoštevani varstveni pogoji.

Smer smena objektov mora biti usklajena z obstoječo zasnovo oz. ambientalno ureditvijo kmečkega gospodarstva ali gruče hiš.

Odmik od sosednjega objekta se določi raster naselja in parcelacije, če so zagotovljeni ustrezni požarnovarstveni ukrepi in sanitarni pogoji. Odmik od parcelne meje mora biti najmanj 1,0 meter.

Odmiki od javnih cest morajo biti pri novih objektih usklajeni z Zakonom o cestah. Odmiki od nekategoriziranih cest ne smejo biti manjši od 3,0 m razen v historični cestni zazidavi, kjer je lahko izjemoma manjši.

3.0. Oblikovanje objektov

14. člen

Stanovanjski objekti morajo biti oblikovani skladno z arhitektonskimi elementi, tipičnimi za Prekmurje. Zaželen je podolžen tloris (razmerje krajše proti daljši stranici okoli 1:1,5).

Objekti so praviloma pritrilni izkoriščeno mansardo oz. usklajeni z gabaritom sosednjih objektov. Streha naj bo dvokapnica, z naklonom 30 do 45°. Kritina je obvezno temna (opečni strešniki ali temnejši materiali).

Fasada naj povzema barve, ki so na območju običajne, značilne za posamezna naselja.

Leseni deli fasade in ograj naj bodo pobarvani s temnorjavo ali temnosivo barvo.

Kovinski elementi morajo biti obloženi z lesom v barvi lesenih fasadnih oblog. Uporaba plastičnih ali odpadnih materialov ni dovoljena.

Ograje so dovoljene v skladu s historično obliko, značilno za posamezna naselja.

Vinske kleti morajo biti oblikovane po načelih oblikovanja, tradicionalnih na območju. Hišica ne sme presegati pritličja in mansarde. Tlorisno so objekti v razmerju okoli 1:2.

Naklon strešine je 45°, kritina opečna ali slama, širokih napuščev.

Fasada iz zemeljskih materialov ubito bele barve. Okna so manjša, obvezno z dvokrilnimi polkni.

Ograje na območju vinskih kleti niso dovoljene.

15. člen

Vinske kleti morajo biti grajene po določenih zunanjih gabaritih in oblikovani po tipskih projektih (tipski projekti, ki so določeni za gradnjo na območju goric so: »A«, »A1«, »B1« in »C«.)

16. člen

Pomožni objekti v stanovanjskih in mešanih conah morajo biti oblikovani po enakih kriterijih kot stanovanjski (horizontalni in vertikalni gabarit, naklon strešin) seveda skladno z namembnostjo. Lahko so leseni, vendar ne iz odpadnega materiala. Barvno naj bodo prilagojeni ostalim objektom.

Objekti za primarno kmetijsko proizvodnjo naj bodo oblikovani skladno s tradicijo oblikovanja tovrstnih objektov na območju. Naklon strešin, materiali in barve naj bodo skladni s stanovanjskimi objekti (enotno). Okenske odprtine naj bodo manjše, steklene svetlobne stene niso dovoljene.

Silos in podobni objekti ter odlagališče gnoja naj bodo čim manj izpostavljeni, po možnosti v sklopu gospodarskega poslojpa.

Gnojne jame morajo biti vodotesne, na izpraznjevanje.

Pri oblikovanju kmetije je potrebno paziti na enotno podobo, urbanistično in arhitektonsko skladnost celote. Sodobna funkcionalna vsebina naj ne dominira (prevladuje) nad tradicionalnimi likovnimi elementi prekmurske arhitekture in urbanizma tako pri posameznih objektih kot pri sklopu objektov kmetije ali zaselka.

4.0. Dograjevanje in prenavljanje objektov

17. člen

Dograjujejo in prenavljajo se lahko vse vrste objektov in pomožnih objektov v skladu s pogoji in merili tega odloka (oblikovanje, odmiki).

5. Vzdrževalna dela na obstoječih objektih

18. člen

Pri vzdrževanju objektov je potrebno:

— ohranjati prvotne elemente členitve fasad (omet, obdelan kamen, barvne ter lokovne elemente t. i. stavbno pohištvo)

— ohraniti zaglajen omet, prekrit s prosojnim beležem

— pri obnovi ali zamenjavi kritine se mora praviloma ohranjati opečna kritina izjemoma se lahko uporabi drugo kritino v temni barvi.

6. Urejanje okolice

19. člen

Višina zemljišča na parcelni meji mora biti prilagojena sosednjemu zemljišču. Podporni zidovi morajo biti obdelani z naravnimi materiali in zazeleni.

20. člen

Zemljišče se obvezno zazeleni z avtohtonim zelenjem ali sadnim drevjem.

21. člen

Ograje ne morejo biti višje od 120 cm, razen v primerih posebnih varnostnih in zaščitnih ukrepov.

V. PROMETNO UREJANJE

22. člen

Načrtovanje in izvajanje novega ter preurejanje in sanacija obstoječega prometnega omrežja in naprav mora biti usklajena s predpisi, ki urejajo ta področja ter v skladu z merili in pogoji tega odloka.

23. člen

Dostopi in dovozi do objektov so praviloma s tiste strani, kjer je glavna cesta ali pot in praviloma v tisto etažo, ki je višinsko bližje nivoju ceste.

24. člen

Načrtovanje in gradnje gozdnih cest mora upoštevati varovana območja, opredeljena v planskih dokumentih občine ter ekološko stabilnost območja. Soglasje pristojne gozdno-gospodarske organizacije je obvezno.

25. člen

Vsi prometni priključki morajo biti izvedeni brez večjih gradbenih posegov v pokrajino.

VI. KOMUNALNO OMREŽJE

26. člen

Minimalna komunalna oprema obsega omrežje in naprave za oskrbo s pitno vodo, oskrbo z električno energijo, ter omrežje in naprave cestnega prometa in zvez. Odvajanje odpadne vode se rešuje z ustreznimi individualnimi napravami, ki zagotavljajo okolju neškodljiv način odvajanja. Praznjenje greznic mora biti organizirano po načelu komunalne storitve.

27. člen

Komunalne ureditve morajo biti izvršene na način, ki zagotavlja ustrezno varstvo okolja (zrak, voda, tla) in ustreza obrambno zaščitnim zahtevam (varstvo pred požarom, oskrbo v izrednih razmerah).

1.0. Vodooskrba

28. člen

V območju, kjer ni javnega vodoprenosnega omrežja, mora biti oskrba z vodo rešena na sanitarno neoporečen način po predhodni kemični in bakteriološki ocenitvi sposobnosti vodnega vira.

29. člen

V območjih, kjer vodovodno omrežje in naprave ne zagotavljajo zadostne rezerve požarne vode, je potrebno urediti ustrezne požarne bazene ali zagotoviti dostope k površinskim vodotokom, če pretoki to dopuščajo.

Pri objektih, ki imajo vodooskrbo urejeno v kapnico, ni dovoljena uporaba azbestno-cementne kritine.

Lokacije objektov, kjer je predvidena večja poraba vode, so pogojene s predhodno ureditvijo ustrezne vodooskrbe.

2.0. Odvajanje odpadnih voda

30. člen

Odvajanje odpadne vode mora biti urejeno na način, ki nima negativnih posledic za okolje in ki je sanitarno-tehnično neoporečen. Na območjih brez urejene kanalizacije so obvezne zaprte greznice na izpraznjevanje.

31. člen

Pri objektih kmetijske proizvodnje je potrebno urediti gnojnične jame (brez prelivov) po pogojih sanitarne inšpekcije.

3.0. Odlaganje komunalnih odpadkov

32. člen

Odlaganje komunalnih odpadkov je določeno v planskih dokumentih. Edini možen način odlaganja je urejena sanitarna deponija. Divje odlaganje odpadkov ni dovoljeno.

4.0. Oskrba z električno energijo

33. člen

Na področju oskrbe z električno energijo je potrebno upoštevati veljavne predpise za to področje.

Upravljalac mora zagotavljati ustrezne napetostne razmere za potrebe gospodinjstev in dejavnosti na osnovi izpolnitve tehničnih pogojev, ki jih predpiše v elektroenergetskem soglasju, pred izdajo gradbenega dovoljenja.

VII. DRUGI POSEGI, KI TRAJNO SPREMINJAJO PROSTOR

34. člen

Vsi posegi, ki trajno spreminjajo namensko izrabo, morajo poleg tehničnih predpisov upoštevati pogoje varovanja naravne in kulturne dediščine, morebitne negativne posledice posega v prostor ter ekološko stabilnost širšega območja.

Načrtovani in izvedeni morajo biti tako, da prostora ne degradirajo, ampak se čimbolj prilagodijo krajinski sliki.

35. člen

Krčenje drevesnih sestojev (skupine dreves) je možno le ob soglasju gozdnogospodarske organizacije.

36. člen

Pri izvajanju vodnogospodarskih ureditev je obvezno sodelovanje lovske in ribiške zveze, pristojne spomeniško varstvene službe in gozdno gospodarske organizacije.

37. člen

Pri izvajanju agrooperacij, za katere ni predpisan prostorski izvedbeni načrt, je obvezno sodelovanje kmetijske zemljiške skupnosti in pristojnega zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine.

38. člen

Pri izvajanju izkoriščanja naravnih surovin in mineralov je obvezno sodelovanje vseh uporabnikov prostora oz. določenega območja.

39. člen

Po prenehanju izkoriščanja posameznega območja je investitor dolžan območje sproti sanirati, zazeleniti ali ga usposobiti za primerno rabo.

VIII. VAROVANJE NARAVNE IN KULTURNE DEDIŠČINE

40. člen

Na območjih varovanja naravne in kulturne dediščine ter območjih značilno oblikovane kulturne krajine je pri vsakem posegu potrebno predhodno pozitivno mnenje in pogoji pristojne spomeniško-varstvene službe.

Na območju občine Lendava so opredeljena **zavarovana območja goric**, na katerih ni dovoljena gradnja novih objektov. Dopustna je le sprememba notranjosti obstoječih objektov, obnova ostrešja, kritine, stavbnega pohištva, tal ali fasade. Zunanji izgled objekta se ne sme spreminjati. Izjemoma je na **zavarovanih** območjih goric dovoljena gradnja zemljank, v kolikor so za to dani naravni pogoji (primerna konfiguracija terena in ni motena veduta zaščitnega območja).

Dela na objektu je možno začeti po predhodni priglasitvi upravnemu organu in ob soglasju pristojne spomeniško-varstvene organizacije ter predhodnem mnenju in pogojih Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine.

V primeru gradnje zemljank in posega v nosilno konstrukcijo objekta pa si mora investitor pridobiti soglasje pristojne spomeniško-varstvene organizacije ter lokacijsko in gradbeno dovoljenje pri občinskem upravnem organu.

Zavarovana območja goric v občini Lendava so:

— **OKOLICA TROJICE V LENDAVSKIH GORICAH**, ki zajema naslednje parce št. 6122, 6125, 6126, 6123, 6130, 6131, 6137, 6139, 6141, 6140, 6144/1, 6144/2, 6145, 6147, 6149, 6151, 6153, 6154, 6160, 6162 v globino 100 m vzhodno od občinske poti ob Trojici, 6163, 6165/2 v celoti in parce št. 6164 v globino na severu 150 m, na jugu 100 m, zahodno od občinske poti parce št. 6165/1, 6166/2, 6166/1 in 6167 v globino 100 m zahodno od iste občinske poti.

— **OKOLICA KRANJČEVE KLETI V LENDAVSKIH GORICAH**, ki zajema naslednje parce številke: 5309, 5310, 5311 v globino 10 m zahodno od poti, 5312 severno v globino 12 m, južno 9 m, 5313 in del 5314 v globino vzhodno od iste poti, 5317 v celoti,

5319 v globino 20 m zahodno od poti, 5320 južno v globino 20 m, severno v globino 16 m, 5321 v globino 15 m ter cela parce št. 5322 vse zahodno od poti.

— **OKOLICA UJ TOMAŽ V LENDAVSKIH GORICAH**, ki zajema naslednje parcelne številke: 4999/1, 4999/2, 4979, 4971, 4977, 4982, 4985, 4993, 4996, 4998, 4987, 4986, 4990, 4974 in objekti — vinske kleti, ki stojijo na parce št. 373, 363, 361, 362, 365, 366, 370, 371, 372, 367, 368 in 369.

— **OKOLICA TRAJBERJEVE KLETI V STREHOVSKIH GORICAH**, ki zajema naslednje parce številke: 1296, 1297, 1298, 1299, 1300, 1301, 1302, 1303, 1304, 1305, 1306, 1307, 1308, 1309, 1310, 1311, 1312, 1313, 1314, 1318, 1319, 1320, v celoti severno od občinske poti 1055, 1056, 1057, 1058, 1059 vzhodno od poti.

Južno od poti v globino 50 m parce št. 1253/1, 1253/2, 1253/3, 1253/4, 1253/5, 1254, 1256, 1257, 1260, 1261, 1264, 1265, 1268, 1269, 1271, 1273, 1274, 1276, 1277, 1279, 1280, 1283, 1284, 1287, 1288, 1291, 1292, 1295, 1436, 1437 in 1439.

— **OKOLICA SV. MARTIN V KOBILJSKIH GORICAH**: ki zajema parce št.: 6430 v celoti in parcele 6348, 6349, 6350/4, 6351, 6352 in 6353 severno od parce št. 6430 v globino 25 m (travniki od vinogradov) in 6354, 6355, 6355/2 del travnika od vinograda.

Zavarovana območja na ravninskem delu občine Lendava (Uradne objave št. 22/74) so:

— okolica termalnih vrelcev v Petišovcih,

— obrežje Mure v višini 100 m in območja znotraj visokovodnih obrambnih nasipov,

— območje, akumulacije Radmožanci, ki so navedena v 15. členu Odloka o urbanističnem redu v občini Lendava.

IX. VAROVANJE IN IZBOLJŠANJE OKOLJA

41. člen

Vsi posegi v prostor morajo upoštevati sanitarno-tehnične predpise. Izvedeni morajo biti tako, da ne bodo poslabšali kvalitete talne vode, prekomerno onesnaževali prsti in zraka ali načenjati ekološko ravnotežje v pokrajini.

X. UREJANJE PROSTORA ZA SPLOŠNO LJUDSKO OBRAMBO IN DRUŽBENO SAMOZAŠČITO

42. člen

To področje se ureja na podlagi veljavnih predpisov.

XI. PREDHODNE IN KONČNE DOLOČBE

43. člen

Grafični del prostorskih ureditvenih pogojev je na vpogled občanom, organizacijam združenega dela in skupnostim pri upravnem organu Skupščine občine Lendava in na Zavodu za urbanizem Maribor.

44. člen

Nadzor nad izvajanjem tega odloka opravlja Uprava za inšpekcijske službe občin Gornja Radgona, Ljutomer, Lendava in Murska Sobota.

45. člen

Z uveljavitvijo določb tega odloka preneha veljavnost odloka o urbanističnem redu za območje goric v občini Lendava (Ur. objave št. 16/82).

46. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah.

Številka: 350-1/88-7

Datum: 6. 10. 1988

Predsednik
Skupščine občine Lendava
Rudolf LEINER, l. r.

209

Na podlagi drugega odstavka 39. člena Zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (Ur. list SRS, št. 18/84) ter 267. člena Statuta občine Lendava (Uradne objave pomurskih občin št. 37/81 in 9/86) je Skupščina občine Lendava na seji zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti dne 28. 10. 1988 sprejela

ODLOK

o prostorskih ureditvenih pogojih za prostorsko celoto — mesto lendava

0. UVODNA DOLOČILA

1. člen

V skladu z dolgoročnim planom občine Lendava za obdobje 1986—2000 in družbenim planom občine Lendava za obdobje 1986—1990 se za prostorsko celoto, ki obsega ureditveno območje mesta Lendava sprejmejo prostorski ureditveni pogoji.

Prostorske ureditvene pogoje je izdelal Zavod za ekonomiko in urbanizem Murska Sobota pod številko naloge 8/88-UP/LE v juniju 1988.

2. člen

Prostorski ureditveni pogoji vsebujejo:

— obrazložitev meril in pogojev za posege v prostor s soglasji pristojnih organov, organizacij in skupnosti;

— prikaz ureditvenega območja mesta Lendava z načini urejanja s prostorskimi izvedbenimi akti in delitve na detaljne liste po območjih in merilu 1:5000;

— prikaz tras vodovoda v merilu 1:5000;

— prikaz tras kanalizacije v merilu 1:5000;

— prikaz tras elektro in PTT omrežja v merilu 1:5000;

— prikaz meril in pogojev za posege v prostor na obravnavanem

območju in preglednih katastrskih načrtih v merilu 1:1000 oziroma 1:2000 za celotno prostorsko celoto;

— besedilo odloka o prostorskih ureditvenih pogojih.

3. člen

Prostorski ureditveni pogoji določajo:

- I. Meje območij;
- II. Splošna merila in pogoje za posege v prostor:
 1. Funkcijo ureditvenih območij s pogoji za izrabo in kvaliteto graditve ali drugih posegov v prostor
 2. Merila in pogoje glede vrste posegov v prostor
 3. Merila in pogoje za oblikovanje novogradenj in drugih posegov v prostor
 4. Merila in pogoje za določanje gradbenih parcel in funkcionalnih zemljišč
 5. Merila in pogoje za prometno urejanje
 6. Merila in pogoje za komunalno in energetska opremljanje ter za urejanje sistemov zvez
 7. Merila in pogoje za varstvo in razvoj naravne in kulturne dediščine
 8. Merila in pogoje za varovanje in izboljšanje okolja
 9. Merila in pogoje za urejanje prostora za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito
- III. Posebna merila in pogoje za posege v prostor;
- IV. Končna določila

4. člen

Določila prostorskih ureditvenih pogojev se nanašajo na posamezna območja urejanja. Posegi v prostor so dopustni le, če so v skladu s splošnimi merili in pogoji in posebnimi merili in pogoji, določenimi za posamezna območja urejanja.

5. člen

Občinski upravni organ, pristojen za urejanje prostora, lahko pred izdajo lokacijskega dovoljenja za posamičen poseg v prostor zahteva podrobno analizo prostorskih pogojev v območju, če je to potrebno:

- za ugotovitev in odpravo motenj, ki jih investitor že povzroča z obstoječo dejavnostjo;
- za ugotovitev morebitnih sprememb splošnih pogojev v območju, ki so nastale postopoma skozi daljše obdobje;
- za zagotovitev enakih možnosti uporabnikom glede razreševanja njihovih prostorskih potreb, kadar obstaja nevarnost, da bi s posamičnimi posegi ne omogočili racionalne izrabe prostora;
- za zagotovitev enotnega oblikovanja širšega območja.

Analiza iz prvega odstavka tega člena se opravi kot strokovna podlaga za izdelavo lokacijske dokumentacije.

Občinski upravni organ lahko v navedenih primerih lokacijsko dovoljenje za novi poseg v prostor pogojuje s predhodno ureditvijo ali opremo prostora.

I. MEJE OBMOČIJ

6. člen

Meje prostorske celote in območij urejanja so razvidne iz grafičnih prikazov prostorskih ureditvenih pogojev v merilu 1:2000 in 1:1000.

7. člen

Prostorski ureditveni pogoji določajo merila in pogoje za posege v prostor za naslednja območja urejanja:

Oznaka območja urejanja	Trajanje, urejanje s PUP
PUP-01/Si	trajno
PUP-02/I	trajno
PUP-03/Z	trajno
PUP-04/Si	trajno
PUP-05/Z	trajno
PUP-06/C	trajno
PUP-07/Si	trajno
PUP-08/Si	trajno
PUP-09/Z	trajno
PUP-10/C	trajno
PUP-11/Sb	trajno
PUP-12/Si	trajno
PUP-13/C	trajno
PUP-14/R	trajno
PUP-15/C	trajno
PUP-16/Si	trajno
PUP-17/Si	trajno
PUP-18/Z	trajno
PUP-19/Sb	trajno
PUP-20/R	trajno
PUP-21/C	trajno
PUP-22/C	trajno
PUP-23/I	trajno
PUP-24/R	trajno

PUP-25/Z
PUP-26/Si
PUP-27/I

trajno
trajno
trajno

PIN/I-01/Si
PIN/I-02/C
PIN/I-03/R
PIN/I-04/I
PIN/I-05/I
PIN/I-06/I
PIN/I-07/I
PIN/I-08/I

do spremembe PIN
do spremembe PIN
do spremembe PIN
do spremembe PIN
do spremembe PIN
do spremembe PIN
do spremembe PIN
do spremembe PIN

PIN/P-01/Si
PIN/P-02/Si
PIN/P-04/Si
PIN/P-04/Z
PIN/P-05/Si
PIN/P-06/C
PIN/P-07/Sb
PIN/P-08/Si
PIN/P-09/T
PIN/P-10/Sb
PIN/P-11/I-a
PIN/P-11/I-b
PIN/P-12/Si
PIN/P-13/T
PIN/P-14/I
PIN/P-15/I
PIN/P-16/Ti

do sprejetja PIN
do sprejetja PIN
do sprejetja PIN
do sprejetja PIN
do sprejetja PIN
do sprejetja PIN
do sprejetja PIN
do sprejetja PIN
do sprejetja PIN
do sprejetja PIN
do sprejetja PIN
do sprejetja PIN
do sprejetja PIN
do sprejetja PIN
do sprejetja PIN
do sprejetja PIN
do sprejetja PIN

II. SPLOŠNA MERILA IN POGOJI

1. FUNKCIJE OBMOČIJ UREJANJA S POGOJI ZA IZRABO IN KVALITETO GRADITVE ALI DRUGIH POSEGOV V PROSTOR

8. člen

V dolgoročnem planu občine Občine Lendava je za posamezna območja urejanja določena pretežna namenska raba zemljišč znotraj ureditvenega območja mesta Lendava in so namenjena poselitvi:

- Si — območja za stanovanja (individualna stanovanjska gradnja)
- Sb — območja za stanovanja (blokova gradnja)
- C — območja za centralne dejavnosti (oskrbne, storitvene, družbene)
- I — območja za industrijo
- T — območja za transportno skladiščne dejavnosti
- O — območja za proizvodno obrtno dejavnosti
- R — območja za šport in rekreacijo
- Z — območja zelenih površin

9. člen

Dolgoročni in srednjeročni plan občine Lendava določata za posamezna območja urejanja izdelavo prostorskih izvedbenih načrtov (PIN):

- zazidalnih načrtov
- ureditvenih načrtov
- lokacijskih načrtov.

2. MERILA IN POGOJI GLEDE VRSTE POSEGOV V PROSTOR

2.1. Splošna merila in pogoji za posege v območja, za katera ne bodo izdelani prostorski izvedbeni načrti:

10. člen

2.1.1. Območja za stanovanja — individualna gradnja (Si)
Na območjih za stanovanja in njim spremljajoče dejavnosti so dopustne graditve in ureditve:

- individualnih stanovanjskih objektov in sicer:
 - dopolnilne in nadomestne gradnje
 - prizidave
 - tekoča vzdrževalna dela in adaptacije
 - rekonstrukcije (prenavljanje)
 - odstranitve objektov
 - postavitev pomožnih objektov in naprav
 - prometnega, komunalnega in energetskega omrežja, objektov in naprav ter objektov in naprav za zveze in sicer:
 - tekoča vzdrževalna dela in adaptacije
 - rekonstrukcije (prenavljanje)
 - dopolnilne in nadomestne gradnje
 - postavitev pomožnih objektov in naprav
 - javnih zelenih površin ter drevoredov in sicer:
 - tekoča vzdrževalna dela
 - ureditve in saditve
 - odstranitve dreves z obvezno nadomestitvijo
- Dopustne so spremembe namembnosti objektov ali delov objektov v stanovanja in jim spremljajoče dejavnosti.
Spremembe namembnosti garažnih objektov niso dopustne.

11. člen

2.1.2. Območja za stanovanja — blokovna gradnja (Sb)

Na območjih za stanovanja in njim spremljajoče dejavnosti so dopustne graditve in ureditve:

- stanovanjskih objektov in sicer:
 - tekoča vzdrževalna dela in adaptacije
 - rekonstrukcije (prenavljanje)
- prometnega, komunalnega in energetskega omrežja, objektov in naprav ter objektov in naprav za zveze in sicer:
 - tekoča vzdrževalna dela in adaptacije
 - rekonstrukcije (prenavljanje)
 - dopolnilne in nadomestne gradnje
 - odstranitve
 - postavitve pomožnih objektov in naprav
- javnih zelenih površin ter drevoredov in sicer:
 - tekoča vzdrževalna dela
 - ureditve in saditve
 - odstranitve dreves z obvezno nadomestitvijo

12. člen

2.1.3. Območja za centralne dejavnosti (C)

V območjih za centralne dejavnosti so dopustne graditve in ureditve:

- objektov in naprav za oskrbne, storitvene in družbene dejavnosti in sicer:
 - dopolnilne in nadomestne gradnje
 - tekoča vzdrževalna dela in adaptacije
 - rekonstrukcije (prenavljanje)
 - odstranitve objektov in naprav
- prometnega, komunalnega in energetskega omrežja, objektov in naprav ter objektov in naprav za zveze in sicer:
 - dopolnilne in nadomestne gradnje
 - tekoča vzdrževalna dela in adaptacije
 - rekonstrukcije (prenavljanje)
 - odstranitve
 - postavitve pomožnih objektov in naprav
- javnih zelenih površin ter drevoredov in sicer:
 - tekoča vzdrževalna dela
 - ureditve in saditve
 - odstranitve dreves z obvezno nadomestitvijo

13. člen

2.1.4. Območja za industrijo (I)

V območjih za industrijo so dopustne graditve in ureditve:

- objektov in naprav za industrijske dejavnosti in sicer:
 - dopolnilne in nadomestne gradnje
 - tekoča vzdrževalna dela in adaptacije
 - rekonstrukcije (prenavljanje)
 - dozidave in nadzidave
 - odstranitve objektov
 - postavitve pomožnih objektov in naprav
- prometnega, komunalnega in energetskega omrežja, objektov in naprav ter objektov in naprav za zveze in sicer:
 - dopolnilne in nadomestne gradnje
 - tekoča vzdrževalna dela in adaptacije
 - rekonstrukcije (prenavljanje)
 - odstranitve
 - postavitve pomožnih objektov in naprav
- javnih zelenih površin ter drevoredov in sicer:
 - tekoča vzdrževalna dela
 - ureditve in saditve
 - odstranitve dreves z obvezno nadomestitvijo
 - vodnogospodarske ureditve in sicer:
 - tekoča vzdrževalna dela
 - rekonstrukcije

14. člen

2.1.5. Območja za šport in rekreacijo (R)

V območjih za šport in rekreacijo so dopustne gradnje in ureditve:

- športnih in rekreacijskih objektov ter naprav za potrebe prebivalstva in za turizem in sicer:
 - tekoča vzdrževalna dela in adaptacije
 - rekonstrukcije (prenavljanje)
- prometnega, komunalnega in energetskega omrežja, objektov in naprav ter omrežja, objektov in naprav za zveze in sicer:
 - dopolnilne gradnje
 - tekoča vzdrževalna dela, sanacije in rekonstrukcije
 - postavitve pomožnih objektov in naprav
- vodnogospodarske ureditve in sicer:
 - tekoča vzdrževalna dela
 - rekonstrukcije
- zelenih površin in drevoredov in sicer:
 - tekoča vzdrževalna dela
 - obnavljanje drevja

2.1.6. Območja zelenih površin (Z)

V območjih zelenih površin so dopustne graditve in ureditve:

- zelenih površin in drevoredov in sicer:

- tekoča vzdrževalna dela
- obnavljanje drevja
- prometnega, komunalnega in energetskega omrežja, objektov in naprav ter omrežja, objektov in naprav za zveze in sicer:
 - dopolnilne gradnje
 - tekoča vzdrževalna dela, sanacije in rekonstrukcije
 - postavitve pomožnih objektov in naprav
- vodnogospodarske ureditve in sicer:
 - tekoča vzdrževalna dela
 - rekonstrukcije

2.2. Splošna merila in pogoji za posege v območja, za katera so izdelani prostorski izvedbeni načrti

16. člen

Na območjih, za katera so izdelani prostorski izvedbeni načrti (PIN), niso dopustni posegi, ki bi kakorkoli spreminjali predvideno gradbeno strukturo območja ali onemogočali celovito izvedbo izdelanega prostorskega izvedbenega načrta.

Za vsa območja z izdelanimi prostorskimi načrti so vsi dopustni posegi določeni v posebnih merilih in pogojih za posege v prostor.

2.3. Splošna merila in pogoji za posege v območja, za katera bodo izdelani prostorski izvedbeni načrti

17. člen

Na območjih, za katera bodo izdelani prostorski izvedbeni načrti (PIN), niso dopustni posegi, ki bi kakorkoli ovirali ali onemogočali celovito izvedbo predvidenega načrta.

Dopustni so naslednji posegi:

- nujna vzdrževalna dela na obstoječih objektih in napravah do sprejetja prostorskega izvedbenega načrta
- postavitve pomožnih in začasnih objektov in naprav ter ozeleinitve, ki jih morajo lastniki odstraniti na lastne stroške pred pričetkom izvajanja prostorskega izvedbenega načrta, če so v nasprotju s predvidenimi posegi v prostorskem izvedbenem načrtu
- prometne, komunalne, energetske, vodnogospodarske ureditve, če so v skladu s programsko zasnovo za prostorske izvedbene načrte in ne ovirajo celovite izvedbe predvidenega načrta;
- odstranitve obstoječih objektov in naprav.

3. MERILA IN POGOJI ZA OBLIKOVANJE OBJEKTOV IN DRUGIH POSEGOV V PROSTOR

18. člen

Pri dopolnilnih in nadomestnih gradnjah, dozidavah in nadzidavah ter drugih posegih v prostor je treba upoštevati naslednje oblikovne pravne, značilne za posamezna območja urejanja in sicer:

Iloriso zasnovo dela naselja (parcelacija in lega objektov na funkcionalnem zemljišču)

- razporeditev stavbnih mas in njihovo medsebojno razmerje
- orientacijo objektov
- odmike od sosednjih objektov
- gradbene črte
- razmerja stavbne mase (ilorisna razmerja in višina)
- arhitekturne elemente
- streho (naklon, smer slemenja, oblika)
- gradbene materiale, teksture, barve;
- ureditev zemljišča (parcele) in javnih površin (tlaki, ograje, ozelenitve).

19. člen

Na območjih, ki so bila zgrajena na osnovi prostorskega izvedbenega načrta, morajo novi posegi v prostor upoštevati enotno funkcionalno in oblikovno zasnovo zazidave ter oblikovne pravne objektov in odprtega prostora.

20. člen

Novi in dograjeni objekti morajo biti odmaknjeni od parcelne meje tako, da ni motena sosednja posest, da je možno vzdrževanje in raba objektov z lastnega funkcionalnega zemljišča, da ni zmanjšana osončenost parcel in da so upoštevani varstveni pogoji (predpisi).

21. člen

Odmik od sosednjega objekta mora biti najmanj 8 metrov. Manjši odmiki so dopustni le, če so zagotovljeni ustrezni požarno varstveni ukrepi in sanitarni pogoji.

22. člen

Za oblikovanje objektov, ki se adaptirajo, rekonstruirajo ter dozidavajo in nadzidavajo veljajo enaka merila in pogoji kot za novo gradnje.

23. člen

Ulična oprema v naseljih in oprema odprtega prostora, kot so kiosk, telefonske govornice, postajališča javnega prometa, klopi, smetnjaki in podobno, morata biti za okrožen grajen ali krajinski ambient oblikovani enotno.

Objekti morajo biti razmeščeni tako, da so prilagojeni neposrednim sosednjim objektom in ureditvi odprtega prostora ter, da ne ovirajo prometa.

24. člen

Lokacija za postavitev spominskega obeležja naj bo izbrana tako, da se z njo vsebinsko in oblikovno dopolnjuje javni prostor. Pri izbiri lokacije mora sodelovati pristojna strokovna služba za varstvo naravne in kulturne dediščine.

25. člen

Pomožni objekti so dopustni kot prizidki k stanovanjskim ali gospodarskim poslopijem ali kot samostojni objekti. Oblikovno morajo biti usklajeni z obstoječimi sosednjimi objekti, ob upoštevanju pogojev za graditev novih objektov.

26. člen

Ograje so dopustne, kadar je potrebno zavarovanje zemljišča, objekta ali naprave pred nevarnimi vplivi za ljudi in živali ter pred neželenimi vplivi okolice in za preprečevanje nedovoljenega prečkanja območij. Ograje ne smejo biti višje kot 120 cm, razen v primeru posebnih varstvenih zahtev.

27. člen

Začasni objekti in naprave, predvsem večja reklamna znamenja in turistične ter druge oznake morajo biti postavljeni v prostoru združeno tako, da niso motilni (pogledi) in ne ovirajo prometa ter vzdrževanja komunalnih naprav.

28. člen

Posamični komunalni objekti in naprave (trafopostaje ipd) morajo biti postavljeni nevpadljivo, praviloma v sklopu drugega objekta, neposredno poleg njega ali pod nivojem javne površine.

29. člen

Pri regulacijah je treba poleg hidrotehničnih zahtev in pogojev upoštevati tudi ohranjanje naravnih lastnosti prostora ter varovanje in razvoj naravne dediščine. Kjer razmere dopuščajo, je potrebno ohranjati prvotno strukturo vodotokov in ponovno vzpostaviti vegetacijo.

30. člen

Ob vodotokih je potrebno zagotoviti 4-m odmike objektov na vsako stran korita, da je možno vzdrževanje vodotoka z mehanizacijo in da je možno ob njih speljati rekreacijske poti.

4. MERILA IN POGOJI ZA DOLOČANJE GRADBENIH PARCEL OZIROMA FUNKCIONALNIH ZEMLJIŠČ

31. člen

Funkcionalno zemljišče se določa glede na velikost objekta (tlorisni obseg in višino), namembnost objekta, tip objekta (prostostoječ ali vezan), lego sosednjih objektov (da se zagotovijo potrebni odmiki) in oblikovanost zemljišča.

Funkcionalno zemljišče mora omogočati normalno uporabo in vzdrževanje objekta z vsemi spremljajočimi prostorskimi potrebami (dostop, dovoz, parkiranje, kmetijski, gospodarski in drugi objekti ipd.), razen v primeru, da je del teh potreb zagotovljen na drugem zemljišču.

5. MERILA IN POGOJI ZA PROMETNO UREJANJE

32. člen

Priključki na cestno omrežje morajo biti urejeni tako, da se z njimi ne ovira promet in da se ne poškodujejo ceste oz. cestni objekti.

33. člen

Interni dovozi in dostopi morajo biti praviloma navezani na javno prometno omrežje s skupnim priključkom.

34. člen

Dvorišča morajo biti dostopna za urgentni dovoz neposredno s ceste ali posredno preko sosednjih dvorišč. Sosednja dvorišča morajo imeti možnost prehoda.

35. člen

Avtobusna postajališča morajo imeti označene prehode čez ceste.

6. MERILA IN POGOJI ZA KOMUNALNO IN ENERGETSKO OPREMLJANJE

36. člen

Gradnje objektov, dozidave in rekonstrukcije ter adaptacije so možne na komunalno opremljenih zemljiščih.

37. člen

Vsi objekti se morajo priključiti na obstoječe oz. kasneje na novozgrajeno komunalno in energetsko omrežje in naprave.

Območja urejanja namenjena poselitvi, morajo biti opremljena vsaj z minimalno komunalno opremo, ki obsega omrežje in naprave za oskrbo s pitno vodo, omrežje in naprave za oskrbo z električno energijo in urejeno zbiranje in odstranjevanje komunalnih odpadkov.

38. člen

Komunalne in energetske ureditve morajo biti izvedene na način, ki zagotavlja ustrezno varstvo okolja (zrak, voda, tla) in ustreza pogojem SLO in DS (varstvo pred požarom, oskrba v izrednih razmerah, zmanjševanje ogroženosti ipd.).

6.1. Oskrba z vodo

39. člen

Graditev objektov, za katere je predvidena poraba večjih količin vode, je dopustna le v primeru, da se predhodno zagotovi ustrezna vodooskrba.

40. člen

V območjih urejanja, namenjenih poselitvi, kjer vodovodno omrežje in naprave ne zagotavljajo zadostnih količin požarne vode in ustreznega pritiska, je potrebno urediti ustrezne požarne bazene oz. zagotoviti dostope k površinskim vodotokom (če pretoki to dopuščajo), ob pogojih, ki jih določi pristojna občinska služba.

6.2. Odvajanje odpadnih voda

41. člen

Vse objekte, ki so priključeni na vodovod je potrebno priključiti na kanalizacijsko omrežje za odvodnjo odpadne vode in na čistilno napravo za njeno čiščenje.

42. člen

Do izgradnje kanalizacijskega omrežja se odvajanje odpadnih voda rešuje z ustreznimi individualnimi napravami, ki zagotavljajo okolju neškodljiv način končne dispozicije, z vodotesnimi greznicami.

Pri obstoječih pretočnih greznicah s ponikovalnicami (ali brez) je potrebno prelive ukiniti do leta 1990.

43. člen

Za urejanje gnojišč, gnojničnih jam in greznic je potrebno upoštevati ustrezne predpise.

6.3. Oskrba z električno energijo:

44. člen

Graditev objektov, za katere je predvidena poraba večjih količin električne energije je dopustna le v primeru, da se predhodno zagotovi ustrezni pogoji, ki jih predpiše pristojna strokovna služba.

45. člen

Pri novogradnjah, prizidavah in nadzidavah je potrebno zagotoviti minimalne odmike od električnega omrežja.

6.4. Javna razsvetljava

46. člen

Prehodi čez ceste ob avtobusnih postajališčih morajo biti osvetljeni.

6.5. PTT

47. člen

Telefonske linije je potrebno praviloma kablirati. V primeru zračne postavitve PTT linij je potrebno drogove locirati tako, da ne ovirajo pogledov na vizualno zanimive točke v prostoru.

6.6. Odstranjevanje komunalnih odpadkov

48. člen

Obvezno je zbiranje in odvoz komunalnih odpadkov na centralno občinsko odlagališče komunalnih odpadkov.

Na odlagališče komunalnih odpadkov je prepovedano odlaganje posebnih odpadkov.

Odjemna mesta morajo biti dostopna vozilom za odvoz odpadkov in čim bližje cestišču, vizualno zakrita ter morajo ustrezati higien-skim in estetskim zahtevam.

49. člen

Za odpadke, ki se lahko uporabljajo kot surovine (papir, steklo ipd.) je potrebno namestiti na posebnih odjemnih mestih tipske kontejnerje.

7. MERILA IN POGOJI ZA VAROVANJE IN RAZVOJ NARAVNE IN KULTURNE DEDIŠČINE TER DRUGIH DOBRIN SPLOŠNEGA POMENA

50. člen

Pri izvajanju vseh posegov v delih naselij, območjih ter objektih, ki so naravna in kulturna dediščina, je potrebno pridobiti potrebne pogoje in soglasja od pristojne strokovne službe.

51. člen

Posegi, ki bi razvrednotili, poškodovali ali uničili dediščino niso dovoljeni.

Prestavitve in postavitve spomenikov so možne ob sodelovanju pristojne strokovne službe.

52. člen

Z novogradnjami in drugimi posegi ni dovoljeno spreminjati naselbinskih jeder in značilne zasnove delov naselja.

53. člen

Novogradnje in objekti, ki se nadzidujejo, ne smejo izstopati iz silhete naselja.

S posegi se ne sme zmanjšati vedutna izpostavljenost objektov, ki so spomeniki kulturne dediščine ali predstavljajo kvalitetne vizualne točke v prostoru. Pozidava je možna le na nižjih legah goric tako, da se ohrani silheta goric.

8. MERILA IN POGOJI ZA VAROVANJE IN IZBOLJŠANJE BIVALNEGA OKOLJA

54. člen

Za zagotovitev kvalitetnejših pogojev bivanja je potrebno:

- zavarovati vire pitne vode, vode in vodotoke pred onesnaženjem
- organizirati odvoz komunalnih odpadkov in sekundarnih surovin
- sanirati vse vrste prekomernih emisij, ki negativno vplivajo na okolje
- ekološko skladno posegati v prostor

55. člen

V proizvodnih objektih in obrtnih delavnicah so dovoljeni le takšni tehnološki postopki, ki ne bodo posegali v stanovanjska območja s prekomernim hrupom, onesnaženjem zraka, površinskih voda in podtalnic ter z odvajanjem tekočih in trdnih odpadkov na neustrezen način in na neustrezne deponije.

8.1. Varovanje zraka

56. člen

Vsi viri onesnaženja morajo biti izvedeni, opremljeni in vzdrževani tako, da ne izpuščajo v zrak večjih koncentracij škodljivih snovi, kot je dovoljeno s predpisi, ki urejajo to področje.

Organizacije združenega dela in druge pravne osebe morajo stalno nadzorovati onesnaževanje, ki ga povzročajo viri onesnaževanja zraka v njihovih objektih, obratih ali napravah na način, kot ga predpišejo s svojim splošnim aktom, ki ga sprejmejo v soglasju s pristojno inšpekcijsko službo.

8.2. Varstvo pred hrupom:

57. člen

Poseljena območja ob prometnicah je treba zavarovati pred prekomernim hrupom. Ocene in meritve hrupa je potrebno upoštevati pri lokacijskih postopkih v smislu odnikov oz. protihrupne zaščite in drugih protihrupnih omejitev. Protihrupna zaščita (če je potrebna) mora biti postavljena sočasno z izgradnjo objekta.

V stanovanjskih območjih (obstoječih in predvidenih) so dopustne le take spremljajoče dejavnosti, ki ne povzročajo prekomernega hrupa.

Investitorji obrtnih novogradenj si morajo pri lokacijskem postopku pridobiti strokovno oceno po 7. členu Zakona o varstvu pred hrupom.

8.3. Varstvo voda in obvodnih površin

58. člen

Varstveni režimi in območja lokalnih vodnih virov so določena s predpisi, ki urejajo to področje.

Tehnološke odpadne vode, katerih kvaliteta ne ustreza pogojem za odvod odpadnih voda, je potrebno predhodno očistiti oz. nevtralizirati v individualnih napravah.

9. MERILA IN POGOJI ZA UREJANJE PROSTORA ZA OBRAMBO IN ZAŠČITO

59. člen

Interesi in potrebe po zaklanjanju in zavarovanju prebivalstva in dobrin pred vojnimi dejstvi se urejajo skladno z veljavnimi predpisi za to področje.

60. člen

Za varstvo pred požarom je potrebno upoštevati temeljne pogoje in normative, ki so določeni skladno z veljavnimi predpisi za področje varstva pred požarom.

III. POSEBNA MERILA IN POGOJI ZA POSEGE V PROSTOR PO POSAMEZNIH OBMOČJIH UREJANJA

1. POSEBNA MERILA IN POGOJI ZA POSEGE V OBMOČJA, ZA KATERA NE BODO IZDELANI PROSTORSKI IZVEDBENI NAČRTI

61. člen

1.01. PUP-01/Si

Območje urejanja: Individualna stanovanjska gradnja

a — vrste posegov v prostor

Razen splošnih meril in pogojev za posege v prostor dopustne so:

— graditev in ureditve pomožnih objektov in sicer:

· novogradnje pomožnih objektov

· nadzidave pomožnih objektov, če so prizidki individualnim stanovanjskim objektom

b — Oblikovanje novogradenj

Veljajo splošna določila odloka.

62. člen

1.02. PUP-02/I

Območje urejanja: Gidos

a — Vrste posegov v prostor

Veljajo splošna določila odloka

b — Oblikovanje novogradenj

Veljajo splošna določila odloka.

1.03. PUP-03/Z

Območje urejanja: zelene površine

a — Vrste posegov v prostor

Veljajo splošna določila odloka.

b — Oblikovanje novogradenj

Veljajo splošna določila odloka.

64. člen

1.04. PUP-04/Si

Območje urejanja: individualna stanovanjska gradnja

a — Vrste posegov v prostor

Razen splošnih meril in pogojev za posege v prostor dopustne so:

— graditve in ureditve pomožnih objektov in sicer:

· novogradnje pomožnih objektov

· nadzidave pomožnih objektov, če se prizidki individualnim stanovanjskim objektom

b — Oblikovanje novogradenj

Veljajo splošna določila odloka.

65. člen

1.05. PUP-05/Z

Območje urejanja: Območje zelenih površin

a — Vrste posegov v prostor

Razen splošnih meril in pogojev za posege v prostor dopustne so:

— graditve in ureditve stanovanjskih objektov in sekundarnih bivališč (vikendi in vinske kleti) in sicer:

· novogradnje

· rekonstrukcije

· adaptacije

b — Oblikovanje novogradenj

Za vse posege velja pogoj pridobitve pogojev zavoda za spomeniško varstvo in geološkega zavoda.

66. člen

1.06. PUP-06/C

Območje urejanja: tehnična šola

a — vrste posegov v prostor

Razen splošnih meril in pogojev za posege v prostor dopustne so:

— graditve in ureditve objektov družbenih dejavnosti in sicer:

· dopolnilne gradnje

· prizidave

· rekonstrukcije

· adaptacije

Intervencije na individualnih stanovanjskih objektih niso dovoljene

b — Oblikovanje novogradenj

Veljajo splošna določila odloka.

67. člen

1.07. PUP-07/Si

Območje urejanja: Individualna stanovanjska gradnja

a — Vrste posegov v prostor

Razen splošnih meril in pogojev za posege v prostor dopustne so:

— graditev in ureditve individualnih stanovanjskih objektov in sicer:

· novogradnje objektov

b — Oblikovanje novogradenj

Potrebna pridobitev mnenja Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine.

68. člen

1.08. PUP-08/Si

Območje urejanja: Individualna stanovanjska gradnja

a — Vrste posegov v prostor

Razen splošnih meril in pogojev za posege v prostor dopustne so:

— graditev in ureditve individualnih stanovanjskih objektov in sicer:

- dopolnilne gradnje
 - b — Oblikovanje novogradenj
- Veljajo splošna določila odloka.

69. člen

1.09. PUP-09/Z

Območje urejanja: Območje zelenih površin

a — Vrste posegov v prostor

Razen splošnih meril in pogojev za posege v prostor dopustne

so:

— graditve in ureditve stanovanjskih objektov in sekundarnih bivališč (vikendi in vinske kleti) ob vznožju goric in sicer:

- dopolnilne gradnje pod pogojem pridobitve mnenja geološkega zavoda

— graditve in ureditve stanovanjskih objektov in sekundarnih bivališč (vikendi in vinske kleti) ob vinski cesti in sicer:

- novogradnje
- rekonstrukcija
- adaptacije

b — Oblikovanje novogradenj

Za vse posege velja pogoj pridobitve pogojev zavoda za spomeniško varstvo.

70. člen

1.10. PUP-10/C

Območje urejanja:

a — Vrste posegov v prostor

Razen splošnih meril in pogojev za posege v prostor dopustne

so:

— dopolnilne gradnje.

b — Oblikovanje novogradenj

Veljajo splošna določila odloka.

71. člen

1.11. PUP-11/Sb

Območje urejanja: Blokovsko naselje

a — Vrste posegov v prostor

Razen splošnih meril in pogojev za posege v prostor dopustne

so:

— gradnja garaž za osebne avtomobile.

b — Oblikovanje novogradenj

Veljajo splošna določila odloka.

72. člen

1.12. PUP-12/Si

Območje urejanja: Individualno stanovanjsko območje

a — Vrste posegov v prostor

Razen splošnih meril in pogojev za posege v prostor dopustne

so:

— graditve in ureditve stanovanjskih in pomožnih objektov in

sicer:

- dopolnilne gradnje
- nadzidave so maksimalne višine $P + 1 + M$ kot prizidki stanovanjskim objektom
- graditve in ureditve za potrebe otroškega vrtca in sicer:
- rekonstrukcije
- adaptacije

gradnja pomožnih objektov

b — Oblikovanje novogradenj

Veljajo splošna določila odloka

73. člen

1.13. PUP-13/C

Območje urejanja: Zdravstveni dom

a — Vrste posegov v prostor

Razen splošnih meril in pogojev za posege v prostor dopustne

so:

— dopolnilne gradnje za potrebe zdravstvenega doma.

b — Oblikovanje novogradenj

Veljajo splošna določila odloka.

74. člen

1.14. PUP-14/R

Območje urejanja: Rekreativsko območje

a — Vrste posegov v prostor

Razen splošnih meril in pogojev za posege v prostor dopustne

so:

— dopolnilne gradnje za potrebe OŠ Drago Lugarič.

b — Oblikovanje novogradenj

Veljajo splošna določila odloka.

75. člen

1.15. PUP-15/C

Območje urejanja: Trgovsko poslovno stanovanjsko območje

a — Vrste posegov v prostor

Razen splošnih meril in pogojev za posege v prostor dopustne

so:

— graditve in ureditve stanovanjskih objektov in sicer:

- nadomestne gradnje
- prizidave
- gradnja pomožnih objektov

— graditve in ureditve objektov družbenih dejavnosti in sicer:

- nadomestne gradnje
- prizidave
- nadzidave
- rekonstrukcije
- adaptacije

— graditve in ureditve objektov za potrebe obrtne dejavnosti in

sicer:

- novogradnje
- prizidave
- nadzidave
- rekonstrukcije
- adaptacije.

— graditve in ureditve poslovnih objektov in sicer:

- nadzidave
- adaptacije
- rekonstrukcije

b — Oblikovanje novogradenj

Veljajo splošna določila odloka.

76. člen

1.16. PUP-16/Si

Območje urejanja: Območje individualnih stanovanjskih objek-

tov

a — vrste posegov v prostor

Razen splošnih meril in pogojev za posege v prostor dopustne

so:

— graditve in ureditve stanovanjskih, obrtnih in pomožnih objektov in sicer:

- dopolnilne gradnje
- nadzidave
- prizidave
- rekonstrukcije

b — Oblikovanje novogradenj

Veljajo splošna določila odloka.

77. člen

1.17. PUP-17/Si

Območje urejanja: Individualno stanovanjsko območje

a — Vrste posegov v prostor

Razen splošnih meril in pogojev za posege v prostor dopustne

so:

— prizidave obstoječih stanovanjskih objektov

— gradnja pomožnih objektov

— gradnja obrtnih delavnic z dejavnostjo, ki ne presega dopustno raven hrupa

b — Oblikovanje novogradenj

Veljajo splošna določila odloka.

78. člen

1.18. PUP-18/Z

Območje urejanja: Pokopališča

a — Vrste posegov v prostor

Razen splošnih meril in pogojev za posege v prostor dopustne

so:

— nadomestna gradnja, rekonstrukcija, adaptacija ali prizidava mrliške veže.

b — Oblikovanje novogradenj

Veljajo splošna določila odloka.

79. člen

1.19. PUP-19/Sb

Območje urejanja: Blokovski kompleks

a — vrste posegov v prostor

Razen splošnih meril in pogojev za posege v prostor dopustne

so:

— adaptacije in rekonstrukcije obstoječih stanovanjskih objek-

tov

— gradnja garaž za osebne avtomobile

b — Oblikovanje novogradenj

Veljajo splošna določila odloka.

80. člen

1.20. PUP-20/R

Območje urejanja: Rekreativsko cona

a — Vrste posegov v prostor

Veljajo splošna določila odloka

b — Oblikovanje novogradenj

Veljajo splošna določila odloka

81. člen

1.2. PUP-21/C

Območje urejanja:

a — Vrste posegov v prostor

Veljajo splošna določila odloka

b — Oblikovanje novogradenj

Veljajo splošna določila odloka.

82. člen

1.22. PUP-22/C

Območje urejanja: Avtobusna postaja

a — Vrste posegov v prostor

Razen splošnih meril in pogojev za posege v prostor dopustne

so:

- dopolnilne gradnje za potrebe avtobusne postaje
 - ureditve zunanjega prostora
 - b — Oblikovanje novograđenj
- Veljajo splošna določila odloka.

83. člen

1.23. PUP-23/:

Območje urejanja: Industrijska cona

- a — Vrste posegov v prostor
- Veljajo splošna določila odloka
- b — Oblikovanje novograđenj
- Veljajo splošna določila odloka

84. člen

1.23. PUP-24/R

Območje urejanja: Rekreativna cona

- a — Vrste posegov v prostor
- Razen splošnih meril in pogojev za posege v prostor dopustne

- so:
- dopolnilne in nadomestne gradnje ter rekonstrukcije in adaptacije za potrebe rekreacijske dejavnosti
 - b — Oblikovanje novograđenj
 - Veljajo splošna določila odloka.

85. člen

1.25. PUP-25/Z

Območje urejanja:

- a — Vrste posegov v prostor
- Veljajo splošna določila odloka.
- b — Oblikovanje novograđenj
- Veljajo splošna določila odloka.

86. člen

1.26. PUP-26/Si

Območje urejanja: Kolodvorska ulica

- a — Vrste posegov v prostor
- Razen splošnih meril in pogojev za posege v prostor dopustne

- so:
- nadomestne gradnje individualnih stanovanjskih objektov
 - prizidave in nadzidave
 - gradnja pomožnih objektov
 - gradnja obrtnih delavnic v skladu s splošnimi higiensko sanitarnimi pogoji
 - b — Oblikovanje novograđenj
 - Veljajo splošna določila odloka.

87. člen

1.27. PUP-27/I

Območje urejanja: Primat

- a — Vrste posegov v prostor
- Razen splošnih meril in pogojev za posege v prostor dopustne

- so:
- graditve in ureditve objektov za potrebe obstoječih dejavnosti
- in sicer:
- dopolnilne gradnje
 - adaptacije
 - rekonstrukcije
 - b — Oblikovanje novograđenj
 - Veljajo splošna določila odloka.

2. POSEBNA MERILA IN POGOJI ZA POSEGE V OBMOČJA, ZA KATERA SO IZDELANI PROSTORSKI IZVEDBENI NAČRTI

88. člen

2.01. PIN/I-01/Si

Območje urejanja:

- a — Vrste posegov v prostor
- Razen splošnih meril in pogojev za posege v prostor dopustne

- so:
- vse gradnje definirane s sprejetim zazidalnim načrtom
 - adaptacije, rekonstrukcije, prizidave in nadzidave obstoječih stanovanjskih, družbenih (šolski objekti) in pomožnih zgradb
 - novogradnje pomožnih objektov v območju urejanja če so izpolnjena splošna merila in pogoji za posege v prostor
 - postavitve opreme zunanjega prostora, ureditve zelenih površin in funkcionalnega zelenja
 - spremembe namembnosti stanovanjskih in pomožnih objektov za storitveno dejavnost, v kolikor ta ne moti neposredno ali posredno sosesčine.
 - b — Oblikovanje novograđenj
 - Veljajo splošna določila odloka.

89. člen

2.02. PIN/I-02/C

Območje urejanja: Hotelska cona

- a — Vrste posegov v prostor
- Razen splošnih meril in pogojev za posege v prostor dopustne

- so:
- gradnje v skladu z zazidalnim načrtom
 - gradnja objektov za potrebe rekreacije (bazen, igrišča)
 - zunanje ureditve območja
 - postavitve etnološkega parka (skanzen).
 - b — Oblikovanje novograđenj
 - Veljajo splošna določila odloka.

90. člen

2.03. PIN/I-03/R

Območje urejanja: Hotelsko rekreacijsko območje

- a — Vrste posegov v prostor
- Razen splošnih meril in pogojev za posege v prostor dopustne

- so:
- gradnje v skladu z zazidalnim načrtom:
 - rekonstrukcije in adaptacije
 - b — Oblikovanje novograđenj
 - Veljajo splošna določila odloka.

91. člen

2.04. PIN/I-04/I

Območje urejanja: INA Nafta

- a — Vrste posegov v prostor
- Razen splošnih meril in pogojev za posege v prostor dopustne

- so:
- graditve in ureditve objektov za potrebe obstoječih dejavnosti
- in sicer:
- dopolnilne gradnje
 - adaptacije
 - rekonstrukcije
 - b — Oblikovanje novograđenj
 - Veljajo splošna določila odloka.

92. člen

2.05. PIN/I-05/I

Območje urejanja:

- a — Vrste posegov v prostor
- Razen splošnih meril in pogojev za posege v prostor dopustne

- so:
- graditve in ureditve objektov za potrebe obstoječih dejavnosti
- in sicer:
- dopolnilne gradnje
 - adaptacije
 - rekonstrukcije
 - b — Oblikovanje novograđenj
 - Veljajo splošna določila odloka

93. člen

2.07. PIN/I-07/I

Območje urejanja:

- a — Vrste posegov v prostor
- Razen splošnih meril in pogojev za posege v prostor dopustne

- so:
- graditve in ureditve objektov za potrebe obstoječih dejavnosti
- in sicer:
- dopolnilne gradnje
 - adaptacije
 - rekonstrukcije
 - b — Oblikovanje novograđenj
 - Veljajo splošna določila odloka.

94. člen

2.08. PIN/I-08/I

Območje urejanja:

- a — Vrste posegov v prostor
- Razen splošnih meril objektov za potrebe obstoječih dejavnosti

- in sicer:
- dopolnilne gradnje
 - adaptacije
 - rekonstrukcije
 - b — Oblikovanje novograđenj
 - Veljajo splošna določila odloka.

3. POSEBNA MERILA IN POGOJI ZA POSEGE V OBMOČJA, ZA KATERA BODO IZDELANI PROSTORSKI IZVEDBENI NAČRTI

95. člen

Za vse posege v prostor v območja, za katera bodo izdelani prostorski izvedbeni načrti, veljajo splošna določila odloka.

IV. KONČNA DOLOČILA

96. člen

Prostorski ureditveni pogoji so na vpogled občanom, organizacijam in skupnostim pri upravnem organu, ki skrbi za urejanje prostora Skupščine občine Lendava.

97. člen

Nadzor nad izvajanjem tega odloka opravlja Inšpekcijska služba občin Gornja Radgona, Lendava, Ljutomer in Murska Sobota.

98. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah pomurskih občin.

Številka: 350-8/88-7

Datum: 6. 10. 1988

Predsednik
Skupščine občine Lendava
Rudolf LEINER l. r.

Radijski in televizijski spored od 11. do 17. novembra

PETEK

SOBOTA

NEDELJA

PONEDELJEK

TOREK

SREDA

ČETRTEK

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 16.30 Aktualno (informativni del). Lepo je v naši domovini biti mlad, reklame, glasba. 18.00 Trikotnik brez meja — Dreieck ohne Grenzen — Hatarnelküli haremzög.

TV LJUBLJANA

9.35 — 13.25 in 15.60 — 0.25 Teletekst RTV Ljubljana, 10.00 Tednik, 11.00 Mednarodna obzorja, 11.40 Po sledih napredka, 12.20 J. A. Bardem: Lorca, španska nadalj, 4/6, 16.15 Ponovitve, 17.45 Spored za otroke in mlade, 18.15 Alpski gorski svet, poljudnoznanstvena serija, 1/5, 19.01 Obzornik, 19.18 Zrno, 19.30 TV dnevnik, 19.59 Zrcalo tedna, 20.20 R. McDonald: Melba, avstralska nadalj, 21.15 Čas negotovosti, angl. dok. serija, 6/12, 22.15 TV dnevnik, 22.30 Alicina restavracija, ameriški film, 2. program

19.00 Rogaški instrumentalni kvintet in Novi odmevi, ponovitev narodno zabavne oddaje, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Koncert orkestra RTV Lj prenos

TV ZAGREB

Prvi program
8.25 Tv v šoli, 15.25 Ponovitve, 17.30 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Kriminalistične zgodbe, 20.55 Zabavna oddaja, 21.55 Dnevnik, 22.15 Kultura, 23.45 Nočni program

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.00 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 16.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Mac Gyver, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Stari (nadaljevanje), 21.20 Zabavne zgodbe, 22.20 Iz oči v oči (film), 0.10 Modra dalija (film).

Drugi program
16.00 Glasbene želje, 16.40 Nesrečni izvedenci, 17.30 Ljudski miti, 18.00 Tedenski tv spored, 18.30 Lokalni programi, 19.00 Čas v sliki, 20.15 Avstrija 2000, 21.30 Kavarna Central, 23.35 Umetnine.

TV MADŽARSKA

9.05 Ohmorsko poletje, pon. 10.00 Delta, pon. 10.25 Telovadba za invalide, 17.05 TV spored za 4 dni, 17.15 Za upokojece, 17.45 Tekla, uporabni napotki, 18.00 Okno, služnostni program, 19.30 TV dnevnik, 20.05 Za madžarsko umetnost, podelitev mladinskih priznanj, 20.45 Muhasti letni časi, zabavni magazin, 22.00 Panorama, svetovna politika, 22.45 Med tujci, sovjetski film.

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 16.30 Aktualno (informativni del s sobotno anketo, strokovnjak odgovarja, reklame, glasba). 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi (dežurstvo na telefon 21 232 od 14.00 do 16.00).

TV LJUBLJANA

7.40 — 11.50 in 16.25 — 0.40 Teletekst RTV Ljubljana, 8.05 Otroška matineja, ponovitve, 8.40 F. Milčinski, Butalci, 2/2, 23.00, 10.05 Naša pesem, ponovitve, 10.35 Izbor tedenske programske tvornosti, 16.55 Krotki lev, ameriški film, 18.25 Da ne bi bolelo: Akupunktura v sodobni medicini, 19.01 Knjiga, 19.13 Tv okno, 19.30 TV dnevnik, 19.59 Naš utrip, 20.30 S. Sheldon: Diamantna Dinastija, ameriška nadaljevanje, 4/9, 21.25 Križ kraž, 22.45 TV dnevnik, 23.00 Pri Brinksu: Rop stoletja, ameriški film. (del. naslov)

2. program

15.00 Kako biti skupaj, 15.30 Veliko pričakovanje, angleški film, 17.00 Damska serija, ponovitve, 18.00 P. Kovač: Kaj mora sova opraviti pozimi, 19.30 TV dnevnik, 20.10 Prijateljsko prepričevanje, ameriški film.

TV ZAGREB

Prvi program
9.00 Tv v šoli, 15.20 Sobotno popoldne (glasba, šport), 19.30 Dnevnik, 20.00 Pogreb v Berlinu (film), 22.00 Dnevnik, 22.15 Nočni program

TV AVSTRIJA

Prvi program

9.00 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.40 Otroški in mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Nogomet, 19.00 Vesela sobota, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Žandar iz Saint — Tropeza (film), 21.55 Mejni volkovi (film), 23.30 Gori na vseh koncih (film).

TV MADŽARSKA

8.20 Spored za otroke, 11.40 Studio Pecs, ansambel Székely, 14.20 King's Singers, 6. del, 14.50 Ohmorsko poletje, 7. del, 15.50 Živi planet, angleška serija, 16.45 Moda 88, 17.00 Dnevnik, 17.15 Club 2000, 18.05 Madžari v Frankfurtu, 18.55 Risanka, 19.30 TV dnevnik, 20.05 Dirigira Danny Kaye, 1. del, 21.15 12 mesecev v gozdu, 21.45 Strehe ob zori, TV film, 23.15 TV dnevnik.

RADIO MURSKA SOBOTA

10.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 11.00 Srečanje na pomurskem valju. 12.00 Spored v madžarskem jeziku. 13.00 Doma in onkraj meja. 13.30 V nedeljo popoldan (aktualni prispevek — pomursko gospodarstvo po devetih mesecih, novice, minuta za varstvo okolja, minute za kmetovalce, humor). 14.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi (dežurstvo na telefon 21 232 od 9.00 do 13.00).

TV LJUBLJANA

9.05 — 22.50 Teletekst RTV Ljubljana, 9.30 Otroška matineja — živ. žav, 10.20 Vrnitev »Antilope«, ponovitve, 10.50 Diamantna dinastija, ameriška nadaljevanje, 4/9, 12.00 Ljudje in zemlja, 12.30 Prijateljsko prepričevanje, ponovitev ameriškega filma, 14.50 Priči: Narava v gozdu, nemška poljudnoznanstvena oddaja, 15.35 Ameriški vizum, kolumbijski film, 17.00 Poročila, 18.15 Slovenci v zamejstvu, 19.01 Tv mernik, 19.16 Tv okno, 19.30 TV dnevnik, 20.05 G. Paskaljevič: Angel varuh, nadaljevanje TV Zagreb, 2/2, 21.05 Zdravo.

2. program

10.00 Danes za jutri, in usode, jugoslovanski film, 13.10 Stuttgart — tenis do 15.45/16.15, 15.45 Športno zabavno popoldne, vključno ob... Avtomobilski dirke formule 1 za VN Avstralije, posnetek, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Poljudnoznanstveni film, 21.00 Včeraj, danes, jutri, 21.15 Mali koncert, 21.35 Športni pregled

TV ZAGREB

Prvi program
10.30 Otroški program, 12.00 Kmetijska oddaja, 13.00 Izobraževalni spored, 13.30 Risanka, 14.00 Reka Niemen (nadaljevanje), 14.50 Resna glasba, 15.25 Dokumentarno popoldne, 17.10 Idol (film), 19.30 Dnevnik, 20.00 Džekna (tv drama), 21.05 Dekle (film), 22.35 Dnevnik, 22.55 Nočni program

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.00 Ponovitve, 14.05 Otroški in mladinski spored, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Devica Orleanska (drama), 22.45 Avstrija I.

Drugi program

4.15 Formula I iz Avstralije, 9.00 Matineja, 14.30 Športno popoldne, 17.15 Klub seniorjev, 18.00 Tv zgodbe, 18.30 Avstrija v sliki, 19.00 Čas v sliki, 20.15 Mesto zločina, 21.55 Malicija (film), 23.45 Kojak.

TV MADŽARSKA

8.15 Spored za otroke, 10.00 Poklicna posvetovalnica, 10.40 Tri želje, 15.00 Folkloristka E. Varga, 15.20 Ljubezinski kodex, 1. del, 16.15 Družabna igra, 17.35 Oglejmo si skupaj, 18.15 Rentgen, sociala in zdravstvo, 18.25 Pravljice, 19.00 Teden, aktualne reportaže, 20.00 Dnevnik, 20.10 Madžarska stoletja, 20.25 Stari, kriminalka, 21.25 Telešport, 22.10 Dirigira Danny Kaye, 2. del, 23.00 Poročila.

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 16.30 Aktualno (informativni del, športna oddaja, kronika, glasba, reklame). 18.15 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

TV LJUBLJANA

9.35 — 12.35 in 16.30 — 23.20 Teletekst RTV Ljubljana, 10.00 Mozaik, 17.00 Mozaik, ponovitev zrcalo tedna, 17.15 Naš utrip, 17.30 Spored za otroke in mlade, Radovedni Taček: Balon druga izmena, serija TV SK, 6. 6, 29.58, 18.15 Safari v mestu: Oaze zelenja, dokumentarna serija, 2. 6, 19.00 Vreme, 19.01 Obzornik, 19.30 TV dnevnik, 20.10 M. Korda: Queenie, ameriška nadaljevanje, 21.05 Omizje.

TV ZAGREB

Prvi program
8.45 Tv v šoli, 15.25 Ponovitve, 17.30 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Postaja navadnih vlakov (drama), 21.10 Znanost, 21.55 Dnevnik, 22.15 Nočni program

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.00 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 16.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Mac Gyver, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Ponedeljkov šport, 21.15 Mike Hammer, 22.00 Ob enajstih ponoči (film), 23.30 Munsterjevi

ljubljanska banka

Pomurska banka Murska Sobota

TV MADŽARSKA

17.34 Poročila, 17.50 Moj rojstni kraj Cserhat, dokumentarni film, 19.05 TV telovadba, 19.10 Večerna pravljica, 19.30 TV dnevnik, 20.05 Janos Szilagyi in festival, prenos iz Miškila, 21.05 28. TV festival Miškola, 21.35 Videoklipi, Saxon in Stevie Wonder, 22.35 TV dnevnik.

PETEK, 11. NOVEMBRA

TV 22.35

ALICINA RESTAVRACIJA, ameriški barvni film, 1969 (Alice's Restaurant)

Brata Arlo in Woody Guthrie sta znana pevec in avtorja balad, country glasbe. Oba sta se poskusila tudi kot prateja in juniji knjigi sta bili osnovi za zanimiva filma. Woody Guthrie je napisal knjigo Zapisan slavi tv slovensčino jo je prevedel Tomaž Domitčič, film pa je leta 1976 po tem romanu posnel režiser Hal Ashby z Davidom Carradinom v glavni vlogi

Film Alicina restavracija je leta 1969 posnel režiser Arthur Penn po predlogi Arla Guthrieja, ki je tudi »odigral« samega sebe. V filmu ni nič presenetljivo dinamičnega, Arthur Penn je ustvaril nekakšen »alternativni« po konceptu zelo neameriški film o ljudeh z roba, predvsem mladih iz šestdesetih let, ki iščejo svoj prostor pod soncem izven ustaljenih institucionalnih poti uveljavljanja. In to uveljavljanje ni tisto, pod uspehom v življenju (to pa je denar, veliko denarja — po možnosti v uspešni poklicni karieri). Govorilni filmovi so posneli v šestdesetih letih kar precej, najbolj znan med njimi je Goli v sedlu, ter Minnie in Moskowitz.

Režija: Arthur Penn.
Igrajo: Arlo Guthrie, Pat Quinn, James Broderick, Michael Mc Clanathan, Geoff Outlaw, Tina Chen.

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 16.30 Aktualno (informativni del, reportaža s pogovorom v živo — o gluhoonemih, glasba, reklame). 18.00 Sotočje.

TV LJUBLJANA

9.35 — 11.35 in 15.60 — 22.20 Teletekst RTV Ljubljana, 10.00 Mozaik: Solška TV: Planet zemljal, P. met je boljše kot žamet 5., 11.00 Angleščina 54. lekcija, 16.30 Mozaik ponovitev Solška TV, 17.30 Spored za otroke in mlade, Lonček, kuhaj: špageti, 6/13.4, 18. Periskop: Črna Gora, II. del, 19.01 Obzornik, 19.13 TV okno, 19.30 TV dnevnik, 20.10 D. Radović: B. Maksič: Na koncu tvoje poti vidim ladjo, drama TV Bg., 21.15 Osmi dan, oddaja o kulturi, 21.55 TV dnevnik

TV ZAGREB

Prvi program
8.35 Tv v šoli, 15.25 Ponovitve, 17.30 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Čarobni hrib (nadaljevanje), 20.55 V ospredju, 22.25 Dnevnik, 22.45 Nočni program

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.00 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 16.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Mac Gyver, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Univerzum, 21.07 Dallas, 21.55 Niagara (film).

TV MADŽARSKA

9.10 TV teka, 9.50 TV loto, 10.00 Potepanje po zapadni obali, pon. 10.25 Telovadba za invalide, 16.55 Tv spored za 3 dni, 17.00 Za najstnike, 17.40 Jezikovne uganke, 18.30 TV telovadba, 18.35 Risanka, 19.30 TV dnevnik, 20.05 Vdove, 6. del angleške serije kriminalke, 20.55 Studio '88, kulturni Tv tednik, 21.45 Kdo je storilec? I. Bil sem tvoj otrok, 22.40 TV dnevnik.

TV MADŽARSKA

9.10 TV teka, 9.50 TV loto, 10.00 Potepanje po zapadni obali, pon. 10.25 Telovadba za invalide, 16.55 Tv spored za 3 dni, 17.00 Za najstnike, 17.40 Jezikovne uganke, 18.30 TV telovadba, 18.35 Risanka, 19.30 TV dnevnik, 20.05 Vdove, 6. del angleške serije kriminalke, 20.55 Studio '88, kulturni Tv tednik, 21.45 Kdo je storilec? I. Bil sem tvoj otrok, 22.40 TV dnevnik.

ljubljanska banka

Pomurska banka Murska Sobota

SOBOTA, 12. NOVEMBER

LJUBLJANA II. PROGRAM
TV 20.10
PRIJATELJSKO PREPRIČEVANJE, ameriški barvni film, 1956, 139' (FRIENDLY PER-SUASION)

Scenarij za film je nastal že leta 1946, vendar je bil zaradi finančnih težav posnet sele leta 1956, vendar pa pri tem ni izgubil aktualnosti.

Dogajanje je postavljeno v Indiano, kjer je sredi prejšnjega stoletja živel veliko kvekerskih družin. Stroga vera jim je prepovedovala nasilje in bojevanje, pa tudi drobna veselja, kot jih ljudem pomenijo tekmovalna, plesne zabave ali glasba. Te zapovedi je v družini Jessa Birdwella najbolj dosledno izpolnjevala mati, ki je hredela tudi nad ostalimi družinskimi člani, da niso zavili s poti. Ko so se mirnim krajem približali plebski vojaki, so se jim domačini sklenili postaviti po robu. Le Jessejeva družina, posebej njegova žena, je proti upor. Najstarejši sin Josh bi se rad pridružil svoji pogum. Oče mu moдро svetuje, naj se odloči, kakor mu velela zdrava pamet.

Režija: William Wyler, scenarij: Michael Wilson po romanu Jessamyna Westa, fotografija: Ellsworth Fredericks, glasba: Dmitri Tiomkin, igrajo: Gary Cooper, Corthy McGuire, Anthony Perkins, Marjorie Main.

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 16.30 Aktualno (informativni del, gospodarske teme, glasba, reklame). 18.00 Vprašanja — odgovori. 18.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

TV LJUBLJANA

9.35 — 11.55 in 15.50 — 23.30 Teletekst RTV Ljubljana, 10.00 Mozaik: Solška TV: Planet zemljal, P. radovic — B. Maksič: Vidim ti ladjo na koncu poti, drama TV Bg., 16.20 Mozaik, ponovitve, 17.00 Angleščina, 54. lekcija, 17.20 Spored za otroke in mlade, 18.15 Pred izbiro poklica: Mizarija, 19.01 Obzornik, 19.18 Zrno, 19.30 TV dnevnik, 20.10 Film tedna: Konvoj, ameriški film, 22.05 Mali koncert, 22.20 TV dnevnik, 22.35 Dokumentarni mesec: Gledamo, gledamo...

2. program

OPOMBA NOGOMET — ŠPANIJA-REP. IRSKA, 18.00 Beograjski TV program, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Svet na zaslonu, 20.40 Video godba, 21.25 Svet poroča

TV ZAGREB

Prvi program
8.30 Tv v šoli, 15.25 Ponovitve, 17.30 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Čaj v Arhimedovem vrtu (film), 21.35 Združeni narodi, 22.05 Dnevnik, 22.25 Nočni spored,

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.00 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 16.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Mac Gyver, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Lažnivec (film), 21.45 Prihajam iz konca sveta (film), 23.15 Kobra.

Drugi program

16.00 Glasbene želje, 17.05 Vzgojna oddaja, 17.30 Dežela in ljudje, 18.00 Magazin Alpe — Jadran, 18.30 Lokalni programi, 19.00 Čas v sliki, 20.15 Argumenti, 22.00 Čas v sliki,

TV MADŽARSKA

9.05 Dirigira Danny Kaye, pon. 10.15 Stari poklici, nemški film, 17.05 Videoklipi, skupina Exotic, 17.30 Popotnica, 18.00 Ne le za žene, 18.30 Čim cim, literarne uganke za otroke;

SOBOTA, 12. NOVEMBRA

TV 23.00

VELIKI ROP, ameriški barvni film, 1976 (The Great Robbery)

Boston, Massachusetts, 17. januar 1950... malo pred pol osmo zjutraj skupina dobro maskiranih mož uspešno pobegne po ropu v Brinksovi blaginji, od koder so odnesli 275 milijonov dolarjev. Skoraj šest let je minilo preden so pred sodiščem zaključili primer. Ob tem pa so bili mnogi prizadeti, tudi tisti, ki niso prekršili zakona.

Film prikazuje, kako so se v treh letih zbrali močje in pripravljali na »rop stoletja«, saj je Brink, kjer so bile shranjene zaloge zvezne banke za rezerve in okrajnega urada za vojne veterane, veljal za nedotakljivega. Moč je bilo 11. Eden izmed njih je tamkaj pozabil svojo kapo. To je bila le majhna napaka v sicer idealno pripravljenem kriminalnem dejanju. Čeprav sta bostonska policija in FBI kaj kmalu prišli na sled krivcem, pa se niso mogli dokopati do dokazov. Slednjič so »zlomili« vodjo tolpe, Jamesa Mc Nallyja, ki je pred tem zagrešil že vrsto kaznivih dejanj.

Film je narejen v dokumentarnem tonu, čeprav hkrati zajema značajske poteze glavnih junakov in pričara srtsko ljudo, ki se jim ni prijetno soočati z zakonom.

Scenarij: Robert W. Lenski.
Režija: Marvin Chomsky.

Igrajo: Carl Betz, Stephen Collins, Bur DeBenning, Michael Gazzo, Cliff Gorman, Darren Mc Gavin, Art Metrano, Leslie Nielsen, Janny O'Hara, Bert Remsen.

JUGOSLOVANSKA REDIOTELEVIZIJA RAZPISUJE VSE-JUGOSLOVANSKI NATEČAJ

ZA NOVE SKLADBE, KI JIH BODO IZVEDLI NA FESTIVALU ZA IZBOR JRT ZASTOPNIKA ZA »PESEM EVROVIZIJE«, KI BO 4. MARCA 1989 V NOVEM SADU.

Zmagovalna skladba bo zastopala Jugoslovansko radiotelevizijo na tekmovalju »Pesem Evrovizije« 6. maja 1989 v Lausanni v Švici. Na tem natečaju lahko sodelujejo skladbe zabavne in pop glasbe, ki imajo značilnosti popularne spetne melodije hita in ki so napisane v sodobnem glasbenem jeziku. Skladbe, ki bodo poslele na natečaj, pred tem ne smejo biti objavljene ali izvajane. Avtorji morajo priložiti dva primerka klavirskega izvečka dela ali note z označenimi harmonijami in vpisanim besedilom. Tri primerke besedila natipkanega na pisalnem stroju, delovni demo posnetek skladbe na magnetofonskem traku ali kaseti. Skladbe morajo biti podpisane s polnim imenom, priimkom in naslovom avtorja glasbe in besedila. Dela, ki jih bomo izbrali, ne bomo vračali avtorjem, avtorji pa prijavljenih skladb ne morejo umakniti.

Na natečaju lahko sodelujejo vsi državljani SFRJ, besedila pa smejo biti napisana samo v jeziku narodov in narodnosti SFRJ. Ko avtor pošlje svojo prijavo na ta natečaj, prenesa na JRT pravico, da izbrane skladbe tiska v grafični obliki (World Copyright), aranžira, prvič javno izvede, prenaša po radiu in televiziji, snema za radio in televizijo, posname za gramofonske plošče, kasete in video kasete oziroma da vse ali posamezne pravice prenese na tretje osebe, vse druge pravice pa ostanejo avtorju. Dela pošljite na naslov TV LJUBLJANA, Razvedrilni program TV, Moše Pijade 10, 61000 Ljubljana do 15. decembra 1988.

kino

SPORED FILMOV V KINU PARK MURSKA SOBOTA od 11. do 17. nov. 1988

11. nov. ob 17. uri amer. vojni film PEKLENSKO TABORIŠČE

11. nov. ob 19. uri amer. erot. film BORDEL — trda erotika. Mladini do 18. leta ne dovolimo ogleda filma!

13. nov. ob 15. in 17. uri amer. vojni film PEKLENSKO TABORIŠČE

13. nov. ob 19. uri amer. erot. film BORDEL — trda erotika

14. nov. ob 17. in 19. uri amer. pustol. film OCTOPUSSY — HOBO-

TNICA. V glavni vlogi Roger Moore — agent 007 James Bond!

15. nov. ob 17. uri amer. pustol. film OCTOPUSSY — HOBOTNICA

15. nov. ob 19. uri amer. znan.-fant. komedija KOKON. Režija: Ron Howard, igrajo: Steve Guttenberg, Don Ameche idr.

OPTIMISTIČEN, ZABAVEN IN GLEDLJIV FILM, KOMBINACIJA ZNANSTVENE FANTASTIKE IN MITA O STUJENCU MLADOSTI!

16. nov. ob 17. uri amer. znan.-fant. komedija KOKON

16. nov. ob 19. uri OTVORITEV DNEVOV DOMAČEGA FILMA s filmom ŽIVLJENJE S STRICEM režiserja Krsta Papiča

Prodaj

TELEVIZOR KÖRTING, črno-beli, star eno leto, prodam. Gradisce 48 a. M-7737

VPREŽNI VOZ, z lesenimi kolesi, malo rabljen, dvobrazne pluge steyr, enofazno vodno črpalno, venig in sabljo, novo, za stihl o.8, dve kolesi s platišči in zimskimi gumami za R 4 TL, ter citreon GS 1.3, registriran, prodam. Janez Bratuša, Negova 108 (74), p. Spodnji Ivanci, M-7738

BREJO KRAVO prodam. Murski Petrovci 6, Tišina, M-7739

STANOVAJSKO HIŠO V RADENCIH, opremljeno ali neopremljeno, takoj vseljivo, prodam. Informacije: Pečurčič 4K, telefon: 77 060, M-7740

ZASTAVO 101, letnik 1977, prodam. Vanča vas 67 b, M-7742

BARVNI TELEVIZOR GORENJE, starejši tip, prodam. Kulič, Mačkovič 47 b, telefon dopoldne 77 141 ali zvečer 77 156, M-7743

OTROŠKI MOTOR CROSS MALAGUTI prodam. Telefon: 78 734, M-7744

ZASTAVO 750 prodam. Domajinci 56, M-7745

TRAKTOR TORPEDO 6206, 450 ur, prodam. Izakovci 104, p. Beltinci, M-7746

STAREJŠO HIŠO S PARCELO v središču Puja prodam. Telefon dopoldne: 062 766 939, M-7750

SEJALNICO ZA ŽITA IN PLHALNIK TAFELN prodam. Gradisce 31, p. Tišina, M-7751

ELEKTRIČNI ŠTEDILNIK in bojler, 8 l, ugodno prodam. Šeruga, Kocljeva 4, M-7752

ELEKTRIČNI ŠTEDILNIK, televizor, črno-beli, in preprogo, 4 x 2,5 m, ugodno prodam. Pjevič, Lendavska 45 a, telefon po 15. uri: 25 586, M-7753

Graditelji!

izdelujem stropne nosilce vseh dimenzij, takojšnja dobava, po zelo ugodnih cenah. Večjo količino vam pripeljem na dom brezplačno. Cene zajamčene. INFORMACIJE: P. Željko, Novo Selo Rok, Rade Končara 16, 42200 ČAKOVEC, ali tel. 042 811-685.

AMI 8, registriran do oktobra 1989, prodam. Simonič, Lendavska 8, telefon: 22-924, M-7755

HLADILNIK KONČAR, rabljen eno leto, in hladilnik gorenje, star tri leta, ter avto 125 PZ, vozen, neregistriran ugodno prodam. Lenarčič Lendavska 6, M-7756

SEDEŽNO GARNITURO, dobro ohranjeno, poceni prodam. Ludvik Kranjc, Naselje Jožeta Kerenčiča 11, telefon popoldne: 21-826, M-7757

KRZNEI PLAŠČ (nutrija), št. 38-40, zelo dobro ohranjen, prodam. Naslov v upravi lista. M-7759

RENAULT 4 in GSX 1.2 prodam. Slavko Kralj, Črešnjec 87, p. Gornja Radgona, M-7760

TRAKTOR IMT 560, star štiri leta, nujno prodam. Šobočan, Žilki 74, M-7761

CITROEN GSX 1.2, registriran do julija 1989, letnik 1977, prevoženih 91.000 km, prodam. Telefon: 73-456 ali 73-560, M-7763

SAAB 900 GLS prodam. Gančani 78, M-7764

NEŠKEGA OVČARJA z rodovnikom, starega osem mesecev, prodam. Murski Črnci 18, M-7766

AMI 8 KARAVAN, R 14 TL in dvo-

brazdni plug, 10-colni, prodam. Telefon: 76-688 ali Skakovci 95, M-7767

SEKVENČNA, PROPHET 2000 (sem-

pler), z večimi super disketami in stojalom prodam. Marušič, Radenci, Kidričevo naselje 6, Radenci, telefon: 73-452, M-7771

PLJSKE PRODAM. Petanji 7, M-7773

KARAMBOLIRANO ZASTAVO 101, letnik 1977, ugodno prodam. Informacije popoldne po telefonu: 26-223, M-7774

MOTOCROSS — MOTOR SUZUKI RM, 125 ccm, letnik 1988, in kombi FORD TRANSIT prodam. Telefon: (062) 721-980, M-7775

APN 6, star pet mesecev, ugodno prodam. Telefon: 23-848, M-7776

RACUNALNIK SCHNEIDER CPC 464 z barvnim monitorjem CTM 640 prodam. Telefon: 24-892, M-7778

DIANO, letnik 1977, prodam po delih, Danilo Čelec, telefon: 22-484, M-7780

ZELJE prodam. Črenšovci 153, M-7782

OLTOV PLUG, 12-colni, malo rabljen, prodam. Drago Kovač, Gornji Slavci 30, p. Kuzma, M-7783

TRAKTOR STORE 504, 1700 delovnih ur, ugodno prodam. Franc Šeruga, Mele 10, Radenci, M-7786

TERMOAKUMULACIJSKI PEČ, 2,5 KW in 4 KW, peč na plin in trajnožarno peč, malo rabljeno, prodam. Murska Sobota, Mikloša Kužmicha 29, ali telefon: 25-289, M-7787

TRAKTOR DEUTZ, 45 KS, s koso, star tri leta, prodam. Zerkovci 45, M-7790

JEANS ZA VSAKO ŽENSKO!

OBLECITE SE MODNO — OBLECITE JEANS!

Ugodnost plačila na obroke! MODNI SALON ONA,

Kranjčeva 61, Lendava

WARBURG KARAVAN, letnik 1977, potreben manjšega popravila, prodam. Domanjševci 126, M-7791

GOLF napredaj. Bratonce 126, M-7792

DIANO 6 LC, letnik 1980, prodam. Bratonce 22, M-7793

MOPEL TOMOS GS skoraj nov, prodam. Lipovci 126, M-7794

VIDEOREKORDER TOSHIBA DOLBY SISTEM VHS (stereo), prodam. Slavko Dieiner, Radenci, Prisojna 8, M-7795

KOLINE! GOSTILNA MENCI-

GAR, KRAJNA, vabi 11., 12. in 13. NOVEM-

BRA

NA DOMAČE KOLINE Z BUJTO REPO

ZA OBISK SE PRIPOROČAJO!

ZASTAVO 750, registrirano do septembra 1989, prodam. Telefon: (069) 87 480, po 14. uri, IN-16782

VW 1200, letnik 1976, registriran do oktobra 1989, prodam. Telefon: 82 270, IN-16797

FORD 15 M (po delih) prodam. Marjan Kosi, Mekotnjak 35, Ljutomer, IN-16796

TELEVIZOR, črno-beli, daljinsko upravljanje, prodam. Zelenko, Ljutomer, Ormoška 19, telefon dopoldne: 81 651, IN-16795

AUDI 60, generalno obnovljen, zastava kombi 850 in tomos avtomatik ugodno prodam. Emil Spindler, Spodnje Krapje 75, p. Veržej, IN-16794

ZASTAVO 750, vozno, prodamo za 800.000 din. Solar, Andrejci 22, M-7801

BARVNI TELEVIZOR GORENJE prodam. Santavec, Stara 12, ali telefon: 22 605, M-7802

AVTOMATIK A 3 MS, star štiri mesece, z garancijo, prodam. Murska Sobota, telefon: 21 211, M-7804

RACUNALNIK COMMODORE 64 prodam. Gorica 20, p. Puconci, M-7805

SIMCO HORISON, letnik 1979, registrirano do maja 1989, prodam. Telefon popoldne: 74 073, M-7806

MEŠANA DRVA PRODAM. Prosenjakovi 27, M-7808

DEKLE, z veseljem do dela v strežbi, zaposlimo. Informacije: GOSTIŠČE JOŽICA LOPERT, Dokležovje 147 a, p. Beltinci.

VESTNIK — Glasilo občinskih konferenc SZDL Murska Sobota, Gornja Radgona, Lendava in Ljutomer. Izdaja Zavod za časopisno in radijsko dejavnost Murska Sobota. Ureja uredniški odbor:

VESTNIK

Irma Benko (direktorica in glavna urednica), Jože Šabjan (odgovorni urednik), Brigita Bavčar (kultura), Jani Dominko, Jože Graj, Majda Horvat, Milan Jerše, Ludvik Kovač, Dušan Loparnik, Feri Maučec (šport), Bernarda Peček, Štefan Šobočan, Branko Žunec, Endre Gönter (tehnični urednik). Nevenka Emri in Marjan Maučec (lektorja).

Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Titova 29/I. Telefoni: novinarji 21 383, 21 232; direktorica in glavna urednica, odgovorni urednik, naročniški oddelek, računovodstvo, GPS in tajništvo 21 064 in 21 383; dopisništva: Gornja Radgona 74 597, Lendava 75 085 in Ljutomer 81 317. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo.

Naročnina za II. polletje 1988 je 25.000.— dinarjev, za delovne organizacije 50.000.— dinarjev, za naročnike v tujini 70 DEM.

Tekoči račun pri SDK Murska Sobota: 51900-603-30005. Devizni račun pri Jugobanki Ljubljana: 50100-620-00112-5049512. Tisk: ČGP VEČER Maribor. Po pristojnem mnenju je Vestnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

HIDROIZOLACIJO ZIDOV PROTI VLAGI Z INJICIRANJEM, IZOLACIJO RAVNIH STREH, DRENAŽE IN IZOLACIJE PROTI VLAGI IN VODI DELA Z GARANCIJO JANEZ HAK, 69223 DOBROVNIK 244.

Svojemu dobremu vnuku MATEJU BAČIČU, ki je sedaj v Švici, želita ob praznovanju rojstnega dne vse lepo in dobro, predvsem pa dober učni uspeh — stara mama in stric Andrej. Pristrčni pozdravi z najlepšimi željami so namenjeni tudi mami in Danijeli.

KOMBI MERCEDES 306 D, motor 220 D, in karamboliran ford taunus tranzit, prodam. Martin Maučec, Gančani 80, p. Beltinci, telefon: 71 023, M-7809

TERMOAKUMULACIJSKI PEČ ELIND, 3,5 KW, prodam. Telefon: 22 057, M-7810

MERCEDES 200 D, letnik 1980, prodam. Radovci 44, M-7811

PONY EXPRES prodam. Turušče, Stefana Kovača 61, M-7812

ZASTAVO 750 SC, letnik 1980, in smučališni avto, Andrej Matjašec, Lendava, Tomšičeva 1, ali po telefonu od 15. do 16. ure: 069 75 709, M-7816

OŠEBNI AVTO RENAULT 8, vozen, prodam. Furnišce, Stefana Raja 15, ali telefon: 72 097, M-7817

GOSPODINJE!

Če vam zamrzovalna skrinja toči vodo ali ledeni, pokličite IZOLACIJSKI SERVIS F. Hajdinjak, Gornji Slaveči 6, Kuzma (069) 78-271

Popravilo z garancijo na vašem domu.

HRASTOVE, JESENOVE IN ČRESNJEVE PLOHE prodam. Krog, Brodarska 41, M-7797

TRAKTOR TORPEDO 6206 C, letnik 1987, s plugom ali brez njega prodam. Štefan Plahut, Izakovci 25, Beltinci, M-7798

MALE PLJSKE PRODAM. Puconci 30, M-7799

TRAKTOR URSUS 335 s kabino, letnik 1985, prodam. Alojz Koler, Spodnja Ščavnica 90, GR-18620

BARVNI TELEVIZOR GORENJE KÖRTING prodam. Telefon: 46 218, M-7818

FOTOAMATERJE! POVEČEVALNIK, sušilec, osvetlitveno uro, zeleno luč in ostali pribor prodam. Telefon: 21 702, M-7819

TRAKTOR ZETOR 2511 prodam. Bokan, Rogasovi 76, M-7820

ZASTAVO 101, letnik 1984, prodam. Jerebici, Lipa 30, M-7821

SEMIENSKI KROMPIR in krožne brane prodam. Gančani 117, M-7823

MEŠANA SUHA DRVA prodam. Domajinci 26, M-7823

VW 1303 J, obnovljen, prodam za 5 milijonov. Misja, Gornja Radgona, Prešernova 22, M-7823

TRAKTOR ZETOR 2511, registriran, generalno obnovljen, prodam. Topolovci 7, M-7825

4 PLATIŠČA IN GUME TIGER, 145 x 13, vse novo, za JUGO ali ZASTAVO 101, prodam. Telefon: 25 529, M-7826

ZASTAVO 750, letnik 1979, prodam. Turušče, Travniška 2, IN-19225

ZASTAVO 1500, letnik 1978, registrirano do maja 1989, prodam. Čone, Tomšičeva 2, telefon: 65 492, IN-19229

OŠEBNI AVTOMOBIL AMI 8, v dobrem stanju, ugodno prodam. Parkas, Kapeč 113, IN-19227

OJAČEVALNIK (2 x 400 W) in zvočnike (2 x 200 W) ugodno prodam. Telefon: 24 955, M-7681

ZELJE PRODAM. Rojko, Cankova 35 a, telefon: 76 657, M-MM

BARVNI TELEVIZOR GORENJE prodam. Telefon zvečer: 76 643, M-MM

GOLF JGL, letnik 1982, december, prodam. Karol, Gledarovi 14, M-MM

AVTO FORD ESCORT, letnik 1968, in videorekorder ugodno prodam. Zorana Velnarja 21, po 15. uri, M-MM

MOTOKULTIVATOR MONDIAL, s frezo in skopitnico, nov, malo rabljen, prodam. Telefon: 24 206 ali 75 196 popoldne, M-MM

TRAKTOR URSUS 360 prodam. Marič, Skakovci 14, M-7827

MALE PLJSKE PRODAM. Krog, Trubarjeva 69, M-7830

MERCEDES 123 (benzin), letnik 1977, prodam. Krapje 78, p. Veržej, M-7831

RENAULT TRAFIC FURGON, nov, ugodno prodam. Telefon: 062 33 112, M-OP

MOPEL 15 SL, letnik 1983, registriran, prodam. Leskovec 36, p. Strigova, telefon 042 830 289, M-MM

BI 50 prodam. Šubinski, M. Sobota, Titova 25, ali telefon 22 172, M-7833

TRAKTOR 339, star leto dni, 300 ur, prodam. Telefon: 81 373, LE-19232

PODKLETENO STAREJŠO HIŠO z garažo in 14 a zemljišča v središču Ljutomeru ter rabljeno pohištvo za spalnico in kuhinjo prodam. Telefon: 81 794, IN-16800

VINOGRAD V ROBADLJU prodam. Vargazon, Pristava, telefon: 82 392, IN-16703

CITROEN GA, letnik 1981, 83.000 km, in etazno peč za centralno ogrevanje, novo, prodam. Telefon v soboto in nedeljo: 81 952, IN-16702

SUHE PLOHE prodam. Boris Kolmančič, Stara Nova vas 11 a, p. Križevci pri Ljutomeru, IN-16701

GRADBENO PARCELO, sončno, 1500 m², v vasi Trnje pri Črenkovcih, prodam. Telefon: 061 576 054, M-OP

EADO 1500, letnik 1975, prodam. Gerlinca 88 a, M-7853

ZVOČNI LIGHT SHOW (semalori) prodam. Telefon: 21 702, M-7819

WARBURG ugodno prodam. Telefon: 77 091, M-7834

TRAKTOR IMT 560 in enosono prikolico s povski, 41, ter novo rotacijsko koso SIP prodam. Jože Kužmich, Salamenici 54, M-7835

DROBEN KROMPIR prodam. Lipovci 117, popoldne, M-7836

PEČ NA TRDA GORIVA DERBY GORENJE, novo, rabljeno kopalno kadi in rabljen pralni stroj prodam. Telefon doma: 22 186, v službi 22 710, interna 140, M-7838

VOIWO 340 GL, letnik 1987, prodam. Kupšinci 71, po 16. uri, M-7839

TELICO, kontrola A, brejo sedem mesecev, prodam. Skakovci 44, M-7841

DVE GUMI DUNLOP 165 SR 13 prodam. Telefon: 48 534, M-7842

ZASTAVO 750 ugodno prodam. Stanko Serec, Naselje Borisa Kraigherja 1, nasproti Lesnine na Bakovski ulici, M-7843

RENAULT 18 TLL, maj 1986, prodam. Telefon od 7. do 8. ure: 48 194 ali po 16. uri: 76 061, M-7844

OŠEBNI AVTO FORD TAUNUS XL 1300 in osební avto OPEL KADETT 1100, oba na novo registrirana, prodam. Milan Varga, Tišina 70, telefon dopoldne: 73 082, M-7845

GOLF, dizel, in peč FERROTHERM za centralno ogrevanje prodam. Režnja, Mala Polana 41, M-7846

KRAVO s telefonom ali brejo prodam. Pečurčič 70, M-7848

101 KONFORT, registriran do oktobra 1989, prodam. Čeh, Kocljeva 6, po 16. uri, M-7849

IADO 1200 S, letnik 1986, prodam ali zamenjam za JUGO 55, letnik 1988 (po dogovoru). Informacije popoldne po telefonu: 24 623, M-7850

IADO 1200 L, zelo dobro ohranjeno, prodam. Gančani 177, M-7851

IADO 1600, karambolirano, prodam. lahko tudi po delih. Tel.: 87 145, M-7852

8-ARSKO PARCELO v Tropoveh prodam. Murska Črna 44, M-7854

OTROŠKI ŠPORTNI VOZIČEK, uvožen, in stajico prodam. Gregorčičeva 26 a, M. Sobota, M-7855

Sobe

MANJŠE STANOVANJE ALI GARSONJERO V MURSKI SOBOTO išče mlad par. Telefon: 25-371, M-7814

POPRAVEK!

Pri zahvali za pok. LUDVIKOM LONČARJEM iz Mlajtnice je prišlo do napake v tekstu in se pravilno glasi: Iskrena zahvala družini Bele Banka iz Gradca v Avstriji za vso pomoč v težkih trenutkih.

NA LEPEM IN SONČNEM KRAJU, 10 km iz Murske Sobot, oddam opremljeno enostanovanjsko hišo, centralno ogrevano. Ponudbe pod ČIM BOLJŠI POGOJI pošljite na upravo Vestnika, M-7828

SOBO v središču Tišine, 30 m², dam v najem za mirno obrt. Rozalija Gider, Tišina 5, M-7785

Zaposlitve

ANSAMBL JASMIN IŠČE KITARISTA — VOKALISTA za resno sodelovanje. Telefon: 22-082, 21-696, M-7807

*Srce je dalo vse, kar je imelo,
nobene bilke zase ni poželo.
Spomini nate še živijo
in solze naše zdaj tvoj grob vsijo*

ZAHVALA
Vsem, ki ste z globokim spoštovanjem počastili našega dragega moža, očeta in dedka

Janka Zgrabljica

iz Petišovca

mu poklonili vence in cvetje, se od njega poslovili na njegovi zadnji poti in nam izrekli sožalje, se iskreno zahvaljujemo. Posebna hvala predstavniku KS in športnega društva za ganljive besede ob odprtem grobu ter GD Petišovci za pomoč pri pogrebni svečanosti.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

ŽALUJOČI: VSI NJEGOVI

*Ne jokajte ob mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite,
spomnite se, kako tipl sem,
in večni mir mi zaželite.*

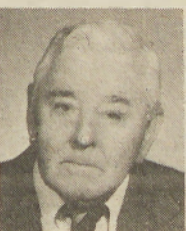
ZAHVALA
Ob boleči izgubi dragega moža, očeta in dedka

Jožefa Perše

se iskreno zahvaljujemo sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste ga pospremili k zadnjemu počitku, mu darovali vence in cvetje, nam pa ustno ali pisno izrekli sožalje. Iskrena hvala g. kaplanu in g. župniku iz Poljčan za pogrebni obred ter pevcem za odpete žalostinke.

20. oktobra 1988

Žaluojača: žena Ana, hčerka Marta, zet Štefan, vnukinja Danica in vnuk Milan

V SPOMIN
Zelo boleč je spomin na 13. november, ko bo minilo žalostno leto, odkar nas je nepričakovano zapustil naš dragi mož, opa, pradedek in tast

Štefan Gomboc

iz M. Sobote

Hvala vsem, ki se ga spominjate in na njegovem grobu prižigate sveče.

VSI NJEGOVI, KI SMO GA IMELI RADI

*Že eno leto v hladnem grobu spiš,
a v naših srcih še živiš.
Ne mine ura, dan, ne noč,
povsod v naših mislih si navzoč.*

V SPOMIN

12. novembra bo minilo leto, odkar nas je za vedno zapustila draga žena, mama in stara mama

Marija Toth

iz M. Sobote

Hvala vsem, ki ste jo ohranili v lepem spominu!

Žaluojači: mož, sinova in hčeri z družinami

*Že leto dni te zemlja krije,
v gomili tiho mirno spiš,
srce ljubeče več ne bije
in ti se več ne prebudiš.*

V SPOMIN

3. novembra je minilo žalostno in boleče leto, odkar je prenehalo biti srce drage žene

Marije Berden

od Grada

Hvala vsem, ki se je še spominjate, obiščete njen grob, ga okrasite s cvetjem in prižgete svečo.

ŽALUJOČI: VSI, KI SMO TE IMELI RADI

*Že eno leto v hladnem grobu spiš,
a v naših srcih še živiš.
Ne mine ura, dan, ne noč,
povsod v naših si navzoč.*

V SPOMIN

Minilo je leto, polno žalosti in bolečine, odkar ni več med nami dragi mož, oče, brat in sin

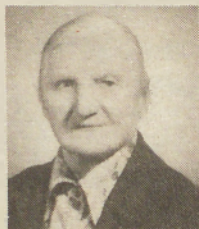
Jože Himelrajh

z Račkega vrha

Ko je žalost prevelika, se tudi solza posuši, le naša duša preveč trpi. Dan, ki nam je zarezal srčno bolečino, ki je naredil med nami praznino, ta jesenski dan, 14. november 1987, ho za vedno ostal v našem spominu.

Hvala vsem, ki ste ga ohranili v lepem spominu ter stojite ob njegovem grobu s cvetjem ali prižgano svečo.

Z BOLEČINO V SRCU VSI DOMAČI

ZAHVALA

Tiho in mirno nas je v 88. letu starosti zapustila draga mama, babica in prababica

Marija Gaber

iz Serdice 69

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom in znancem, posebno hvala sosedu Margareti Šandor, znancem in vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti v tako lepem številu, darovali vence in cvetje, nam pa izrekli sožalje.

Prisrčna hvala g. župniku za pogrebni obred in cerkvenemu pevskemu zboru.

Žaluojači: sinova Rudi in Franc, hčerki Frida in Marija z družinami ter drugo sorodstvo

V SPOMIN

Danes, 10. novembra, minevajo štiri leta grenke bolečine in spoznanja, da se nikoli več ne vrneš, dragi mož, ata in stari ata

Anton Sapač

iz Topolovec

Neizmerno te pogrešamo — ostali smo sami s spomini in bolečino v srcih.

ŽALUJOČI: ŽENA GIZELA Z OTROKI

*Ko je srca bolečina prevelika,
se tudi solze posuše, telo odreveni,
le duša nemo vpije,
zakaj tebe zdaj več ni.*

ZAHVALA

Po zahrbtni bolezni je v 47. letu starosti prenehalo biti plemenito srce ljube žene, mame, babice, sestre in tete

Marije Gabor

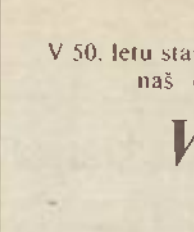
roj. Džuban
iz Rankovec

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, nam izrekli ustno ali pisno sožalje ter darovali vence in cvetje.

Posebna hvala zdravniškemu osebju gastroenterološke klinike v Ljubljani in kolektivu podjetja za ptt promet M. Sobota.

Zahvaljujemo se g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem in govorniku KS Tišina.

ŽALUJOČI: VSI, KI SMO JO IMELI RADI

ZAHVALA

V 50. letu starosti nas je nepričakovano zapustil naš dragi mož, oče, dedek in brat

Viktor Šebjan

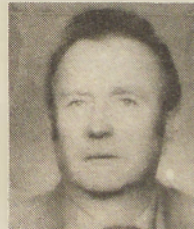
soboslikar
iz M. Sobote

Ob tej boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih kakor koli pomagali, nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Hvala tudi del. kolektivu SOBOTE, kirurškemu oddelku, delavcem sterilizacije, kolektivu SDK-ja v Gornji Radgoni in delavcem likalnice 2 tozda Oblačila ozda Mura M. Sobota.

Posebna hvala tudi g. župniku F. Režonji, cerkvenim pevcem, godbi na pihala iz Bakovec in obema govornikom.

Žaluojači: žena Olga, hčerki Marjeta in Tatjana z družinama ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

22. oktobra 1988 nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, tast, brat in svak

Rafael Cör

iz M. Sobote

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, posebno Novakovic, prijateljem in znancem, ki ste dragega pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti, darovali cvetje, nam pa pomagali in izrekli sožalje.

Iskrena hvala dr. Felkarju in patronažnim sestram. Hvala sodelavcem ŽVZ-ja, posebno tov. Janezu Pucku za ganljive besede ob odprtem grobu, enako govornici KS Partizan. Hvala g. kaplanu za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

ŽALUJOČI: žena, sin in hčerki z družinami ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

24. oktobra 1988 nas je v 62. letu starosti po dolgi in hudi bolezni zapustila draga žena, mama in stara mama

Irma Hodošček

iz Zenkovec

Hvala sorodnikom, dobrim sosedom, prijateljem in znancem, ki ste drago pokojnico v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti, darovali vence in cvetje, nam kakor koli pomagali in izrekli sožalje.

Iskreno se zahvaljujemo dr. Blagoviču in osebju internega oddelka bolnišnice v Mariboru za vso skrb in zdravljenje. Najlepša hvala tudi dr. Boharju za vso pomoč.

Lepo se zahvaljujemo g. župniku za obred, pevcem za odpete žalostinke in tov. Šariki za poslovilne besede.

ŽALUJOČI: mož Rudolf ter sinova Emil in Franc z družinama

*Kje si ljuba mama,
kje tvoj mihi je obraz,
kje je tvoja skrbna roka,
ki skrbela je za nas?*

*Skrb, delo in trpljenje
vaše je bilo življenje.
Bolečine in trpljenje ste prestali,
zdaj pa boste sladko spali.*

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi naše ljube žene, mame, tašče, babice in prababice

Marije Borovič

roj. Kavaš 1915—1988 iz Sitarovca

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje, nam pa pisno ali ustno izrekli sožalje ter nam v najtežjih trenutkih stali ob strani.

Posebna hvala družini Babič-Zagavec za nesebično pomoč, govornikom, tov. Balazicu in tov. Janezu iz KS, za ganljive besede, sodelavcem vrtca Radenci, DO Mura Ljutomer, DO Imgrad Ljutomer, čg. duhovnikom za pogrebni obred, cerkvenemu zboru za odpete pesmi ter vsem darovalcem za maše. Vsem in vsakomur, ki z nami deli našo bol, še enkrat — iskrena hvala!

Sitarovci, 3. novembra 1988.

ŽALUJOČI: mož Franc, hčerki, sinovi, vnuki, pravnuki in vsi, ki so jo imeli radi

— LJUTOMER —

V pričakovanju nove vinske kraljice

V času, ko se mošt spreminja v vino, se zadnje čase vedno bolj obujajo tudi navade in običaji, ki so bili nekdaj za Martinovo. Martinovanje so v Ljutomeru povezali tudi z izvolitvijo vinske kraljice. Gre za običaj, ki je tradicionalen na vinorodnih območjih, ne samo v domovini, tudi v tujini. Doslej sta bili izvoljeni že dve kraljici: Martina in Katarina, letošnja pa bo dobila naziv Elizabeta. Vinska kraljica predstavlja Ljutomer in njegova vina na vseh pomembnejših vinskih prireditvah v Ljutomeru, okolici in tudi širše.

Letošnjo vinsko kraljico bodo izvolili v soboto, 12. novembra, na martinovanju v ljutomerskem hotelu Jeruzalem. D. L.

ZA BOLJŠO UREJENOST KOCLJEVE ULICE

Zavod za ekonomiko in urbanizem je izdelal zazidalni načrt za blokovski kompleks med ulicami Štefana Kovača, Kocljevo, Cankarjevo, Kopitarjevo in Prežihovo v Murski Soboti. O tem je že sprejet tudi osnutek občinskega odloka, ki bo znotraj blokovega kompleksa omogočil gradnjo stanovanjskih blokov, na južnem delu ob Cankarjevi ulici pa v sklopu stanovanjskih objektov še trgovske hiše z osnovno in širšo ponudbo. V tem oskrbnem središču bo možno urediti tudi manjše lokale z gostinsko, servisno in obrtno dejavnostjo. Ob Kocljevi ulici, ki meji na mestno središče, so predvideni poslovni in poslovno-stanovanjski objekti. Vsa pritličja in prve etaže pa so namenjene poslovnim prostorom, trgovskim in gostinskim lokalom. Prav tako je načrtovana ureditev zelenice in postavitev otroških igralskih površin.

Na tem prostoru bodo omogočili tudi postavitev začasnih montažnih objektov in kioskov ter lesenih stojnic za prodajo sadja, zelenjave, sladoleda, pijač, hladnih in hitro pripravljenih jedi. Hkrati naj bi uredili nov cestni priključek na ulico Štefana Kovača med blokoma št. 13 in 15 ter priključek na Prežihovo ulico. Dovozi do dvorišča in objektov ob Kocljevi ulici so predvideni s Kidričeve in Vrtnice ulice ter ob Domu tehnike, medtem ko bodo Staro ulico delno prestavili. S tem zazidalni načrtom bo v Prežihovi ulici možna zidava

nadomestnih stanovanjskih objektov, nadzidava in obnovev objektov ter vzdrževalna dela. Omogočili pa bodo tudi preureditve v manjše lokale, obrtne in servisne delavnice. Podobno bo tudi med Kidričovo in Cankarjevo ulico.

Zanimivo je, da bo parkiranje urejeno z nadzemnimi in podzemnimi parkirišči, kar bo za Mursko Sobotu gotovo velikega pomena, saj je pomanjkanje parkirnih prostorov že nekaj časa hudo problem. Seveda bodo ustrezno uredili tudi mestno kanalizacijo, vodovod in ulično razsvetljavo.

Milan Jerše

DELEGACIJA ITALIJANSKE NARODNOSTI V POMURJU

MNOGO SKUPNIH PROBLEMOM

Na dvodnevem obisku v Pomurju se je prejšnji teden mudila delegacija sisov za prosveto in kulturo pripadnikov italijanske narodnosti z obale.

Med obiskom so se s predstavniki madžarske narodnosti pogovarjali o problemih, ki jih

čutita obe narodnosti skupnosti v Sloveniji. Največ so govorili o problemih vzgoje in izobraževanja, o ustavnih amandmajih, pripravah za popis prebivalstva in o položaju narodnostnih sisov.

Po junijskem srečanju v Kopru so se predstavniki italijanske in madžarske narodnosti tokrat srečali v Lendavi.

V razpravi se je izoblikovalo mnogo skupnih stališč, ki temeljijo na tem, da je potrebno tudi pri narodnostni politiki storiti korak naprej. V šolstvu so poudarili predvsem finančne probleme in kadrovske probleme. Šole, tako dvojezične kot tiste z italijanskim jezikom, so dosegle raven, ki jo bo težko prerasti. Preveriti bo potrebno pedagoško prakso in posodobiti metode dela, ki bodo prilagojene posameznim okoljem in izkušnjam. To je potrebno še posebej storiti zaradi krize, saj vemo, da je dobro urejeno šolstvo temelj obstoja narodnosti.

Ob ustavnih spremembah je potrebno izhajati iz dejstva, da sta obe narodnosti konstitutivni del SR Slovenije. Tako bi bilo dobro popolneje opredeliti vlogo narodnostnih sisov in njihovo pristojnost ob problemih, ki so posebnega pomena za samo narodnost. Seznam točk, s katerimi se ukvarjajo si-si narodnosti, je potrebno še razširiti na nekatera druga področja, predvsem pa bi narodnost morala biti enakovredna

partner takrat, ko se obravnava problemi, ki so zanj posebnega pomena. Na skupni seji so tako predlagali ustanovitve delovne skupine, v kateri bi bili predstavniki obeh narodnosti, ki bi sodelovali pri izdelavi osnutka za spremembo oziroma dopolnitev členov ustave, ki obravnavajo to problematiko.

Po popisu prebivalstva pa so menili, da se bo potrebno bolj pripraviti za naslednji popis leta 1991. Izkušnje iz leta 1981 je potrebno izkoristiti, da ne bi naredili podobnih napak kot takrat. Delno bi morali spremeniti vprašalnik (vsaj nekatere rubrike), predvsem pa ljudi bolj seznaniti s tem, kaj sploh je popis, kakšne so njegove opredelitve in čemu je namenjen. Posebno skrb je potrebno nameniti samim popisovalcem, predvsem tistim, ki bodo popisovali na narodnostnem območju, saj je od njih odvisna tudi marsikatera odločitev. Kadrovati bo potrebno ljudi, ki bodo kos tem nalogam.

S. Eöry

MOŠT, VINO IN KOSTANJ

Tudi letos so imeli v Gerlinčih praznik mošta, vina in kostanja tradicionalno prireditev, ki pritegne prebivalce bližnjih krajev Goričkega, obenem pa potrjuje kakovost tamkajšnje dobre kapljice. Od petindvajsetih vrst mošta, kolikor jih je testirala posebna komisija, nobena ni bila izločena. Tako nam je zagotovil predsednik društva vinogradnikov Alojz Slavič, pritril pa tudi predsednik komisije Ernest Novak.

»V svetu ni navada ocenjevati

mošt, ker to ni došolano vino, vendar pa se prav zato zavedamo, da lahko v tej etapi veliko pomagamo pri nadaljnjem kletarjenju, torej ni odveč način, ki se ga poslužujemo. Tudi ne gre za tekmovalni, ampak predvsem vzgojni trenutek,« smo slišali v gasilski sobi novega vaško-gasilskega doma, ki so ga predali namenu v septembru, zdaj pa ga tudi že s pridom koristijo. V mladinski sobi je bila poskušnja mošta, zunaj so pekli kostanj, dvorana pa je bila skoraj pretesna za vse, ki so želeli pri-

sluhiti Modremu valu in si po kvizu o znanju iz vinogradništva ogledati princeso mošta, vina in kostanja. Letos je to domačinka Marta Partl, ki se je najbolje odrezala in potrdila, da se da zveneči naslov prislužiti tudi z znanjem. Sicer pa je bilo v Gerlinčih bolj zabavno, že v tretje pa je uspela prireditev, ki temelji na dobri kapljici, domačih specialitetah in kostanju, ki ga je v tem delu Goričkega veliko.

B. Bavčar

Razstava kunccev, perutnine, golobov, koz . . .

Društvo gojiteljev pasemskih malih živali Murska Sobotica, ki uspešno deluje že četrto leto, ima pa blizu trideset članov, bo tudi letos pripravilo razstavo pasemskih in drugih malih živali. Tokrat bo razstava 12. in 13. novembra v prostorih Osnovne šole Dane Sumenjak v Murski Soboti. Člani bo-

do na razstavo povabili tudi sosednjo društva, sami pa bodo razstavili več kot sto kunccev (petnajst pasem), sedemdeset kosov perutnine, golobe, kaze itd. Ker se zanimanje za gojitev malih živali v Murski Soboti nenehno povečuje, številni gojitelji pa nimajo dovolj izkušenj in tudi strokovnega znanja, so se v

društvu odločili, da bosta kar na razstavi gojiteljem živali strokovno svetovala veterinarja iz murskoboške veterinarske postaje.

In še zanimivost: predšolski otroci si bodo lahko razstavo ogledali zastoj, učenci bodo morali odšteti 500 dinarjev, odrasli pa tiščaka.

. . . in ptic v Murski Soboti

Društvo za varstvo in vzgojo ptic Murska Sobotica organizira tudi letos zdaj že tradicionalno razstavo vseh vrst sobnih ptic. Namen razstave je predvsem predstaviti širšemu krogu občanov dejavnost društva in zainteresirati čimveč ljudi za to vrsto ljubiteljske dejavnosti, istočasno pa ima razstava tudi tekmovalni značaj — vse ptice bodo ocenili posebni sodniki.

Razstava bo v telovadnici Srednje družbaslovne in ekonomske šole v M. Soboti od 10. do 13. novembra. Člani društva bodo predstavili obiskovalcem okrog 200 različnih vrst kanarčkov, papig, eksotičnih ptic in tudi ptice pevke, ki živijo v naših krajih.

ZADNJA NOVICA

USTRELIL SINA

Minulo nedeljo popoldan je v Mačkoveh na Goričkem oče s pištolo ustrelil sina.

Med očetom Radojeo Stefanovičem in sinom Draganom, ki živita v skupnem gospodinjstvu, je prišlo do nepomembnega spora. Po prepiru v garaži je oče odšel v spalnico, napolnil pištolo in se vrnil v garažo. V garaži sta bila tudi žena sina Dragana in njegov 3-letni sin. Oče je v pričo snahu in vnuka s strelji iz pištole ubil sina Dragana. Radojeo Stefanoviča so priprli in ga ovadili javnemu tožilstvu.

Dnevi domačega filma v Pomurju bodo letos od 16. do 22. novembra. V sedmih dneh si bodo ljubitelji jugoslovanskega filma lahko ogledali stvaritve, ki so bile predstavljene in nagrajene na Pulju 88. Ocene festivala so bile različne, med šestindesetimi prikazanimi filmi v uradni in informativni sekciji pa je bila pešiča res dobrih — tistih, ki jih bomo imeli priložnost videti tudi v pomurskih kinematografih.

Ker filmi še niso podnaslovljeni, jih bomo spremljali brez podnapisov, to pa gotovo ne bo ovira pri njihovem razumevanju.

V soboškem kinu Park bo otvoritveni z zlato areno za najboljši film nagradi Papičev Življenje s stricem, iz katerega je tudi gornji posnetek. Omenjeni film je tudi prejemnik nagrade žirije občinstva — Studijev jelen, Davor Janjić pa je prejel nagrado za najboljšo moško vlogo v Montrealu. V kinu Svoboda Gornja Radgona bodo teden domačega filma začeli s slovenskim filmom Odpadnik, v katerem je zlato areno za ton dobil Matjaž Janežič, zanimiva pa je v njem tudi igralska zasedba (Ivo Ban, Radko Polič, Saša Pavček, Savina Geršak, Alenka Vipotnik in Janez Hočevar). V ljutomerskem kinematografu bodo kot prve zavrteli Glembajve (zlata arena za glavno moško vlogo Mustafi Nadareviću) in v Lendavi domači film Hiša ob progi (zlata arena za režijo, scenarij in moško epizodno vlogo).

Poleg osrednjih štirih kinematografov v občinskih središčih pa bodo dnevi domačega filma tudi v Radencih, Črenšovcih in Turnišču. B. Bavčar

V znanju je moč — tako bi lahko prevedli naslov oddaje novosadske televizije, mi pa bi lahko dodali, da je v znanju tudi prijateljstvo. Po zaslugi te oddaje so krajani KS Prosenjakovci in Kruščičev iz Bačke sklenili trajno prijateljstvo. Povabilo je prišlo iz občine Kula, ki je Jugoslavija v malem, saj poleg Srbov, Črnogorcev in Madžarov tam živijo še Rusini, Ukrajinci, Romuni in še kdo, — z željo, da sodelujejo v njihovi oddaji ljudje z narodnostno mešanega območja. Širokosrčni Kruščičani so tri dni gostili 70 ljudi z Goričkega. Odprti so bili vsi domovi, gostitelji ponudili svoj dom . . .

Lepa vaška dvorana je bila premajhna, da bi sprejela vse tiste Kruščičane, ki so si želeli v petek zvečer ogledati nastop Madžarov in Slovencev iz Prekmurja. V oddaji v živo so pa nastopili poleg številnih domačih skupin še pesalci iz Motvarjevca in okteti iz Prosenjakovca.

Posnetek je nastal ob slovesu, ki mu bodo sledili pisma in ponovni obiski. Foto: Ela Pivar

Dogodek brez precedensa v soboški galeriji

TISOČLETJE ZA 18 CENTIMETROV

Prav na Martinovo se ima zgoditi. Ura: 18.00. Kraj: galerija kulturnega centra Miško Kranjec v Murski Soboti. Vsebina: predstavitev (z diapozitivi in predavanjem ter izmenjavo mnenj) raziskovalnega projekta Družinska kmetija za tretje tisočletje. Akterja dogajanja: Slavko Svenda in Ludvik Lazar z Živinorejsko-veterinarskega zavoda v Murski Soboti. Celo za pogostitev bo poskrbljeno! BZ

Kaj veš o alkoholizmu?

Mesec november je tudi mesec boja proti alkoholizmu. Koordinacijski odbor za boj proti alkoholizmu in drugim zasvojenostim pri predsedstvu OK SZD, Murska Sobotica zato razpisuje literarni in likovni natečaj za mlade do 27. leta pod naslovom Kaj veš o alkoholizmu. Izdelke, ki jih bodo mladi poslali do konca novembra, bo ocenila posebna komisija. Najboljša dela bodo tudi nagrajena. Pod istim naslovom bo potekalo tudi tekmovanje. Tmelanske ekipe mladih iz vsega Pomurja se lahko prijavijo do 15. novembra, pri čemer omenjen koordinacijski odbor. Gradivo za kviz je zbrano v kompletni mapi Rdečega križa Slovenije z naslovom Mesec boja proti alkoholizmu.

200 tisoč dolarjev od tujih lovcev

V gojitvenem lovišču Fazan je te dni živo. Dnevno lovi 25 lovcev, v pretežni meri italijanskih. Zanimanje tujih lovcev je letos večje kot lani. V gojitvenem lovišču ABC Pomurka — Fazan Beltinci so jim za odstrel namenili 10.000 fazanov, 2.000 jerebic, 700 zajcev, okoli 1000 divjih rac in med 100 in 150 srnjadi.

Letos bodo za 40 odstotkov povečali odstrel fazanov, za katere se je močno povečalo zanimanje pri lovcih iz Avstrije. Cene so letos v konvertibilnih valutih za 10 odstotkov višje kot lani. Lovca stane ustrelitev fazana 22 tisoč lir, jerebice 28 tisoč in zajca 70 tisoč lir.

Boris Hegeduš

Ugodili občanom Križevcem

Soboški izvršni svet je ugodil pripombi 27 občanov krajevne skupnosti Križevci, ki je bila kot delegatsko vprašanje naslovljena na skupščino občine. Šlo je za melioracije na območju Mala Krka — Domanjševci, kjer naj bi omogočili učinkovitejšo izrabo kmetijskih zemljišč in racionalnejšo zlozbo, pri čemer bi še vedno zagotavljali dovolj vode v Harijevem mlinu. To pa bo omogočeno z zasipanjem stare struge Male Krke od vključitve melioracijskega jarka št. 18 v regulirano strugo Male Krke do melioracijskega jarka št. 22, pri čemer se bo vsa voda stekala po novi regulirani strugi. Prav tako se odpravi zaraščenost ob stari strugi Male Krke, voda za Harijev mlin pa se zagotovi iz Marikinega potoka, kjer niso potrebni nikakršni posegi. V Mlinščico pa se steka tudi melioracijski jarek št. 22.

M. J.

Foto: F. M.